

Beleids- begroting

2026 - 2029

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl

Colofon

Dit is een publicatie van de Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo
www.hengelo.nl

Bezoekadres: Burg. van der Dussenplein 1
E-mail: gemeente@hengelo.nl
Telefoon: 14074

Fotografie: Christian van der Meij, Eric Brinkhorst & Hart van Zuid

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Publieksversie	5
Leeswijzer	11
3 Beleidsmatige, financiële en overige ontwikkelingen	13
3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen	14
3.2 Financiële ontwikkelingen - van Zomernota naar Beleidsbegroting	15
3.3 Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie	18
3.4 Belasting- en tariefmaatregelen	23
3.5 Grondslagen voor de ramingen bestaand beleid	25
4 Raadsadvies en besluit	27
4.1 Raadsadvies	28
4.2 Raadsbesluit	31
5 Programmaplan	35
5.1 Hengelo in verbinding: langjarige koers, talentopgave en strategische agenda	36
5.2 Beleidsprogramma's	46
5.2.1 Veiligheid	46
5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat	52
5.2.3 Economie	58
5.2.4 Onderwijs	63
5.2.5 Sport, cultuur en recreatie	69
5.2.6 Sociaal domein	80
5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	97
5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	111
5.2.9 Bestuur en ondersteuning	119
6 Paragrafen	135
6.1 Lokale heffingen	136
6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	147
6.3 Onderhoud kapitaalgoederen	158
6.4 Grondbeleid	165
6.5 Financiering	170
6.6 Verbonden partijen	174
6.7 Bedrijfsvoering	186
6.8 Subsidies	197
6.9 Wet open overheid	199
7 Financiële overzichten	201
7.1 Baten en lasten	202
7.1.1 Totaal overzicht baten en lasten	202
7.1.2 Baten en lasten per programma	203
7.1.3 Incidentele baten en lasten	204
7.2 Algemene dekkingsmiddelen	217

8 Bijlagen	219
8.1 Reserves en voorzieningen	220
8.2 Lasten en baten per taakveld	227
8.3 EMU-saldo	229
8.4 Transformatieplan sociaal domein	230
8.5 Vertegenwoordiging verbonden partijen en samenwerkingsverbanden	236
8.6 Meerjarig investeringsoverzicht	241
8.7 Nieuw beleid Zomernota	242
8.8 Tarieven sportaccommodaties	243
8.9 Afkortingen- en begrippenlijst	247
8.10 Verplichte kengetallen	258
8.11 Global Goals	260
8.12 Aanvaarde moties	262

Voorwoord

Beste inwoner van Hengelo,

Hierbij presenteren we de plannen voor de gemeente Hengelo voor de jaren 2026 tot en met 2029. Dit is de laatste begroting in deze raadsperiode. We leven in deze raadsperiode onveranderd in woelige tijden. Politieke spanningen, internationale conflicten en grote veranderingen in het klimaat en de economie zorgen voor onzekerheid. Mensen hebben steeds vaker verschillende meningen, wat leidt tot polarisatie. Groepen staan tegenover elkaar en luisteren minder naar elkaar. Deze wereldwijde ontwikkelingen zijn niet alleen zichtbaar in het nieuws, maar hebben ook invloed op het dagelijks leven van onze inwoners. Dit vraagt van ons dat we op korte en lange termijn moeten inspelen op veranderingen en onverwachte gebeurtenissen.

We begonnen deze raadsperiode vanuit het collegeprogramma 'Hengelo in Verbinding'. Vanuit de gedachte dat de wereld en de maatschappij sneller veranderen dan ooit en wij als gemeente daar een belangrijke rol in hebben, is de Koers 2040 ingezet. We bouwen in deze lange termijn koers met ons allen aan de brede welvaart van onze inwoners. We (blijven) focussen op een aantrekkelijke bruisende stad en een groene technologische topregio. Hiervoor is een kwalitatieve groei van de stad noodzakelijk, onder meer via het aantrekken van talent.

Het vooruitzien op diverse strategische thema's heeft ons geholpen focus aan te brengen in onze opgaven. Die opgaven zijn niet los van elkaar te zien, fysiek en sociaal gaan hand in hand. We bouwen geen woningen, maar gemeenschappen. Dit staat ook centraal in de aanwijzing als grootschalige woningbouwlocatie. We benaderen die niet alleen vanuit woningbouw, maar ook vanuit (regionale) bereikbaarheid en kwaliteit van leefomgeving. Het is niet vanzelfsprekend dat deze opgaven worden verwezenlijkt. We zijn afhankelijk van middelen, mensen en mogelijkheden. Bijvoorbeeld het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol, waardoor de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie wordt belemmerd. Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen.

In deze begroting is nadrukkelijk aandacht voor het uitvoeren van ontwikkelingen die we deze periode in gang hebben gezet, zoals 'de schop in de grond' bij onderwijslocaties. Maar we blijven ons ook, samen met Wijkkracht Hengelo, hard inzetten om de basisondersteuning zo goed mogelijk te laten verlopen. Zodat zorg bereikbaar en betaalbaar blijft voor wie dat nodig heeft. Door deze verandering in het sociaal domein zijn we voorbereid op de toekomst.

Het zijn ontwikkelingen die we hebben ingezet vanuit visie, vanuit verder kijken dan één collegeperiode, door over onze schaduw heen durven te stappen. We kunnen terugkijken op mooie stappen die we hebben gezet, samen met de gemeenteraad, in de toekomstbestendige en duurzame ontwikkeling van onze stad, zowel op fysiek als sociaal vlak. Inwoners zijn steeds meer betrokken, bijvoorbeeld bij de voorbereiding van beleid en onze dienstverlening blijven we voortdurend afstemmen op de behoeften van de inwoners.

Ondanks financiële onzekerheid lukt het ons om verder te bouwen aan een leefbare, toekomstbestendige gemeente. Het zogeheten 'ravijnjaar' is uitgesteld, maar er blijft een groot verschil tussen uit te voeren taken en bijbehorende middelen vanuit het Rijk. Hiervoor blijven we samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aandacht vragen bij het Rijk.

We zijn er trots op dat we de gemeenteraad een structureel sluitende begroting kunnen aanbieden en de gemeente Hengelo ondanks onzekerheden financieel gezond is. Dit biedt een stabiele uitgangspositie voor een volgende raadsperiode.

Het college van burgemeester en wethouders

Het financieel portaal

De gemeentebegroting is digitaal beschikbaar in het financieel portaal van de gemeente Hengelo (link: <https://financien.hengelo.nl>).

Raadsbehandeling

De behandeling van de Beleidsbegroting vindt plaats in de politieke markt van 28 oktober a.s. De raadsvergadering over de Beleidsbegroting is op 12 november a.s.

Hengelo, 30 september 2025

Publieksversie

Gemeente
Hengelo

Hengelo in verbinding

Talentopgave | Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling | Toekomstbestendig sociaal domein
| Duurzame inrichting | Wijkgerichte aanpak | De inwoner centraal

Publieksversie

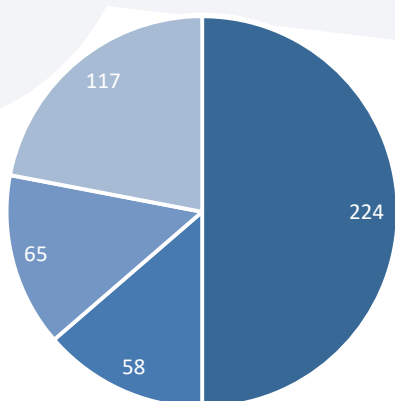
Beleidsbegroting 2026 - 2029

In de Beleidsbegroting van de gemeente Hengelo staan de verwachte inkomsten en uitgaven voor de komende jaren. In de begroting staat welke taken we uitvoeren en wat dat kost. Daarnaast beschrijven we welke beleidsmatige- en financiële ontwikkelingen in de komende jaren van invloed zijn. In deze samenvatting leest u wat we op de verschillende programmaonderdelen willen bereiken, wat dat mag kosten en wat we daarvoor in 2026 zoal gaan doen. De gemeentebegroting is digitaal beschikbaar in het financieel portaal van de gemeente Hengelo (<https://financien.hengelo.nl>).

Inkomsten en uitgaven van de gemeente Hengelo

Inkomsten

Waar komt het geld vandaan

Inkomsten 2026

(x € 1 miljoen)

Gemeentefondsuitkering	224
Overige rijksvergoedingen	58
Lokale heffingen	65
Overige inkomsten	117

Totaal inkomsten 464

Uitgaven Waar gaat het geld naar toe

Bestuur en ondersteuning
(incl. reserves):
€ 88 miljoen

Volkshuisvesting,
leefomgeving
en stedelijke
vernieuwing:
€ 47 miljoen

Volksgezondheid
en milieu:
€ 38 miljoen

Veiligheid:
€ 12 miljoen

Verkeer,
vervoer en
waterstaat:
€ 13 miljoen

Economie:
€ 8 miljoen

Onderwijs:
€ 14 miljoen

Sport, cultuur
& recreatie:
€ 36 miljoen

Sociaal domein:
€ 208 miljoen

Totaal uitgaven:
€ 464 miljoen

Wat willen we bereiken?

De Beleidsbegroting van de gemeente Hengelo bestaat uit een strategische agenda (de kern van onze begroting) en negen beleidsprogramma's. Op de volgende pagina's leest u een samenvatting, daarin staan de belangrijkste doelen en opgaven.

Hengelo in verbinding

De vijf opgaven in de strategische agenda, we noemen deze 'Hengelo in verbinding', zijn: toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, toekomstbestendig sociaal domein, duurzame inrichting, wijkgerichte aanpak en de inwoner centraal. Binnen deze opgaven zijn de drie topprioriteiten: Talentopgave, jeugd(zorg) en energie en warmte. Deze thema's zorgen voor focus en geven richting aan onze investeringen.

Talentopgave

Het aantrekken, boeien en binden van jong talent en jonge gezinnen is een van de grootste opgaven. We noemen dat de talentopgave. Er is sprake van een dubbele vergrijzing; het aantal ouderen neemt toe en tegelijkertijd worden deze ouderen ook steeds ouder. Als dit niet verandert moet meer werk gedaan worden door minder mensen. Daarnaast is het aantal inwoners tot 35 jaar dat vertrekt groter dan het aantal inwoners in deze leeftijdsgroep dat zich in Hengelo vestigt. Als we dus niets doen zijn er steeds minder Hengeloërs en Twentenaren die onze (innovatieve, technologische) maakindustrie laten bloeien. En ook minder mensen om onze voorzieningen op het gebied van gezondheid, zorg, cultuur, sport, winkelen & horeca, recreatie & toerisme op peil te houden. We zetten fors in om talenten (knappe knoppen én gouden handen van de toekomst) en hun levenspartners meer en beter aan onze stad en regio te binden.

Jeugd(zorg)

Binnen het sociaal domein zijn er meerdere opgaven die onze aandacht vragen. Daarom heeft dit in Hengelo én regionaal in Twente prioriteit gekregen. De inzet op jeugd(hulp) is een opgave waar de kosten het hardst stijgen. De situaties zijn complex: meer grip is noodzakelijk. We doen dat door aan de ene kant passende hulp te bieden binnen de financiële middelen. Om aan de andere kant de jeugd - die de toekomst heeft - kansen te bieden.

Energie en warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie. Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

Wat willen we bereiken?

De Beleidsbegroting van de gemeente Hengelo kent 9 programma's. Hieronder leest u per programma de belangrijkste doelen en opgaven.

Veiligheid

- Minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.
- Minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.
- Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo.
- Inwoners ervaren minder overlast in hun wijk of buurt.

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

Met onze partners in de wijk onderzoeken we wat er in de wijken speelt. Zo kunnen we inspelen op de meest belangrijke onderwerpen, denk aan drugsoverlast of personen met verward gedrag. Onze bo's zijn zichtbaar in de wijken. Daarnaast zien we een toenemende digitale dreiging en meer aandacht voor cyberveiligheid. Dit zijn onder meer de speerpunten waarop we in 2026 inzetten. Ook zetten we extra geld in voor de aanpak van ondermijning. In 2026 kijken we vooruit, we gaan aan de slag met veiligheidsbeleid voor de jaren 2027-2030.

Verkeer, vervoer en waterstaat

- Hengelo is beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer.
- De wegen en fietspaden in Hengelo zijn heel en veilig.
- De openbare ruimte in Hengelo is schoon.
- Fietzers kunnen hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad.

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

Om de stad bereikbaar, veilig en leefbaar te houden, hebben we in het Mobiliteitsplan 2040 nagedacht over de mobiliteit van de toekomst. We willen heel Hengelo in beweging krijgen: letterlijk én figuurlijk. In 2026 starten we met het fietsvriendelijker inrichten van diverse straten, de aanleg van nieuwe fietspaden en de planvorming van de centrumfietsring. Ook zijn er onderzoeken gedaan naar de bereikbaarheid van Hengelo in relatie tot de groei van de stad en het verkeer rond het centrum. In 2026 zetten we vervolgstappen. Om verkeersveiligheid te verbeteren werken we steeds meer met de focus op risico's in plaats van op het aantal ongevallen. In 2026 starten we met verkeersveiligheidsmaatregelen. Het gaat hier onder andere om de aanpak van het kruispunt Mozartlaan – Beethovenlaan, het kruispunt Bornsestraat – Europalaan, het kruispunt Westelijke Esweg – Hasselerbaan, de rotondes op de Beneluxlaan, het verbeteren van de fietsoversteek Kleispoor en het verwijderen van overbodige fietspaaltjes. Ook gaan we wegen aanpassen van 50 km per uur naar 30 km per uur om de leefbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren.

Sport, cultuur en recreatie

- Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en spelen.
- Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger.
- Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.
- Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

In 2026 gaan we het aanbod van Hengelo Sport verbreden. De inzet is om Hengelo Sport meer wijkgericht in te zetten, naast het bestaande aanbod voor primair onderwijs. Ook werken we aan een nieuw Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur vanaf 2027. Hierbij kijken we hoe kunst en cultuur kunnen bijdragen aan een aantrekkelijke, bruisende en leefbare stadsomgeving met een sterke regionale aantrekkingskracht. Verder blijven we investeren in aantrekkelijk en duurzaam openbaar groen voor mens, dier en plant. In samenwerking met partners wordt onderzocht hoe het waterpeil in het Weusthagpark kan worden verhoogd om verdroging tegen te gaan. 'De Groene Koers Hengelo (2025)' vormt de basis voor toekomstige plannen rond klimaatadaptatie, ecologie en leefbaarheid. We bereiden de stad voor op klimaatverandering. Dat doen we door maatregelen te nemen tegen wateroverlast en hittestress, zoals vergroening en wateropvang. En het Soortenmanagementplan (SMP) brengt biodiversiteit in kaart en versnelt vergunningsprocedures voor toekomstige bouwprojecten.

Onderwijs

- Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand.
- Meer jongeren behalen een startkwalificatie.
- Schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen.
- Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra).

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

In 2025 is er landelijk een aantal wetswijzigingen doorgevoerd. Deze gaan bijvoorbeeld over het versterken van de positie van ouders en leerlingen en over het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. De wetswijzigingen gaan ook over de ondersteuning van kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. In 2026 ligt in Hengelo de nadruk op het doorvoeren van deze wijzigingen. In onze aanpak zetten we sterk in op het verbinden van onderwijs, jeugdhulp en ouders. Hiermee dragen we lokaal bij aan de doelen van passend onderwijs: gelijke kansen voor ieder kind en ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis. Het jaar 2026 is het tweede jaar van uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. In 2026 wordt gestart met de uitvoering van de eerste projecten uit het programma.

Sociaal Domein

- Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar
- Wij hebben een sterkere sociale basis
- Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

Sinds 1 januari 2025 is Wijkkracht Hengelo de ingang voor alle hulp en ondersteuning in Hengelo, waarbij zij ook de basisondersteuning uitvoeren. Het jaar 2025 was het overgangsjaar, om een zorgvuldige overstap te kunnen garanderen. In 2026 zetten we samen verder in op ontwikkelen en innoveren. Samen met Wijkkracht Hengelo realiseren we herkenbare wijkentrees zodat de dienstverlening van Wijkkracht Hengelo ook fysiek dichtbij de inwoners komt te staan. Het werken aan een toekomstbestendige jeugdzorg blijft ook in 2026 prioriteit. Zowel op lokaal als regionaal niveau. Met de inwerkingtreding van de Participatiewet in balans wordt de wet vereenvoudigd en verbeterd. Er zal sprake zijn van meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijke aanpak.

Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

- Huishoudens en organisaties verbruiken minder(fossiele en niet-fossiele) energie.
- Huishoudens en organisaties wekken meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen.
- Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie).
- Hengelo heeft meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag.
- Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl.
- Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden.

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

Hengelo ontstond langs drie beken, de industrie ontwikkelde zich langs deze beken. Hengelo is dus een echte waterstad. In 2026 worden delen van de Berflobeek aangepakt. Dit is om voorbereid te zijn op de effecten van klimaatverandering in de toekomst, zoals hittegolven, droogte en hevige regenval. Verder stimuleren we duurzame ontwikkeling van bedrijven en bedrijventerreinen. Dat doen we op twee manieren: gebiedsgericht- en doelgroepgericht. Voor de doelgroepgerichte aanpak richten we ons op het informeren en stimuleren van ondernemers. Voor de gebiedsgerichte aanpak maken we bedrijventerreinen toekomstbestendig op het gebied van energie, natuur, mobiliteit en circulaire economie. Samen met Enschede, Borne en verschillende partners onderzoeken we de haalbaarheid van een regionaal publiek warmtebedrijf. We willen dat iedereen in Hengelo woont in een gezonde en fijne omgeving. Niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Daarom werkt de gemeente samen met inwoners aan een duurzame stad. Voor het comfortabeler en energiezuiniger maken van woningen zijn verschillende subsidies beschikbaar. Zoals de Isolatiehulp, Laat-het-isoleren-subsidie en de Verbeter-je-huis-lening. Ook blijven we investeren in meer groen in de buurt, voor meer biodiversiteit.

Economie

- Meer banen in Hengelo
- Meer groei uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie Overijssel en het Rijk werken we aan de verstedelijkingsstrategie voor Twente. Hierin bepalen we samen hoe de economische ontwikkeling, bereikbaarheid en de woningbouw in Twente elkaar kunnen versterken. Om uiteindelijk een duurzaam sterke regio te worden. Daarbij moet Twente een belangrijke bijdrage leveren aan de nationale doelstellingen en de brede welvaart zich positief kan ontwikkelen. We zetten daarmee in op vasthouden en aantrekken van talent. In 2025 zijn we gestart met het verkennen van de mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe ruimte voor bedrijven. Deze verkenning ronden we in 2026 af. Dit wordt bekeken in samenhang met een ontwikkeling als XL Business Park 2 en andere ruimtelijke vraagstukken.

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

- Hengelo kent een groter aanbod van koop- en huurwoningen.
- Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning.
- Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo.
- Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur.
- Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer.
- We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied.
- Er wonen meer mensen in de binnenstad.
- Er wonen, werken en leren meer mensen in Hart van Zuid.

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

In de afgelopen jaren is weer een duidelijke groei geweest in het aantal inwoners. Deze lijn willen we doorzetten. We blijven inzetten op een kwalitatieve groei, met name in het aantrekken en behouden van talenten.

In 2026 geven we uitvoering aan het programma Volkshuisvesting. Hierin is uitgewerkt hoe de woningbouwbehoefte zich in de komende jaren ontwikkelt in Hengelo en welke maatregelen nodig zijn, zodat we een passen woningaanbod kunnen creëren voor de verschillende doelgroepen.

We realiseren samen met onze partners voornamelijk betaalbare koop- en huurwoningen. Het zwaartepunt van woningbouw ligt in de Binnenstad en Hart van Zuid. Het gebied Spoorzone Hengelo-Enschede is aangewezen als grootschalige woningbouwlocatie. Samen met de regio, provincie en het Rijk ontwikkelen we hier gemengde woon-, werk en leefmilieus, die Hengelo als stad aantrekkelijker moeten maken als vestigingsstad voor talenten en de bedrijven.

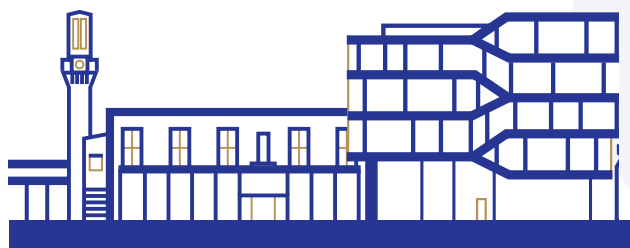
Bestuur en ondersteuning

- Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.
- Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

Wat gaan we daarvoor doen in 2026?

We verbeteren onze dienstverlening doorlopend. We brengen samenhang aan in hoe we als gemeente naar inwoners overkomen en handelen. Daarbij hebben we ook aandacht voor wetgeving. Denk aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), die regelt dat inwoners en bedrijven hun zaken die ze met ons moeten doen, digitaal kunnen afhandelen. En de Wet digitale toegankelijkheid, die het mogelijk maakt dat de informatie en diensten van ons door iedereen te gebruiken zijn. In 2026 stimuleren we het gebruik van ons nieuwe participatieplatform. Op die manier organiseren we (digitale) participatie eenduidig en laagdrempelig vanaf eind 2025.

Leeswijzer

De kaders voor het nieuw beleid en financiën op hoofdlijnen voor de Beleidsbegroting 2026-2029 zijn in de Zomernota 2025-2029 vastgesteld door de gemeenteraad op 9 juli jl. Deze kaders zijn verwerkt in de nu voorliggende Beleidsbegroting. De doorvertaling van de Zomernota 2025-2029 vindt u met name terug in het programmaplan (hoofdstuk 5) en de paragrafen (hoofdstuk 6).

Na de vaststelling van de Zomernota heeft de tijd niet stil gestaan en hebben zich diverse nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. De detailuitwerking van de hele begroting is nu ook verwerkt in de voorliggende Beleidsbegroting.

In hoofdstuk 3 wordt kort ingegaan op de beleidsmatige ontwikkelingen, zoals de strategische agenda, talentopgave en nieuw beleid. Daarnaast worden het bijgestelde financieel perspectief na de vaststelling van de Zomernota en de financiële positie van de gemeente Hengelo beschreven. Tevens wordt ingegaan op de risico's, het weerstandsvermogen, de belastingmaatregelen en de begrotingsuitgangspunten.

In hoofdstuk 4 treft u het raadsadvies en het raadsbesluit aan. De Beleidsbegroting bestaat daarna uit de volgende hoofdstukken.

In hoofdstuk 5 behelst het programmaplan.

In paragraaf 5.1 wordt ingegaan op de strategische agenda 'Hengelo in verbinding', waaronder de talentopgave, toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, toekomstbestendig sociaal domein, duurzame inrichting, wijkgerichte aanpak en de inwoner centraal. Dit vormt de kern van de begroting.

In paragraaf 5.2 worden de volgende beleidsprogramma's toegelicht: 1. Veiligheid, 2. Verkeer, vervoer en waterstaat, 3. Economie, 4. Onderwijs, 5. Sport, cultuur en recreatie, 6. Sociaal domein, 7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid, 8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing en 9. Bestuur en ondersteuning.

Per begrotings-/beleidsprogramma treft u de volgende onderdelen aan:

- Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?
- Relevante beleidsnota's
- Verbonden partijen
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?
- Wat blijven we doen?
- Wat mag het kosten?
- Risico's

Bij '*Wat willen we bereiken?*' zijn de doelen per programma geformuleerd met daaraan gekoppeld de beleidsindicatoren.

Bij '*Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?*' zijn de daarvoor in komend jaar benodigde acties gekoppeld aan de doelen.

Bij '*Wat blijven we doen?*' wordt een beschrijving gegeven van de activiteiten, die de gemeente Hengelo al jaarlijks uitvoert.

In '*Wat mag het kosten?*' kent elk programma een (op basis van de begrotingsvoorschriften) onderverdeling naar taakvelden. Hierin wordt een financiële toelichting van verschillen > € 50.000 of > 10% van het budget in de jaarschijf 2026 ten opzichte van jaarschijf 2025 gegeven. In de begroting worden ook de fluctuaties in de meerjarenramingen van de baten en/of lasten van taakvelden (groter dan € 50.000 of 10% van het budget) ten opzichte van het eerste begrotingsjaar (2026) toegelicht.

Wijziging Iv3 en de invloed hiervan op de presentatie van de financiële tabellen in programma 6

Informatie voor Derden (Iv3) is een informatiesysteem waarin staat welke financiële informatie gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen moeten verstrekken. De afnemers van deze financiële informatie zijn onder meer de financieel toezichthouder, de Europese Unie, het ministerie van BZK en het CBS.

De Iv3 uitvraag op het gebied van o.a. Wmo en jeugd is in 2023 op verzoek van diverse ministeries meer verfijnd. Dit heeft bij gemeenten tot knelpunten geleid, met name bij jeugd. Daarom is gewerkt aan een nieuwe indeling per 2025, waarbij er vooral bij jeugd wijzigingen zijn doorgevoerd. Deze aanpassing betreft een technische aanpassing, die we in Hengelo in de Beleidsbegroting 2025-2028 hebben opgenomen. Deze aanpassing maakt wel dat de cijfers in de kolom saldo rekening 2024 ten opzichte van begroting 2025 en begroting 2026 niet één op één vergelijkbaar zijn.

Van maatwerkvoorzieningen naar basisondersteuning

Door de lokale inkoop van basisondersteuning, die per 1 januari 2025 van start is gegaan, zijn aanzienlijke verschuivingen te zien van kosten tussen de taakvelden in programma 6. Ook dit zorgt ervoor dat de cijfers in de kolom saldo rekening 2024 ten opzichte van begroting 2025 en begroting 2026 niet één op één vergelijkbaar zijn.

In hoofdstuk 6 staan de door het Rijk voorgeschreven verplichte paragrafen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting op specifieke onderwerpen, zoals het weerstandsvermogen en risicobeheersing, het grondbeleid, het onderhoud van kapitaalgoederen en de lokale heffingen.

Aan de verplichte paragrafen hebben we de niet verplichte paragraaf Subsidies toegevoegd.

Hoofdstuk 7 geeft een totaaloverzicht van lasten en baten, een overzicht van lasten en baten per programma, de incidentele baten en lasten per programma en een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.

In hoofdstuk 8 worden alle bijlagen weergegeven, waaronder de baten en lasten per taakveld, de overzichten van de reserves en voorzieningen, de verbonden partijen, het meerjarig investeringsoverzicht, de tarieven voor de huur van sportaccommodaties, de begrippen- en afkortingenlijst en de verplichte kengetallen van de landelijke website 'waarstaatjegemeente'.

Wisselingen portefeuillehouders

Bij het opstellen van de Beleidsbegroting was net bekend, dat Annemieke Traag de opvolger zal worden van Claudio Bruggink. Haar naam vindt u al terug in de overzichten.

Daarnaast is net bekend dat wethouder Steen per 6 oktober vertrekt als wethouder. Haar naam vindt u vooralsnog wel terug in de overzichten totdat bekend is wie de nieuwe wethouder wordt.

3

Beleidsmatige, financiële en overige ontwikkelingen

3.1	Beleidsmatige ontwikkelingen	14
3.2	Financiële ontwikkelingen - van Zomernota naar Beleidsbegroting	15
3.3	Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie	18
3.4	Belasting- en tariefmaatregelen	23
3.5	Grondslagen voor de ramingen bestaand beleid	25

3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen

3.1.1 Strategische agenda 'Hengelo in verbinding'

In de afgelopen Zomernota's en Beleidsbegrotingen hebben we op basis van verschillende beleidsdocumenten of programma's middelen ingezet om stappen te zetten in de verwezenlijking van onze strategische opgaven. De vijf opgaven in de *strategische agenda*, die we 'Hengelo in verbinding' noemen zijn: *Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, toekomstbestendig sociaal domein, duurzame inrichting, wijkgerichte aanpak en de inwoner centraal.*

Het ontwikkelen van Hengelo is een continu proces en de Hengelose opgaven voor de toekomst zijn groot. We moeten de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) op peil houden en verder vergroten. Dat doen we door te focussen op onze sterkste kanten: *onze aantrekkelijke bruisende gemeente en de groene technologische topregio.* Ruimtelijke en sociale ontwikkeling komen samen in een toekomstgerichte aanpak, waarbij de inwoner centraal staat. Samen met onze inwoners, ondernemers en partners houden we de omgeving, de stad, buurtschappen en wijken vitaal en aantrekkelijk, met voorzieningen die passen bij de behoeften en identiteit van de omgeving. Of het nu gaat om mobiliteit, onderwijs, sport, zorg, winkels, horeca of cultuur. Dergelijke voorzieningen zijn onmisbaar. Dat vraagt aandacht voor veranderingen in bestaande wijken. De vergrijzing en ontgroening van onze wijken vraagt om een andere inrichting van onze wijken. In de openbare ruimte, in voorzieningen, in aanbod van type woningen. Het betekent dat er voldoende voorzieningen zijn voor alle doelgroepen, ook voor diegenen die nog niet in Hengelo wonen, maar wel nodig zijn om de toekomst van Hengelo zeker te stellen. Daarom werken wij voortdurend onder meer aan de realisatie en revitalisatie van bedrijventerreinen, transformatie van de binnenstad, vele woningbouwprojecten en initiatieven op het gebied van mobiliteit en duurzaamheid. Maar ook aan een sterke gemeenschap en een leefbare en gezonde samenleving.

We zien tegelijkertijd dat de ruimte om te investeren in onze samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hebben steeds beperkter wordt. Dat vraagt balanceren tussen enerzijds koers en opgaven en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. In dat licht hebben we er voor gekozen om in de Zomernota 2025-2029 op voorhand scherp te prioriteren binnen onze strategische opgaven door kritisch te kijken waar de inzet van middelen op dit moment het grootste positieve en noodzakelijke effect voor het Hengelo van nu en het Hengelo in de toekomst oplevert. Dat maakt dat we ook dit jaar in de vastgestelde Zomernota de focus hebben gelegd op *drie topprioriteiten binnen de strategische opgaven: Talentopgave, Jeugd(zorg) en Energie & Warmte.*

Voor het volledige afwegingskader en de keuzes in nieuw beleid die zijn gemaakt verwijzen we naar hoofdstuk 4 van de Zomernota 2025-2029.

3.1.2 Talentopgave

In verschillende beleidsdocumenten hebben college en raad zich uitgesproken voor de groei van Hengelo om zo bij te dragen aan het in stand houden en verbeteren van de leefbaarheid van Twente in het algemeen en Hengelo in het bijzonder. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking is het namelijk niet meer vanzelfsprekend dat wij onze manier van leven vast kunnen houden bij de huidige bevolkingssamenstelling. Daarom is de *talentopgave* en bijbehorende groei randvoorwaardelijk voor behoud/uitbouw van onze kwaliteit van leven in de toekomst.

Door de stijgende levensverwachting en een dalend geboortecijfer neemt het absolute aantal en ook het percentage ouderen in onze regio sterk toe. Vooral de groep inwoners van 80 jaar en ouder groeit snel. Tegelijkertijd vertrekken veel jongeren naar andere regio's. Dit leidt tot een dalende beroepsbevolking. De combinatie van vergrijzing, ontgroening en jongeren die vertrekken, zorgt voor flinke druk op onze samenleving. Het behouden en aantrekken van talent – van vakmensen tot creatieve denkers – is daarom een urgente opgave. Dat we actie moeten ondernemen is duidelijk. De talentopgave is breed en complex en demografische ontwikkelingen dwingen ons tot een gerichte aanpak.

Hengelo heeft veel in huis voor talent. Een sterke technologische basis, een ondernemende regio, ruimte voor woningbouwontwikkeling en een groeiend aanbod aan creatieve en innovatieve werkomgevingen. Dit maakt Hengelo tot een aantrekkelijke plek om te wonen, werken en leven.

Juist daarom is het nú het moment om te investeren in het aantrekken en behouden van talent. Want wie vandaag bouwt aan een omgeving waarin talent wil blijven en groeien, verzekert zich van een sterke en leefbare toekomst voor morgen.

3.1.3 Jeugd(zorg)

De gewenste veranderingen bij jeugd(hulp) - zowel inhoudelijk als financieel - bleven de laatste jaren achter. Vooral op de onderdelen waar wij zelf geen directe invloed hebben; waar wij afhankelijk zijn van externe partijen (denk aan externe verwijzers en aanbieders). Daarom zetten wij vanaf 2025 extra in op jeugdhulp. Door lokaal te investeren in de sociale basis en basisondersteuning en gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp (verschuiving naar voorliggende voorzieningen). Daardoor hebben wij ook voor jeugdhulp de transformatie in gang gezet, met een besparing als gevolg. Tegelijkertijd zijn er externe ontwikkelingen, die niet helpend zijn bij de gewenste inhoudelijke veranderingen en die de uitgaven op jeugd doen toenemen. Denk daarbij aan de financiële effecten van de inkoop en de toenemende zorginzet per cliënt. Daarom blijft jeugdhulp ook in 2026 een topprioriteit en werken wij regionaal samen aan:

- Een sturingsplan jeugdhulp, gericht op het verminderen van uithuisplaatsingen en ambulante hulp en het optimaliseren van de regionale uitvoeringsstructuur.
- De prioritaire opgave jeugd, waarin het Algemeen Bestuur van SamenTwente de pijler 'Jeugd' als speerpunt heeft benoemd. Deze opgave wordt momenteel verder uitgewerkt.

Zowel het Sturingsplan Jeugd als de Prioritaire opgave Jeugd vraagt extra inzet vanuit de gemeente Hengelo.

3.1.4. Energie & Warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

3.2 Financiële ontwikkelingen - van Zomernota naar Beleidsbegroting

De nu voorliggende Beleidsbegroting is een verdere verfijning van de reeds vastgestelde Zomernota 2025-2029 door de gemeenteraad op 9 juli jl. Na deze Zomernota is de begroting op detailniveau geactualiseerd. Dit betekent dat er ten opzichte van de Zomernota nog kleine afwijkingen zijn in de totale begrotingsomzet van € 464 miljoen in 2026. In deze paragraaf wordt ook het structureel begrotingssaldo voor de komende jaren getoond. Dit is het effect zonder de incidentele baten en lasten in de begroting. Een positief structureel begrotingssaldo laat zien dat de alle structurele lasten minimaal worden gedekt door alle structurele baten.

3.2.1 Aangenomen moties Zomernota 2025-2029

Voor alle aangenomen moties verwijzen wij naar [bijlage 10.7 van de Zomernota 2025-2029](#).

Tijdens de behandeling van de Zomernota op 9 juli jl. was de aangenomen motie M18: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale Veerkracht in' de enige motie met financiële mutaties. Het hiervoor benodigde budget van € 100.000 wordt gedekt uit de algemene reserve. Dit verloopt voor het financieel perspectief in 2026 budgettair neutraal. Zie het financieel overzicht hieronder.

3.2.2 Financieel perspectief 2026-2029

In onderstaand overzicht wordt ingegaan op de ontwikkelingen vanaf de besluitvorming van de Zomernota 2025-2029 tot medio september 2025. Na de Zomernota is de begroting op detailniveau uitgewerkt en geanalyseerd. Er zijn zo realistisch mogelijke inschattingen gemaakt van de ramingen op basis van de inzichten tot medio september. Dit leidt tot het volgende financieel perspectief voor de periode 2026-2029:

	2026	2027	2028	2029
Beginstand Zomernota 2025-2029 (aanbieding college)	-	1.593	306	-175
Aangenomen moties tijdens raadsvergadering 9 juli 2025:				
1. Motie M18: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale Veerkracht in'	b.n. ¹	-	-	-
2. Overige aangenomen moties Zomernota 2025-2029	-	-	-	-
Saldo Zomernota 2025-2029 (na raadsvergadering)	-	1.593	306	-175
3. Kapitaallasten/gesloten circuits	-230	-488	-396	16
4. Beschermd wonen	230			-
5. Diversen	79	75	50	274
Totaal detailuitwerking begroting	79	1.180	-40	115
6. Algemene reserve - (gedeeltelijk) terugdraaien onttrekking in Zomernota 2025-2029	-79	-	-	-81
Totaal begrotingssaldo 2026-2029	-	1.180	-40	34

1 b.n. = budgettair neutraal

Het totale begrotingssaldo is alleen voor het jaar 2028 negatief.

Het *structurele begrotingssaldo* is voor alle begrotingsjaren positief. Dit is de graadmeter voor de toezichtvorm door de provincie en voor de kleuring van het interbestuurlijk toezicht (IBT) in 2026. De opbouw van het positieve structurele begrotingssaldo wordt beschreven in paragraaf 3.2.3.

1. Motie M18: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale veerkracht in'

Voor het tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale veerkracht' is in 2026 € 100.000 door de gemeenteraad beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt gedekt uit de algemene reserve. Dit heeft geen effect op het begrotingssaldo oftewel is budgettair neutraal (lasten en baten stijgen met hetzelfde bedrag).

2. Overige aangenomen moties Zomernota 2025-2029

De overige aangenomen moties hebben op dit moment geen invloed op het saldo in deze begroting.

3. Kapitaallasten/gesloten circuits

De detailuitwerking van de begroting leidt, na de vaststelling van de Zomernota 2025-2029, nog tot financiële mutaties. Dit is vooral het gevolg van de gedetailleerde actualisatie (o.a. fasering) van investeringen en de inwerkingtreding van de nota Investerings- en activeringsbeleid. Dit leidt tot aanpassingen in de financieringsbehoefte, de kapitaallasten en de reserve dekking kapitaallasten voor de komende jaren. Voor de jaren 2026 tot en met 2028 leidt de detailuitwerking tot nadelen. In 2029 is er sprake van een klein voordeel. Hierbij is met name rekening gehouden met het doorschuiven van investeringen van I en IT. Hiervoor moest een kortere afschrijvingstermijn worden gehanteerd voor deze investeringen. Dit op basis van de ingangsdatum van de eerder door uw raad vastgestelde nota Investerings- en activeringsbeleid.

Daarnaast hebben we te maken met de 'weglekeffecten in de gesloten circuits'. Gesloten circuits zijn de grondexploitatie, rioolheffing en afval. De voordelen en nadelen van deze circuits worden uiteindelijk verrekend met respectievelijk de algemene reserve grondexploitatie, de voorzieningen riolering en afval. Dus deze effecten komen niet ten gunste of ten laste van het begrotingssaldo.

4. Beschermd wonen

De gemeenteraad van Enschede heeft in de laatste Zomernota besloten dat ze de maximale hoogte van de reserve beschermd wonen naar beneden gaat bijstellen. Het is gebaseerd op 15% van de uitkering beschermd wonen, waardoor de stand van de reserve nu circa € 1 miljoen te hoog is. Voor Hengelo betekent dit een incidentele bate van € 230.000 in 2026.

5. Diversen

Door de detailuitwerking van de begroting is er sprake van diverse mutaties. Dit heeft tot voordelen geleid, met name in 2029. Hierbij is kritisch gekeken ten opzichte van de middelen die zijn geraamd in 2028 en of er sprake is van afloop van middelen.

6. Algemene reserve - (gedeeltelijk) terugdraaien onttrekking in Zomernota 2025-2029

Gelet op het begrotingssaldo van deze Beleidsbegroting 2026-2029 worden de onttrekkingen uit de algemene reserve in de Zomernota 2025-2029 (gedeeltelijk) teruggedraaid voor de jaren 2026 en 2029.

In de Zomernota was een onttrekking van € 720.000 uit de algemene reserve in 2026 geraamd. Hiervan wordt nu € 79.000 teruggedraaid. Voor 2029 was € 81.000 uit deze reserve onttrokken. Deze laatste onttrekking wordt nu in deze Beleidsbegroting volledig teruggedraaid.

3.2.3 Structureel begrotingssaldo 2026-2029

Op basis van de vastgestelde Zomernota 2025-2029 verwachten we dat we een structureel sluitende (nieuwe) begroting konden presenteren. Na de detailuitwerking van de begroting is dit gelukt, zoals hieronder is aangegeven. Het structureel begrotingssaldo is van belang voor de toezichtvorm door de provincie en voor de kleuring van het interbestuurlijk toezicht in 2026.

Het structureel begrotingssaldo wordt gepresenteerd in onderstaand overzicht.

Op de eerste regel wordt het resultaat (saldo baten en lasten) voor bestemming gepresenteerd, dat wil zeggen het resultaat zonder mutaties in de reserves.

De totale mutaties van de reserves worden op de tweede regel getoond.

Deze 2 onderdelen leiden samen tot het totale begrotingssaldo 2026-2029 d.w.z. het resultaat na bestemming.

Voor deze 3 onderdelen verwijzen wij voor de cijfermatige onderbouwing naar het overzicht in 7.1.2. Baten en lasten per programma.

Het totale begrotingssaldo is het verschil tussen de totale lasten en de totale baten. Hierbij is echter geen rekening gehouden met het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten.

Om de structurele begrotingsruimte te bepalen worden de totale lasten en baten (= totaal begrotingssaldo) verminderd met de incidentele baten en lasten (zie bijlage 7.1.3). In deze bijlage is te zien dat de totale incidentele lasten voor alle jaren hoger zijn dan de totale incidentele baten. Daardoor heeft dit een gunstig effect op het structurele begrotingssaldo.

Het structurele begrotingssaldo ziet er als volgt uit (bedragen * € 1.000):

	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten voor bestemming/resultaat voor bestemming (zie bijlage 7.1.2)	-2.729	1.499	-2.935	-1.865
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves/mutaties reserves (zie bijlage 7.1.2)	2.729	-319	2.895	1.899
Begrotingssaldo 2026-2029/resultaat na bestemming (zie bijlage 7.1.2/paragraaf 3.2.2)	-	1.180	-40	34
Waarvan saldo incidentele baten en lasten (zie bijlage 7.1.3)	6.647	1.675	134	61
Structureel begrotingssaldo 2026-2029	6.647	2.855	94	95

Het *structureel begrotingssaldo* is voor alle jaren positief. Dit is van belang voor de repressieve toezichtvorm door de provincie d.w.z. de begroting is dan structureel en reëel in evenwicht. Ook is dit structurele begrotingssaldo van invloed op de kleuring van het interbestuurlijk toezicht (IBT) in 2026. Hierdoor verwachten we dat we voor het IBT onderdeel financiën van oranje naar groen gaan.

Voor een toelichting op het weerstandsvermogen en de algemene reserve wordt verwezen naar paragraaf 3.3 Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie.

3.2.4 Financieel gezonde en solide basis

We zijn deze raads-/collegeperiode gestart met een financieel gezonde en solide basis als stevig fundament, als mooie 'nalatenschap' van de vorige gemeenteraden/colleges van Hengelo. De afgelopen jaren hebben we verder kunnen investeren in de samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hadden. Dit ondanks de vermindering van rijksmiddelen voor taken, die we als gemeente moeten uitvoeren. Dit vraagt steeds om balanceren tussen enerzijds koers en opgaven en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. Dit heeft het mogelijk gemaakt dat we u een structureel sluitende Beleidsbegroting kunnen aanbieden.

Ook om tegenvallers in de toekomst op te vangen willen we eigenlijk dat de weerstandratio ruim voldoende blijft d.w.z. een ratio die boven de 1,4 (= door de raad vastgestelde signaalwaarde) blijft. Dit als startpunt voor de nieuwe gemeenteraad en nieuw college in het begrotingsjaar 2026.

We blijven ook de komende periode stevig lobbyen bij het Rijk, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG en de G40, over de taken die we uitvoeren en de middelen die daarbij horen. Hopelijk ziet een nieuw kabinet ons meer als eerste overheid, dichtbij inwoners en ondernemers, met voldoende rijksmiddelen om daarmee de bijbehorende taken te kunnen uitvoeren.

3.3 Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie

Mogelijke aanpassing rijksbeleid

Het demissionaire kabinet zal echter alleen lopende zaken afhandelen. Een demissionair kabinet wordt niet geacht om belangrijke politieke beslissingen te nemen. Het zal geen ingrijpende wetsvoorstellen voor behandeling naar de Kamer sturen en wetsvoorstellen die daar al in behandeling zijn, worden niet behandeld tot na de kabinetsformatie, tenzij de Tweede Kamer hierover anders heeft besloten. Dit kan tot consequentie hebben dat reeds aangekondigde nieuwe wet- en regelgeving nog niet wordt aangenomen of vertraging oploopt.

Tevens kunnen we op dit moment niet de consequenties van het nieuwe rijksbeleid inschatten van een nog nieuw te vormen kabinet.

Gemeentefonds en SPUKS

De vervolgonderzoeken naar de herijking van het gemeentefonds zijn door het Rijk nog niet afgerond. De kans bestaat dat het verdeelmodel voor het gemeentefonds alsnog wordt aangepast met ingang van 2027. Het risico op een nadelige herverdeling blijft bestaan. Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet of een nieuw kabinet van invloed is op (de herijking van) het gemeentefonds.

We hebben nog steeds te maken met ongebruikelijke, grote onzekerheden wat betreft de overheidsfinanciën, zoals de gemeentefondsuitkering en specifieke uitkeringen (SPUKS) van het Rijk. Opvallend is dat het Rijk een korting op de meeste specifieke uitkeringen (SPUKS) wil doorvoeren van 10%, met of zonder omzetting van de SPUK naar het gemeentefonds. Hiermee loopt de gemeente nog wel de nodige risico's.

Het Rijk motiveert de korting van 10% op de SPUKS voornamelijk met het argument vermindering van het takenpakket voor gemeenten of een doelmatige uitvoering, terwijl gemeenten in werkelijkheid geen of nauwelijks vermindering van administratieve en controlelasten ervaren in de uitvoering. Om de 10% korting tegen te gaan zijn we als college mede-indiener van de motie 'Stop de verkapte bezuiniging op SPUKS' geweest voor de Algemene Ledenvergadering van de VNG op 18 juni jl.

Gebiedsbudget grootschalige woningbouwopgave en mobiliteitsfonds

Parallel aan het opstellen van deze Beleidsbegroting is door ons college (in afstemming met het college van de gemeente Enschede) een concept aanvraag voor een financiële bijdrage van het Rijk uit het Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget voor de grootschalige woningbouwlocatie in de Spoorzone Hengelo-Enschede ingediend.

Op 1 oktober 2025 is het raadsvoorstel "Cofinanciering aanvraag Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget grootschalige woningbouw Rijk (Spoorzone Enschede Hengelo)" in de gemeenteraad behandeld (zaaknummer 3946796). Het definitieve raadsbesluit volgt na de vaststelling van deze Beleidsbegroting in ons college op 30 september jl..

Dit houdt in dat de (reserve)mutaties in dit afzonderlijk raadsvoorstel voor de co-financiering **niet** zijn verwerkt in de nu voorliggende Beleidsbegroting. In het afzonderlijk raadsvoorstel wordt aangegeven wat dit voorstel o.a. betekent voor de algemene reserve en de weerstandsratio. In de onderstaande onderdelen 'weerstandsvermogen' en 'ontwikkeling algemene reserves' wordt hier tevens op ingegaan.

Energie & warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

Beheernota infrastructurele kapitaalgoederen (BIK)

In april 2025 zijn we gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). De BIK beschrijft alle activiteiten en middelen die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. We hebben daarbij ook aandacht voor het gevoel van veiligheid van inwoners in hun wijk waar dit een relatie heeft met de openbare ruimte, met name rondom tunnels en bruggen.

Onderwijshuisvesting

Voor adequate onderwijshuisvesting voor leerlingen staan we aan de vooravond van grote opgaven de komende jaren en decennia. Het Rijk is hierbij ook aan zet, omdat we als gemeenten op landelijk niveau € 1,2 miljard te weinig ontvangen voor onderwijshuisvesting. De komende jaren (tot 2030) hebben we als gemeente extra middelen voor de 1e tranche € 50 miljoen (plus indexatie) vrij gemaakt. Dit vrijgemaakte investeringskader is ontoereikend voor alle bouwprojecten die voor de periode tot 2030 zijn verwoord in tranche 1 van het Integraal huisvestingplan (IHP). De planning van de 1e tranche van het IHP is ten opzichte van de oorspronkelijke planning aangepast. De 1e tranche van dit investeringskader is een begin. De toekomstige noodzakelijke investeringen vanaf 2030 zijn groot. We maken ons zorgen over de toekomstige investeringen vanaf 2030 en de financiële risico's die we hierbij lopen.

BTW compensatiefonds

We benutten de volledige structurele ruimte onder het plafond BTW compensatiefonds vanaf 2026 (op basis van de afrekening 2024). Dit is ook toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht. Hiervoor hebben we in de Beleidsbegroting een structurele stelpost opgenomen van ongeveer € 1,6 miljoen voor Hengelo.

Nieuwe rijksmaatregelen Hervormingsagenda Jeugd m.i.v. 2028

Het Rijk is voornemens om per 2028 nieuwe maatregelen te treffen, waardoor de uitgaven binnen de jeugdzorg zullen dalen. Deze maatregelen zien toe op het invoeren van een eigen bijdrage voor jeugdzorg, het sturen op de trajectduur en het indexeren van de opbrengst van de Hervormingsagenda (HVA). Voor het indexeren van de opbrengst van de HVA achten wij het niet reëel om een taakstelling op te nemen, gezien de inspanningen die wij al doen binnen

het Transformatieplan. Hiervoor verwijzen wij naar de uitgebreide toelichting in het Totaal financieel perspectief 2025-2029 in de Samenvatting van de Zomernota 2025-2029. Voor de eerste twee maatregelen, de eigen bijdrage en het sturen op de trajectduur, hebben wij wel een taakstelling opgenomen in onze begroting. Hier zijn echter wel risico's aan verbonden. Voor de invoering van de eigen bijdrage zijn wij afhankelijk van veranderende wetgeving die vanuit het Rijk moet plaatsvinden. Voor het invullen van de taakstelling met betrekking tot het sturen op de trajectduur zien wij vanaf 2028 een risico, omdat wij nu al sturen op de trajectduur en het voor ons nog onbekend is of hier overlap in zit.

Mogelijke (stelsel)wijzigingen Jeugd en Wmo

Daarnaast is het Rijk voor zowel Jeugd als Wmo bezig met het onderzoeken van een nieuw bekostigingsmodel, waarbij de indexatie van de bekostiging en de verdeling van de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten moeten gaan aansluiten bij de bestuurlijke afspraken daarover tussen Rijk en VNG. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk. We kunnen nu nog niet inschatten welke beleidsmatige en financiële consequenties dit heeft voor gemeenten.

Ook komt de commissie van Ark in het 1e kwartaal van 2027 met een nieuw advies over de voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd en de mogelijke stelselwijziging in de jeugdzorg. Het Rijk zal de uitkomsten van de commissie-Van Ark II meewegen in de Voorjaarsnota 2027.

Onderzoek reëel tarief huishoudelijke ondersteuning

Landelijke regelgeving schrijft voor dat tarieven binnen Wmo en Jeugdzorg voldoende dekkend moeten zijn. Regionaal wordt daarom nu een onderzoek ingesteld naar de tarieven Huishoudelijke Ondersteuning (HO) voor 2025 en 2026 met de vraag of deze reëel zijn. Bij aanvang van het contract zijn reële tarieven bepaald op basis van de toen geldende Cao. Doordat er een nieuwe Cao is, is het de vraag of de huidige tarieven als reëel kunnen worden beschouwd. Uit dit onderzoek zullen aanbevelingen voor de tariefopbouw volgen. Besluitvorming hierover zal later dit jaar plaatsvinden. De verwachting is dat we op dit moment geen reële tarieven betalen en dat we dus de tarieven moeten bijstellen. Op dit moment hebben wij de regulier prijsindexatie voor HO (5,26%) opgenomen in deze begroting. Na besluitvorming over de uitkomsten van het onderzoek naar de tarieven, weten wij wat het effect hiervan zal zijn en komen wij hierop terug in het eerstvolgende P en C-document. De aangepaste tarieven gelden naar verwachting voor de rest van de looptijd van het contract, dat betekent de jaren 2026 en 2027.

Arbeidsmarktkrapte (ook bij partners)

In komende jaren krijgen we te maken met een verder afnemende beroepsbevolking. Hoewel er een lichte afname is in het aantal openstaande vacatures in de regio, blijft de arbeidsmarkt voor de meeste gemeentevacatures in Twente krap tot zeer krap. Daarnaast geldt voor onze eigen organisatie dat wij de komende jaren vanuit vergrijzing een substantiële uitstroom van medewerkers gaan zien, waardoor het gevaar van kennislek op de loer ligt. Alle redenen om hier op te anticiperen en ook de komende jaren te blijven bouwen aan het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt. Met de uitvoering van het plan van aanpak Young Talent Recruiting in aansluiting op de Talentopgave, wordt in 2026 verder ingezet op enthousiasmeren en binden van jong talent voor- en aan de gemeente Hengelo en de regio Twente. In het licht van de hiervoor beschreven context is het van belang om ons te blijven onderscheiden als goede werkgever. Niet alleen vanuit de mogelijkheden die de Cao ons geeft, maar ook (en vooral) vanuit een zo maximaal mogelijke inzet op behoud, het binden en boeien van onze huidige medewerkers. Denk hierbij aan voldoende ruimte voor leren & ontwikkelen en investeren in vitaliteit. Tot slot blijven wij continu aandacht houden voor de goede balans tussen onze taken, grote opgaven en de benodigde inzet hierop in kwalitatieve en kwantitatieve zin. Het instrument strategische personeelsplanning krijgt opvolging en vormt hierbij een belangrijk instrument.

Weerstandsvermogen

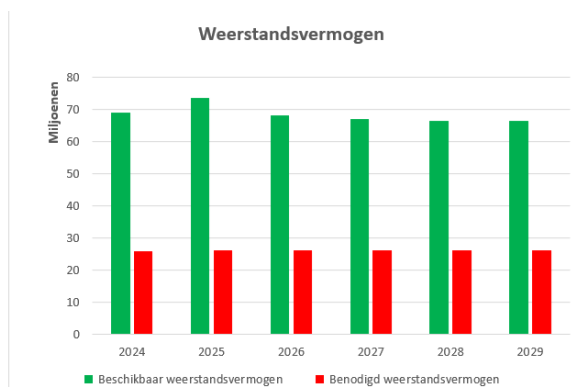
Ten opzichte van de Zomernota 2025-2029 is het risicoprofiel iets naar boven aangepast, namelijk van € 26 miljoen in de Zomernota naar € 26,1 miljoen in deze Beleidsbegroting. Er heeft een nieuwe actualisatieronde plaatsgevonden in de organisatie de afgelopen periode.

In de beleidsprogramma's (paragraaf 5.2) worden de risico's per programma uitvoerig beschreven. Om de risico's op te vangen willen we met name de algemene reserve op aanvaardbaar peil houden om voldoende (beschikbaar) weerstandsvermogen achter de hand te hebben. De belangrijkste risico's zijn beschreven in paragraaf 6.2.4.

Op basis van de laatste risico-inventarisatie is de *benodigde weerstandscapaciteit* berekend op € 26,1 miljoen (=benodigd weerstandsvermogen). Op basis van de kaderstelling bestaat het *beschikbaar weerstandsvermogen* uit de algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. Het beschikbaar weerstandsvermogen is bijna € 68,1 miljoen eind 2026 tot ruim € 66,2 miljoen eind 2029.

*Dit is **exclusief** het raadsbesluit over "Cofinanciering aanvraag Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget grootschalige woningbouw Rijk (Spoorzone Enschede Hengelo)" (zaaknummer 3946796), die op 1 oktober 2025 in de gemeenteraad is vastgesteld. Dit betekent dat bij de besluitvorming van deze Beleidsbegroting in het college op 30 september 2025 er nog geen definitief raadsbesluit was over dit onderwerp. Dit houdt in dat we dit raadsbesluit niet konden meenemen in de cijfers en grafieken in deze Beleidsbegroting.*

Op basis van de bovenste gegevens leidt dit tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen:

De weerstandsratio is eind 2026:

$$\frac{\text{Beschikbaar weerstandsvermogen (€ 68,1 miljoen)}}{\text{Benodigd weerstandsvermogen (26,1 miljoen)}} = \text{ratio weerstandsvermogen (2,6)}$$

De verwachte weerstandsratio's zijn identiek aan de ratio's in de Zomernota 2025-2029. Daarmee vallen deze ratio in de waarderingscategorie uitstekend op basis van de nota Integraal risicomangemet en weerstandsvermogen.

Grootschalige woningbouw/strategische opgaven

Indien rekening wordt gehouden met het bovengenoemde separete raadsbesluit over de grootschalige woningbouw (gemeenteraad 1 oktober 2025), dan komt de weerstandsratio voor de komende periode 2026-2029 uit op circa 2,0. Dit ratio is nog ruimschoots boven het minimale niveau van 1,0, zoals door de gemeenteraad is vastgesteld in de nota Integraal risicomangement en weerstandsvermogen.

Zoals eerder aangegeven in onze P en C documenten zijn we nog veel middelen nodig hebben voor de strategische opgaven. Hierbij zullen we ook kijken naar de mogelijke inzet van andere reserves.

Ontwikkeling algemene reserves

Ontwikkeling algemene reserve ('sec')

De verwachte stand van de algemene reserve is eind 2029 bijna € 60,8 miljoen. Dit is nog ruimschoots boven het minimale niveau van de algemene reserve van afgerond € 13,1 miljoen (is 50% van het herijkte risicoprofiel; zie de grafiek hieronder).

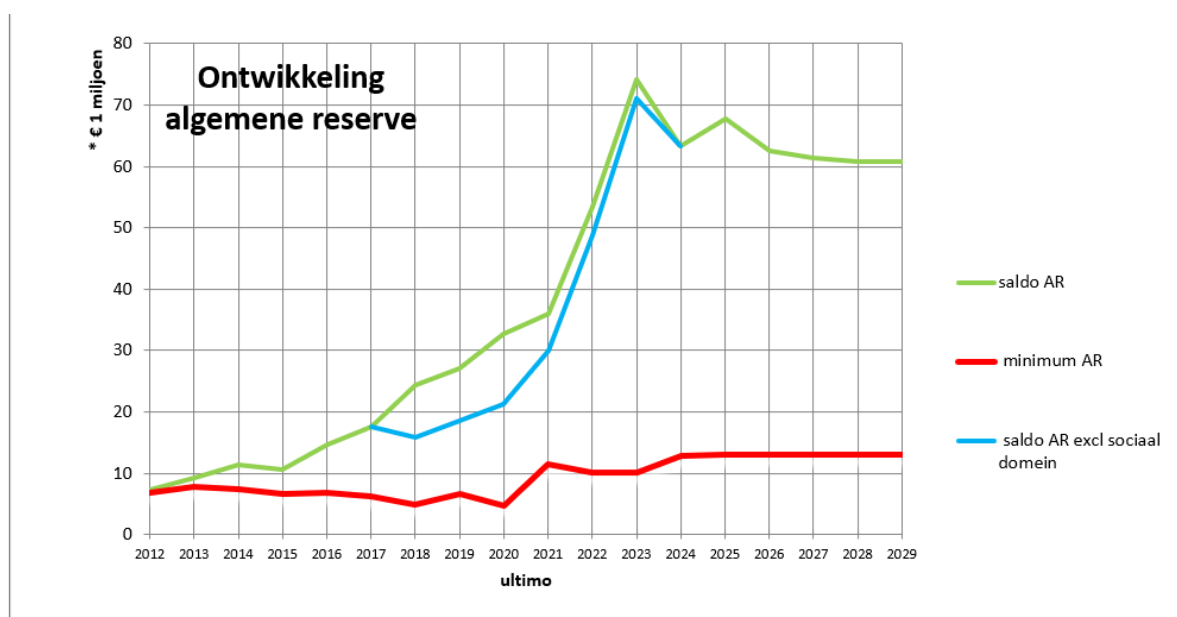
Indien rekening wordt gehouden met het separete raadsbesluit over de grote woningbouwopgaven dan is de stand van de algemene reserve eind 2029 bijna € 45,8 miljoen.

De stand van de algemene reserve is ook bepalend voor de norm van het weerstandsvermogen, zoals de gemeenteraad met de vaststelling van de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027 heeft besloten. Dit betekent dat de algemene reserve in 2029 minimaal € 20,6 miljoen moet zijn (= benodigd weerstandsvermogen -/- onvoorzien incidenteel -/- onbenutte belastingcapaciteit) om te voldoen aan de ratio weerstandsvermogen dat groter is dan 1.

Vanuit financieel beleid raden wij u aan om de minimale ondergrens niet op te zoeken, maar een marge aan te houden in deze onzekere financiële tijden.

Ook in het kader van het provinciaal toezicht moeten wij voldoen aan de door de raad gestelde norm van de weerstandsratio. Tevens leiden nieuwe ontwikkelingen in de toekomst tot wijzigingen in de weerstandsratio. Dit geldt voor de basisgegevens, zoals het risicoprofiel, de onbenutte belastingcapaciteit en algemene reserve.

Op basis van de voorliggende Beleidsbegroting ziet de ontwikkeling van de algemene reserve er als volgt uit:

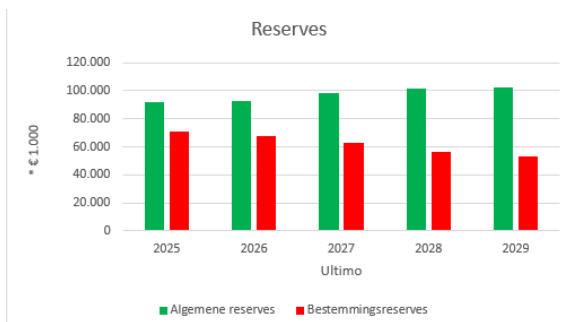
Ontwikkeling algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie bedraagt eind 2025 € 24,1 miljoen. In de komende jaren verwachten we dat de reserve gaat toenemen (eind 2029) naar € 41,6 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de jaarlijkse winsten op erfpacht en de verplichte (tussentijdse) winstnemingen in de grondexploitaties.

Voor een gedetailleerde toelichting verwijzen we naar paragraaf 6.4 Grondbeleid.

Ontwikkeling reserves

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de algemene reserves (algemene reserve 'sec' en de algemene reserve grondexploitatie) en de bestemmingsreserves weergegeven:

De mutaties in de 2 algemene reserves voor de komende periode in deze Beleidsbegroting laten het volgende verloop zien:

- de algemene reserve 'sec' daalt van € 67,9 miljoen eind 2025 naar € 60,8 miljoen eind 2029.
- de algemene reserve grondexploitatie stijgt van € 24,1 miljoen eind 2025 naar € 41,6 miljoen eind 2029.

Grote mutaties (in 1 jaar > € 1 miljoen) vinden plaats in de bestemmingsreserves:

reserve dekking kapitaallasten, reserve bodemsanering, reserve vluchtelingen, reserve aanjaagbudget talentopgave en reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Voor verdere specificaties kunt u de volgende bijlagen raadplegen:

- bijlage 7.1.3: de afzonderlijke incidentele mutaties van alle reserves
- bijlage 8.1.5: de structurele mutaties in de reserves
- bijlage 8.1.1: totaaloverzicht van alle reserves

3.4 Belasting- en tariefmaatregelen

Woonlasten 2026

Een indicatie van de ontwikkeling van de totale gemeentelijke woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) voor het jaar 2026 is in de Zomernota 2025-2029 weergegeven.

Onderstaande tabel laat de gemeentelijke woonlasten 2025 en vooralsnog de effecten van de belastingtarieven 2026 zien bij een gemiddelde WOZ-waarde, een gemiddeld tarief afvalstoffenheffing (op basis van gemiddeld afvalaanbod in de verzamelcontainers) en het tarief voor rioolheffing:

Soort heffing	2025	2026
OZB eigenaar	355,68	369,91
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	237,98	253,69
Rioolheffing	276,72	290,52
Totaal gemeentelijke woonlasten	870,38	914,12

De hierboven vermelde tarieven zijn identiek aan de indicatie die is gegeven in de Zomernota 2025-2029.

Per saldo neemt de belastingdruk voor de lokale woonlasten voor een eigenaar van een woning met 5% toe in 2026 ten opzichte van 2025. Voor de huurder van een woning neemt de lokale woonlastendruk met 5,7% toe.

De OZB-opbrengst voor 2026 is berekend op basis van de verwachte areaaluitbreiding en inflatiecorrectie (4%). De OZB-heffing per gemiddeld huishouden stijgt van € 355,68 naar € 369,91. Een stijging van 4% ten opzichte van 2025. Op basis van de raadsbrief 'Later vaststellen tarieven/belastingverordening OZB' (zaaknummer 3965745) zullen de tarieven voor het jaar 2026 voor de WOZ-waarden in december 2025 aan uw raad worden aangeboden. Hierdoor kunnen we rekening houden met actuelere waarderingen, zodat belastingbetalers niet meer of minder dan de begrote OZB-opbrengst betalen. We blijven daarbij uitgaan van dezelfde totale OZB-opbrengsten (inflatie van 4%) voor woningen en niet-woningen, zoals die in deze begroting zijn geraamd.

Afvalstoffenheffing

De afvalbegroting is kostendekkend. De gemeente maakt dus geen 'winst' op het afvalbeleid. De totale afvalstoffenheffing voor een gemiddeld huishouden stijgt voor 2026 met circa 6,6% ten opzichte van 2025 en is niet aangepast ten opzichte van de Zomernota 2025-2029.

De nieuwe Ketenovereenkomst Verpakkingen, waar gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven in september 2025 een akkoord over hebben bereikt, gaat in per 1 januari 2026. In deze overeenkomst staan positieve zaken, zoals geen afkeur PMD meer en er mag meer in de PMD container. Tegelijkertijd geldt het uitgangspunt 'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet'. Met daarbij bindende afspraken wanneer een gebied voor bron- of nascheiding in aanmerking komt. Dit heeft ook gevolgen voor Hengelo.

In oktober 2025 wordt over deze materie een afzonderlijk raadsvoorstel aangeboden. De scenariokeuze die dan gemaakt wordt *kan* ertoe leiden dat er een nieuwe concept Verordening reinigingsheffingen 2026 wordt aangeboden. In deze begroting kunnen we op dit moment niet anders dan vooralsnog bovenstaand overzicht van de gemiddelde woonlasten voor 2026 presenteren.

Rioolheffing

De rioolheffing stijgt met 5% in 2026 ten opzichte van 2025. De 5% is onderverdeeld in inflatie (4%) en groei lasten conform Programma Water en riolering (1%). Dit is conform de Zomernota 2025-2029.

Paragraaf 6.1. Lokale heffingen

In paragraaf 6.1 'Lokale heffingen' wordt uitgebreid ingegaan op o.a. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een overzicht op hoofdlijnen voor de berekening van de diverse tarieven/heffingen en welke beleidsuitgangspunten ten grondslag liggen aan deze berekeningen.

3.5 Grondslagen voor de ramingen bestaand beleid

De grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, voor het opstellen van de Beleidsbegroting 2026-2029, zijn in bijlage 10.1 'Begrotingsuitgangspunten 2026-2029' van de Zomernota 2025-2029 uitvoerig beschreven. De grondslagen zijn hieronder beknopt weergegeven:

Onderdeel	Uitgangspunt
Prijscompensatie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar)	4,00%
Looncompensatie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar)	3,60%
Subsidies: 1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar)	3,73%
Huren - voorlopige inflatiecorrectie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar en/of indien geen andere afspraken gelden)	4,00%
Belastingen, heffingen & tarieven - inflatiecorrectie 2026 (incl. correcties voorgaande jaren en indien niet kostendekkend)	4,00%
Gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen (reguliere gemiddelde index)	3,20%
<i>Sociaal domein:</i>	
▪ Lokale basisondersteuning, regionaal ingekochte jeugdhulp, Jeugdbescherming en jeugdreclassering	5,17%
▪ Huishoudelijke ondersteuning	5,26%
▪ Hulpmiddelen	3,70%
▪ Vervoer	1,50%
▪ Projecten die (vooralsnog) in het voorveld worden gesubsidieerd (conform reguliere subsidiestijging)	3,73%
▪ Woonvoorzieningen en dergelijke conform de NZA prijscompensatie	5,17%
▪ Volumeontwikkelingen Jeugd in 2026	4,70%
▪ Volumeontwikkelingen Wmo - jaarlijkse stijging	0,00%
<i>Overig:</i>	
Omslagrente eigen gemeentelijke grondexploitaties en overige investeringen	0,10%
Gemeentefondsuitkering	meicirculaire 2025
Onvoorzien structureel 2026	€ 10.000
Onvoorzien incidenteel 2026	€ 10.000
Opties nieuw beleid (college)	€ 10.000
Volumemutaties onderhoudsbudgetten wegen, groen, riolering e.d.	conform Areaalnota
Meerjarenramingen 2027-2029	constante lonen en prijzen

4

Raadsadvies en besluit

4.1	Raadsadvies	28
4.2	Raadsbesluit	31

4.1 Raadsadvies

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3942269	Peper, Marianne	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3942269 - Beleidsbegroting 2026-2029			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. De Beleidsbegroting 2026-2029 vast te stellen.

INLEIDING

Op basis van de Gemeentewet moet het college van Burgemeester en wethouders ieder jaar een nieuwe (meerjaren)begroting aanbieden aan de gemeenteraad. Deze begroting moet vóór 15 november a.s. worden vastgesteld door de gemeenteraad en worden ingediend bij de provincie Overijssel. Voor de gemeente Hengelo is dit nu de voorliggende Beleidsbegroting 2026-2029.

In de Zomernota 2025-2029 zijn de kaders bepaald voor deze Beleidsbegroting. Met deze Zomernota is in de raadsvergadering van 9 juli jl. ingestemd. De beleidsmatige en financiële effecten van deze Zomernota zijn verwerkt in de Beleidsbegroting 2026-2029.

Na de Zomernota is de (Beleids)begroting voor de periode 2026-2029 op detailniveau geactualiseerd. De beleidsmatige en financiële ontwikkelingen na de Zomernota zijn op hoofdlijnen toegelicht in hoofdstuk 3. Tevens wordt in dit hoofdstuk met name ingegaan op de financiële positie, overige ontwikkelingen, risico's, belasting- en tariefmaatregelen. Ook wordt in het kort een overzicht gegeven van de begrotings-uitgangspunten. De gemeenteraad heeft met deze uitgangspunten in de laatste Zomernota ingestemd. Hoofdstuk 3 dient als inleiding op dit raadsadvies.

Wij bieden u een structureel sluitende Beleidsbegroting 2026-2029 aan. Er is voldoende weerstandsvermogen om tegenvallers in de toekomst op te vangen. Dit is een financieel gezonde en solide basis als startpunt voor de nieuwe gemeenteraad en nieuw college in het begrotingsjaar 2026.

Grootschalige woningbouwlocatie SHE

Parallel aan het opstellen van deze Beleidsbegroting is door ons college (in afstemming met het college van de gemeente Enschede) een concept aanvraag voor een financiële bijdrage van het Rijk uit het Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget voor de grootschalige woningbouwlocatie in de Spoorzone Hengelo-Enschede ingediend.

Op 1 oktober 2025 is het raadsvoorstel "Cofinanciering aanvraag Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget grootschalige woningbouw Rijk (Spoorzone Enschede Hengelo)" in de gemeenteraad behandeld (zaaknummer 3946796).

Het definitieve raadsbesluit volgt na de vaststelling van deze Beleidsbegroting in ons college op 30 september jl.. Dit houdt in dat de (reserve)mutaties in dit afzonderlijk raadsvoorstel voor de co-financiering niet zijn verwerkt in de nu voorliggende Beleidsbegroting.

In het raadsvoorstel voor de co-financiering en in hoofdstuk 3 van deze Beleidsbegroting wordt expliciet aangegeven wat dit betekent voor de ontwikkeling van de algemene reserve en de weerstandsratio. Kortom de hoogte van de algemene reserve en de weerstandsratio blijven nog ruimschoots boven het minimale niveau.

ARGUMENTEN

- 1.1 *De gemeenteraad stelt de begroting vast op basis van artikel 191 Gemeentewet*
De raad stelt de Beleidsbegroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij geldt. Het college zendt de door de raad vastgestelde Beleidsbegroting vóór 15 november 2025 aan Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel.
- 1.2 *De gemeenteraad is het kaderstellende orgaan*
De gemeenteraad bepaalt als hoogste orgaan in de gemeente de inhoudelijke en financiële kaders van de begroting. Het college van B en W voert de begroting binnen deze kaders uit.

- 1.3 *De gemeenteraad bepaalt de subsidieplafonds*
Op grond van artikel 4 lid 1 van de Subsidieverordening kan de gemeenteraad jaarlijks bij de vaststelling van de Beleidsbegroting besluiten tot het instellen van subsidieplafonds. Wij stellen voor om voor het jaar 2026 de subsidieplafonds vast te stellen conform het overzicht in paragraaf 6.8 van de Beleidsbegroting. In deze paragraaf worden de subsidies op basis van de diverse uitvoeringsregelingen benoemd.

KANTTEKENINGEN

- 1.1 *Het niet voldoen aan het provinciaal toezicht, indien de begroting niet tijdig wordt vastgesteld en ingediend voor 15 november 2025*
Consequentie: gemeente Hengelo valt dan onder het preventief provinciaal financieel toezicht van de provincie. Alle raadsbesluiten en begrotingswijzigingen moeten eerst door Gedeputeerde Staten worden goedgekeurd voor het nieuwe begrotingsjaar.

VERVOLG

Communicatie

De Beleidsbegroting is digitaal beschikbaar op het financieel portaal van de gemeente Hengelo: <https://financien.hengelo.nl/>. Na de vaststelling zal de begroting worden aangevuld met de aangenomen amendementen en moties in de gemeenteraad.

Vervolgproces Beleidsbegroting 2026-2029:

3 oktober 2025	Digitale/fysieke aanbieding aan gemeenteraad
13 oktober 2025	Technisch beraad
28 oktober 2025	Oordeelsvormende politieke markt
12 november 2025	Raadsvergadering Beleidsbegroting

BIJLAGEN

Bijlage 1: Beleidsbegroting 2026-2029

4.2 Raadsbesluit

RAADSBESLUIT**C01**

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3942269	Peper, Marianne	FAC-FIN	Harry Scholten
ONDERWERP			
3942269 - Beleidsbegroting 2026-2029			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. De Beleidsbegroting 2026-2029 vast te stellen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Het college van burgemeester en wethouders heeft ingestemd met de Beleidsbegroting 2026-2029. Op 9 juli zijn de beleidsinhoudelijke en financiële kaders in de Zomernota 2025-2029 vastgesteld. De kaders zijn uitgewerkt in de Beleidsbegroting 2026-2029. In de Beleidsbegroting zijn dezelfde drie topprioriteiten aangehouden als vorig jaar. Dat zijn: het behouden en aantrekken van talenten om onze gemeente en de regio te versterken. Het beheersbaar houden van de (jeugd)zorg, zodat we zorg kunnen blijven geven aan wie dat nodig heeft. Ook de verduurzamingsopgave is van groot belang voor de toekomst. Naast deze prioriteiten hebben we als gemeente veel meer taken en opgaven. In de Beleidsbegroting staat het totale overzicht wat de gemeente het komende jaar concreet gaat doen en wat dat mag kosten. We kunnen veel plannen en activiteiten uitvoeren met een begrotingsomzet van € 464 miljoen. De gemeenteraad bespreekt de Beleidsbegroting op 28 oktober tijdens de politieke markt. Op 12 november neemt de gemeenteraad een besluit.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,**12 NOVEMBER 2025**

De griffier

De voorzitter

Zie bijlage 8.12 voor de aanvaarde moties.

5

Programmaplan

5.1	Hengelo in verbinding: langjarige koers, talentopgave en strategische agenda	36
5.2	Beleidsprogramma's	46

5.1 Hengelo in verbinding: langjarige koers, talentopgave en strategische agenda

5.1.1 Hengelo in verbinding

De vijf opgaven in de strategische agenda, we noemen deze 'Hengelo in verbinding', zijn: toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, toekomstbestendig sociaal domein, duurzame inrichting, wijkgerichte aanpak en de inwoner centraal. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) op peil houden en verder vergroten. Dat doen we door te focussen op onze sterkste kanten: onze aantrekkelijke bruisende gemeente en de groene technologische topregio. Ruimtelijke en sociale ontwikkeling komen samen in een toekomstgerichte aanpak, waarbij de inwoner centraal staat. Daarbij werken wij voortdurend samen met onze inwoners, ondernemers en partners. Ook maken wij met het oog op de toekomst en de landelijke woningproblematiek afspraken met het rijk. Zo houden wij de omgeving, de stad, buurtschappen en wijken vitaal en aantrekkelijk, met voorzieningen die passen bij de behoeften en identiteit van de omgeving, nu en ook in de toekomst. De talentopgave, de Jeugd(zorg) en de opgaven op het gebied van energie en warmte vragen daarbij extra aandacht.

Talentopgave

Het aantrekken, boeien en binden van jong talent en jonge gezinnen is daarom een van de grootste opgaven. We noemen dat de talentopgave. Er is sprake van een dubbele vergrijzing; het aantal ouderen neemt toe en tegelijkertijd worden deze ouderen ook steeds ouder. Als dit niet verandert moet meer werk gedaan worden door minder mensen. Daarnaast is het aantal inwoners tot 35 jaar dat vertrekt groter dan het aantal inwoners in deze leeftijdsgroep dat zich in Hengelo vestigt. Als we dus niets doen zijn er steeds minder Hengeloërs en Twentenaren die onze (innovatieve, technologische) maakindustrie laten floreren. En ook minder mensen om onze voorzieningen op het gebied van gezondheid, zorg, cultuur, sport, winkelen & horeca, recreatie & toerisme op peil te houden. We zetten fors in om talenten (knappe knoppen én gouden handen van de toekomst) en hun levenspartners meer en beter aan onze stad en regio te binden.

Jeugd(zorg)

Binnen het sociaal domein zijn er meerdere opgaven die onze aandacht vragen. Daarom heeft dit in Hengelo én regionaal in Twente prioriteit gekregen. De inzet op jeugd(hulp) is een opgave waar de kosten het hardst stijgen. De situaties zijn complex: meer grip is noodzakelijk. We doen dat door aan de ene kant passende hulp te bieden binnen de financiële middelen. Om aan de andere kant de jeugd - die de toekomst heeft - kansen te bieden en onderdeel te laten zijn én worden van onze opgaven.

Energie en warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

5.1.2 Talentopgave

Talentopgave	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Onderdelen talentopgave	Diverse programma's	Hanneke Steen (coördinerend), Sander Schelberg, Marie-José Lutikholt, Gerard Gerrits, Annemieke Traag, Benno Brand

Hengelo en Twente hebben een enorme potentie om een grote bijdrage te leveren aan de nationale opgaven (innovatie, economie, woningbouw, ruimte enz.). Om zo de regio te zijn en te blijven, waar het voor inwoners uitstekend wonen, leven en werken is (een hoge brede welvaart) en een oplossing te bieden voor het landelijke probleem wonen.

Twente staat voor een ingrijpende demografische transformatie, gekenmerkt door dubbele vergrijzing, een dalend geboortecijfer en het structurele vertrek van jongeren. Deze drie trends versterken elkaar en zetten de regio onder druk op het gebied van leefbaarheid, arbeidsmarkt en zorg. Deze ontwikkeling bepaalt in belangrijke mate of we de potentie kunnen waarmaken en onze brede welvaart en kwaliteit van leven kunnen behouden en versterken.

Het aandeel 65-plussers in Twente groeit van circa 20% in 2020 naar 26–28% in 2040 en blijft ook in 2050 boven de 25%. Landelijk stijgt dit aandeel van 19,8% in 2021 naar 25,1% in 2040 en daalt licht naar 24,7% in 2050. Twente vergrijst dus sneller dan het Nederlandse gemiddelde. Binnen deze groep neemt ook het aantal 80-plussers fors toe. In Nederland groeit deze groep van ruim 800.000 in 2021 naar 1,5 tot 2,6 miljoen in 2050. In Twente zal deze toename relatief sterker zijn, door een al oudere bevolkingsopbouw en beperkte instroom van jonge gezinnen.

Het aantal geboortes daalt al jaren. In 2010 werden in Twente circa 7.500 kinderen geboren, in 2020 nog slechts 6.100. Prognoses wijzen op een verdere afname tot rond de 5.000 in 2040 en mogelijk 4.500 in 2050. Landelijk daalt het aantal geboortes in dezelfde periode met ongeveer 18%, terwijl Twente een daling van ruim 40% kent. Deze afname wordt veroorzaakt door een kleiner aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd en het vertrek van jonge gezinnen. Het vertrek van jongeren versterkt deze trends. In 2024 telde Twente circa 84.871 jongeren tussen de 15 en 25 jaar, maar het migratiesaldo onder deze groep is negatief. Vooral HBO- en WO-geschoolden verlaten de regio na hun studie, vaak vanwege beperkte doorgroeimogelijkheden en een smalle arbeidsmarkt. MBO-geschoolden blijven vaker in de regio, maar ook binnen deze groep vertrekt jong talent. Volgens prognoses van het CBS en PBL verliest Twente tussen 2020 en 2030 duizenden jongeren aan andere regio's, wat leidt tot een krimpende beroepsbevolking en een versnelde vergrijzing.

Het behouden en aantrekken van talent – van vakmensen tot creatieve denkers en combinaties daarvan – is daarom dé overkoepelende strategische opgave. Deze is randvoorwaardelijk voor het behalen van allerlei inhoudelijke strategische doelstellingen op het gebied van bijvoorbeeld klimaat/energie, sociaal domein, economie en stedelijke ontwikkeling. De talentopgave is integraal en complex en pakken we samen met onze partners in de stad, in de regio en vooral ook met talenten zélf. Dit is nadrukkelijk geen sprint maar een marathon. Het werken aan de talentopgave moet uiteindelijk leiden tot een robuuste en passende beroepsbevolking. Die is nodig om de kwaliteit van leven in onze stad te behouden en te versterken, en om de potentie van Hengelo en Twente volledig tot bloei te laten komen. Daarom is het nú het moment om te investeren in het aantrekken en behouden van talent. Want wie vandaag bouwt aan een omgeving waarin talent wil blijven en groeien, verzekert zich van een sterke en leefbare toekomst voor morgen.

Nadat de gemeenteraad in de Zomernota 2023-2027 besloot om een reserve van € 5 miljoen in te stellen voor het aanjaagbudget talentopgave, zijn we aan de slag gegaan. Met dit budget stimuleren we activiteiten en zetten we inspanningen in om talent voor Hengelo te behouden en aan te trekken. Deze inspanningen vragen om een doordachte strategie, een sterk netwerk en wendbaarheid om snel in te spelen op ontwikkelingen. Om effectief bij te dragen aan de talentopgave, is het cruciaal dat we snel kunnen handelen. Zowel in daadkracht als in financiële middelen. Daarom was met de gemeenteraad afgesproken om een programmaplan te maken. De raad heeft dit programmaplan Talent vastgesteld in de raadsvergadering van 11 juni 2025. Hiermee heeft de gemeenteraad de inhoudelijke en financiële kaders voor de uitvoering van de talentopgave vastgesteld.

Hoewel we de afgelopen jaren al flinke stappen hebben gezet in de aanpak van de talentopgave (zie bijvoorbeeld de strategische opgave 'stedelijke ontwikkeling'), is in deze Beleidsbegroting 2026-2029 dus het eerste (volledige) uitvoeringsjaar binnen de kaders van het programmaplan opgenomen. Zoals in het programmaplan verwoord zijn de activiteiten en inspanningen onderverdeeld in vier programmalijnen:

Wonen

We dragen bij aan concrete projecten die de woonkwaliteit voor talent verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van vernieuwende en betaalbare woonconcepten in het Hart van Hengelo en de Spoorzone Hengelo-Enschede, gericht op studenten en (young) professionals. Maar ook innovatieve woonvormen, zoals co-living en flexwonen. We stimuleren ook initiatieven die de levendigheid van deze gebieden vergroten, bijvoorbeeld door de combinatie van wonen met werkruimtes, horeca of cultuur. Daarnaast dragen we bij aan de mobiliteitstransitie door te investeren in slimme, duurzame mobiliteitsoplossingen die de doelgroep aanspreken rondom Openbaar Vervoerknooppunten.

Werken

We investeren in de programmalijn werken. We focussen ons hier op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt in sectoren met grote personeelstekorten, zoals techniek en zorg. Het budget wordt ingezet voor het ontwikkelen van loopbaanoriëntatieprogramma's op scholen, bedrijfsbezoeken en stages voor talent. We dragen bij aan het opzetten van campagnes en evenementen om bedrijven en carrièrekansen in Hengelo en Twente beter zichtbaar te maken. We stimuleren werkgevers om te investeren in vitaliteit, diversiteit en (inter)nationale aantrekkingskracht. Daarnaast worden initiatieven ondersteund die de samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid versterken. Denk aan innovatiehubs die onbenut talent actief koppelen aan opleidings- en werktrajecten in de regio.

Leven

We dragen bij aan concrete initiatieven die bijdragen aan een levendige, inclusieve en aantrekkelijke leefomgeving voor talent in de Hengelose magneet. Zo ondersteunen we bijvoorbeeld vernieuwende creatieve, culturele en maatschappelijke programmering gericht op studenten en (young) professionals, zoals evenementen, festivals, pop-up initiatieven en community-gedreven activiteiten. Ook maken we bijvoorbeeld experimenteerruimte mogelijk voor jonge makers en organisaties die met nieuwe concepten de stad willen verrijken. Ook de inrichting van toegankelijke ontmoetingsplekken, zoals creatieve broedplaatsen, flexibele buitenruimtes of multifunctionele (tijdelijke) plekken waar subculturen samenkomen kunnen worden ondersteund. Dit kan ook gelden voor vergroening en duurzame inrichting van de openbare ruimte, waarmee ontspanning, bewegen en ontmoeting worden gestimuleerd. Ook kan het gaan om bijdragen aan initiatieven die de bereikbaarheid van het totale (gezamenlijke) aanbod in Hengelo en Enschede verbinden, net als de verbinding met de omliggende kernen die deels afhankelijk zijn van dit aanbod.

Imago

We investeren om Hengelo te positioneren als een (inter)nationale hotspot voor talent binnen de groene technologische topregio Twente. We stemmen regionale marketinginitiatieven af om consistentie te waarborgen, met als doel een gezamenlijk merk op te bouwen voor Twente. Daarbinnen ontwikkelen we gerichte marketingcampagnes die Hengelo als innovatieve maakstad op de kaart zetten. We zorgen voor heldere keuzes in onze communicatie over wat wel en niet past bij het imago van Hengelo. Zodat alleen de sterke, onderscheidende (ON-brand) aspecten van wonen, werken en leven worden uitgelicht. We kunnen bijvoorbeeld maandelijks inspirerende video's en interviews met jonge professionals op social media publiceren die vertellen waarom ze hier wonen en werken (storytelling).

Naast de inhoudelijke activiteiten per programmalijn investeren we ook in samenwerking en verbinding met de doelgroep en de samenleving. We organiseren samen met de doelgroep en de triple helix een serie TalentTops en andere bijeenkomsten om jong talent te verbinden en te inspireren. Denk aan netwerk- en matchmakingevents tussen bedrijven en talenten en een jaarlijks evenement met optredens, kunst en workshops. We werken intensief samen met Almelo, Enschede en Twente Board, want deze opgave heeft een flinke regionale dimensie. Voor een continue samenwerking met de doelgroep talent onderzoeken we de haalbaarheid van een future mentor programma in Twente. In afstemming met Young Twente Board.

Tot slot kwam tijdens de gesprekken met uw raad over het programmaplan naar voren dat zowel de gemeenteraad als het college ook tijdens de uitvoering in gesprek willen blijven. Dit vanwege het gedeelde belang dat wordt gevoeld voor de talentopgave. Daaraan geven we in 2026 graag in samenspraak vorm, waarbij vanuit uw raad speciale aandacht gevraagd werd voor de positie van Mbo-opgeleiden. Dit zal dan ook expliciet terugkomen in onze gesprekken, getuige

ook de door uw raad toegevoegde zin aan het programmaplan: "Mbo-opgeleiden zijn voor de arbeidsmarkt van essentieel belang. Dat maakt dat wij moeten zorgen dat ook deze groep in Hengelo blijft wonen en werken."

5.1.3 Strategische agenda

De koers is vertaald in een strategische agenda die bestaat uit de volgende vijf strategische opgaven:

- Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling
- Toekomstbestendig sociaal domein
- Draagvlak voor duurzame inrichting
- Dwarsthema: wijkgerichte aanpak
- Dwarsthema: de inwoner centraal

Deze Beleidsbegroting 2026-2029 is gebaseerd op de Zomernota 2025-2029. In deze paragraaf volstaan wij dan ook met een beknopte beschrijving van de opgaven en de vertaling daarvan in acties voor 2026, die vervolgens uitgebreider terugkomen in de inhoudelijke beleidsprogramma's (paragraaf 5.2).

Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

1. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Spoorzone (groene technologische topregio) met binnenstad en Hart van Zuid	3/8	Gerard Gerrits
Woningbouwopgave	8	Gerard Gerrits
Omgevingswet en wet kwaliteitsborging	8	Gerard Gerrits
Mobiliteit en bereikbaarheid	2	Hanneke Steen

Langjarige koers

De gemeente Hengelo wil de stad en de regio voor de lange termijn leefbaar en aantrekkelijk houden. Door de toenemende vergrijzing zal zonder ingrijpen de beroepsbevolking aanzienlijk afnemen en komen voorzieningen en werkgelegenheid onder druk te staan. Hiermee ontstaat ook het risico dat dit een zichzelf versterkend effect heeft, waardoor de hele regio en de belangrijke plek die Hengelo daarin inneemt, in een negatieve spiraal komt. In de afgelopen jaren hebben wij stevig ingezet op versterking van de woningbouwontwikkeling. Dit heeft ertoe geleid dat Hengelo in de afgelopen jaren voor het eerst sinds vele jaren weer een duidelijke groei doormaakt. Deze lijn willen we duurzaam bestendigen.

Daarom blijven we inzetten op kwalitatieve groei, met name door het aantrekken, boeien en binden van talent. In de Regionale Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Dit is nogmaals bevestigd in de position paper van de hele regio waar ook de 11 andere Twentse gemeenten mee hebben ingestemd. Het Rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte, Twente aangewezen als initieerregio.

Als vervolg hierop is tijdens het BOL (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving tussen Rijk en regio) besloten om Hengelo en Enschede aan te wijzen als grootschalige woningbouwlocatie. Dit betreft het gebied van de Spoorzone Hengelo-Enschede. In dit gebied is voorzien om circa 10.000 woningen te bouwen in de periode tot en met 2034 waarvan er ongeveer 3500 in Hengelo worden gerealiseerd binnen het gebied van SHE.

Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk wordt nu gewerkt aan de Verstedelijkingsstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze economische ontwikkeling, bereikbaarheid en woningbouw elkaar kunnen versterken. Het doel is om een duurzaam sterke regio te worden. Twente kan daarbij een belangrijke bijdrage leveren aan de nationale doelstellingen en aan een positieve ontwikkeling van de brede welvaart.

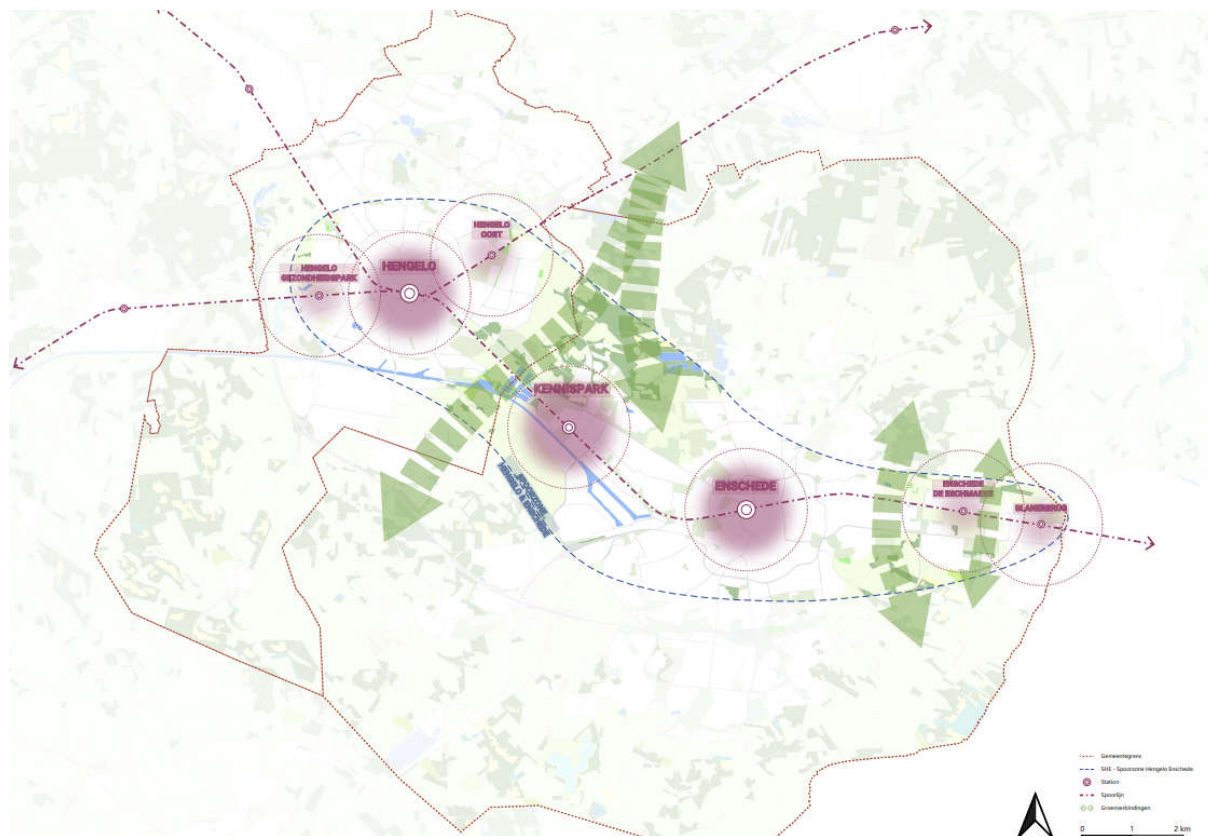
Deze ontwikkelingen vragen veel van de stedelijke ontwikkeling van Hengelo. Het merendeel van de hiervoor bedoelde kwalitatieve groei zal binnen de bestaande grenzen van de bebouwing worden gerealiseerd. Het gaat echter niet alleen om het toevoegen van woningen en economische functies. Het gaat ook om voorzieningen als scholen, (zorg)instellingen, winkels en niet te vergeten ruimte voor belangrijke randvoorwaardelijke zaken als de energietransitie, mobiliteit, groen en klimaatadaptatie. Het vraagt een integrale benadering om deze diverse functies in de juiste combinatie op de goede plek te realiseren. Dit vergt in de komende jaren aanzienlijke investeringen in dergelijke voorzieningen.

Daarbij moeten we woon- en leefmilieus creëren die de juiste doelgroepen aanspreken. Om daarmee kansen bieden aan hen om hier te studeren, te wonen, te werken en te leven. Deze ontwikkeling dient bovendien ter versterking van de sociale structuur en de leefbaarheid en gezondheid van de huidige en nieuwe bewoners. Het stimuleert doorstroom en faciliteert nieuwe instroom over generaties heen. De grote opgave is om met een goede en gebalanceerde stedelijke ontwikkeling alle doelgroepen optimaal te bedienen om sociaal en economisch in balans te blijven. De basis daarvoor hebben we gelegd in onze vastgestelde Omgevingsvisies en het Mobiliteitsplan 2040. Maar ook het transformatieplan Sociaal Domein is hier onlosmakelijk mee verbonden.

Ontwikkelingen

Het belangrijkste gebied waarin de stedelijke ontwikkeling de komende jaren vorm krijgt is de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE). Als vervolg op de RSIA en de Position Paper werkt het Rijk samen met regio en provincie aan de verstedelijkingsopgave voor Twente. Mede als gevolg van deze trajecten zijn wij steeds meer op het netvlies van het Rijk gekomen als kansrijke regio waar veel wordt gerealiseerd. Dit heeft ertoe geleid dat het Rijk Hengelo en Enschede (specifiek SHE) heeft aangemerkt als grootschalige woningbouwlocatie. Hiermee onderkent het Rijk het belang van deze grote woningbouwlocatie en zal dit stevig worden verankerd in de Nota Ruimte.

Binnen het gebied van SHE vallen de door provincie aangewezen Hengelose sleutelprojecten Binnenstad, Hart van Zuid en Campus Driene. Binnen deze gebieden wordt in de komende jaren gewerkt aan de versnelling van de stedelijke ontwikkeling en de woningbouwopgave. Deze gebieden, en zeker rondom het station, worden gemengde woon-, werk en leefmilieus gerealiseerd, die Hengelo als stad aantrekkelijker moeten maken als vestigingsstad voor het talent dat we nodig hebben. Ook de stedelijke voorzieningen die daar bij horen worden hier gerealiseerd. Deze zullen conform de omgevingsvisie Hart van Hengelo vooral een plek krijgen in de “Magneet” met de KMS als brandpunt. In de onderstaande kaart is het SHE gebied globaal aangegeven binnen de stippellijn.

Bij deze ontwikkelingen werken we nauw samen met Enschede, Almelo, andere Twentse gemeenten maar ook met andere partners provincie, Rijk, Waterschap, onderwijs en bedrijfsleven.

Naast bovengenoemde ontwikkelingen is het ook belangrijk dat we blijven inzetten op kleinere ontwikkelingen in wijken en de uitgifte van bijvoorbeeld Dalmeden. In deze ontwikkelingen worden veelal andere typen woningen gerealiseerd dan binnen de Spoorzone waarmee de woningmarkt evenwichtig kan worden bediend.

Ook het behouden van 't Swaferd in de (sociale) huursector past binnen de opgave om een gemeente te zijn met een breed woningbouwaanbod en een sterke sociale structuur. Daarnaast werken we aan de herstructurering van bedrijventerreinen. Daarnaast zoeken we ruimte voor extra bedrijfslocaties en wordt onderzocht welke aanpassingen nodig zijn op het gebied van mobiliteit. Zo wordt in samenwerking met Enschede een onderzoek gedaan naar de bereikbaarheid van Hengelo Oost en Enschede West. De bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor de nieuw te bouwen woningen binnen het gebied van de SHE.

We beschouwen de ontwikkelingen breder dan alleen de ruimtelijke impact. Er is nadrukkelijk aandacht voor groen, ontmoeten en sociale cohesie, bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke voorzieningen, maar ook in relatie tot de inrichting van de openbare ruimte.

Wat we doen in 2026

Investeringsagenda

De hiervoor verwoorde opgaven vragen in de toekomst de nodige investeringen om de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) verder te vergroten en op peil te houden en de gewenste noodzakelijke groei en versnelling te bewerkstelligen. Of het nu gaat om wonen, duurzaamheid, onderwijs, sport, ondersteuning, winkels, horeca of cultuur.

Het gaat er om de gemeente nog leefbaarder en socialer te maken door te blijven investeren in het sociale en fysieke domein. Dit kan zowel betrekking hebben op het fysiek verbeteren van de leefomgeving als op het versterken van sociale banden. Het gaat dus niet alleen om het bouwen van woningen, maar juist het bouwen van gemeenschappen. We blijven ons inzetten om de sociale samenhang en veerkracht van mensen in een wijk of buurt te stimuleren. Bewoners die elkaar ondersteunen en samen verantwoordelijkheid nemen voor oplossingen.

De Koers van de stad realiseren we niet alleen en grote opgaven zullen een groot beslag leggen op middelen en capaciteit. Daarom werken wij toe naar een investeringsagenda met een passende langjarige financieringsstrategie en financiële arrangementen voor investeringen uit de strategische agenda, inclusief reserveringen voor de lange termijn.

Het hebben van een Investeringsagenda is een katalysator voor het aantrekken van investeerders en het verkrijgen van (nationale en Europese) subsidies. Zo kunnen wij via lobby in Europa, bij het Rijk en bij Provincie en in de markt op zoek naar allianties en extra middelen en versterken wij de slagkracht van de stad. Onder andere door subsidies, bijdragen van Rijk, Provincie en Europa voor ruimtelijke ontwikkeling, sociale infrastructuur, stedelijke cultuur, leefbare wijken, integraal huisvestingsplan onderwijs, duurzaamheid en mobiliteit.

Het is onze opgave de strategische agenda stap voor stap te vertalen naar een concrete investeringsagenda voor de lange termijn, die ook zicht geeft op investeringen die we met het oog op de koers van de stad zouden willen doen.

Toekomstbestendig sociaal domein

2.Toekomstbestendig sociaal domein	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Wmo	6	Marie-José Lutikholt (coördinerend)
Participatie	6	Benno Brand
Jeugd	6	Annemieke Traag

De gemeente Hengelo streeft ernaar om in 2040 een innovatieve gemeente te zijn binnen het sociaal domein. Het doel is een inclusieve samenleving waar iedereen mee kan doen en kansen krijgt. Wij werken samen met inwoners en maatschappelijke partners om dit te realiseren. Hierbij maken we gebruik van digitale mogelijkheden en technologische oplossingen. Hierbij houden wij rekening met inwoners die moeite hebben met de digitale wereld en voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is.

Met de meeste inwoners in Hengelo gaat het goed. Voor wie het minder goed gaat, willen wij de hulp en ondersteuning toegankelijk en betaalbaar houden. Ook bij toenemende hulpvragen en arbeidsmarktproblematiek. Daarom werken wij aan het anders organiseren van deze hulp en ondersteuning, via het Transformatieplan 'Een sociaal Hengelo, nu en in de toekomst'. Wij versterken de sociale basis, met passende voorzieningen in de wijk, dichtbij onze inwoners. Wij zorgen ervoor dat het aansluit op bestaande netwerken en maken het toegankelijk (gemakkelijk bereikbaar). Of het nu gaat om ontmoeten, sport en cultuur, individuele ondersteuning, ondersteuning in een groep of om bestaanszekerheid, wij organiseren het op een manier die past bij wat inwoners logisch vinden. Belangrijke uitgangspunten zijn normaliseren, preventie, wijkgericht werken en nieuw zakelijk partnerschap.

Deze uitgangspunten liggen niet alleen ten grondslag aan de basisondersteuning, maar zijn breed de basis voor ontwikkelingen binnen onze gemeente. Zoals in de afspraken met het onderwijs via de Lokaal Educatieve Agenda en bij de aanpak van eenzaamheid. Ook in actuele beleidsontwikkelingen op het gebied van wonen, sport, cultuur, gezondheid zijn de uitgangspunten van de transformatie leidend. Zo onderzoeken wij innovatieve woonvormen voor kwetsbare inwoners. En via het programma Participatiewet in balans, geven wij ook bij werk en inkomen invulling aan een andere manier van werken (zie hieronder en paragraaf 5.2.6 Sociaal domein).

Wat we doen in 2026

In 2026 bouwen wij verder op de positieve resultaten van de transformatie die wij tot nu toe zien. Een transformatie waarin de opgave centraal staat om de ondersteuning dichtbij inwoners te organiseren. Met minder aanbieders, meer eigen regie bij inwoners en een faciliterende rol voor de gemeente. Wij stimuleren de initiatieven en nieuwe samenwerkingen die wij zien ontstaan in de wijken. En samen met verenigingen kijken wij naar de vitaliteit van verenigingen en de vraag wat zij nodig hebben voor een krachtige toekomst.

Ook de partners van de basisondersteuning zetten extra in op een stevige sociale basis en een goede verbinding tussen de sociale basis en de basisondersteuning (zie hieronder). Dat moet zorgen voor een lager beroep op de basisondersteuning.

Alle inwoners die basisondersteuning nodig hebben, ontvangen deze vanaf 2026 van deze partners. Het overgangsjaar, waarin inwoners met geïndiceerde maatwerkondersteuning overgaan naar de algemene basisondersteuning, is voorbij.

Wat betreft de geïndiceerde maatwerkondersteuning jeugdhulp bieden wij passende ondersteuning, maar blijven wij wel sturen op (her)indicaties om de intensiteit en trajectduur ervan te beperken. Want door deze gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp, zien wij dat ook voor jeugdhulp een besparing in gang is gezet.

Er is in 2026 ruimte voor extra investeringen in de basisondersteuning om het transformatie-effect te realiseren (25-FP-6.1). Daarbij ligt de focus op de inzet rondom jeugd, maar wordt ook extra ingezet op de sociale basis, technologie en monitoring. Wij werken daarnaast met de partners van de basisondersteuning samen aan een strategische ontwikkelagenda voor de komende jaren. Zie ook bijlage 8.4 Transformatieplan sociaal domein. Wij betrekken de gemeenteraad bij de verdere ontwikkelingen van de basisondersteuning.

Naar verwachting wordt het wetsvoorstel Participatiewet in balans per 1 januari 2026 gefaseerd ingevoerd. Dit wetsvoorstel bevat maatregelen om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met als doel een toereikend en zeker bestaansminimum te garanderen en mensen te stimuleren tot deelname aan de arbeidsmarkt en het bieden van maatwerk in de ondersteuning.

In 2026 bereiden we het Omgevingsprogramma cultuur voor. Daarin werken wij met de cultuurpartners samen aan een sterke sociale basis, een sterke culturele economie en een goed (groot)stedelijk voorzieningen niveau. Passend bij de Koers 2040.

Daarnaast geven wij uitvoering aan het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen. In samenhang met onder andere de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs.

Om in te kunnen (blijven) spelen op de ontwikkelingen in de maatschappij en het effect daarvan op het sociaal domein, starten wij in 2026 met het opstellen van een samenlevingsvisie. Dit is vervolg op het Beleidsprogramma sociaal. Hierbij zijn de Koers 2040 en de maatschappelijke opgaven het vertrekpunt. Dit doen wij vanuit een zo integraal mogelijk lange termijn perspectief. Inhoudelijk en procesmatig in aansluiting op de omgevingsvisies, de Regionale Stedelijke Investerings Agenda en de ontwikkelingen binnen de Spoorzone Hengelo-Enschede (zie hierboven bij Toekomstbestede stedelijke ontwikkeling). Met aandacht voor landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en in samenwerking met partners binnen en buiten het sociaal domein en voor innovaties.

Topprioriteit jeugd(hulp)

De gewenste veranderingen bij jeugd(hulp) - zowel inhoudelijk als financieel - bleven de laatste jaren achter. Vooral op de onderdelen waar wij zelf geen directe invloed hebben; waar wij afhankelijk zijn van externe partijen (denk aan externe verwijzers en aanbieders). Daarom zetten wij vanaf 2025 extra in op jeugdhulp. Door lokaal te investeren in de sociale basis en basisondersteuning en gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp (verschuiving naar voorliggende voorzieningen). Daardoor hebben wij ook voor jeugdhulp de transformatie in gang gezet, met een besparing als gevolg. Tegelijkertijd zijn er externe ontwikkelingen, die niet helpend zijn bij de gewenste inhoudelijke veranderingen en die de uitgaven op jeugd doen toenemen. Denk daarbij aan de financiële effecten van de inkoop en de toenemende zorginzet per cliënt. Daarom blijft jeugdhulp ook in 2026 een topprioriteit en werken wij regionaal samen aan:

- Een sturingsplan jeugdhulp, gericht op het verminderen van uithuisplaatsingen en ambulante hulp en het optimaliseren van de regionale uitvoeringsstructuur.
- De prioritaire opgave jeugd, waarin het Algemeen Bestuur van SamenTwente de pijler 'Jeugd' als speerpunt heeft benoemd. Deze opgave wordt momenteel verder uitgewerkt.

Zowel het Sturingsplan Jeugd als de Prioritaire opgave Jeugd vraagt extra inzet vanuit de gemeente Hengelo. Inzet vanuit de toegang en vanuit contractmanagement (26-NB-6.1 Opgave jeugd (lokaal en regionaal)). In paragraaf 5.2.6 is dit voorstel voor nieuw beleid voor 2026 genoemd.

Duurzame inrichting

3. Duurzame inrichting	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Duurzaamheid	7	Annemieke Traag

De transitie naar een energieneutrale en klimaatbestendige stad is een complexe en veelomvattende opgave die zich uitstrekt over de komende decennia. Europees en landelijk zijn daarover afspraken gemaakt in de verschillende klimaatakkoorden. In lijn daarmee hebben we lokaal de opgaven in ons collegeprogramma vastgelegd en vertalen we dit in beleid en projecten.

Als gemeente hebben we een belangrijke regierol om deze uitdagingen, opgaven en oplossingen in beeld te brengen en vervolgens een passende koers te bepalen. Daarbij houden we de belangen van alle betrokkenen steeds in het oog en wegen deze zorgvuldig af.

In *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026* hebben we het streven naar een duurzaam Hengelo als volgt omschreven:

'De gemeente Hengelo is in 2050 klimaat- en energieneutraal. Hengeloërs wonen en werken in een veilige, groene, circulaire en gezonde leefomgeving. In Hengelo maken en beheren we producten en de leefomgeving met herbruikbare grondstoffen. Inwoners begrijpen waarom hun leefomgeving verandert en leveren daar een actieve bijdrage aan. De noodzakelijke veranderingen zijn voor iedereen betaalbaar.'

In het programma hebben we dit uitgewerkt in concrete doelen en projecten. Het programma bestaat uit 8 inhoudelijke thema's en het 9^e thema *Gemeente als Voorbeeld*, dat door al deze thema's heen loopt. De thema's richten zich op het verduurzamen en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving (woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijven), de opwek en het gebruik van duurzame energie (elektriciteit en warmte), de bijbehorende infrastructuur, duurzame mobiliteit, circulariteit en een klimaatbestendige, biodiverse en gezonde leefomgeving. We zoeken en benutten zoveel mogelijk koppelkansen tussen de fysieke en sociale aspecten van onze gemeente.

De verduurzamingsopgave raakt ons allemaal en we werken dan ook nauw samen met inwoners, medeoverheden, partners, bedrijven en instellingen. Hierbij zijn intensieve en effectieve communicatie en participatie belangrijk. Deze grote opgave tot een goed einde brengen vraagt initiatief, flexibiliteit, durf en doorzettingsvermogen. We zullen daarbij moeten inspelen op (snel) veranderende omstandigheden en moeten rekening houden met forse investeringen om onze gemeente toekomstbestendig te maken.

Wat we doen in 2026

We werken aan de uitvoering van *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026*. Dat doen we aan de hand van jaarlijkse uitvoeringsplannen. Komend jaar stellen we een nieuw programma op voor de periode 2027-2030.

Om Hengelo te verduurzamen sturen we op een aantal indicatoren

- Verminderen energiegebruik door inwoners en ondernemers,
- Verminderen energiearmoede kwetsbare huishoudens
- Vergroten percentage aardgasvrije woningen
- Vergroten hoeveelheid duurzame energie-opwek en -opslag
- Verminderen CO₂-uitstoot

We starten met een verkenning voor een Omgevingsprogramma Energie voor elektriciteit en warmte. We gaan verder met de ontwikkeling van energieprojecten in samenwerking met partners. Daarbij onderzoeken we (innovatieve) oplossingen zoals slimme netten, energyhubs en energiedelen voor de problemen op het elektriciteitsnet. Vanuit Routekaart verduurzaming Maatschappelijk vastgoed gaan we verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed. We werken aan het verduurzamen en aardgasvrij maken van woningen en bedrijven. We helpen en subsidiëren inwoners met het isoleren van hun woning. We bereiden de eerste twee uitvoeringsplannen voor. Deze zijn voor de Wilderinkshoek (5.300 woningen) en daarna voor het Twentekanaal (960 bedrijven). Zo dragen we ook bij aan het verzachten van de netcongestie problematiek. Daarnaast verkennen wij samen met onder meer Borne en Enschede de mogelijkheden van de haalbaarheid van een regionaal warmtebedrijf. We verkennen daarvoor de rol en de (financiële) inbreng van de betrokken partners.

We stellen een Soortenmanagementplan (SMP) op om kwetsbare diersoorten te beschermen bij isolatiewerkzaamheden en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Ook werken we aan het voorkomen van wateroverlast, droogte en hittestress en versterken we de biodiversiteit. Tenslotte wordt het aantal verschillende typen laadvoorzieningen voor elektrisch vervoer steeds meer uitgebreid en werken we aan een circulaire samenleving.

Dwarsthema: Wijkgerichte aanpak

4. Dwarsthema: Wijkgerichte aanpak	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Het behoud en versterken van leefbare wijken	6	Benno Brand (coördinerend), Marie-José Lutikholt, Sander Schelberg, Hanneke Steen, Gerard Gerrits, Annemieke Traag

De gemeente Hengelo richt zich de komende jaren op het behouden en versterken van vitale en leefbare wijken. Dit wordt gedaan door wijkgericht te werken en te anticiperen op de veranderende sociaal-economische en demografische factoren. Door gemeentelijke taken, zowel op fysiek als sociaal gebied, op wijk- of stadsdeelniveau te organiseren zijn wij zichtbaar en sluiten wij aan bij de leefwereld en behoeften van de bewoners. Het versterken en ondersteunen van lokale gemeenschappen is een belangrijk doel, evenals het creëren van een toekomstbestendige en betaalbare woon- en leefomgeving.

Wat we doen in 2026

Wij blijven in 2026 uitvoering geven aan de Bestuurlijke Opdracht Wijkgericht Werken en Wijkaanpak. De wijkaanpak voor wijk Noord bevindt zich inmiddels in de uitvoeringsfase, met een actieplan dat is opgesteld met onze partners. Wij verankeren de uitvoering van dit plan en de verdere aanpak daarvan (voor de komende vijf jaar) in het reguliere werk van de gemeente én dat van onze partners. Daarnaast geven wij verdere uitvoering aan een nieuwe wijkaanpak in Groot-Driene. Wij maken daarbij gebruik van het nieuwe participatieplatform. Dit platform maakt inzichtelijk en transparant hoe het proces van de wijkaanpak verloopt en op welke momenten inwoners kunnen meedenken of meepraten. Daarnaast vergroot het de zichtbaarheid van de verschillende netwerken en professionals die actief zijn in de wijk, zoals onze stadsdeelregisseurs.

Dwarsthema: De inwoner centraal

5. Dwarsthema: De inwoner centraal	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Bewonersparticipatie	9	Hanneke Steen
Dienstverlening	9	Benno Brand
Digitale transformatie	9/Bedrijfsvoering	Benno Brand

Hengelo werkt mét en voor de inwoners. De inwoner staat centraal in ons handelen. Dit betekent luisteren naar inwoners en hen actief laten meepraten, meedenken en meedoen en daarbij slim gebruik maken van de (bestaande en nieuwe) digitale wereld. Op die manier maken we beleid waarin de inwoner zich herkent en zetten we ons in voor de gemeente die van de inwoner is.

We denken en handelen vanuit de leefwereld van inwoners met verschillende vragen en/of behoeften én vanuit vertrouwen. Door de interactie met inwoners en de inzet van digitale innovatie zijn we voortdurend bezig met het optimaliseren van onze processen om onze dienstverlening te verbeteren en beter aan te laten sluiten.

De manier waarop we ons verhouden tot inwoners, bedrijven, instellingen en partners is gebaseerd op de leidende motieven: persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar, respectvol. Deze motieven geven richting aan ons handelen. Bij het opstellen van beleid, plannen, projecten en activiteiten naar inwoners vragen we onszelf steeds af of we handelen vanuit de vier leidende motieven.

We werken vanuit drie aandachtsgebieden. Ze geven richting aan 'hoe' de gemeente Hengelo met hun inwoners in contact wil staan, wat bijdraagt aan (wat) inhoudelijk onze opgaven in Hengelo zijn.

Dienstverlening: we willen eenduidige, duidelijke en eenvoudige dienstverlening voor inwoners. Dienstverlening raakt de hele organisatie op 'hoe' we onder andere naar inwoners communiceren, besluiten nemen en hoe inwoners (digitaal) contact zoeken met ons. De 'uitgangspunten dienstverlening' zijn sturend hierin.

Inwonersbetrokkenheid (participatie): inwoners willen vaker en op verschillende manieren invloed uitoefenen op hun omgeving en situatie. Daarnaast zijn inwoners, ondernemers, organisaties en (keten)partners experts en gebruikers van onze gemeente. Dat vraagt om proactieve samenwerking en interactie met de samenleving om de leefbaarheid, onze dienstverlening en kwaliteit van ondersteuning te verbeteren en aan te laten sluiten bij de samenleving. Dit doen we aan de hand van het denkkader participatie.

Digitale transformatie: door de inzet van digitale innovatie kunnen we onze dienstverlening blijvend verbeteren die passend zijn bij de behoefte van inwoners. In een maatschappij die continu in beweging is, waar de invloed van (digitale) technologie snel ontwikkelt, is digitale innovatie een noodzaak geworden. Hengelo moet een nieuwe (digitale) rol in nemen om ontwikkelingen in de samenleving tijdig te zien aankomen en om aansluiting te blijven vinden met inwoners. Ook daar waar niet alle inwoners digitaal vaardig zijn.

Wat we doen in 2026

In 2026 gaan we verder op de ingezette lijn om Inwoner Centraal vanuit de drie hiervoor genoemde opgaven verder uit te werken. Dit wordt in programma 5.2.9 verder toegelicht.

5.2 Beleidsprogramma's

5.2.1 Veiligheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg

Aanspreekpunt ambtelijk

J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Het integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2024-2026 bevat de ambities en doelstellingen waarmee de gemeente regie voert op veiligheid. Vijf thema's vormen samen de veiligheidsagenda voor de komende periode:

1. Ondermijnende criminaliteit
2. Digitale veiligheid
3. Zorg en veiligheid
4. Jeugd en veiligheid
5. Maatschappelijke stabiliteit

Deze thema's maken we jaarlijks concreet in het door het college vast te stellen uitvoeringsplan veiligheid. Voor 2026 ligt de nadruk op voortzetting en verdieping van de acties en aanpak binnen de vijf thema's, waarbij we voortbouwen op de resultaten en ervaringen uit 2025. Ook zetten we de extra middelen voor de aanpak van ondermijning in op de doorontwikkeling van het bibobbeleid en de aanpak van ondermijning. In 2026 blikken we terug op de afgelopen periode en gebruiken we de input voor het door de raad vast te stellen integraal veiligheidsbeleid 2027-2030.

We zien toenemende digitale dreiging en cyberveiligheid. De digitalisering van de samenleving brengt kwetsbaarheden met zich mee. Gemeenten worden vaker geconfronteerd met cyberaanvallen, datalekken en digitale verstoringen van dienstverlening. Digitale weerbaarheid – zowel van de eigen organisatie als van inwoners en ondernemers – blijft daarom een speerpunt waar we op inzetten.

Voor het programma veiligheid zijn ook diverse actuele en toekomstige wetsontwikkelingen relevant zoals de wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, herziening Wet veiligheidsregio's en de uitbreiding van de Wet Damocles en de herziening van de Politiewet. Landelijk zien we de voorbereiding van de rijksoverheid en de veiligheidsregio's en gemeenten op het gebied van een weerbare samenleving. Samen met de Veiligheidsregio Twente maken wij plannen om de continuïteit van de gemeentelijke processen te waarborgen en inwoners weerbaar te maken.

Om te komen tot een weerbare overheid is het van belang om de gemeentelijke organisatie bewust te maken van signalen en risico's van ondermijnende criminaliteit. Wij zetten daarom verder in op bewustwording van de eigen medewerkers om ondermijning te herkennen binnen het eigen werkgebied en bieden een handelingsperspectief.

Op 17 september jl. heeft de gemeenteraad van Hengelo de motie "Voorkomen is beschermen, structurele aanpak femicide" aangenomen om femicide tegen te gaan en geweld tegen vrouwen te bestrijden. Samen met maatschappelijk relevante organisaties en in regionaal verband zullen we eerst verkennen welke acties hierin nodig zijn. In het 4e kwartaal 2025 wordt hierover een eerste terugkoppeling aan de gemeenteraad gegeven. Daarna kunnen de nodige acties worden uitgevoerd om femicide tegen te gaan en geweld tegen vrouwen te bestrijden.

Relevante beleidsnota's

- [Veiligheidsbeleid gemeente Hengelo: Samen werken aan de toekomst van Hengelo Veiligheid in actie 2024-2026](#)

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente

Veiligheid begint bij het voorkomen van branden, rampen en crisissituaties. Wanneer zulke incidenten toch plaatsvinden, is het beperken van schade en letsel essentieel. De Veiligheidsregio Twente richt zich op de risico's die in de regio aanwezig zijn en stemt daarop haar werkzaamheden af. Op basis van deze risicoanalyse stelt de organisatie onder meer een risicoprofiel, een regionaal crisisplan en diverse incidentbestrijdingsplannen op. Door het regionaal opleiden en trainen van hulpverleners, is de Veiligheidsregio in staat om – ook voor gemeenten zoals Hengelo – snel en professioneel op te treden bij branden en (dreigende) crises. De hulpdiensten staan dag en nacht klaar voor de inwoners, ondernemers en bezoekers van Twente.

Naast de wettelijke taken op basis van de Wet veiligheidsregio's, voert de Veiligheidsregio Twente ook aanvullende werkzaamheden uit op grond van andere wetgeving of in opdracht van de regiogemeenten. Zo draagt de organisatie met de Twente Safety Campus bij aan het vergroten van het risicobewustzijn onder inwoners en professionals. Ook biedt zij ondersteuning aan regionale samenwerking op het gebied van fysieke én sociale veiligheid, via onder andere het Platform Integrale Veiligheidszorg, de Veiligheidsstrategie Oost-Nederland, de Regionale Toezichtsrimte (RTR), het Veiligheidshuis Twente (VHT) en het Kenniscentrum Mensenhandel Twente (KMT).

Wat willen we bereiken?

1.1 Hengelo kent minder misdaad

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling plaats.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal geregistreerde misdrijven (aantal) ¹	1.024(2021)	2.328	2.678	2.678	2.678	2.678	2.678

1 Nieuw: cijfers conform waarstaatjegemeente

Oud: Het gaat om de volgende misdrijven: vermogensdelicten, geweldsdelicten, digitale criminaliteit, drugs en vuurwapendelicten en vernielingen.

1.1.2 Hengelo kent minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
(1) Waardering van partners die betrokken zijn bij de bestrijding van ondermijning(2) voor: het veiligheidsbeleid, de uitvoering hiervan en de samenwerking met de gemeente. (cijfer 1-10).(3) ¹		n.v.t.	7,5	7,5	7,7	7,8	7,9

1 (1) Uit onderzoek blijkt dat samenwerking tussen ketenpartners cruciaal is in de aanpak van (georganiseerde) misdaad. Vandaar dat we een indicator opnemen over die samenwerking, conform het Veiligheids beleidsplan. Samenwerking is echter geen doel op zich.

(2) Partners die betrokken zijn bij bestrijding ondermijning: Politie (diverse organisatieonderdelen), Openbaar Ministerie, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Belastingdienst en Douane.

(3) Deze indicator/systematiek is nieuw en is samen met het Kennispunt vorm gegeven.

1.2 Inwoners van Hengelo voelen zich veiliger en ervaren minder overlast

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt (%)	23%(2021) 21%(2023) 33%(2024)	33,0%	14,4%	14,4%	14,4%	14,0%	14,0%
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de eigen buurt (cijfer 1-10)	7,3(2021) 7,2(2023) 7,0(2024)	7,0	7,5	7,5	7,5	7,6	7,6
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de binnenstad (cijfer 1-10)	6,5(2022) 6,9(2023) 6,5(2024)	6,5	7,2	7,2	7,2	7,3	7,3

1.2.2 Inwoners van Hengelo ervaren minder overlast in hun wijk of buurt

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Score voor de totale ervaren overlast door Hengeloërs (score 0-10)(1)(2) ¹	2,5(2022) 2,2(2023) 2,3(2024)	2,3	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

1 (1) Kennispunt Twente stelt de 'schaalscore totale overlast' samen op basis van dertien vormen van overlast/buurtproblemen te weten: te hard rijden; mensen die op straat worden lastiggevalen; dronken mensen op straat; hinder van horeca; agressief gedrag in het verkeer; straatmeubilair dat vernield is; rondhangende jongeren; drugsgebruik of drugshandel; bekladde muren/ gebouwen; overlast door buurtbewoners; rommel op straat; hondenpoep; parkeerproblemen.

(2) Kanttekening: Dit cijfer is verwarrend vanwege de afwijkende telling ten opzichte van de voorgaande indicatoren:

- o 0 tot 10 ipv 1- tot 10, omdat het een score is en geen rapportcijfer, vergelijkbaar met de landelijke veiligheidsmonitor.
- o Lager is beter ipv hoger is beter.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.

- In het kader van het Keurmerk veilig winkelgebied willen we de veiligheid in de binnenstad vergroten door de overlast te verminderen en de criminaliteit te bestrijden.
- We zorgen in samenwerking met onze partners voor voorlichting en bewustwording.
- We zetten in op de aanpak van jeugdgroepen die overlast veroorzaken.
- We zorgen voor toezicht en handhaving door boa's in de verschillende wijken.
- Door het analyseren van criminaliteitscijfers krijgen we hotspots en trends in beeld.
- Met het Huis van Herstel kunnen Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvol re-integreren in de samenleving met een delictvrije toekomst.

1.1.2 Hengelo kent minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

- Het regionale beleid aanpak mensenhandel is vertaald naar een lokaal plan van aanpak. We geven integraal opvolging aan signalen van mensenhandel en organiseren trainingen en bewustwordingsbijeenkomsten voor medewerkers en professionals;
- We zetten bestuurlijke middelen in om ondermijning tegen te gaan.

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo.

- We willen meer wijkgericht de leefbaarheid en veiligheid verbeteren. Dat doen we door zorgvuldig te analyseren wat er in een buurt of wijk speelt en vervolgens met ketenpartners inzetten op de meest belangrijke onderwerpen, bijvoorbeeld de aanpak van drugsoverlast of personen met verward gedrag.

- In het kader van de aanpak cyber-weerbaarheid zetten we in op de digitale weerbaarheid van ouderen, jongeren en mkb'ers. Dat doen we door bewustzijn te creëren en ondersteuning te organiseren.
- De aanpak ter voorkoming van Escalatie (AVE) wordt binnen de gemeente verder doorontwikkeld conform het projectplan vanuit het sociaal domein.
- We voeren het plan van aanpak tegen straatintimidatie uit.

Wat blijven we doen?

- We blijven inzetten op de aanpak van ondermijning.
- In samenwerking met politie en andere partners zetten we in op een integrale aanpak op dealers om drugshandel te verminderen.
- Ondermijning is een terugkerend thema via trainingen en overleggen op zowel ambtelijk, bestuurlijk als politiek niveau.
- We werken verder aan het kwaliteitsmeter veilig uitgaan. We doen dit samen met de horeca-ondernemers, Koninklijke Horeca Nederland, de politie en verdere betrokken partijen voor een veilig uitgaansklimaat.
- In het kader van veilig ondernemen vergroten we de veiligheid door het verder ontwikkelen van het keurmerk veilig ondernemen, welke gericht is op overlast te verminderen en de criminaliteit te signaleren.
- We faciliteren evenementen die veilig verlopen en voldoen aan de vereiste veiligheidsmaatregelen.
- We houden integrale horecacontroles om te signaleren en te acteren op eventuele ongewenste situaties en regelovertredingen bij horeca ondernemingen in Hengelo.
- Door gerichte aanpak op het gebied van preventie en samenwerking met de politie werken aan het verminderen van het aantal woninginbraken.
- Wij maken onderdeel uit van het landelijke programma Veilige steden zodat iedere inwoner zich veilig en geaccepteerd voelt in diens eigen gemeente. De belangrijkste doelstelling is het vergroten van het veiligheidsgevoel van alle inwoners. Met vrouwen en leden van de LHBTIQ+-gemeenschap als geprioriteerde doelgroep.
- Wij gaan door met de casuscoördinatie, door lokale en regionale informatie via vaste overlegstructuren aan elkaar te verbinden en zo te werken van signalen naar integrale interventies.
- Wij geven verder invulling aan de specialistische taak om veiligheid en zorg aan elkaar te verbinden. Dit doen wij op het gebied van onder andere criminele jeugdgroepen, personen met onbegrepen gedrag en woonoverlast.
- We voeren het proces uit in het kader van "18-b meldingen". Dit houdt in dat, op grond van artikel 18b van de Penitentiaire beginselenwet, de directeur van de inrichting, de ministers van Rechtsbescherming en van Justitie en Veiligheid, de burgemeester, de reclassering, het Openbaar Ministerie en de politie met elkaar contact opnemen. Dit gebeurt wanneer er een risico bestaat dat een gedetineerde een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf zal begaan. Ze delen dan de relevante gegevens met elkaar.
- Informatievoorziening Justitiabelen proces (BIJ) is actueel én we voeren dit uit. Dit proces is gericht op de terugkeer van ex- gewelds- en zedendelinquenten en de proefverloven van tbs-gestelden. Als het nodig is starten we procesregie vanuit zorg & veiligheid.
- De weerbaarheid van kinderen en jongeren verhogen door het subsidiëren en faciliteren van diverse voorlichtings- en preventie-activiteiten. Dat doen we op scholen, op straat én online. Dit doen we in afstemming met het onderwijs en samen met diverse partners vanuit het sociaal domein.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.607	-7.973	8.056	-	-8.056	-83
1.2 Openbare orde en veiligheid	-2.902	-3.292	3.572	86	-3.487	-195
Totaal 1 Veiligheid	-10.509	-11.265	11.629	86	-11.543	-278

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-8.056	-8.056	-8.056	-8.056
1.2 Openbare orde en veiligheid	-3.487	-3.488	-3.384	-3.381
Totaal 1 Veiligheid	-11.543	-11.544	-11.441	-11.437

Financiële toelichting

1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 83.000 nadeel)

Het getoonde nadeel bestaat grotendeels uit twee onderdelen. De Veiligheidsregio Twente (VRT) is erin geslaagd om, ondanks de inflatie en loonontwikkeling, de totale bijdragen van de gemeenten te laten dalen. Dit levert een voordeel op in de gemeentelijke bijdrage voor 2026 ten opzichte van 2025. In de Zomernota 2025-2029 is de bijdrage naar beneden bijgesteld (25-FP-9.10). De daling van de bijdrage is volgens de VRT grotendeels het resultaat van de wijze waarop zij invulling geven aan de Twentse zienswijze, die afgelopen jaar bij de vaststelling van de begroting 2025 is omarmd.

Het lijkt alsof de bijdrage in 2026 hoger uitvalt, maar dat komt doordat er in 2025 eenmalig een deel van de bijdrage (€170.000) is teruggestort aan de gemeente in verband met een positief jaarrekeningresultaat 2024. Hierdoor ontstaat in 2025 een vertekend beeld van de bijdrage van dat jaar.

Het restant van het verschil wordt veroorzaakt door scherper begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028.

1.2 Openbare orde en Veiligheid (€ 195.000 nadeel)

Uit onderzoek is gebleken dat de inzet van juridische medewerkers effectiever is wanneer zij onderdeel uitmaken van het team. Daarom zijn vanaf 2026 deze functies verplaatst naar het team veiligheid en zijn de kosten hiervan ook verschoven naar dit taakveld.

In de Beleidsbegroting 2025-2028 is via motie M13 'Optimaliseren en versterken aanpak ondermijning' voor drie jaar € 100.000 beschikbaar gesteld vanaf 2025. Dit verklaart het restantverschil in het meerjarenperspectief.

Risico's

Als gemeente werken we aan een stad met minder misdaad, waar inwoners zich veilig voelen. Het Integraal Veiligheidsbeleid bevat doelstellingen op het gebied van fysieke en sociale veiligheid. Ondanks de inzet op preventie, samenwerking en handhaving, zijn er risico's die de uitvoering en effectiviteit van het programma kunnen beïnvloeden. Hieronder worden de belangrijkste risico's toegelicht.

Veranderende criminaliteitspatronen

Criminaliteit verandert voortdurend. Denk aan de opkomst van digitale criminaliteit, ondermijning en grensoverschrijdende misdaad. Deze vormen van criminaliteit zijn vaak onzichtbaar totdat de schade al is aangericht. Om deze risico's te beperken, is blijvende investering in informatie-uitwisseling en samenwerking met regionale en landelijke partners essentieel.

De ligging van Hengelo maakt de stad aantrekkelijk voor criminelen. De nabijheid van de grens, snelwegen en het spoor richting Duitsland vergroot de kans op grensoverschrijdende criminaliteit, zoals drugshandel en witwassen. Samenwerking met buurgemeenten en internationale partners is daarom van groot belang.

Mensen met onbegrepen gedrag

We zien een toename van mensen met onbegrepen gedrag in de openbare ruimte. Dit kan gevoelens van onveiligheid bij inwoners veroorzaken. Effectieve samenwerking tussen zorg, veiligheid en handhaving is noodzakelijk. Vroegtijdige signalering en passende zorg zijn cruciaal om escalatie te voorkomen.

Maatschappelijke spanningen en polarisatie

De samenleving staat onder druk door ontwikkelingen zoals economische ongelijkheid, migratie, klimaatverandering, geopolitieke conflicten en desinformatie via (sociale) media. Deze factoren kunnen leiden tot spanningen tussen bevolkingsgroepen, met sociale onrust en een verslechterd samenleven tot gevolg.

Daarnaast constateren we een toename van polarisatie, radicalisering en extremisme, met name onder jongeren en kwetsbare groepen. Om hier effectief op in te spelen, zetten we in op regionale samenwerking en blijven we investeren in onze informatiepositie.

Realistisch veiligheidsbeeld

Tot slot is het belangrijk te erkennen dat veiligheid nooit volledig maakbaar is. Criminaliteit maakt, hoe vervelend ook, in zekere mate deel uit van het stedelijk leven. Dit vraagt om een realistische benadering van wat we als gemeente kunnen bereiken. Tegelijkertijd blijven we ons inzetten voor een veilige stad, met blijvende aandacht voor preventie, samenwerking en maatwerk.

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Verkeer, vervoer en waterstaat

De manier waarop we ons verplaatsen verandert. Technologie ontwikkelt zich, en de gemeente ontwikkelt zich ook. Bereikbaarheid is cruciaal voor een moderne en duurzame stad, waar mobiliteit een integraal onderdeel vormt van alle opgaven. Het is essentieel om aan bereikbaarheid en mobiliteit te werken om de groei van de stad mogelijk te kunnen maken. Om de stad bereikbaar, veilig en leefbaar te houden, moeten we nu nadenken over de mobiliteit van de toekomst. Dat doen we in het Mobiliteitsplan 2040. Het Mobiliteitsplan draagt zo bij aan de strategische opgaven die we voor onze stad gesteld hebben.

Om het fietsgebruik verder te stimuleren, is in 2025 het Deelprogramma Fiets vastgesteld door het college. Hierin is de visie uit het Mobiliteitsplan uitgewerkt naar concreet beleid, acties en projecten. Het deelprogramma richt zich op veilige fietsinfrastructuur, goede fietsparkeervoorzieningen en het stimuleren van veilig fietsgebruik. In 2026 zetten we de uitvoering van de maatregelen en projecten voort.

In het Mobiliteitsplan wordt niet alleen over openbaar vervoer gesproken. Het gaat hier breder over publieke mobiliteit: een samenhangend systeem van openbaar vervoer (zoals bus en flexbus), deelfervoer (zoals deelauto's, deelscooters en deelfietsen) en mobiliteitshubs. Deze samenhang is essentieel voor een duurzaam, flexibel en toegankelijk netwerk. In 2025 is het Deelprogramma Publieke Mobiliteit vastgesteld door het college. Dit deelprogramma vertaalt de visie uit het Mobiliteitsplan naar acties en projecten. In 2026 gaan we verder met de uitvoering hiervan, met als doel een sterk OV-netwerk, aangevuld met slimme vormen van deel- en flexvervoer.

Een belangrijk uitgangspunt in het Mobiliteitsplan 2040 is het risicogestuurd werken aan verkeersveiligheid, volgens het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Dit betekent: niet alleen reageren op ongevallen, maar gericht inzetten op locaties en gedragingen met een verhoogd risico. In 2026 zetten we hierin concrete stappen met gerichte maatregelen en projecten.

We zien een toename van het goederenvervoer op het spoor en woningbouw in spoorzones. Deze toename staat op gespannen voet met het personenvervoer door een beperkte capaciteit op het spoor. Hier blijven we in verschillende landelijke overleggen aandacht voor vragen.

In april 2025 zijn we gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). De BIK beschrijft alle activiteiten en middelen die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. We hebben daarbij ook aandacht voor het gevoel van veiligheid van inwoners in hun wijk waar dit een relatie heeft met de openbare ruimte, met name rondom tunnels en bruggen. Hierbij is het langjarig vooruitkijken van belang voor zowel de planning en financiële voorspelbaarheid. Door op tijd in te grijpen kunnen in de toekomst kosten worden bespaard.

Parkeren

In Hart van Zuid worden de komende jaren ruim 1.500 woningen gebouwd. Zoals in 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld, is parkeerregulering een belangrijke voorwaarde om dit mogelijk te maken. Het college heeft dit raadsbesluit uitgewerkt en in 2022 vastgesteld dat in Hart van Zuid (ten noorden van het Esrein) bij oplevering van de woningen betaald parkeren wordt ingevoerd. Na een intensief participatietraject heeft het college in 2024 besloten dat de reguleringsvorm in de schil eveneens betaald parkeren wordt. Dit wordt geleidelijk ingevoerd en is afhankelijk van de planning van oplevering van woningbouw in Hart van Zuid (ten noorden van het Esrein). In 2025 zijn de voorbereidingen voor invoering van betaald parkeren begonnen. Naar verwachting wordt in 2026 in de eerste gebieden betaald parkeren ingevoerd.

In 2025 heeft het college de eerste actualisatie in het parkeerbeleid voor het betaald parkeren doorgevoerd. Hiermee gaan we in 2026 verder. Daarnaast gaan we in 2026 beginnen met het opstellen van een strategische en tactische visie op het parkeerbeleid voor de hele stad, waarmee de verouderde parkeernota zal komen te vervallen.

Relevante beleidsnota's

- [Mobiliteitsplan 2040 Heel Hengelo in beweging](https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/projecten%20en%20plannen/mobiliteitsvisie/Mobiliteitsplan%202040%20-%20Definitief%20-%20LR.pdf) (2023)<https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/projecten%20en%20plannen/mobiliteitsvisie/Mobiliteitsplan%202040%20-%20Definitief%20-%20LR.pdf>
- Deelprogramma Publieke Mobiliteit (2025)
- Deelprogramma Fiets (2025)<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR664432>
- [Uitvoeringsprogramma binnenhavenvisie 2017-2030](#) (2017)
- Programma Bereikbare Binnenstad (2019)
- [Parkeernormennota binnenstad/Hart van Zuid](#) (2021)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden-Twente

Gildebor voert het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uit. SWB voert het beheer over de bewaakte fietsenstallingen uit.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten. Voor dit programma geldt dit voor parkeren en havenbedrijf.

Gemeenschappelijk Havenbedrijf Twente (is geen verbonden partij, maar op basis van bestuurlijke overeenkomst)

Het havenbedrijf verbindt vervoerders en bedrijven met de meest dynamische mainport van Oost-Nederland: de binnenhavens van Lochem, Hof van Twente, Hengelo, Almelo en Enschede.

Wat willen we bereiken?

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

2.1.1 Hengelo is beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de auto' (%)	69,8%(2021)						
	76,4%(2022)						
	77,7%(2024)						
	80,7%(2025)	77,7%	70%	70%	70%	70%	70%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met het openbaar vervoer' (%)	81,5%(2021)						
	83,5%(2022)						
	77,6%(2024)						
	79,6%(2025)	77,6%	86%	86%	86%	86%	86%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de fiets' (%)	91,5%(2021)						
	92,6%(2022)						
	92,5%(2024)						
	91,1%(2025)	92,5%	95%	95%	95%	95%	95%

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

2.2.1 Wegen en fietspaden in Hengelo zijn heel en veilig

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal verkeersongevallen in Hengelo (aantal)	625(2019)	549	445	445	415	400	400
Aantal verkeersslachtoffers in Hengelo (aantal)	113(2019)	157	82	82	77	72	72
Percentage inwoners dat vindt dat Hengelo verkeersveilig is (%)	39,9%(2021)						
	40,6%(2022)						
	37,1%(2023)						
	49,1%(2024)						
	46,6%(2025)	49,1%	42%	42%	42%	42%	42%

2.2.2 De openbare ruimte in Hengelo is schoon

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Mijn buurt is schoon' (%)	60,8%(2019)						
	58,7%(2021)						
	57,7%(2022)						
	65,5%(2023)						
	58,2%(2024)						
	48,6%(2025)	58,2%	60%	60%	60%	60%	60%

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

2.3.1 Fietzers kunnen hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Rapportcijfer dat binnenstadbezoekers (die meestal fietsend gaan) geven voor het gemak waarmee zij in het algemeen een parkeerplek vinden voor hun fiets (cijfer 1-10)	7,6(2019)						
	7,9(2022)						
	7,9(2023)						
	8,0(2024)	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Aantal keren dat een fiets is gestald in een bewaakte fietsenstallingen in de binnenstad van Hengelo (aantal) ¹	90.295(2019)	16.200	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000

¹ Het gaat om drie stallingen: Markt, de Beurs en Wetplein. Stalling Wetplein is open sinds september 2024.

Stalling Markt is open sinds april 2023. Tot april 2023 was er een bewaakte stalling op het Kloosterhofterrein.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

- In het Deelprogramma Fiets is een uitvoeringsagenda vastgesteld met acties en maatregelen om fietsen in Hengelo te stimuleren. In 2026 starten we met het fietsvriendelijker inrichten van straten, de aanleg van nieuwe fietspaden en de planvorming van de centrumfietsring. Ook zetten we in op het verminderen van overlast van fietsen in de stad, onder andere met gedragscampagnes en gerichte maatregelen voor het fietsparkeren op drukke dagen. Samen met de Provincie Overijssel willen we een tracéstudie starten voor de doorfietsroute tussen Hengelo en Oldenzaal.
- In 2026 gaan we verder met de uitvoering van het Deelprogramma Publieke Mobiliteit. Samen met de Provincie Overijssel verkennen we de mogelijkheden voor nieuwe vormen van openbaar vervoer en slimme combinaties met doelgroepenvervoer. Ook willen we verkennen of hier slimme combinaties met het doelgroepenvervoer zijn te maken. Daarnaast onderzoeken we hoe het OV tussen Hengelo en Enschede verder verbeterd kan worden, in samenhang met stedelijke ontwikkelingen. Ook starten we met het opstellen van een integrale toekomstvisie voor het station en werken we aan de uitbreiding van deelvervoer door in gesprek te gaan met aanbieders.
- Vanuit het Mobiliteitsplan zijn studies uitgevoerd naar de bereikbaarheid in relatie tot de groei van de stad en de verkeerscirculatie rond het centrum. In 2026 starten we met vervolgstappen, waaronder het verder uitwerken van kansrijke oplossingsrichtingen en het betrekken van stakeholders bij de planvorming.

- Duurzame mobiliteit, emissieloos vervoer en elektrisch laden gaan een steeds grotere rol spelen in ons dagelijkse manier van verplaatsen. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, is in 2025 laadbeleid opgesteld en vastgesteld door college ; in 2026 wordt gestart met de eerste acties en maatregelen uit dit plan.
- Voor de verbetering van de verkeersveiligheid gaan we, zoals opgenomen in het Mobiliteitsplan 2040, steeds meer risicogestuurd werken volgens het SPV-principe (SPV = Strategisch Plan Verkeersveiligheid). In de Zomernota zijn verkeersveiligheidsmaatregelen voorgesteld waarmee in 2026 wordt gestart, conform de SPV-werkwijze. Deze maatregelen omvatten onder andere de aanpak van het kruispunt Mozartlaan – Beethovenlaan, het kruispunt Bornsestraat – Europalaan, het kruispunt Westelijke Esweg – Hasselerbaan, de rotondes op de Beneluxlaan, het verbeteren van de fietsoversteek Kleispoor en het verwijderen van overbodige fietspaaltjes. Ook gaan we aan de slag met het opwaarderen van wegen van 50 km/h naar 30 km/h om de leefbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren.
- In 2025 is een inventarisatie gemaakt van het bewegwijzeringsareaal. In 2026 starten we met de vervanging van de verouderde bewegwijzering in de stad.
- Naar verwachting wordt in 2026 in de eerste gebieden van Hart van Zuid en de schil daaromheen betaald parkeren ingevoerd. Voorafgaand aan de invoering wordt de buurt betrokken bij de definitieve begrenzing en de inrichting van het gebied met betaald parkeren.

Wat blijven we doen?

Verkeer en vervoer

- We blijven wegen, straten en pleinen onderhouden.
- We blijven kunstwerken onderhouden op basis van meldingen.
- We verwijderen afval, houden de openbare ruimte schoon en bestrijden gladheid.
- Hoofdwegen en hoofdfietsroutes voorzien we van voldoende verlichting. Wandelpaden, parkachtige omgevingen en wegen in het buitengebied worden niet standaard voorzien van verlichting. Dit vanuit het oogpunt van duurzaamheid en leefbaarheid (energiebesparing, lichthinder, lichtvervuiling en biodiversiteit). We kiezen zoveel mogelijk voor 'slimme verlichting' waarmee verlichting op maat geleverd wordt.
- We beheren en onderhouden bebordingen, bewegwijzering en straatnaamborden.
- We beheren en onderhouden verkeersregelinstallaties en veiligheidssystemen om de verkeersveiligheid en doorstroming op minimaal hetzelfde niveau te waarborgen.
- We geven (beleids-)advies over verkeer en vervoer, bieden voorlichting- en educatieprogramma's aan en we ontwerpen verkeersvoorzieningen.
- Hengelo is bestuurlijk trekker en penvoerder van 'Twente2050', de samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten (waarvoor Hengelo gastheer is), met de provincie als partner, op het gebied van voor bovenlokale/regionale mobiliteit en bereikbaarheid. Thema's zijn spoorstrategie, onder andere Zwolle-Twente-Münster, de wegen A1/A35 (Azelo-Buren), N35 en N36, F35, vrachtverkeer van de weg (Twentekanal, zero emissie en dergelijke).
- In het verlengde van deze rol is Hengelo ten behoeve van de brede regio nauw betrokken bij landelijke opgaven als Basisnet (vervoer gevaarlijke stoffen spoor), Goederencorridor Noordoost Europa en spoorveiligheid.

Parkeren

- We beheren en exploiteren de blauwe zones, het betaald parkeergebied, Shop & Go parkeerplaatsen, parkeergarage De Beurs en de bewaakte fietsenstallingen.
- Waar gevraagd faciliteren we uitbreiding van de blauwe zone.
- Waar mogelijk verbeteren we het exploitatieresultaat parkeren.
- We monitoren de parkeerdruk, de parkeerbalans en het autobezit in de binnenstad en Hart van Zuid.
- We monitoren de parkeerdruk in de zones met betaald parkeren, de blauwe zones en de directe omgeving.
- Waar mogelijk heffen we parkeerplaatsen op om de kwaliteit van de openbare ruimte te versterken of ontwikkelingen mogelijk te maken.
- We adviseren over parkeerbeleid, -beheer en -exploitatie in de diverse projecten in de binnenstad en stellen nieuw parkeerbeleid op.

Havens

- Wij blijven investeren om het Twentekanaal aantrekkelijker te maken voor het bedrijfsleven. Daarmee versterken we de regionale economie en bevorderen we de werkgelegenheid in de regio.
- Wij blijven investeren in de fysieke haveninfrastructuur om daar waar nodig deze infrastructuur aan te passen aan de grotere vaarwegklasse (klasse Va).
- Wij werken aan de uitwerking/realisatie van het concept "Smart Port Twente". Een digitaal platform waarin allerlei informatie beschikbaar komt voor gebruikers, ondernemers, overheden en geïnteresseerden op het gebied van de dienstverlening, verkeersmanagement, milieu en monitoring, assetmanagement en controlesysteem op de scheepsregistratie.

Openbaar vervoer

- De provincie Overijssel is concessiehouder van het openbaar vervoer (OV). De provincie is verantwoordelijk voor het OV in onze stad. Uiteraard zijn wij hierbij betrokken. We blijven (beleids)adviezen geven over openbaar vervoer, het onderhouden van OV-systemen (waarschuwingssystemen busbanen) en het waarborgen van de toegankelijkheid.
- We blijven samenwerken met de 14 Twentse gemeenten ten behoeve van de Twentse bereikbaarheid, Europese Ten-T (Trans European Transport Network) en het openbaar vervoer/publieke mobiliteit.
- Gemeente Hengelo blijft vertegenwoordigd in de landelijke stuurgroep voor het Basisnet. Het Basisnet zorgt ervoor dat het vervoer van gevaarlijke stoffen in Nederland zo veilig mogelijk kan plaatsvinden.
- Gemeente Hengelo blijft zich inzetten voor het versnellen van de totstandkoming van de spoorlijn Zwolle - Twente – Munster en het elektrificeren van spoorlijnen.
- We blijven een bijdrage leveren in de keuze voor een goederenrouting over het spoor richting Noord-Oost Europa (GNOE).

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
2.1 Verkeer en vervoer	-9.788	-9.923	10.843	452	-10.391	-468
2.2 Parkeren	-1.091	-1.554	1.457	47	-1.410	144
2.4 Economische havens en waterwegen	-47	34	768	734	-35	-69
2.5 Openbaar vervoer	-375	-313	378	-	-378	-65
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-11.301	-11.755	13.447	1.233	-12.214	-458

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
2.1 Verkeer en vervoer	-10.391	-10.802	-11.129	-11.818
2.2 Parkeren	-1.410	-1.434	-1.452	-1.452
2.4 Economische havens en waterwegen	-35	-35	-34	-34
2.5 Openbaar vervoer	-378	-378	-378	-378
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-12.214	-12.648	-12.993	-13.682

Financiële toelichting

2.1 Verkeer, wegen en water (€ 468.000 nadeel)

We hebben in 2026 hogere rente- en afschrijvingslasten (€ 532.000 nadeel). Dit komt met name door de incidentele neerwaartse bijstelling van de kapitaallasten in 2025 (25-FP-9.14). Daarnaast hebben we op dit taakveld een lagere ambtelijke inzet ten opzichte van 2025. Door de toenemende aandacht voor mobiliteit en groen is er een verschuiving van de ambtelijke inzet naar de taakvelden 2.5 Openbaar Vervoer respectievelijk 5.7 onderdeel Groen.

Meerjarig gezien verwachten we hogere kapitaallasten. Er zijn in de Zomernota ook nieuwe investeringen vastgesteld, waarvan de kapitaallasten in latere jaren zullen ontstaan (25-FP-2.6 Meerjareninvesteringsplan mobiliteit en 25-FP-2.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen).

Op dit moment lopen de kapitaallasten op van € 1,2 miljoen in 2026 tot € 3 miljoen in 2030. Het één en ander is nog in afwachting van de uitkomsten van de Beheernota Infrastructurele kapitaalgoederen.

2.2 Parkeren (€ 144.000 voordeel)

Op dit taakveld is er een voordeel in 2026 ten opzichte van 2025. Dit voordeel wordt grotendeels verklaard door de lagere rente- en afschrijvingslasten in 2026. Per 2026 is het actief "terrein Kloosterhof" volledig afgeschreven.

2.4 Economische havens en waterwegen (€ 69.000 nadeel)

In 2026 is zijn er hogere rente- en afschrijvingslasten dan in 2025. Dit komt door de incidentele neerwaartse bijstelling van de kapitaallasten in 2025 (25-FP-9.14).

2.5 Openbaar vervoer (€ 65.000 nadeel)

De ambtelijke inzet in 2026 is hoger geraamd dan in 2025. Door de toenemende aandacht voor mobiliteit en openbaar vervoer is er een verschuiving van de ambtelijke inzet naar dit taakveld. Overige kleine verschillen hebben te maken met hogere lasten van rente en afschrijving van ov-gerelateerde investeringen (24-NB-2.3 Toegankelijkheid bushaltes en 25-FP-2.4 Nieuwe bushaltes), de prijsindexatie en het neerwaarts bijgestelde budget als bijdrage aan het project Toegangsbeleid Binnenstad (zaaknummer: 3753825).

Risico's

De gemeente Hengelo wil dat mensen en goederen de stad beter kunnen bereiken, dat inwoners zich veilig kunnen verplaatsen in een schone openbare ruimte, en dat de binnenstad goed bereikbaar is voor iedereen.

Bereikbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling

Een belangrijk risico ligt bij de bereikbaarheid van Hengelo in het licht van de verwachte groei van Hengelo. Als de bereikbaarheid niet meegroeit met de ruimtelijke ontwikkeling, kan dit leiden tot knelpunten in verkeer en vervoer. Dit vraagt om tijdige investeringen in infrastructuur. Zonder deze investeringen kan de ontwikkeling vastlopen.

Spanningsveld tussen bereikbaarheid en autoluw beleid

Er is spanning tussen de wens om de binnenstad aantrekkelijk en bereikbaar te houden, en de noodzaak om het autoverkeer te verminderen. Veel inwoners en ondernemers vinden het belangrijk dat je met de auto dichtbij winkels kunt parkeren. De infrastructuur is vooral nog gericht op de auto, terwijl de koers juist vraagt om meer ruimte voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer. De toekomst vraagt om een andere manier van denken, volgens het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, MaaS, Privéauto). Dit vraagt om het maken van duidelijke keuzes. Als dit niet gebeurt, blijven oude patronen bestaan en wordt de gewenste verandering niet bereikt. Het risico bestaat dat we onvoldoende in staat zijn om het beleid te vertalen naar de praktijk.

Regionale spoorontwikkelingen

Ook op regionaal niveau zijn er risico's. De ontwikkelingen op het spoor zijn van groot belang voor Hengelo, maar er is nog onvoldoende zicht op wat deze betekenen voor de stad. Zonder goede regionale samenwerking en afstemming kan Hengelo kansen missen. Het is daarom belangrijk om actief deel te nemen aan regionale overleggen en de belangen van Hengelo daar stevig te vertegenwoordigen.

Van visie naar uitvoering

Tot slot is er het risico dat plannen blijven hangen in ambities en visies, zonder dat er echt iets verandert op straat. Er is lef nodig om keuzes te maken, ook als die in het begin weerstand oproepen. Zonder 'harde' keuzes blijft het beleid vrijblijvend. De gemeente kan dit risico beperken door te experimenteren, te monitoren en te leren van andere steden, waar al stappen zijn gezet in deze richting. Samenvattend vraagt het realiseren van de mobiliteitsdoelen in Hengelo om duidelijke keuzes, politieke durf, samenwerking en een integrale blik. Alleen dan kunnen we zorgen voor een bereikbare, veilige en leefbare stad.

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. De Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

De huidige wereldpolitieke situatie wordt gekenmerkt door onrust in het Midden-Oosten, hybride dreigingen en de Oekraïne-oorlog. De gewijzigde koers van de Verenigde Staten is voelbaar, door bijvoorbeeld de hogere Amerikaanse importheffingen, voor de Nederlandse/Hengelse industrie. De hoge energieprijzen liggen nog steeds hoog ten opzichte van onze buurlanden. Dit leidt tot een verslechterd investeringsklimaat en kan afbreuk doen aan het innovatieve vermogen. Ook netcongestie blijft een probleem door de beperkte ruimte op het elektriciteitsnet wat mogelijke ontwikkelingen in Hengelo beperkt of vertraagt.

Twente kent een krappe arbeidsmarkt en een vergrijzende beroepsbevolking. Vooral in sectoren als techniek, IT en zorg, waardoor het aantrekken van nieuw talent en het binden van bestaande talenten hoog op de agenda staan. Daarnaast speelt de concurrentie tussen regio's een rol: alleen met een aantrekkelijk woon- en werkklimaat, goede voorzieningen en sterke netwerken kunnen Twente en Hengelo zich onderscheiden en jonge professionals en internationale studenten behouden. Ook dragen een diverse en actieve bevolking en een levendige stad bij aan de sociale vitaliteit, wat het aantrekkelijk maakt voor talent om zich hier te vestigen. Talent is onmisbaar voor de duurzame transitie richting nieuwe technologieën, zoals microchips en circulaire economie. Kortom, het behouden en aantrekken van talent is voor Twente en Hengelo de sleutel om hun opgaven op het gebied van innovatie, groei en leefbaarheid waar te maken.

Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk wordt gewerkt aan de vriendelijke Verstedelijkingsstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid en de woningbouw elkaar kunnen versterken om een duurzaam sterke regio te worden waarbij Twente een belangrijke bijdrage kan leveren aan de nationale doelstellingen en de brede welvaart zich positief kan ontwikkelen.

Relevante beleidsnota's

- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2023-2026
- [Horecavisie Hengelo 2016](#)
- Detailhandelsvisie (2012)
- Nota Vrijtijdseconomie Hengelo (2011-2021) Twente Werkt (2011-2021)
- Twente werkt (2014)
- Werk maken van werk (2017)
- Nota grondbeleid (2017)
- Grondprijzennotitie (2020)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Visie Routenetwerken Twente (2022)
- Perspectief Vrijtijdseconomie Twente 2030 (2022)
- Regiodeal II (2023)
- Strategienota Twente Board 2022

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente

Het RBT heeft tot taak het ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein XL, ten tijde van de vaststelling van deze regeling bruto grootte ongeveer 180 hectare.

Twente Board

De arbeidsmarkt is regionaal en vraagt samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken. De Twente Board, waarvan de Twente Board Development de uitvoerende organisatie is (voorheen Regio Twente), levert een bijdrage aan de positionering van Twente als vooraanstaande groene technologische topregio, zowel landelijk als in Europa. Ze faciliteert en versterkt de samenwerking in de regio. Niet alleen tussen de veertien gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren en samenwerkingspartners van de gemeenten. De Agenda voor Twente en het Strategisch plan 2020-2025 van de Twente Board en wijze waarop daarin wordt samengewerkt, zijn daarbij richtinggevend.

Recreatieschap Twente

Het Recreatieschap Twente is een samenwerking van de 14 Twentse gemeenten met als doel het beheren en onderhouden van de drie Twentse recreatieparken, recreatieve routes en recreatieve fietspaden voor inwoners van Twente en toeristen.

Wat willen we bereiken?

3.1 Hengelo is economisch sterker en duurzamer met meer groei en meer banen

3.1.1 Hengelo kent meer banen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal werkzame personen in Hengelo (aantal)	51.497(2021)						
	52.135(2022)						
	52.503(2023)						
	53.410(2024)	53.410	52.500	53.700	53.800	53.900	54.000

3.1.2 Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal banen in Hengelo in de topsector HTSM (Hightech systemen en materialen) (aantal) ¹	7.988(2021)						
	7.698(2022)						
	7.780(2023)						
	7.966(2024)	7.970	8.250	8.250	8.300	8.350	8.400

¹ Het aantal banen in de HTSM zagen we tot 2022 dalen (vertrek VDL etc.). Nu zien we alweer twee jaar op rij een stijging. Er is dus sprake van een inhaalslag. We verwachten dat die komende jaren ook doorzet door nieuwbouw/uitbreiding.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

De doelen:

3.1.1. Hengelo kent meer banen

3.1.2. Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de Hightech Systemen en Materialen (HTSM).

- Bij een aantal bedrijventerreinen zien wij de komende jaren (een vorm van) revitalisering c.q. herstructurering aankomen. Hiertoe hebben wij het integrale 'Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen' (OTB) ingezet. Op basis van verschillende thema's en vraagstukken stellen we samen met ondernemers een uitvoeringsagenda op met concrete maatregelen per bedrijventerrein. Het programmabudget voor 2026 gebruiken we voor het gericht in gang zetten van noodzakelijke processen en voorbereidende maatregelen. Bijvoorbeeld organisatieversterking en verdiepende onderzoeken.
- Gezien de zorgen over de beschikbaarheid van voldoende ruimte voor bedrijven verkennen we momenteel de mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe ruimte voor bedrijven (zoals aangegeven in de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied). Deze verkenning ronden we in 2026 af. Uiteraard bekijken

we dit vraagstuk in nauwe samenhang met een ontwikkeling als XL Business Park 2 en andere ruimtelijke vraagstukken.

- In 2026 zetten we de Ruimtelijke Economische Bouwsteen (REB) in als input voor de ROS. In de REB zijn de economische speerpunten van Twente weergegeven. Ook zijn er aanbevelingen gedaan wat er in economisch opzicht nodig is om als regio een schaa sprong te maken. Dit zal in 2026 binnen het traject van de ROS verder worden verkend. De Hengelose Economische Bouwsteen diende als onze input voor de REB. Hierin wordt al rekening gehouden met onze verstedelijkingsopgave.
- Samen met de gemeente Enschede gaan wij de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone de komende jaren vormgeven. In deze gebiedsontwikkeling komen diverse ruimtelijke en economische aspecten samen. Zie ook paragraaf 5.1.2 Talentopgave en beleidsprogramma 8.
- We geven uitvoering aan het de programmalijn werken uit het programmaplan Talent. De vier programmalijnen zijn wonen, werken, leven en imago en zetten in op het vasthouden en aantrekken van talent (zie ook paragraaf 5.1.2).

Wat blijven we doen?

Economische ontwikkeling

- Uitvoering geven aan de programmalijnen uit de Agenda voor Twente en strategie Twente Board.
- Wij blijven werken aan de promotie van en de instroom in techniek (Techniekpact, Twente goes Techno), de bevordering van innovatie en export samen met het WTC Twente, Novel-T (Kennispark Twente), OostNL, High Tech Systems Park (Thales), Saxion en ROC van Twente (Hart van Zuid). Daarnaast zetten we in op HTSM en leggen de verbindingen (ook over de grens) als dat mogelijk is.
- Monitoren van het functioneren van de verschillende retailgebieden en themagericht blijven kijken naar structurele veranderingen in het retaillandschap. In samenspraak blijven met stakeholders om te bezien in hoeverre er reële transformatiemogelijkheden zijn.
- Om economische structuurversterking voor Hengelo binnen Twente vorm te geven is de Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking (BOSS) leidend. Deze BOSS vraagt niet alleen om regionale inbedding richting de Twente Board, maar blijft de komende jaren ook vragen om een gemeentelijke inbedding.
- We pakken leegstand van kantoor- en bedrijfspanden actief aan door deze onder de aandacht te brengen bij potentiële gebruikers. We creëren ruimte voor herstructurering, functieverandering, transformatie of sloop.
- We blijven grotendeels vasthouden aan het bestaande retailbeleid en versterken de binnenstad en Hart van Zuid door leegstand aan te pakken en de vitaliteit te vergroten. Beleidsdocumenten en de retailanalyse 2020 vormen hiervoor de basis. Afstemming met omgevingsvisies staat centraal.
- Samen met Routenetwerken Twente en Hengelo Promotie versterken we bestaande recreatieve routes en ontwikkelen we nieuwe. Zo verbinden we stad en omgeving en geven we invulling aan Hengeloos Buiten en Hart van Hengelo, met oog voor beleving, gezondheid en talentbehoud.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Bestaande bedrijfslocaties verder ontwikkelen en onderhouden en/of herstructureren en verduurzamen.
- Verkoop van bedrijfspavels op de bedrijventerreinen.
- De ontwikkeling van onder meer de Cleantech Campus The Green Box (Eaton terrein) faciliteren. The Green Box beoogt een Europees technologie, ondernemers- en wetenschapscampus te worden die zich toelegt op de ontwikkeling van haalbare en betaalbare oplossingen voor schone energie. The Green Box ontwikkelt zich tot de nieuwe thuisbasis voor startups, scale-ups, en onderzoeks- en ontwikkelingsgroepen die zich bezighouden met de transitie naar schone energie.
- Bedrijventerreinenaanpak. Aandacht houden voor mogelijke revitalisering onder meer waar vertrekkende bedrijven tot lege plekken leiden. Samen met ondernemersverenigingen inzicht krijgen in wat de bedrijventerreinen de komende jaren nodig hebben om toekomstbestendig te blijven c.q. te worden.

Economische promotie

- Wij versterken de groei van het lokale en regionale MKB en werken aan een sterke industriële sector. Wij promoten Hengelo als economische vestigingsplaats.
- De regionale acquisitie voor economische activiteiten in Logistiek en High Tech Systems en Materials.

- Om Hengelo te promoten, blijven wij het stadsverhaal en de kernwaarden (DNA) van Hengelo bekendmaken. We richten ons op de positionering van de binnenstad, de merkwaarden, en het economische aanbod van Hengelo. Dit geldt voor de binnenstad, Hart van Zuid, winkelgebieden, bedrijventerreinen en evenementen. We brengen dit onder de aandacht van investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers. Wij willen de herkenbaarheid, bekendheid en het uitdragen van het stadsverhaal met het bijbehorende aanbod verbeteren.
- Subsidiëren van Hengelo Promotie voor stadspromotie, evenementen en toeristische informatievoorziening.
- Marketing en communicatie voor Hengelo met als prioritaire gebieden de binnenstad en Hart van Zuid. We gebruiken hiervoor de citymarketingvisie.
- Het Hengelose stadsmerk dat in 2020 is vastgesteld gebruiken als terugkerend beeld in de marketing en communicatie.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- Wij koesteren onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Wij werken intensief samen met ondernemers en andere belanghebbenden uit Hengelo, de regio en op landelijk niveau. Concreet betekent dit dat wij sterk blijven inzetten op het leggen en onderhouden van contacten met deze partijen.
- Vanuit economische duurzaamheid willen wij het juiste bedrijf op de juiste locatie huisvesten.
- Wij bevorderen ondernemerschap door regelgeving te vereenvoudigen en regeldruk te verlagen.
- Wij hanteren de gemeentelijke kaders en uitgangspunten zoals beschreven in het uitwerkingsplan evenementen voor de subsidiebeschikking aan Hengelo Promotie.
- Belastingen (laten) innen, zoals toeristenbelasting.
- Het organiseren en aansturen van de kermis.
- Het organiseren en aansturen van de (week)markt.
- Deelname aan het regionale acquisitie en accountmanagersoverleg.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
3.1 Economische ontwikkeling	-214	-1.194	1.222	-	-1.222	-29
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.181	999	4.792	4.036	-756	-1.755
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-194	-344	814	500	-314	30
3.4 Economische promotie	-548	-1.095	1.205	331	-874	221
Totaal 3 Economie	226	-1.634	8.033	4.867	-3.166	-1.532

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
3.1 Economische ontwikkeling	-1.222	-1.222	-1.197	-1.097
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-756	769	1.119	1.119
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-314	-314	-309	-309
3.4 Economische promotie	-874	-874	-811	-611
Totaal 3 Economie	-3.166	-1.641	-1.198	-898

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (€ 29.000 nadeel)

De kosten van programmalijn werken, onderdeel stimulering economische projecten, uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op dit taakveld. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Vanaf 2026 is er een verschuiving van de bijdrage voor Twenteboard vanuit programma 9 naar programma 3, waar deze jaarlijks op algemene economische ontwikkeling begroot wordt conform financiële regelgeving.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 1.755.000 nadeel)

Voor 2026 wordt er subsidie gereserveerd (€ 1.600.000) voor het verduurzamen van energievoorziening op bedrijfslocaties (26-NB-3.1 Cofinanciering Regio Deal).

In 2026 en 2027 wordt er verder ook een invulling gegeven aan het uitvoeren van Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Het OTB bouwt voort op de eerdere Investeringsgerichte Aanpak Bedrijventerreinen (IAB). Dit is verder uitgewerkt in de Zomernota (25-FP-3.1).

3.4 Economische promotie (€ 221.000 voordeel)

Voor 2025 was er geld beschikbaar gesteld voor Citymarketing (25-NB-3.3), Opstellen evenementenbeleid (25-NB-3.6) en Hengelo op de kaart (25-NB-3.4). Ook de motie M03 Gelden Ruimte voor Ondernemen vanuit de Zomernota 2024-2028 was beschikbaar voor 2025 en valt weg in 2026. Dat zorgt voor minder kosten en per saldo een voordeel in 2026.

De kosten van de programmalijn imago uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op dit taakveld. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Risico's

De beschikbare grond in de gemeente is schaars en vormt een risico voor de economische groei. De beperkte beschikbare ruimte moet worden verdeeld over verschillende onderdelen, zoals woningbouw, de ontwikkeling van bedrijventerreinen en het behalen van onze duurzaamheidsopgaven.

Het stroomnet in Overijssel is bijna vol. Daarmee staat de levering van stroom voor ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en nieuwe bedrijven onder druk. Dit heeft een grote invloed op de ontwikkeling van woningbouw en bedrijven.

Door de dubbele vergrijzing is het belangrijk dat de gemeente en de regio Twente inzetten op het aantrekken en behouden van gouden handen en knappe koppen. Als we hier niet op inzetten lopen we het risico dat we het bestaande voorzieningenniveau niet kunnen behouden. Deze aanpak vraagt samenwerking met andere gemeenten en de provincie. We lopen het risico dat door verschillende belangen en visies de ontwikkeling vertraagt.

Om talenten aan te trekken moeten we zorgen voor voldoende werkgelegenheid in de regio en het aantrekken van nieuwe bedrijven. Door de krapte op het stroomnetwerk en het tekort aan bedrijventerreinen kan deze vraag onder druk komen te staan. Als we deze verandering niet tijdig kunnen doorvoeren, bestaat het risico dat bedrijven wegtrekken.

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Traag

Aanspreekpunt ambtelijk

E. van Spall, T. Lantink

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Wet passend onderwijs

In 2025 zijn er significante wetswijzigingen doorgevoerd. De kern van deze wijzigingen is het versterken van de positie van ouders en leerlingen, het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, en het realiseren van een meer transparante, inclusieve en maatwerkgerichte ondersteuning voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.

In lijn met deze landelijke koers ligt in Hengelo in 2026 de nadruk op de implementatie van deze wijzigingen. In onze aanpak zetten we sterk in op het verbinden van onderwijs, jeugdhulp en ouders. Dit komt onder andere tot uiting in de versterking van onderwijsondersteuning op (zorgintensieve) scholen, zoals genoemd in de Zomernota 2025–2029. Hiermee dragen we lokaal bij aan de doelen van passend onderwijs: gelijke kansen voor ieder kind en ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis.

Inclusief onderwijs

Inclusie blijft een centraal onderdeel van onze visie op onderwijs en maatschappelijke participatie. Via onze Lokaal Educatieve Agenda (LEA) zetten wij onverminderd in op een onderwijsomgeving waarin alle kinderen ongeacht hun achtergrond, mogelijkheden of beperkingen, gelijke kansen krijgen om te leren, te groeien en te bloeien. De nadruk ligt in 2026 op het versterken van de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp, preventie en gezamenlijke verantwoordelijkheid in de ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Het Rijk heeft echter aangekondigd om vanaf 2026 een structurele bezuiniging van 10% door te voeren op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB). Een deel van de uitvoering van de LEA wordt gefinancierd uit de middelen voor de GOAB. Deze bezuiniging zet de uitvoering van onze ambities onder druk. Daarmee kunnen wij niet garanderen dat met minder middelen dezelfde kwaliteit en breedte van ondersteuning behouden blijft.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

2026 is ons tweede jaar van uitvoering van het IHP waarin we samen met de schoolbesturen blijven investeren in duurzame toekomstgerichte schoolgebouwen. Hierbij blijven wij oog houden voor de integrale multifunctionele ontwikkeling van de onderwijsvoorzieningen. Ook in 2026 blijven we binnen het IHP gericht investeren in toekomstgerichte schoolgebouwen.

Voortijdig Schoolverlaters

De Twentse belofte 2020-2025 wordt in 2026 opgevolgd door een vernieuwd regionaal programma dat aansluit op de inwerkingtreding van de wet 'van school naar duurzaam werk'. Deze nieuwe wet, die in 2026 in werking treedt, beoogt jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam te begeleiden naar economische zelfstandigheid. De doelgroep van het Doorstroompunt wordt uitgebreid naar jongeren zonder startkwalificatie van 23 jaar naar 27 jaar. Het nieuwe programma richt zich naast het terugdringen van voortijdige schooluitval ook op het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en op extra ondersteuning voor jongeren die dat nodig hebben.

Relevante beleidsnota's

- [Twentse Belofte \(2020\)](#)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal](#)
- ['Samen op weg', Twentse visie op vervoer onder gemeentelijke verantwoordelijkheid \(2016, update 2023\)](#)
- [Kwaliteitskader Hengelose Voorschool \(2024\)](#)
- [Lokaal educatieve agenda 2024-2027](#)
- [Integraal huisvestingsplan onderwijs Hengelo \(2024\)](#)

Verbonden partijen

In dit programma werken wij niet samen met verbonden partijen.

Wat willen we bereiken?

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar in Hengelo met het hoogste risico op onderwijsachterstanden (%) ¹	15% (2021) 15% (2022)	16%	14%	14%	14%	14%	14%
Percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (=bereik) (%) ²	³	67% ⁴	78%	78%	79%	80%	81%

1 Het hoogste risico op onderwijsachterstanden wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school.

2 De doelgroep zijn peuters met risico op onderwijsachterstand volgens definitie van de gemeente.

3 Geen eerdere peilwaarde in verband met nieuwe monitor per 2023.

4 In 2023 is voor het eerst de nieuwe monitor voor- en voerschoolse educatie (VVE-monitor) ingezet. Uit de nieuwe monitor komt naar voren dat wij een bereik hebben van 72% (tegen een landelijk gemiddeld bereik voor VVE van 70%). Dit percentage betreft het aantal peuters uit de doelgroep dat daadwerkelijk gebruik heeft gemaakt van het VVE aanbod. 8% van de peuters die een VVE verwijzing hebben gekregen staan nog op de 'wachlijst'. Ze zitten nog niet in de VVE omdat ouders nog een overeenkomst moeten tekenen, nog moeten doorgeven of ze VVE willen ontvangen of omdat ouders na verwijzing nog niet bereikt zijn door de aanbieder.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage voortijdig schoolverlaters dat terugkeert naar het onderwijs binnen een jaar	x%(2025)	n.v.t.	n.v.t.				
Percentage jongeren dat een mbo2 diploma of hoger behaalt voor 23e	x%(2025)	n.v.t.	n.v.t.				

1. betreffen nieuwe indicatoren. Data is nog niet beschikbaar.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 Schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bezettingsgraad (%): benodigde aantal m2 gebaseerd op leerlingaantallen op basis van de verordening/beschikbare aantal m2 schoolgebouw	73% (2022) 83% (2023)	75%	83%	83% ¹	83%	83%	83%

- 1 Bij het vaststellen van het IHP is het ruimtegebruik opnieuw berekend. Hieruit blijkt dat de bezettingsgraad 83% is.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Hengelo dat een integraal kindcentrum bevat (%)	34%(2021) 35%(2022)	niet opgenomen	35%	35%	35%	35%	35%

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

- In 2026 blijven we ons via de Lokale Educatieve Agenda (LEA) inzetten voor het vergroten van onderwijskansen. De focus ligt op het versterken van basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) en het bevorderen van gelijke ontwikkelkansen vanaf jonge leeftijd. We houden daarbij nadrukkelijk rekening met de financiële kaders (zie financiële toelichting), waaronder de landelijke korting. In 2026 maken we daarom een expliciete afweging over de reikwijdte en uitvoerbaarheid van onze ambities.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

- In 2026 werken we aan de implementatie van de wet Van school naar duurzaam werk, waarbij de doelgroep van het doorstroompunt is uitgebreid van 23 naar 27 jaar. In Hengelo bedienen wij een groot deel van deze doelgroep nu al. Samen met het MBO, voortgezet speciaal onderwijs en praktijk scholen ontwikkelen we een vernieuwde regionale aanpak als opvolger van De Twentse Belofte, gericht op het voorkomen van schooluitval en het versterken van de aansluiting op werk.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 De schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

- Voor het Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) staat 2026 opnieuw in het teken van de overgang van plan naar uitvoering. Dit is onderdeel van het meerjarenplan van het IHP. Wij maken per businesscase inzichtelijk welke huisvestingsmaatregelen op welk moment nodig zijn, vanuit vastgestelde kaders voor financiën, kwaliteit, duurzaamheid en functionaliteit. Wij zetten in op goede schoolgebouwen die voldoende ruimte bieden aan ons huidige aantal Hengelose leerlingen, maar die ook aan te passen zijn aan een stijgend aantal leerlingen vanuit onze opgave om als stad te groeien.
- In het IHP is een uitvoeringsplan opgenomen voor 6 jaren (tot 2030). Het uitvoeringsprogramma beschrijft de huisvestingsmaatregelen voor de scholen.
- In 2026 wordt gestart met de feitelijke realisatie van de eerste schoolprojecten uit het programma.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

- In 2026 zetten we via het IHP en de bijbehorende uitvoeringsplannen in op een efficiënt en multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen. We versterken de verbinding met kinderopvang en andere kernpartners binnen het gebouw én met de wijk, afgestemd op de lokale behoefte. Zo krijgt de school steeds meer een centrale rol in de buurt.

Wat blijven we doen?

- De gemeente Hengelo voert haar wettelijke taken rond het openbaar onderwijs uit. Jaarlijks worden begroting en jaarrekening van de stichtingen ter kennisname aan de gemeenteraad gestuurd. Daarnaast vindt tweejaarlijks overleg plaats tussen de directeur-bestuurder, raad van toezicht en gemeenteraad.
- Wij blijven samen met partners uitvoering geven aan de actielijnen uit de Lokale educatieve agenda 2024-2027.
- De inzet op passende Buitenschoolse Opvang (BSO+) voor kinderen tot 13 jaar wordt voortgezet, met aandacht voor afstemming met de basisondersteuning.
- De inzet van Jeugdhulpteams (JHT) op school liep tot juli 2025; in 2025 is een aanbesteding gestart voor een vernieuwde structuur die vanaf eind 2025/begin 2026 wordt ingevoerd, in samenwerking met onderwijs en jeugdhulppartners.
- In het basisonderwijs blijft het preventieteam jeugd actief, met de schoolzorgondersteuners (SZO) als integraal onderdeel daarvan. Zie ook paragraaf 5.2.6 (sociaal domein).
- Wij blijven ons inzetten op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden, onder andere via voldoende en kwalitatief goede voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en het bereiken van ouders in de voorschoolse periode.
- Binnen het project 'Basisvaardigheden preventie en onderwijs' richten we ons op een kansrijke start in groep 3 en samenwerking met (aankomende) ouders.
- Wij blijven inzetten op het tegengaan van lage basisvaardigheden onder verschillende doelgroepen door het coördineren en organiseren van activiteiten. Wij pakken samen met de partners Bibliotheek, Stichting Wijkkracht en het ROC van Twente laaggeletterdheid aan via het Taalpunt Hengelo.
- Samen met het onderwijs en het Expertisecentrum Jonge Kind wordt de zorgstructuur verder ontwikkeld, in samenwerking met de aanbieder van basisondersteuning.
- Wij zetten ons actief in voor schoolaanwezigheid. Dit doen we samen met onderwijs, zorg en arbeid via de opvolger van de 'Nieuwe Twentse Belofte', waarin jongeren tot 27 jaar ondersteuning krijgen richting onderwijs of werk.
- Binnen het leerlingenvervoer staat integrale vervoersondersteuning centraal, met aandacht voor zelfstandig reizen waar mogelijk, bijvoorbeeld met een reismaatje.
- Wij werken met het onderwijsveld aan evenwichtige spreiding en optimaal gebruik van schoolgebouwen, zoals vastgelegd in het IHP Onderwijs (eerste tranche tot 2030).
- Wij zorgen voor voldoende en functionele gymnastieklokalen ter ondersteuning van het bewegingsonderwijs.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Vershil 2026 - 2025
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.921	-6.330	6.517	870	-5.647	683
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.112	-2.866	7.144	3.529	-3.615	-748
Totaal 4 Onderwijs	-9.033	-9.197	13.662	4.399	-9.262	-65

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.647	-5.678	-5.749	-6.166
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.615	-3.863	-3.807	-3.766
Totaal 4 Onderwijs	-9.262	-9.541	-9.556	-9.931

Financiële toelichting

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 683.000 voordeel)

- In de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5) hebben wij investeringsruimte vrijgemaakt voor het IHP in onze begroting op basis van scenario 2b (€ 10 miljoen per jaar). De verwachte investeringen worden hierbij gedaan in de jaren 2025 t/m 2029. De kapitaallasten kennen hiermee een opgaande lijn tot en met 2031. De stelpost voor de kapitaallasten is begroot met ingang van 2025, de eerste businesscase (IKC de Kiem) is vastgesteld door het college en de volgende businesscases worden uitgewerkt. Daarnaast hebben wij het eerste voorbereidingskrediet in de begroting opgenomen in 2025 voor de Kiem. In de Zomernota 2025-2029 (25-FP-4.1) hebben wij aangegeven in 2025 te starten met investeren. De kapitaallasten zullen per 2027 landen in de begroting. De bijbehorende actualisatie van de te verwachten kapitaallasten, zodat deze met ingang van 2027 in zullen gaan, zorgt voor een fluctuatie in de meerjarenramingen. Dit zorgt voor een verschil ten opzichte van de begroting 2026.
- De sloop van de noodlokalen op het scholeneiland bij de OSG Hengelo is incidenteel opgenomen in de begroting 2025 (25-FP-4.1).
- Er is voor een aantal jaren rekening gehouden met middelen voor projectbegeleiding IHP. Deze middelen zijn nog beschikbaar tot en met 2026 (23-FP-4.5).
- In (25-FP-4.3) zijn diverse kleine wijzigingen opgenomen binnen programma 4, waaronder de incidentele kosten voor het gebruiksklaar maken van de school aan de Dr. Kuiperstraat voor ExpeditieWijz en het structureel aframen van de budgetten brandveiligheidsvoorzieningen en schadeherstel op basis van de realisatie van afgelopen jaren.
- Op basis van de nieuwe meerjarenonderhoudsplannen is gebleken dat de onderhoudsbudgetten niet toereikend zijn om het vastgestelde niveau 3 te handhaven. Dit leidt tot een hogere dotatie aan de voorziening onderhoud.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 748.000 nadeel)

- Sinds corona hebben we incidenteel extra rijksmiddelen ontvangen om deze in te zetten ter voorkoming van onderwijsvertraging. De looptijd van deze specifieke uitkering is tot en met juli 2025 en tot deze tijd konden wij de middelen inzetten. Deze middelen zijn ingezet voor het Jeugdhulpteam, voor extra inzet van schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk en voor cultuureducatie voor peuters.
- De rijksmiddelen voor het achterstandenbeleid worden jaarlijks bijgesteld en zijn inzetbaar over een periode van vier jaar (2023–2026). De stijging van de noodzakelijke subsidieuitgaven, om onze taken op onderwijsachterstanden uit te kunnen blijven voeren, is groter dan de toename van de beschikbare rijksmiddelen. Het Rijk heeft aangekondigd om vanaf 2026 en 10% bezuiniging door te voeren op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB). Deze bezuiniging zet de uitvoering van onze ambities onder druk die bijvoorbeeld in het LEA zijn opgenomen (zie beleidsmatige ontwikkelingen). Dit zal vanaf 2026 afwegingen vragen in welke kwaliteit en breedte van ondersteuning we kunnen behouden en wat we daarnaast kunnen inzetten op onze ambities.
- De uitbreiding van de formatie leerplichtambtenaren is verlengd van september 2026 tot en met augustus 2029 in verband met het toegenomen aantal verzuimmeldingen (25-FP-4.2).
- De toepassing van de nieuwe systematiek voor loon- en prijsontwikkeling zou in 2026 leiden tot een aanzienlijk nadelig effect op de subsidie-index. Om te voorkomen dat organisaties onverwacht worden geconfronteerd met lagere subsidies, en om hen de tijd te geven zich aan te passen aan de gewijzigde indexeringsystematiek, is besloten om in zowel 2026 als 2027 een aanvullende compensatie toe te passen (zie 25-FP-5.10). Hierdoor vallen de uitgaven in deze jaren hoger uit dan in 2025.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

Risico's

Onderwijs en transformatie

Ook het onderwijs is onderdeel van de transformatie in het sociaal domein. Ze hebben een belangrijke rol voor kinderen in Hengelo. Ook hier zal de taakstelling van het Rijk, indirect vanuit jeugdzorg, en direct op subsidies voor het onderwijs impact hebben op de voorzieningen in Hengelo. We zien een risico voor het versralen of wegvallen van extra ondersteuning op en rondom school. Daardoor kan er meer ongelijkheid tussen kinderen ontstaan.

Afhankelijkheid externe partijen

De gemeente is afhankelijk van externe partijen in onderwijs en opvang, terwijl zij wel verantwoordelijk is voor voldoende en kwalitatief goede VVE-plekken. Het structurele lerarentekort en onduidelijkheid over landelijke ontwikkelingen, zoals gratis kinderopvang, beperken onze sturingsmogelijkheden en kunnen leiden tot extra kosten.

Onderwijshuisvesting

De huidige plannen voor onderwijshuisvesting zijn vooral gebaseerd op het huidige demografische beeld. De verwachte groei van de stad om door te groeien naar meer dan 100.000 inwoners, is hierin nog niet meegenomen. Hiermee lopen we een risico dat hetgeen de komende jaren wordt gerealiseerd nog niet optimaal aansluit bij de toekomstige vraag. De 4 jaarlijkse herijking van het IHP kan hierop meebewegen.

Daarnaast zijn we nu rondom de nieuwe locaties primair in overleg met schoolbesturen. Het risico is dat er daardoor nog te weinig is gekeken naar bredere oplossingen, zoals multifunctionele accommodaties (MFA's) waarin scholen samenwerken met andere voorzieningen. Door breder te denken, kunnen gebouwen beter worden benut en wordt de leefomgeving versterkt. Dit vraagt om een integrale aanpak en samenwerking tussen verschillende partijen. Het investeringskader voor het IHP is berekend op basis van onderwijshuisvesting en niet voor bredere accommodaties.

Daarnaast zijn er continu ontwikkelingen in het onderwijs, waardoor er kosten worden gemaakt die niet in het IHP zijn opgenomen. Met daarnaast de inflatie en hogere bouwkosten kan er een tekort ontstaan op het investeringskader IHP. Dit kan betekenen dat er keuzes gemaakt moeten worden over tempo, omvang en kwaliteit van de onderwijshuisvesting.

5.2.5 Sport, cultuur en recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Traag, Luttikholt, Brand en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan, J. Logtenberg en E. van Spall

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Algemeen

Sport en cultuur dragen bij aan de stedelijke ontwikkeling en een versterkte sociale basis

Sport en cultuur hebben een belangrijke rol om te zorgen voor ontmoeting, plezier, prestatie, het behouden en binden van (jong) talent en het creëren van een bruisende stad en leefbare omgeving voor onze inwoners. Het fundament met (toonaangevende) maatschappelijke voorzieningen is goed. Tegelijkertijd is verdere kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling nodig, in samenhang met onze stedelijke opgaven en de transformatie van het sociaal domein. Dit vraagt om strategische keuzes en een integrale aanpak. We streven daarbij naar gebiedsgerichte impact waarbij specifieke stedelijke zones, zoals de Spoorzone Hengelo – Enschede (SHE), de Magneet (binnenstad en Hart van Zuid) en specifiek de KMS-omgeving extra aandacht krijgen.

Voor wat betreft de infrastructuur voor sport, spelen en bewegen biedt het Omgevingsprogramma Sport, spelen en bewegen een strategisch handelingsperspectief. Met dit programma geven we gebiedsgericht uitvoering aan de Omgevingsvisie(s), de Sport- en beweegvisie en de Kadernota Spelen.

Onder het thema 'Vitale Verenigingen' werken we een opdracht uit waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken.

Sport

Tarieven onderzoek sportaccommodaties

Wij onderzoeken of er (aangepaste) tarieven nodig zijn voor verschillende doelgroepen, daarbij kan gedacht worden aan de Buitenschoolse Opvang.

Naar verwachting worden de resultaten van het onderzoek naar de tarieven voor sportaccommodaties eind 2025 opgeleverd. Op basis daarvan bepalen we de vervolgstappen en informeren wij de raad. Dit betekent dat wij inhoudelijk nog niet kunnen aangeven of en op welke manier de tarieven worden gewijzigd. Naar verwachting zal een nieuwe situatie met ingang van januari 2027 aan de orde zijn.

Impact Omgevingswet voor zwembaden

De Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking is getreden, heeft gevolgen voor de exploitaties van zwembaden. Zowel het aantal te meten parameters als de frequentie van verplichte metingen is fors uitgebreid. Een groot deel van de zwembaden in Nederland heeft te maken met actuele problemen rond de nieuwe waterparameters. Voor het Twentebad vraagt dit ook inspanningen. 2025 is in dit kader een overgangsjaar geweest en in de meeste provincies worden bepaalde overschrijdingen nog gedoogd. Met ingang van 2026 wordt er strenger gehandhaafd.

Kunst, cultuur en erfgoed

Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur

Wij werken aan een nieuw Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur vanaf 2027 als uitwerking op de Omgevingsvisie. Hiermee bouwen wij voort op de successen van de vorige periode en verruimen wij onze blik door steviger in te zetten op hoe kunst en cultuur bijdragen aan een aantrekkelijke, bruisende en leefbare stadsomgeving met een sterke regionale aantrekkingskracht. Op het omgevingsprogramma volgt een concreet uitvoeringsprogramma. Daarin vertalen we de plannen, zowel inhoudelijk als financieel, naar hoe we omgaan met onze cultureel-maatschappelijke partners. Toekomstbesluiten worden meegewogen binnen het omgevingsprogramma Kunst en Cultuur vanaf 2027. Naar verwachting wordt het Omgevingsprogramma in het eerste kwartaal van 2026 vastgesteld.

Het landelijke cultuur bestel is in ontwikkeling

Er wordt op landelijke niveau gesproken over de vernieuwing van het cultuurbestel, waarbij gekeken wordt naar hoe het systeem (organisatie en financiering) kan worden verbeterd en aangepast aan de veranderende behoeften

van de samenleving. Het demissionaire kabinet heeft invloed op de invoering van het nieuwe cultuurbestel. Enkele ontwikkelingen zijn dat de subsidieperiode voor regelingen wordt verlengd van vier naar acht jaar. Ook wordt er gewerkt aan een betere spreiding van Culturele Basis Instellingen (BIS-instellingen) buiten de Randstad. Dit kan betekenen dat regio's zoals Twente meer middelen krijgen, aangezien het aantal BIS-instellingen daar momenteel lager ligt dan in de Randstad.

Daarnaast wordt er gekeken naar een mix van financiële instrumenten, zoals subsidies, fondsen en leningen, om de culturele sector beter te ondersteunen. Dit biedt kansen voor steden zoals Hengelo, al dan niet in samenwerking met de regio, om hun culturele ecosysteem verder te ontwikkelen en programma's op maat te creëren.

Compensatie subsidie-index/Vitale verenigingen

De systematiek van loon- en prijsontwikkeling in het gemeentefonds is per meicirculaire 2024 aangepast vanaf het jaar 2025. Dit leidt specifiek voor subsidieontvangers tot negatieve effecten. In de Zomernota is daarom besloten om het verschil in index tweemaal, in 2026 en 2027, te compenseren. Dit doen we omdat onze subsidieontvangers belangrijke partners zijn in het maatschappelijk veld, maar ook bijdragen aan een bloeiend verenigingsleven onder meer op het gebied van sport en cultuur en hiermee een belangrijk fundament zijn in de sociale basis. Deze compensatie wordt ingezet om de financiële weerbaarheid van organisaties en verenigingen te vergroten. Onder het thema 'Vitale Verenigingen' gaan we een opdracht uitwerken waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken.

Erfgoed

Cultureel erfgoed maakt een steeds essentiëler onderdeel uit van onze stad. Het gaat niet alleen fysiek om gebouwen, de stedenbouwkundige opzet, het landschap, maar ook om de verhalen, de historie en de beleving van erfgoed. Trots op de wederopbouw, het industriële verleden, een prachtig Tuindorp en alle verhalen die daarbij verteld kunnen worden. Inmiddels is de Omgevingswet in werking getreden en staat tevens een nieuwe generatie erfgoed boven aan het lijstje van aandachtspunten: de Post '65 periode. Gemeenten moeten in het omgevingsplan rekening houden met het belang en behoud van cultureel erfgoed. Daarom moet een inventarisatie en analyse van het erfgoed, dat binnen de gemeente aanwezig is, plaatsvinden. Op basis daarvan zal een toereikend beschermingsregime in het omgevingsplan worden opgenomen.

Puiencommissie

We zetten ons in voor een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad. Dit doen we door aanpassingen van winkelpanden, waarbij de architectuur van het totale pand wordt gezien. De Puiencommissie is van origine gericht op de gevels op de begane grond maar merkt, mede door de transformatie van panden naar wonen, dat ook de verdiepingen meer aandacht behoeven. Dit biedt kansen om hierin mee te denken en ook daar de kwaliteit te verhogen. Reclamevoering en blinde etalages krijgen hierin steeds meer aandacht. De Puiencommissie wil haar impact vergroten door natuurinclusief bouwen in de binnenstad te stimuleren, begeleiden en subsidiëren.

Recreatie en groen

Door het veranderende klimaat ontstaan er steeds vaker pieken in neerslag en extreme hitte en droogte. Ook zorgt dit voor een verdere afname van de biodiversiteit af. Wij kiezen daarom meer en meer voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress, wateroverlast, heeft positieve effecten op de gezondheid én is goed voor de biodiversiteit. We zetten in op het stimuleren van particulieren om hun eigen tuinen te vergroenen.

Er zijn steeds meer uitdagingen rondom klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefbaarheid. Er komen steeds vaker hevige regenbuien voor. Ook wordt het droger en heter. Om goed voorbereid te zijn op het veranderende klimaat, kiezen we steeds vaker voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, beperken we de risico's op wateroverlast. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. De druk op de openbare ruimte, en daarmee het belang van extra groen en water, wordt in de komende jaren alleen maar hoger. Om aan al deze uitdagingen het hoofd te bieden zal het aandeel van de groene ruimte in steden met 10% moeten worden vergroot, onder meer door omvorming van verharding naar parken, groene daken en stadsbossen. We zien mogelijkheden en koppelkansen voor klimaatadaptatie en vergroening bij reeds geplande projecten en/of werken in uitvoering in het fysieke domein (25-FP-5.11).

Relevante beleidsnota's

- Sport- en beweegvisie (2023-2033)
- Lokaal Sportakkoord 'Hengelo Inspireert' (2023-2026)
- [Kunst- en Cultuurnota Hengelo 2021-2024](#) (2021)
- Uitvoeringsprogramma BKV 2025-2026
- Collectieplan gemeentelijke kunstcollectie 2025-2029
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders (2021)
- Kadernota Spelen (2016)
- Lokaal Preventieakkoord (2022)
- Landelijke nota gezondheidsbeleid (2020-2024)
- [Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022](#)
- [Nota Vrijtijdseconomie 2011-2021](#)
- [Horecavisie](#) (2016)
- Vitale coalities (2008)
- [Nota Snippergroen](#) (2015)
- [Groenplan Hengelo](#) (2015)
- [Bomenverordening](#) (2018)
- [Een nieuwe focus op preventie](#) (2019)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)
- Klimaatadaptatiestrategie (2022)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (2023)
- Nota Gezondheid (2024)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden-Twente)

Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de sportaccommodaties.

Recreatieschap Twente

Recreatieschap Twente is per 1 januari 2022 opgericht. Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en door het bevorderen van recreatie en toerisme.

Wat willen we bereiken?

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

5.1.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en spelen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Percentage volwassenen Hengeloërs (18+) die voldoen aan de beweegrichtlijnen ¹	56,4% (2021) 56,8% (2022)	nieuwe indicator en nieuwe bron	58,1%	58,1%	58,5%	59,0%	59,4%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar (%)	59,4%(2021) 49,3%(2022) 53,2%(2024) 63,8%(2025)	53,2%	60,6%	60,6%	60,0%	60,0%	60,0%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor jongeren tot 12-18 jaar (%)	38,2%(2021) 20,9%(2022) 22,2%(2024) 40,4%(2025)	22,2%	42,0%	42,0%	42,0%	42,0%	42,0%
Score (0 tot 100) voor de beweegvriendelijke omgeving in Hengelo (opgebouwd uit deelindicatoren recreatief groen en blauw, sport- en speelplekken, sportaccommodaties en nabijheid van voorzieningen) ¹	60 (2020) 70 (2022)	nieuwe indicator en nieuwe bron	70	70	71	72	73

¹ Beleidsindicator is m.i.v. 2025 aangepast in lijn met de nieuwe sportvisie, waarbij de bron is veranderd in sportenenbewegenincijfers.nl

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

5.2.1 Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor (de diversiteit van) het aanbod van culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	6,9 (2022) 7,3 (2023) 7,1 (2024) 7,4 (2025)	7,1	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Het rapportcijfer dat inwoners geven aan de kwaliteit van de culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,2 (2022) 7,3 (2023) 7,3 (2024) 7,4 (2025)	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor het behoud van het cultureel erfgoed van Hengelo, zoals monumenten (cijfer 1-10)	6,2 (2022) 6,5 (2023) 6,2 (2024) 6,4 (2025)	6,2	8,1	7,0	7,0	7,0	7,0

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

5.3.1 Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'In mijn buurt is voldoende groen' (%)	74,7% (2022)						
	69,7% (2023)						
	71,1% (2024)						
	72,4% (2025)	71,1%	77,1%	77,1%	77,1%	77,1%	77,1%
	54,6% (2022)						
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden' (%)	61,3% (2023)						
	55,2% (2024)						
	60,1% (2025)	55,2%	63,7%	63,7%	63,7%	63,7%	63,7%
	51,3% (2021)	50,9%	50,7%	51,2%	51,2%	51,2%	51,2%

5.3.2 Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Oppervlakte extensief beheerde bermen en graslanden (hectare)		216	215	236	236	236	236

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

- In 2026 starten wij met de herijking van de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen. Per 1 januari 2027 moet deze herijking operationeel zijn.
- In 2026 gaan we het aanbod van Hengelo Sport verbreden. De inzet is om Hengelo Sport meer wijkgericht in te zetten, naast het bestaande aanbod voor primair onderwijs.
- In 2026 ontwikkelen wij een platform om de vind- en zichtbaarheid van het sport- en beweegaanbod voor inwoners te verbeteren. Deze actie komt voort uit de sport- en beweegvisie.
- Wij geven in 2026 uitvoering aan het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen daar waar stedelijke- en gebiedsontwikkelingen, het IHP onderwijs en onderhoudsniveau daar om vragen.
- Wij zetten samen met Wijkkracht, Saxion en ROC van Twente het FBK stadion intensiever in als maatschappelijke locatie voor ontmoeting en bewegen.
- Binnen het Twentebad starten wij met een nieuw zwemonderwijssysteem wat moet resulteren in kortere wachtlijsten (voor volwassenen en kinderen met een beperking) en verbeterde zwemresultaten.

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

- In 2025 ronden wij de aanbestedingsprocedure af voor het onderhoud van de kunst in de openbare ruimte in Hengelo. In 2026 wordt daarmee het onderhoud aan de buitencollectie door een externe specialistische partij uitgevoerd.
- Wij gaan op basis van het Uitvoeringsprogramma Beeldende Kunst- en Vorming (BKV) een digitaal platform aanbesteden waar verschillende functies in relatie tot beeldende kunst toegankelijk worden gemaakt. Hieronder valt de ontsluiting van de gemeentelijke kunstcollectie en een vraag- en aanbodforum voor atelierruimte.

- Museum Hengelo levert een onderzoek op waarin de positie van het museum in het culturele- en erfgoedveld wordt beschreven. De uitkomst van dit onderzoek wordt meegenomen in de integrale afwegingen binnen het Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur vanaf 2027.
- Wij monitoren de impact van Studio15 Talenthouse. Daarnaast worden in opdracht van de Cultuurregio Twente de vier Studio15 initiatieven in Twente onderzocht in relatie tot preventie jeugdzorg. Aan de hand van de onderzoeksresultaten evalueren we Studio15 Talenthouse en zoeken naar financiële borging vanaf 2027.
- In 2026 onderschrijven de schoolbesturen, culturele instellingen, gemeente en pabo het belang van en de gezamenlijke uitgangspunten voor Cultuureducatie met Kwaliteit in het onderwijs. Hiervoor ondertekenen zij het Breed Cultuureducatie Akkoord.
- De financiering van de inzet van de 'cultuurmakelaar' loopt tot en met 2026. Wij evalueren de inzet en wegen de borging van deze taak integraal af binnen het Omgevingsprogramma Kunst & Cultuur.
- Vanwege de beëindiging van de subsidierelatie met de atelierbeheerstichting SWWK is er met ingang van 01-01-2026 sprake van een alternatieve c.q. nieuwe organisatievorm voor atelierverhuur.
- Oyfo is als organisatie nog in ontwikkeling en zal moeten toegroeien naar een robuuste organisatie, die haar bijdrage levert aan de opgaven uit de strategische agenda van de gemeente. Hiervoor hebben we in de Zomernota 2025-2029 middelen gereserveerd. Een andere vereiste is dat Oyfo komt met een sluitende begroting vanaf 2026.
- 1Twente Hengelo heeft in voorbereiding op de streekomroep in 2025 samen met Almelo en Enschede een overkoepelende stichting opgericht waardoor samengestelde jaarrekeningen kunnen worden opgesteld en financiële middelen (subsidies) efficiënter worden ingezet. We zetten actief in op het transparanter maken van geldstromen en inrichting van bedrijfsvoering.
- Wij maken een omgevingsprogramma en omgevingsplan voor cultureel historisch erfgoed en voeren dit uit (vaststelling programma in 2025). We kiezen een integrale benadering en betrekken onze externe partners als de 'welstand', de Rijksdienst en andere adviesorganen.
- Wij stimuleren het gesprek tussen onze erfgoedpartners en belangengroepen.
- Wij zetten actiever in op het behoud van karakteristiek erfgoed in Hart van Zuid. We stimuleren eigenaren en ontwikkelaars om bij investeringen aandacht te hebben voor het belang van 'behoud door ontwikkeling' en herbestemming van karakteristiek erfgoed. Hiervoor is de Stimuleringsregeling Industrieel Erfgoed Hart van Zuid vastgesteld.

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

- Samen met de Vereniging Vrienden van Weusthag en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) onderzoeken we verder of het waterpeil in het park Weusthagpark omhoog kan worden gebracht om verdroging te voorkomen.
- In 2026 wordt verder gegaan met het veldonderzoek voor het Soortenmanagementplan (SMP) Hengelo. Er wordt vlakdekkend onderzoek gedaan naar vleermuizen, huismus, gierzwaluw, egel en marterachtigen. Al tijdens het veldwerk wordt er geschreven aan een SMP-plan en een vergunningsaanvraag bij de provincie Overijssel. Als alles afgerond is (1e of 2e kwartaal 2027), ligt er een natuurvergunning voor vrijwel alle projecten met betrekking tot isolatie, renovatie, herontwikkeling en infraprojecten binnen de bebouwde kommen van Hengelo en Beckum. Hiervan kunnen de gemeente, bouwbedrijven, woningstichting maar ook particulieren de vruchten plukken. De lange onderzoekstijden en vertragende procedures zijn dan vrijwel verleden tijd.
- In 2025 is de Groene Koers Hengelo opgesteld. Dit ambtelijk document beschrijft de ambities en kansen voor gemeentelijke (en particulier) groen. Het gaat om thema's en specifieke vraagstukken rondom biodiversiteit, klimaatadaptatie, leefbaarheid, ecologie, gezondheid en duurzaamheid. De Groene Koers Hengelo zal in 2026 gebruikt worden als bouwsteen voor de nog op te stellen Omgevingsvisie (fase 4) en de hieruit voortvloeiende deelprogramma's.
- Er zijn steeds meer uitdagingen rondom klimaatadaptatie en biodiversiteit etc. Er komen steeds vaker hevige regenbuien voor. Ook wordt het droger en heter. Om goed voorbereid te zijn op het veranderende klimaat, kiezen we steeds vaker voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, beperken we de risico's op wateroverlast. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. De druk op de openbare ruimte, en daarmee het belang van extra groen en water, wordt in de komende jaren alleen maar hoger. Om aan al deze uitdagingen het hoofd te bieden zal het aandeel van de groene ruimte in steden met 10% moeten worden vergroot, onder meer door omvorming van verharding naar parken, groene daken en

stadsbossen. Maar denk ook aan het verhogen van de kwaliteit van het groen (van toevallig- en kijkgroen naar gebruiksgroen) dat een bijdrage levert aan de biodiversiteit. We zien mogelijkheden en koppelkansen voor klimaatadaptatie en vergroening bij reeds geplande projecten en/of werken in uitvoering in het fysieke domein (25-FP-5.11).

Wat blijven we doen?

Sporten, bewegen en/of spelen

- Wij blijven uitvoering geven aan de Sport- en Beweegvisie 2023-2033.
- Wij blijven, in samenwerking met de Twentse gemeenten, uitvoering geven aan de Twentse sportvisie.
- Wij blijven sport en bewegen voor alle inwoners stimuleren door het beschikbaar stellen van subsidies (deskundigheidsbevordering, duurzaamheid, kennismaking en stimulering, kleine evenementen en sporten met een beperking).
- Wij blijven ons richten op het realiseren van duurzame verbindingen tussen verenigingen, sport-, beweeg, onderwijs-, zorg- en welzijnsaanbieders. Hierbij dient sport als middel voor jeugd(zorg), gezondheid en preventie van eenzaamheid. Dit doen we samen met Hengelo Sport en Wijkkracht Hengelo.
- Wij blijven combinatiefunctionarissen inzetten voor specifieke doelgroepen (in specifieke wijken) via sporten en bewegen.
- Wij zetten ons in om sporten, bewegen en spelen te stimuleren in de openbare ruimte, want inwoners sporten en bewegen steeds meer onafhankelijk van verenigingen.
- Wij houden aandacht voor de betaalbaarheid van gemeentelijke accommodaties voor inwoners. Dit doen we met name via het hanteren van maatschappelijke tarieven voor Hengelose verenigingen en inwoners.
- Wij zorgen dat onze sportaccommodaties, in samenwerking met SWB/Gildebor, aantoonbaar veilig, schoon en in goede staat van onderhoud zijn. Conform de eisen van NOC*NSF en de sportbonden. Het Twentebad houdt het keurmerk Veilig & Schoon.
- Met het Twentebad blijven wij ons inzetten om te verduurzamen en uiteindelijk volledig van het gas te gaan.
- Het Twentebad biedt een kwalitatief hoog aanbod van zwemonderwijs, recreatie, sport en ontmoeting bij het Twentebad. Met deze accommodatie blijven wij investeren om een aantrekkelijk leer- en werkbedrijf te zijn voor Hengelose scholieren en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
- We blijven onze speelplekken onderhouden en waar nodig vervangen. Hierbij maken we gebruik van Speelbuurtmodel en de schijf van vijf zoals beschreven in het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen.

Kunst, cultuur en erfgoed

- Wij subsidiëren de culturele kernvoorzieningen en een aantal middelgrote aanvullende culturele instellingen, we sturen daarbij op maatschappelijke- en artistiek inhoudelijke kwaliteit.
- Wij subsidiëren amateurkunstverenigingen en kleinere organisaties voor beeldende kunst, cultureel erfgoed en herdenkingen omdat zij een bijdrage leveren aan het kunst- en cultuuraanbod in de stad.
- Met het Uitvoeringsprogramma BKV 2025/2026 geven wij uitvoering aan de hierin gestelde doelen, waaronder; het instellen van een systeem van doorstroom binnen het atelierbestand en de aanbesteding van een digitaal platform voor de beeldende kunst. Wij geven in 2026 een vervolg aan de projectsubsidie voor broedplaatsen.
- We blijven gevarieerde programmering voor beeldende kunst in het kunstopodium aan Markt 8 in Hengelo subsidiëren.
- We blijven inzetten op het programma Cultuureducatie met Kwaliteit onder de naam CultuurwijsHengelo. In 2025 is het convenant met de scholen verlengd. Door vier geldstromen te combineren (van gemeente, provincie, schoolbesturen en het landelijk Fonds voor Cultuurparticipatie) kunnen de scholen in het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs de komende vier jaar weer kunst- en cultuur in hun onderwijsprogramma aanbieden.
- Wij stellen extra middelen beschikbaar zodat de lokale omroep (1Twente) haar organisatie verder kan professionaliseren en de ontwikkeling naar een streekomroep zo goed mogelijk te laten verlopen (24-NB-5.1).
- Wij geven uitwerking aan het Uitvoeringsprogramma voor de Cultuurregio Twente voor de periode 2023-2028. Dit programma moet leiden tot versterking van het cultuuraanbod in Twente, de samenwerking in de regio op en het aantrekken en behouden van (jong) talent.

- Op basis van de evaluatie in 2025, bepalen we of en hoe, de Bibliotheek Hengelo het sociaaljuridisch spreekuur voortzet in 2026 (in 2021 opgezet met landelijke middelen, zie ook 24-FP-9.7). Het loket is een vindplaats voor inwoners met sociaaljuridische vragen en verwijzingen.
- Wij werken samen met Hengelo Promotie om het bestaande kunst- en culturaanbod te promoten, zodat meer inwoners het aanbod kennen en daar gebruik van kunnen maken.
- Wij stimuleren de samenwerking tussen het amateurkunstveld en de culturele kernvoorzieningen. Wij behouden incidentele subsidieregelingen voor amateurkunstiniciatieven en professionele beeldende kunst.
- Wij blijven uitvoering geven aan de brede specifieke uitkering (spuk) op het thema Combinatiefuncties cultuur (23-FP-7.1).
- Wij investeren in het versterken van de sociale basis voor jeugdigen via het concept 'Studio15' (zie ook 25-NB-6.7).
- Wij blijven het gemeentelijk kunstbezit beheren en onderhouden op basis van het Collectieplan 2025-2029.
- Wij geven een vervolg aan de inventarisatie van Post '65 architectuur (panden en objecten).
- Wij houden aandacht voor de aanwijzing van waardevolle panden en gebieden.
- Wij houden aandacht voor het erfgoed in Hart van Zuid, zowel wat betreft bouwwerken (o.a. besluit 'Karakteristieke bouwwerken Hart van Zuid') als communicatie.
- Wij subsidiëren de restauraties van cultureel erfgoed, zoals monumentale panden, Tuindorp 't Lansink, begraafplaatsen, herdenkingsmonumenten, studies voor herbestemming karakteristieke boerderijen en opstellen en communicatie/PR projecten gerelateerd aan erfgoed.
- Wij adviseren eigenaren op het gebied van restauratie, onderhoud en energiezuinigheid.
- Wij initiëren projecten op het gebied van erfgoed en brengen die in de uitvoering.
- Wij begeleiden en adviseren eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in een proces van ontwerp naar uitvoering voor wijziging van de gevel op de begane grond. Tevens adviseren we eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in passende reclamevoering.
- Wij subsidiëren kwalitatief goede verbouwingen van (winkel)panden in de binnenstad.

Openbaar groen en biodiversiteit

- In 2020 is een start gemaakt met het project Van Grijs naar Groen. In 2025 zijn in de laatste wijken (Buitengebied en Binnenstad) het project van Grijs naar Groen opgestart. Bij het vergroenen van de wijk krijgen de inwoners een belangrijke rol bij het bepalen waar en hoe de vergroening wordt uitgevoerd. Daartoe kunnen zij ideeën indienen die gezamenlijk worden uitgewerkt. In 2026 worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd en is het project ten einde.
- Wij maken de stedelijke omgeving steeds aantrekkelijker door nog meer groen en water toe te voegen. Wij willen maatregelen voor extra groen en water in de stad combineren om wateroverlast, droogte en hittestress terug te dringen.
- Vanaf 2020 is extra geld beschikbaar gesteld om te investeren in de vervanging van plantmaterialen, die het einde van hun levensduur hebben bereikt. Meer groen is een belangrijk thema. Behoud van bestaand groen is echter van minstens zo groot belang.
- Wij streven ernaar om water in ons gebied zo lang mogelijk vast te houden, zowel boven- als ondergronds.
- Gildebor blijft de stad onderhouden conform het afgesproken onderhoudsniveau.
- Wij zetten ons in voor een prettig woon- en leefklimaat in de stad. Dit doen we door te zorgen voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij houden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met klimaatontwikkelingen.
- Twee maal per jaar overleggen wij met onze externe groenpartners tijdens de Groene Tafel. Het doel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en informatie en werken we aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo.
- De externe groenpartners hebben een adviserende rol bij zware ingrepen in de hoofdgroenstructuur.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleren wij bewoners om tuinen groener te maken en te houden. We zijn hiervoor aangesloten bij de landelijke campagne van de Stichting Steenbreek.
- De kinderboerderij geeft bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We subsidiëren recreatieparken in regionaal verband.
- Wij blijven regionaal en landelijk afstemmen en verder samenwerken op het gebied van de aanpak van de eikenprocessierups. Door de combinatie van preventief behandelen (nematoden), goede voorlichting en communicatie én het inzetten op het verhogen van de biodiversiteit (b.v. door extensief maaien) is de overlast de afgelopen jaren sterk gedaald. Dit succes willen we komende jaren blijven voortzetten, waarbij we in blijven spelen op landelijke en regionale ontwikkelingen.

- Wij blijven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere bestuivende insecten, zoals onder andere afgesproken in het Bijenconvenant.
- Wij blijven streven naar meer biodiversiteit, onder andere door de overgang naar extensief en ecologisch beheer van bermen en graslanden en door variatie in de soortkeuze van bomen en beplantingen.
- Wij blijven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, onder andere door afkoppelen, aanleg van wadi's en bergingsvijvers, meer ruimte voor de beken en het stimuleren van de vergroening van tuinen en groene daken
- Vrij spel is overal waar dat veilig kan in de openbare ruimte toegestaan (informeel spelen).
- Wij zorgen voor uitdagende, veilige en goed onderhouden speel- en ontmoetingsplekken, afgestemd op de bevolkingssamenstelling in de wijken en buurten.
- Wij zorgen voor voldoende voorzieningen voor vrije beoefening van sport en spel in de openbare ruimte (de zogenoemde 12+ speelplekken), zoals trapvelden, tafeltennistafels en basketbalvoorzieningen. Ook richten we ons op alternatieve vormen van sport, zoals calisthenics.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Vershil 2026 - 2025
5.1 Sportbeleid en activering	-277	-335	818	459	-358	-23
5.2 Sportaccommodaties	-4.888	-5.699	11.233	5.598	-5.635	64
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-6.293	-6.718	9.008	1.878	-7.130	-413
5.4 Musea	-427	-448	484	-	-484	-36
5.5 Cultureel erfgoed	-462	-599	607	-	-607	-8
5.6 Media	-3.356	-3.662	3.821	78	-3.743	-81
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-7.966	-9.053	9.780	114	-9.666	-612
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	-23.669	-26.513	35.750	8.128	-27.623	-1.109

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
5.1 Sportbeleid en activering	-358	-358	-350	-350
5.2 Sportaccommodaties	-5.635	-5.801	-5.956	-5.913
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-7.130	-7.045	-6.598	-6.374
5.4 Musea	-484	-484	-477	-477
5.5 Cultureel erfgoed	-607	-551	-463	-432
5.6 Media	-3.743	-3.499	-3.260	-3.260
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-9.666	-9.891	-9.897	-9.924
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	-27.623	-27.628	-27.001	-26.730

Financiële toelichting

De toepassing van de nieuwe systematiek voor loon- en prijsontwikkeling zou in 2026 leiden tot een nadelig effect op de subsidie-index. Om te bewerkstelligen dat organisaties beter kunnen anticiperen op fluctuaties in subsidies/indexeringen is besloten om in zowel 2026 als 2027 een aanvullende compensatie toe te passen (zie 25-FP-5.10). Hierdoor vallen de uitgaven in deze jaren hoger uit dan in 2025.

Dit doen we omdat onze subsidieontvangers belangrijke partners zijn in het maatschappelijk veld, maar ook bijdragen aan een bloeiend verenigingsleven onder meer op het gebied van sport en cultuur en hiermee een belangrijk fundament zijn in de sociale basis. Deze compensatie wordt ingezet om de financiële weerbaarheid van organisaties en verenigingen te vergroten. Onder het thema 'Vitale Verenigingen' gaan we een opdracht uitwerken waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken.

5.2 Sportaccommodaties (€ 64.000 voordeel)

Het voordeel van € 64.000 bestaat uit verschillende componenten, deze worden afzonderlijk van elkaar toegelicht.

Aanpassing Meerjarig onderhoud gemeentelijk vastgoed (€ 51.000 nadeel)

De gemeente laat elke vier jaar haar gebouwen inspecteren volgens de NEN 2767-norm, uit de nieuwste onderhoudsplannen blijkt dat er extra geld nodig is om het gewenste onderhoudsniveau te behouden, vooral in 2025 en 2027 (25-FP-9.18).

Ontwikkelingen Twentebad (€ 94.000 voordeel)

In 2025 verwacht het Twentebad meer inkomsten en uitgaven dan begroot, vooral door meer bezoekers, hogere kosten voor personeel en horeca, en extra taken zoals schoonmaak en uitvoering van de Omgevingswet, terwijl ook een deel van de kosten wordt gecompenseerd door subsidies en inzet op scholen (25-FP-5.3).

Doorbelasting aanbestedingsnadeel groenpercelen Gildebor (€ 66.000 nadeel)

Gildebor is verantwoordelijk voor het dagelijks groenonderhoud in Hengelo, dat deels wordt uitbesteed aan marktpartijen binnen het afgesproken budget, waarbij de werkzaamheden zijn aanbesteed volgens de kwaliteitseisen van de gemeente en de budgetten jaarlijks worden geïndexeerd (25-FP-5.7).

Voetbalacademie (€ 50.000 voordeel)

De nieuwbouw en renovatie op Sportpark Veldwijk is nog niet gestart. Hierdoor zijn de inkomsten en uitgaven voor 2025 en 2026 aangepast. In die jaren wordt er waarschijnlijk nog geen exploitatiesubsidie verstrekt, terwijl er in 2025 wel eenmalige voorbereidingskosten zijn (25-FP-5.4).

Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 413.000 nadeel)

Oyfo

Oyfo, een belangrijke culturele partner in Hengelo, kampt ondanks groeiende bezoekersaantallen en een rijksbijdrage met financiële tekorten, waardoor wij voorstellen de tekorten over 2024 en 2025 te compenseren. Daarnaast wordt samen met Oyfo gewerkt aan een plan voor een robuuste organisatie en gezonde begroting.

Programmaplan talent

De kosten van de programmalijs leven uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op dit taakveld. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

5.6 Media (€ 81.000 nadeel)

Hengelo heeft rijksmiddelen ontvangen voor verbetering van de dienstverlening. Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het Rijk tot en met 2027 budget beschikbaar gesteld om de dienstverlening te verbeteren. Als gemeente hebben we daarom een opdracht om hier invulling aan te geven. Na de evaluatie van het juridisch spreekuur in de bibliotheek, die in 2025 gaat plaatsvinden, zullen we bepalen hoe de middelen voor 2026 en 2027 worden ingezet (24-FP-9.7). Vooral nog leidt dit tot een voordelig effect op dit taakveld en tot een nadelig effect op stelposten gemeentefonds (taakveld 0.8 in programma 9).

Het resterende nadelige verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 612.000 nadeel)

Vanaf 2026 hebben wij hogere lasten vanwege de doorbelasting van het aanbestedingsnadeel van Gildebor op basis van de door gemeente vastgestelde kwaliteitseisen (25-FP-5.7).

Ook hebben wij te maken met hogere rente- en afschrijvingslasten. Dit komt door de incidentele neerwaartse bijstelling van de kapitaallasten in 2025 (25-FP-9.14). Daarnaast zijn vanaf 2026 de rente- en afschrijvingslasten geraamd voor vergroening en klimaatadaptatie (25-FP-5.11). Het resterende verschil wordt veroorzaakt door een verschuiving van de ambtelijke inzet. Door de toenemende aandacht voor groen in de openbare ruimte (systematisch groenbeheer en Wijkbeheer Groen) hebben we in 2026 een hogere ambtelijke inzet (nadeel).

Daarentegen zijn er voordelige effecten voor budgetten die incidenteel voor 2025 beschikbaar zijn gesteld zoals 4 moties op het gebied van Groen en Spelen en lagere kosten voor ecologisch maaibeheer.

Meerjarig gezien verwachten we hogere kapitaallasten voor openbaar groen. Op dit moment lopen de kapitaallasten op van € 226.000 in 2026 tot € 344.000 in 2029. Het één en ander is in afwachting van de uitkomsten van de Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen.

Risico's

De onderdelen Sport, Cultuur en Recreatie staan voor de uitdaging om toegankelijk, betaalbaar en toekomstbestendig te blijven in een veranderende samenleving. Verschillende maatschappelijke en financiële ontwikkelingen brengen risico's met zich mee voor de beschikbaarheid en kwaliteit van voorzieningen en activiteiten. Omdat er in het programma sport, cultuur en recreatie voor de gemeente veel beleidsvrijheid is, is er een risico dat bezuinigingen vooral hier impact hebben.

Toenemende individualisering en betaalbaarheid van sport

De verschuiving van teamsporten naar individuele sportvormen zoals fitness, personal training en virtuele sporten leidt tot een afname van het aantal leden bij sportverenigingen. Deze individuele sporten zijn vaak duurder en minder toegankelijk voor inwoners met een lager inkomen. Tegelijkertijd geeft dit druk op verenigingen om hun contributie laag te houden met minder leden, maar met stijgende lasten voor hun gebouwen en onderhoud.

De verenigingen hebben een rol in de sociale basis voor Hengelose inwoners. Het is belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Hierdoor ontstaat het risico dat vooral inwoners met een lager inkomen en hun kinderen, minder gaan bewegen, wat negatieve gevolgen heeft voor hun gezondheid en sociale ontwikkeling.

Onzekerheid over btw-compensatie

Er is nog steeds onduidelijkheid over de toekomstige compensatie van btw op sportgerelateerde kosten. Als gemeenten vanaf 2026 niet adequaat worden gecompenseerd, kan dit leiden tot extra financiële druk op het sportbudget. Dit heeft gevolgen voor investeringen en ondersteuning aan verenigingen.

Beperkte investeringsruimte en stijgende onderhoudskosten

De stijgende kosten voor het onderhoud van sportaccommodaties voor de gemeente kunnen niet volledig worden doorberekend aan gebruikers zonder de betaalbaarheid in gevaar te brengen. Tegelijkertijd is er behoefte aan multifunctionele accommodaties die inspelen op veranderende sportbehoeften. Zonder voldoende financiële ruimte dreigt achterstallig onderhoud en een afname van de kwaliteit van voorzieningen.

Financiële gezondheid culturele instellingen

De gemeente subsidieert diverse culturele instellingen die bijdragen aan sociale cohesie, culturele diversiteit en educatie. Een aantal van deze instellingen is (financieel) kwetsbaar. Als hierop wordt bezuinigd bestaat het risico dat activiteiten wegvallen. Dit kan leiden tot een verschraving van het culturele aanbod en verminderde maatschappelijke cohesie.

Klimaatverandering

Het veranderende klimaat zorgt steeds vaker voor extreme situaties. Hierdoor krijgen wij te maken met meer periodes van (langdurige) droogte, hitte of wateroverlast. Dit heeft gevolgen voor mens (hittestress), dier (afname biodiversiteit) en het openbaar groen (schade door bijv. extreme droogte). Naast financiële risico's zorgt dit ook voor gezondheidsrisico's. De toenemende druk op de openbare ruimte versterkt deze risico's.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk

Aanspreekpunt ambtelijk

Burgemeester Schelberg, Wethouders Luttikholt, Traag, Brand en Steen

T. Lantink, E. van Spall en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Doorontwikkeling basisondersteuning

Zoals in de Strategische agenda (5.1.3) al is aangegeven is in 2026 het overgangsjaar van de basisondersteuning voorbij. Alle inwoners die basisondersteuning nodig hebben, kunnen zich melden bij de Wijkentree van Wijkkracht Hengelo en ontvangen - wanneer nodig - basisondersteuning van Wijkkracht Hengelo. Deze basisondersteuning zal in 2026 verder worden doorontwikkeld, zowel inhoudelijk als ook in omvang, met in achtneming van de gewenste transformatie. Wijkkracht Hengelo en gemeente werken samen aan een strategische ontwikkelagenda voor de komende jaren. Zie ook bijlage 8.4 Transformatieplan sociaal domein.

Prioritaire opgave jeugd en regionale samenwerking jeugdhulp

De Twentse gemeenten blijven in 2026 gezamenlijk werken aan een toekomstbestendige jeugdzorg. Binnen de regionale samenwerking is de aanpak van de jeugdhulpopgave benoemd tot prioritaire opgave. De inzet richt zich op het verbeteren van de beschikbaarheid en kwaliteit van jeugdzorg, het verminderen van verblijf buiten de thuissituatie en het versterken van de regionale sturingskracht. Er ligt in 2026 een concrete uitvoeringsagenda 'Prioritaire opgave jeugd', met aanbevelingen voor sturing, samenwerking en de voorbereiding op een eventuele nieuwe inkoop wonen en verblijf per 2028. De inzet is gericht op focus en effectiviteit, waarbij regionale sturing samengaat met lokale uitvoeringsruimte.

De bestaande overeenkomsten jeugdhulp moeten ondertussen beter verbonden worden met de strategische koers, zoals geformuleerd in de samenwerkingsagenda en regiovisie. Het 'Sturingsplan jeugdhulp', gericht op het verminderen van uithuisplaatsingen en ambulante hulp en het optimaliseren van de regionale uitvoeringsstructuur, moet ons daarbij helpen. Zie ook 5.1.3. Strategische agenda.

Hervormingsagenda Jeugd

Het Rijk, zorgaanbieders, cliëntvertegenwoordigers, professionals en de VNG hebben samen de Hervormingsagenda Jeugd 2022–2028 opgesteld. Doel is een betere hulpverlening en een financieel houdbaar en toekomstbestendig jeugdstelsel. De agenda bevat zowel lokale als regionale maatregelen. De visie, urgentie en richting van de Hervormingsagenda sluiten goed aan bij ons gemeentelijke transformatieplan. De regionale maatregelen zijn inhoudelijk al grotendeels terug te vinden in de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente en worden in 2026 verder opgepakt.

Parallel aan deze agenda loopt het landelijke programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, dat richting geeft aan hoe de jeugdbeschermingsketen er in 2026–2031 uit kan zien. Ook hierin nemen wij als regio verantwoordelijkheid, onder andere via een Twentse pilot die in 2026 verder wordt vormgegeven.

In januari 2025 is het advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd ("Groeipijn") verschenen. Een aantal adviezen hieruit is door het Rijk overgenomen in de Voorjaarsnota 2025. Op hoofdlijnen gaat het om gedeeltelijke structurele compensatie van het landelijke tekort op jeugdzorg in 2024, het verzachten van het groeipad van de maatregelen in de Hervormingsagenda (van 2026 naar 2028) en aanvullende maatregelen vanaf 2028. Op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds zijn de financiële effecten van de Hervormingsagenda Jeugd verwerkt (zie bijlage 10.3 van de Zomernota 2025-2029).

Doorontwikkeling Huis van Herstel

Het Huis van Herstel is een pilot voor een kleinschalige detentievoorziening bij de penitentiaire inrichting (PI) in Almelo en heeft als doel Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvol te laten re-integreren. Vanaf 2026 is er geen bijdrage meer vanuit het ministerie voor deze pilot. De 14 Twentse gemeente hebben besloten om de pilot met 2 jaar te verlengen en dit incidenteel te bekostigen met regionale middelen voor beschermd wonen en regionale arbeidsmarktmiddelen.

Toekomst Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

Samen met de gemeenten Borne, Dinkelland, Haaksbergen, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal en centrumgemeente Enschede werken we aan een toekomstbestendige maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Waarbij wij ons richten op de thema's er eerder bij zijn, bestaanszekerheid, wonen, doen wat nodig is, normaliseren, begrip en acceptatie en aandacht voor passende ondersteuning. Lokaal raakt dit de Participatiewet in balans, het versterken van de sociale basis en de basisondersteuning en de huisvesting van aandachtsgroepen.

Participatiewet in balans

Met dit programma wil de overheid de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in de wet. Ook moet de uitvoering voor gemeenten gemakkelijker worden en mogen professionals meer rekening houden met wat er speelt in iemands leven. Verdeeld over drie sporen wordt er hard gewerkt aan de in- en uitvoering hiervan. Het wetsvoorstel Participatiewet in balans: spoor 1 is op 22 april jl. vastgesteld door de Tweede Kamer. Door de val van het kabinet lijkt een (gedeeltelijke) inwerkingtreding per 1 januari 2026 verder weg. Ongeacht de ingangsdatum blijven wij werken aan de genoemde maatregelen en voeren dit door in onze werkprocessen, beleidsregels en verordeningen. Ook vraagt deze benadering om een cultuurverandering. Wij bereiden ons hierop voor door medewerkers te informeren, coachen, opleiden en te ondersteunen door werkprocessen en werkinstructies te wijzigen waar nodig.

Arbeidsmarkt

In de Zomernota 2025-2029 hebben wij u geïnformeerd dat wij, vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, regionaal een strategische agenda voor de komende jaren hebben uitgewerkt. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en Inkomen (SUWI) is bedoeld om de arbeidsmarkregio's te versterken. Met als doel om werkenden, werkzoekenden en werkgevers betere toegang te bieden tot een duidelijke en laagdrempelige dienstverlening op het gebied van werk en scholing. Met de strategische agenda, het inrichtingsplan Naar een Werkcentrum én het uitvoeringsplan Werkcentrum Twente wordt hier uitvoering aan gegeven. Het Werkcentrum Twente zal zich per 2026 gaan vestigen in Hengelo. Het jaar 2025 wordt gezien als overgangsjaar om de samenwerking in een regionaal werkcentrum verder vorm te geven.

Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven

Sociaal ontwikkelbedrijven zorgen ervoor dat mensen die niet, of niet zonder meer aan het werk kunnen, toch een kans krijgen op de arbeidsmarkt. Als opstap naar werk, als een plek waar je in een beschutte omgeving kunt werken en als een plek waarop je kunt terugvallen als het even niet lukt bij een reguliere werkgever. Voor het toekomstbestendig maken van deze infrastructuur stelt het Rijk middelen beschikbaar per samenwerkingsverband van gemeenten op het terrein van sociaal ontwikkelbedrijven. Er is ook bepaald dat het Rijk vanaf 2025 extra middelen beschikbaar stelt voor het gezamenlijk realiseren van 10.000 werkplekken bij sociaal ontwikkelbedrijven. Werkplekken die hiermee worden gerealiseerd, zijn bedoeld voor mensen die niet in aanmerking komen voor beschut werk, maar wel behoefte hebben aan ondersteuning van sociaal ontwikkelbedrijven. Het gaat om ondersteuning bij ontwikkeling richting regulier werk. De middelen zijn bedoeld als dekking voor vaste kosten zodat de infrastructuur van de werkontwikkelbedrijven behouden blijft. Wij gaan samen met de regiogemeenten en SWB een plan maken voor deze budgetten. Daarbij is het van belang dat deze middelen, die via de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds zijn binnengekomen, hiervoor een bestemming krijgen.

Beleidskader armoede en schulden

De rijksoverheid en ons transformatieplan benadrukken dat bestaanszekerheid een fundamentele pijler is binnen het sociaal beleid en dat gemeenten hierin een cruciale rol spelen. Zoals ook aangegeven in de Zomernota 2025-2029 is in het eerste kwartaal van 2025 het beleidskader 'Blik op morgen–Perspectief op een betere toekomst' vastgesteld door de gemeenteraad. Daaropvolgend is in april het Uitvoeringsprogramma Blik op morgen vastgesteld door het college en ter informatie gedeeld met de raad (zaaknummer: 3835623). Hierin zijn verschillende doelstellingen en acties opgenomen op het gebied van armoede en schuldhelpverlening, waarmee wij bijdragen aan de beoogde doelstelling zoals gesteld in het beleidskader. De acties zijn heel divers en kunnen landen binnen bestaande functies en de hiervoor bestemde rijksmiddelen. We blijven naast onze lokale focus, landelijk en regionaal nauw betrokken bij netwerken rondom armoede, schulden en bestaanszekerheid. Hierdoor blijven we inspelen op trends en ontwikkelingen en stellen we acties waar nodig bij.

Schuldhelpverlening

Er is een landelijk bestuursakkoord, 'Elementen basisdienstverlening', om te komen tot een basis schuldhelpverlening dat in iedere gemeente gegarandeerd wordt. Wij voeren als gemeente al veel elementen van deze basisdienstverlening schuldhelpverlening uit. Zo werken wij bij BudgetAlert zonder drempels, zetten wij vanaf het eerste gesprek begeleiding in en bieden wij standaard saneringskredieten aan. In 2026 besteden wij extra aandacht aan sociale incasso, wat betekent dat wij zoeken naar duurzame oplossingen voor betalingsachterstanden, rekening houdend met de belangen van zowel de schuldeiser als de schuldenaar. Wij passen onze gemeentelijke incassoprocedures aan aan de richtlijnen van sociale incasso.

De implementatie van het bestuursakkoord gebeurt binnen de bestaande formatie en begroting. Er komt landelijk geen extra geld bij. Dit betekent dat voortgang afhankelijk is van gemeentelijke capaciteit in personeel en budget.

Inburgering

Het aantal verwachte asielstatushouders in de gemeente Hengelo wordt in 2026 lager dan de afgelopen jaren. De stijgende trend van de afgelopen jaren verandert naar verwachting in een daling. Dat komt ook tot uitdrukking in een lagere huisvestingstaakstelling. Oorzaken voor de verwachte lagere instroom zijn: het percentage van de asielaanvragen dat wordt goedgekeurd door de IND is lager geworden, een lagere asielinstroom in Nederland en naar verwachting zullen minder nieuwe en lopende asielaanvragen van Syriërs worden ingewilligd omdat Syrië inmiddels als een veiliger land wordt gezien.

Door de val van het kabinet Schoof is en blijft het onzeker of:

- de huisvestingstaakstelling voor gemeente wordt losgelaten
- er een verbod komt op het huisvesten van statushouders.

Nieuwkomers

Hoewel de rijksoverheid inzet op minder instroom, blijft opvang en integratie de komende jaren een structurele en intensieve opgave voor Nederland en dus ook voor gemeenten. Dit vraagt om voortdurende en gerichte inzet op opvang, huisvesting, inburgering en participatie.

In 2026 starten wij met de verbouwing van het pand aan de Hazenweg, dat wij hebben aangekocht voor de opvang van nieuwkomers; humaan, gastvrij en leefbaar. Vanaf 1 januari 2026 is de Hazenweg een Duurzame Gemeentelijke Opvanglocatie (DGO-locatie) op basis van een meerjarige overeenkomst met het COA. Dit brengt extra taken en meerjarig budget met zich mee, waarvoor wij onze ambtelijke organisatie tijdig en zorgvuldig inrichten.

De opvang van Oekraïners in opvanglocaties duurt inmiddels ruim drie jaar. De RTB-regeling (Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïners) is onlangs met één jaar verlengd en loopt nu af op 4 maart 2027.

Nieuw inclusiebeleid

Momenteel werken wij een aan nieuw inclusiebeleid voor de gemeente Hengelo. Wij willen een Hengelo waarin iedereen zich welkom, veilig en gewaardeerd voelt. Daarom onderzoeken wij wat er nodig is om tot een passend inclusiebeleid te komen. In de tussentijd blijven wij zichtbaar aandacht besteden aan inclusie, waaronder de positie van lhbt+-personen en de toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimte.

Doorontwikkeling inwoners- en cliëntparticipatie

Wij geven in 2026 uitvoering aan de doorontwikkeling van inwoners- en cliëntparticipatie. Dat wil zeggen dat wij de verschillende instrumenten van de participatiemix, voor het ophalen van cliënten- en naastenperspectief, uitwerken. En wij starten met een nieuwe Adviesraad sociaal domein voor de beleidsadvisering aan het college.

Relevante beleidsnota's

- [Nota Handhaving Sociaal Domein \(2017\)](#)
- [Nota gezondheid - Iedereen gezond\(er\)! \(2024\)](#)
- [Lokale visie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen na 2021 \(2019\)](#)
- ['Wonen en zorg in Hengelo', Opgaven voor 2019 -2025](#)
- [Actieplan Eenzaamheid \(2024\)](#)
- [Regionaal plan van aanpak tegengaan dak- en thuisloosheid centrumgemeente Enschede \(2020\)](#)
- [Evaluatie Actieplan toegankelijkheid Hengelo \(2023\)](#)
- [Beleidskader Blik op morgen - Perspectief op een betere toekomst \(2025 en verder\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Blik op morgen \(2025\)](#)

- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Regionale Samenwerkingsagenda Jeugd \(2023\)](#)
- [Strategisch inkoopdocument jeugdhulp \(2022\)](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- ['Samen op weg', Twentse visie op vervoer onder gemeentelijke verantwoordelijkheid \(2016, update 2023\)](#)
- [Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2023-2026](#)
- [Voorbij de Regenboog, lhbti+-beleidsnotitie 2023-2026](#)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een Gemeenschappelijke Regeling voor de organisaties GGD (Gemeenschappelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

SWB Midden Twente

De Gemeenschappelijke Regeling SWB Midden Twente is vanuit verlengd lokaal bestuur een publieke uitvoeringsorganisatie voor beschut werk, arbeidsontwikkeling en beheer van de openbare ruimte voor de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente. Met het Strategisch plan 2023–2027 heeft SWB in afstemming met de verbonden gemeenten een toekomstbestendige koers met bijpassende ambities bepaald.

Werkplein Twente

Werkplein Midden Twente is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Borne, Haakbergen, Hengelo, Hof van Twente, UWV en SWB op zowel het gebied van werkzoekendendienstverlening als op het gebied van werkgeversdienstverlening.

Stadsbank Oost Nederland

Samenwerkingsverband met 21 gemeenten voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wsg) zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening aan onze inwoners, inclusief preventie en nazorg. Ons doel is mensen schuldenvrij te krijgen of hun schuldenlast beheersbaar te krijgen. De financieel-technische zaken op dit gebied, waaronder budgetbeheer en schuldregeling, zijn overgedragen aan de Stadsbank.

Uitvoeringsorganisatie Sociale zaken Borne, Hengelo, Haaksbergen

Voor de uitvoering van de Participatiewet werken de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen samen in de Uitvoeringsorganisatie. Zowel de beleidsontwikkeling als uitvoering is door Borne en Haaksbergen belegd bij de gemeente Hengelo als centrumgemeente in een lichte Gemeenschappelijke Regeling. Naast de verstrekking van bijstand wordt ook uitvoering gegeven aan en beleid ontwikkeld op het gebied van re-integratie, armoede en inburgering.

Wat willen we bereiken?

6.1 Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar

Beleidsindicatoren	Peilwaarde ¹ (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage Hengelose kinderen (8-12 jaar) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	4% (2017) 7% (2021)	n.v.t.	n.v.t.	7,0%	7,0%	7,0%	7,0%
Percentage Hengelose jongeren (13 – 18 jaar) dat aangeeft nu mantelzorg te verlenen (%)	14% (2021) 13% (2023)	n.v.t.	n.v.t.	13,0%	13,0%	13,0%	13,0%
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	15% (2022) 15% (2024)	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen (%)	25% (2022) 26% (2024)	23,0%	30,0%	30,0%	30,0%	30,0%	30,0%
Percentage van de Hengelose jongvolwassenen (tot 18 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	38% (2024)	n.v.t.	41,0%	41,0%	45,0%	45,0%	45,0%
Percentage van Hengelose volwassenen (18 jaar tot en met 64 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	53% (2022) 55% (2024)	n.v.t.	n.v.t.	56,0%	56,0%	56,0%	56,0%
Percentage van Hengelose ouderen (65 jaar en ouder) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	48% (2022) 53% (2024)	n.v.t.	n.v.t.	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%

1 Peilwaarde aangepast aan werkelijke waarden genoemde bronnen. Streefwaarde overgenomen van Nota Gezondheid.

6.2 Wij hebben een sterkere sociale basis

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat basisondersteuning krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners (%)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2,9% ¹	2,9%	2,9%	2,9%
Percentage inwoners met basisondersteuning dat doorverwezen is naar geïndiceerde ondersteuning (jeugd)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Nog niet bekend ²	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Percentage huishoudens in Hengelo met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (%)	14,9%(2020) 6% (2021)	13,4%	14,9%	14,9%	14,9%	14,9%	14,9%
Percentage kinderen in uitkeringsgezinnen	6% (2022)	5,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen dat gebruik maakt van één of meer minimaregelingen (%)	50,0% (2020)	77,0%	65,0%	65,0%	65,0%	65,0%	65,0%

1 Omdat wij dit jaar zijn gestart met de basisondersteuning, is de monitoring ervan nog in opbouw. Wij hebben de streefwaarden afgeleid van eerste indicatieve cijfers van Wijkkracht Hengelo, en van het aantal indicaties die nog bij latende aanbieders zit.

2 Ook hiervoor zijn wij afhankelijk van cijfers van Wijkkracht Hengelo. Zij zijn de registratie en monitoring nog aan het opbouwen. Het aantal doorverwijzingen kunnen zij nu nog niet uit het systeem halen.

6.3 Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage schuldhulp dat is afgehandeld door BudgetAlert zonder doorverwijzing naar de Stadsbank, ten opzichte van de totale aanmeldingen voor schuldhulp (%)		n.v.t.	n.v.t.				
Percentage verwijzingen voor schuldhulp naar Stadsbank als deel van de totale aanmeldingen voor schuldhulp per jaar in Hengelo (%)	24,0% (2019) 12% (2022)	13,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%
Percentage bijstandsgerechtigden dat in een jaar is uitgestroomd naar betaald werk als deel van het totale aantal bijstandsgerechtigden aan het eind van dat jaar (%) ¹	11,6%(2019) 11,0%(2020)	8,5%	8,7%	8,7%	8,7%	8,7%	8,7%
Aantal personen dat betaald werk verricht met een loonkostensubsidie (aantal)	179(2019) 199(2020)	296	349	349	372	395	419
Percentage Hengelose jeugdigen tot 18 jaar dat geïndiceerde jeugdhulp krijgt, t.o.v. het totaal aantal jeugdigen tot 18 jaar (%)	11,4%(2021) 14,2%(2022)	14,5%	13,2%	13,2%	13,0%	12,5%	12,0%
Percentage Hengelose inwoners van 18 tot 65 jaar dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners van 18 tot 65 jaar (%)	7,1%(2019)	5,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Percentage Hengelose inwoners van 65 jaar en ouder dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners van 65 jaar of ouder (%)	31,0% (2022)	25,8%	21,5%	21,5% ²	21,0%	20,0%	19,0%
Het cijfer van gebruikers van re-integratievoorzieningen dat tevreden is over het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject (%) ³	6,5(2018) 7,2 (2022) x(2025) ⁴	7,7	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Percentage gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo dat één of meer positieve effecten van de voorziening ervaart (%) ⁵	86% (2021) 86% (2022)	90,0%	77,0%	77,0% ⁶	77,0%	77,0%	77,0%
Percentage gebruikers van geïndiceerde jeugdhulp dat één of meer positieve effecten van de hulp ervaart (%)	96% (2021) 88% (2022)	89,0%	80,0% ⁷	80,0% ⁶	80,0%	80,0%	80,0%

1 Loonkostensubsidie is gesubsidieerd werk en valt niet onder de definitie uitstroom naar betaald werk.

2 Dit percentage ligt redelijk hoog omdat een groot deel inwoners 65 jaar en ouder ook bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning ontvangt, welke niet over gaat naar de basisondersteuning.

3 Het betreft hier de gemiddelde waardering van het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject.

4 Geen jaarlijkse meting.

5 Aan gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo wordt gevraagd in hoeverre zij door de ondersteuning die zij krijgen (a) beter de dingen doen die zij willen doen, (b) zich beter redden en (c) een betere kwaliteit van leven hebben (maatschappelijke effecten).

6 De streefwaarde past bij onze inzet van dienstverlening. Alles wat hoger is, is mooi mee genomen, maar niet iets om de streefwaarde op te verhogen. Met name ook omdat een hogere streefwaarde ook betekent dat je mogelijk meer moet inzetten op dienstverlening.

7 In eerdere P&C-documenten hebben wij al aangegeven dat dit percentage een aantal jaren bijzonder hoog is geweest en erg flucueert. De groep respondenten bij jeugd is niet heel groot, dus toevalligheden kunnen een grote invloed hebben op het percentage.

Met het oog op de veranderingen in het sociaal domein kunnen wij ons voorstellen dat de percentages vanaf 2025 zullen afnemen.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

6.1 Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar

- Wij ondersteunen en bevorderen vrijwilligerswerk en maken afspraken over de overgang naar de basisondersteuning vanaf 1 januari 2027.
- Wij ondersteunen mantelzorg. Dit is vanaf 1 januari 2025 onderdeel van de basisondersteuning.

- Wij ontlasten tijdelijk mantelzorgers met verblijf voor naasten in een zorginstelling. Wij werken hiervoor samen met andere gemeenten en Menzis Zorgkantoor in de Pilot Logeerszorg. Op basis van een gezamenlijke evaluatie wordt met de deelnemende gemeenten gekeken naar mogelijkheden om deze aanpak te borgen voor 2026 en verder.
- De aanpak van eenzaamheid is een onderdeel van de basisondersteuning die vanaf 1 januari 2025 door Wijkkracht Hengelo wordt ingezet. Samen met sport en cultuur investeren wij in de sociale basis, waardoor ontmoeting in de wijken wordt gestimuleerd waardoor inwoners zich minder eenzaam voelen en individuele ondersteuning slechts beperkt nog nodig is. Dit doen we door te signaleren, eenzaamheid bespreekbaar te maken en eenzaamheid aan te pakken. Wij vergroten de bewustwording en versterken maatschappelijke initiatieven, op die manier dragen we bij aan de landelijke aanpak "Eén tegen eenzaamheid". De Rijksmiddelen voor de aanpak van eenzaamheid lopen na 2025 af. Het aanvullend zorg en welzijnsakkoord maakt extra geld vrij voor gemeenten, zodat zij kunnen investeren in preventie en welzijn. Daaronder ook initiatieven die mensen helpen bij de aanpak van eenzaamheid.
- Wij werken aan een nieuw inclusiebeleid voor de gemeente Hengelo. De verwachting is dat dit beleid in het eerste half jaar van 2026 ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

6.2 Wij hebben een sterkere sociale basis

- Vanaf 2026 ontvangen alle inwoners die basisondersteuning nodig hebben, deze vanuit Wijkkracht Hengelo. Het overgangsjaar is voorbij. Dit betekent ook dat wij samen stappen verder zetten in doorontwikkelen en innoveren.
- Samen met Wijkkracht zetten wij ons in op het realiseren en inrichten van herkenbare wijktoegangspunten zodat de dienstverlening van Wijkkracht ook fysiek dichtbij de inwoners komt te staan.
- Wij kijken breder naar de exploitatie én inzet van maatschappelijk vastgoed met als doel; de huisvesting nog beter te laten aansluiten bij de behoeften van de inwoners en maatschappelijke partners.
- Wij zetten in op het verruimen van de openingstijden van wijkcentra.
- In 2026 wordt er naar verwachting begonnen met de verbouwing van Wijkcentrum Slangenbeek. Dit is later dan oorspronkelijk gepland door gebrek aan capaciteit.
- Vanaf 1 januari 2027 gaan de laatste subsidies inhoudelijk en financieel op in de basisondersteuning. Een voorbeeld hiervan is de subsidie aan Mediant voor de intensieve vrijwillige begeleiding. In 2026 worden de gesprekken gestart om deze subsidies te beëindigen en in te laten stromen in de basisondersteuning.
- Wij geven uitvoering aan het beleidskader armoede en schulden, 'Blik op morgen'. Samen met onze partners zetten wij ons in om een zo groot mogelijk deel van de doelgroep te bereiken. In 2026 streven wij ernaar het Geldinformatiepunt aan te laten sluiten op alle Wijkentrees van Wijkkracht Hengelo.
- Daarnaast sluiten wij aan bij de bestuurlijke opdracht van wijkgericht werken. Het uitvoeringsprogramma Wijkgericht werken helpt om de komende jaren gericht te werken aan specifieke armoedethema's per wijk en bij welke doelgroepen de bestaanszekerheid onder druk komt te staan. Voor 2025 wordt in de wijk Noord De Noork een eerste start gemaakt om armoedethema's wijkgericht gezamenlijk met ketenpartners aan te pakken. De looptijd voor het uitvoeringsprogramma is van 2025 tot 2030 en betreft specifiek wijk Noord.
- Met het oog op de decentralisatie van het beschermd wonen (waarvan de ingangsdatum de afgelopen jaren steeds opgeschoven is en die nu staat op 1 januari 2027) blijven wij ons inzetten om de instroom in beschermd wonen te voorkomen door meer in te zetten op nieuwe woonoplossingen (in wijken). Samen met Welbions en Wijkkracht Hengelo onderzoeken wij nieuwe woonvormen, die de instroom voorkomen en doorstroom en uitstroom van inwoners uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang bevorderen, zoals het gemengd wonen voor aandachtsgroepen.

6.3 Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

- Wij evalueren in 2026 de pilot Jongeren Perspectief Fonds, die ziet op kennis en coaching over de eigen financiële huishouding en het bieden van perspectief op meerdere leefgebieden bij jongeren. Ook zetten we in op een sociaal incassobeleid vanuit de gemeente als schuldeiser door het ondertekenen van het Convenant Lokale Overheid.
- Wij onderzoeken of, en zo ja hoe, wij in Hengelo de Arnhemse pilot met betrekking tot kwijtschelding schulden kunnen toepassen.
- Wij zien de financiële begeleiding als noodzakelijke voorwaarde om tot een schuldregeling te komen. Met name door halvering van de saneringstermijn naar 18 maanden en door de mogelijkheid van een 0-aanbod (wanneer de afloscapaciteit 0 is, wordt de € 0,00 schuldregeling aangeboden). De Stadsbank is hiervoor een

pilot gestart met drie gemeenten, om ervaring op te doen met nieuwe werkwijze van begeleiding richting uitstroom en nazorg.

- Vanuit het project Werk Eerst (transformatieplan) zien wij werk nadrukkelijker als een voorliggende voorziening voor inkomen, dagbesteding of zorg.
- Ook zetten wij vanuit dit project het instrument Loonkostensubsidie vaker in.
- Door de samenwerking in de keten UWV-uitvoeringsorganisatie-SWB-Werkplein verder te optimaliseren, zetten wij onze re-integratie-instrumenten nog effectiever in met als doel het ontwikkelen van het arbeidspotentieel van onze inwoners.
- Vanuit het Strategisch plan 2023-2027 van SWB Midden Twente werken wij samen aan de koers en ambities op het gebied van arbeidsontwikkeling. We werken intensief samen om de veranderende, maar ook nieuwe doelgroep(en) aan te trekken en te ontwikkelen.
- In de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds is aangegeven dat wij voor een periode van 10 jaar extra middelen vanuit het Rijk ontvangen, bedoeld om de sociale infrastructuur, met name sociaal ontwikkelbedrijven, te versterken. In 2026 starten wij met de uitvoering van de plannen die wij in 2025 (voor een deel van de middelen) samen met de regiogemeenten en SWB opgesteld hebben.
- Om een inclusieve samenleving te bevorderen waarin nieuwkomers actief kunnen meedoen en zich thuis voelen en het draagvlak en vertrouwen voor het opvangen en begeleiden van nieuwkomers in Hengelo te behouden, versterken wij de integratie van nieuwkomers door in te zetten op interculturele kennismaking.
- Om het risico op een beroep op sociale voorzieningen te verkleinen, bieden wij asielzoekers en Oekraïners extra begeleiding naar werk en (taal)onderwijs, met focus op zelfredzaamheid en zelfstandigheid.
- De stijgende volumes aan asielstatushouders de afgelopen jaren hebben geen gelijke tred gehouden met de capaciteit van de afdeling werk en inkomen. Om alle inburgeringsplichtige asielstatushouders zo snel mogelijk te laten meedoen in de Hengelose samenleving, het liefst door betaald werk, wordt vanaf het najaar 2025 extra capaciteit ingezet voor trajectbegeleiding en begeleiding van asielstatushouders naar (vrijwilligers)werk.
- Om de kansen op (vrijwilligers)werk voor met name jongere mensen die onder de Wet Inburgering 2013 vielen, een uitkering ontvangen en niet zijn ingeburgerd te vergroten, krijgen zij extra begeleiding en extra taal aangeboden.
- In 2026 wordt gestart met het opzetten van aanbesteding voor hulpmiddelen. Het nieuwe contract hiervoor zal per 1 januari 2027 in moeten gaan.
- Het Huis van Herstel (kleine regionale detentievoorziening) wordt gecontinueerd voor het jaar 2026 en 2027. We gaan het Huis van Herstel nauw monitoren en evalueren gedurende deze twee jaren, samen met de Twentse gemeenten, Dienst Justitiële Instellingen en de drie reclasseringsorganisaties. We beoordelen of het wenselijk is om deze voorziening na 2027 voort te zetten. Ook onderzoeken we welke financiering hiervoor dan nodig en mogelijk is na 2027.
- Regionaal zetten wij extra in vanuit toegang en contractmanagement, om uitvoering te kunnen geven aan het Sturingsplan Jeugd en de Prioritaire opgave Jeugd. Zie 26-NB-6.1 Opgave Jeugd (lokaal en regionaal) in de Zomernota 2025-2029. Het beperken van de instroom in en bevorderen van de uitstroom uit wonen en verblijf (met de positieve financiële effecten die wij daarvan zien), vraagt blijvende sturing vanuit onze toegang. Contractmanagement voor de gecertificeerde instellingen, regionale contractbesprekingen met aanbieder en inkoop van onderwijszorgarrangementen zijn voorbeelden waar we extra op willen inzetten.
- Wij zetten in op het realiseren van huisvesting voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte (statushouders, ouderen, jongvolwassenen, inwoners die ten gevolge van een beperking begeleid wonen nodig hebben). Begeleiding bij zelfstandig wonen maakt onderdeel uit van de basisondersteuning.
- Wij werken aan een lokale woonzorgvisie als onderdeel van het gemeentelijk Volkshuisvestingsprogramma met daarin de opgave voor de gemeente Hengelo. Wij sluiten hierbij aan op de 'Regionale Woonzorgvisie Twente' en het 'Afsprakenkader Ouderenhuisvesting Twente'.
- In 2026 gaan wij de inwonertevredenheidmetingen meer éénduidig en gemeentebreed uitwerken, in lijn met de participatiemix en rekening houdend met wettelijke eisen. Dat betekent dat de bestaande cliëntervaringsonderzoeken (voor Wmo en jeugdhulp) en klantbelevingsonderzoeken (voor werk en inkomen) worden vervangen of aangepast.

Wat blijven we doen?

Ondersteuning jeugd en gezinnen

- Wij blijven met Wijkkracht Hengelo – ook na het overgangsjaar – bouwen aan een dekkend zorglandschap voor jeugd en gezin en een goede integrale toegang.
- De gemeente Hengelo blijft (deels) indiceren voor jeugdhulp en voert waar nodig de regie. Daarbij sturen we actief op tijdigere, lichtere en kortere jeugdhulptrajecten, met als doel eerdere uitstroom en afschaling.
- Wij voeren lokaal contractmanagement uit en ondersteunen daarnaast de regionale contractmanagers.
- In 2026 blijven wij invulling geven aan het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming ter verbetering en vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen. Dit doen wij regionaal en samen met de partners in de keten en passend binnen de capaciteit van de gemeentelijke uitvoering.
- Wij zetten regionaal in op de afbouw en ombouw van residentiële voorzieningen zoals Jeugdzorg+ en de drie milieuvoorzieningen (voorziening die verblijf, behandeling en school/ werk combineert), en werken actief aan het terugdringen van wachtlijsten.
- Ook in 2026 zetten wij onze integrale ondersteuning van gezinnen met meervoudige en complexe problematiek voort. De wraparound care-aanpak blijft hierbij leidend: één gezin, één plan, één regisseur. We versterken de samenwerking tussen jeugdhulp, onderwijs, Wmo en andere partners om de ondersteuning beter af te stemmen op de behoeften van het gezin. Waar nodig bouwen we verder aan specialistische interventies en maatwerk in de leefomgeving van het gezin.
- Het preventieteam jeugd is vanaf 2025 onderdeel van de basisondersteuning. Dit team omvat Schoolzorgondersteuners (SZO), Praktijkondersteuners Huisartsen Jeugd (POH-jeugd) en Sociaal Activeringsmakelaar (SAM).
- De pilot *Jeugdhulpteams op School (JHT)* loopt door tot en met december 2025. Om de resultaten van deze pilot te borgen, zijn we een aanbesteding gestart. We beogen de nieuwe werkwijze per december 2025 voort te zetten met behulp van een warme overdracht. Samen met het onderwijs en jeugdhulppartners werken we aan een verdere doorontwikkeling, gericht op vereenvoudiging, maatwerk en continuïteit van ondersteuning op (zorgintensieve) scholen. Daarbij sluiten we aan op de ontwikkeling van de lokale basisondersteuning én regionale initiatieven binnen zorgintensieve scholen.
- Wij monitoren en evalueren de woonvoorzieningen voor jongvolwassenen aan de Korenbloemstraat en Sportlaan Driene en onderzoeken of het aanbod toereikend is. Waar nodig wordt gezocht naar passende alternatieven.
- Via onze subsidiepartners blijven we investeren in preventieve interventies. Denk aan groepsbijeenkomsten zoals *Grip op je Dip* (GGZ) en het spreekuur op het C.T. Stork College door Halt, Tactus en leerplicht.
- Wij zijn voornemens om, bij een positieve evaluatie met betrokkenen, de pilot *Kind in Huis* vanaf 2026 structureel te borgen in de basisondersteuning. Deze biedt ondersteuning aan ouders met hulpvragen via vrijwillige steunouders, om zwaardere jeugdhulp te voorkomen.
- Wij blijven de passende Buitenschoolse Opvang (BSO+) voortzetten in 2026.
- Vanuit het nationaal actieplan dakloosheid 'Eerst een thuis' en de vast te stellen herijkte regiovisie maken wij afspraken over een betere signalering van (dreigende) dakloosheid in onze wijken. Wij doen dit samen met Wijkkracht Hengelo. De uitkomsten van de ETHOS-telling die november 2024 is uitgevoerd, heeft ons laten zien dat wij hierbij nog meer oog moeten hebben voor inwoners die bij familie of vrienden verblijven of in een onconventionele woonruimte.

Wmo, zorg en welzijn

- Wij ondersteunen vrijwilligers en mantelzorgers, voor een deel doen wij dat vanaf 1 januari 2025 via de basisondersteuning. De bemiddeling van vrijwilligers en het servicepunt wat nu door Wijkkracht wordt uitgevoerd zal per 1 januari 2027 overgaan in de basisondersteuning. In 2026 blijven wij aandacht besteden aan vrijwilligerstekorten en waarderen wij mantelzorgers en vrijwilligers.
- Wij vragen aandacht voor het signaleren van eenzaamheid (bij professionals in zorg en welzijn, vrijwilligers en inwoners).
- Wijkkracht Hengelo zorgt met de basisondersteuning ervoor dat onze inwoners dicht bij huis op een laagdrempelige manier kunnen aankloppen voor diverse vormen van ondersteuning, ontmoeting en het organiseren van activiteiten. Wij sluiten zoveel mogelijk aan bij het gewone leven.

- Wij indiceren voor de inzet van maatwerk voorzieningen (huishoudelijke ondersteuning, vervoer, woningaanpassingen en hulpmiddelen) en voeren regie waar nodig (bij complexe vraagstukken). Dit kopen wij lokaal of regionaal in.
- Wij bieden onafhankelijke cliëntondersteuning aan waar inwoners gratis gebruik van kunnen maken.
- De gemeente neemt deel aan de project 'Thuiswonen met Technologie'. Een geselecteerde groep inwoners kan met niet-aangeboren-hersenletsel thuis technologische middelen inzetten om hun ondersteuning dichterbij en makkelijker te regelen.
- Wij onderzoeken en toetsen lokaal en regionaal aanbieders om zorgfraude tegen te gaan. Dit doen wij met het Kwaliteits- en integriteitsinstrument Twente (KIT). Waar mogelijk zetten wij in op het daadwerkelijk terugvorderen van niet of verkeerd besteedde zorgmiddelen.
- Wij voeren lokaal en regionaal contractmanagement uit.
- Wij blijven vervoersoplossing bieden in de regio wanneer gebruik openbaar vervoer niet (meer) kan; het gaat daarbij om incidenteel vervoer (Regiotaxi) en structureel vervoer (van en naar dagbesteding, jeugdwetvervoer en leerlingenvervoer). Ook stimuleren wij onze inwoners gebruik te maken van diensten zoals OV-ambassadeurs, Voor Elkaar Pas (VEP), Noaberhopper, ANWB automaatje, etc.
- Samen met de centrumgemeente Enschede maken wij als onderdeel van het actieplan dakloosheid 'Eerst een thuis' afspraken over de inzet van ervaringsdeskundigen en sturen we wijkgericht op een betere signalering van (dreigende) dakloosheid in de wijken.
- Met het oog op de decentralisatie van het beschermd wonen (waarvan de ingangsdatum vooralsnog niet zeker is) blijven wij ons inzetten om de instroom in beschermd wonen en ook maatschappelijke opvang te voorkomen door en meer in te zetten op nieuwe woonoplossingen (in wijken) voor de doorstroom en uitstroom van cliënten. Dit doen wij samen met Welbions en vanaf 2025 met Wijkkracht Hengelo.
- Met de 14 Twentse gemeenten, Provincie Overijssel, SamenTwente en Menzis werken wij samen in de Twentse Koers aan diverse projecten om het gebruik van maatwerk en zorggebruik te verminderen.
- Wij blijven lokaal en regionaal inzetten op een sluitende aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag, samen met onze ketenpartners. Zo maken we deel uit van de Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag Twente, continueren we het lokale project (ervaringsdeskundige) wijk ggz en de regionale streettriage.
- Wij faciliteren inwoners- en andere maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis. Dit met het doel samenkracht, talent en zorg van, voor en door onze inwoners te ondersteunen bij problemen die onze inwoners ervaren. Mogelijk dat in de toekomst een extra impuls gegeven kan worden aan initiatieven in de gemeenschappelijke sociale basis, bijvoorbeeld door middelen beschikbaar te stellen voor inwonersinitiatieven.

Werk, inkomen en schuldhulpverlening

- Wij blijven bijstand verstrekken aan inwoners van Hengelo die niet over voldoende middelen beschikken om in de noodzakelijke algemene kosten van het bestaan te kunnen voorzien.
- De gemeente Hengelo kent daarnaast verschillende regelingen om gezinnen en mensen in armoede te ondersteunen, waaronder het kindpakket. Wij blijven ons inzetten om deze regelingen goed onder de aandacht te brengen, zodat de doelgroep er ook maximaal gebruik van kan maken.
- Voor inwoners met een laag inkomen blijven wij tevens de collectieve zorgverzekering aanbieden.
- Schuldhulpverlening blijft voor iedere inwoner van de gemeente Hengelo laagdrempelig en toegankelijk met BudgetAlert als de toegang tot schuldhulpverlening. Daarbij blijven wij inzetten op vroegsignalering.
- Wij blijven ons inzetten om meer grip te krijgen op de kwaliteit en kosten van beschermingsbewind.
- Wij ondersteunen de gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire.
- Wij kopen workshops, participatietrajecten en re-integratietrajecten in voor bijstandsgerechtigden en voeren die, zelf of onder regie van ons in samenwerking met partners, uit.
- Wij blijven inburgeringsplichtige asielstatushouders begeleiden, een taalaanbod doen op een van de leerroutes en maatschappelijke begeleiding, een participatieverklaringstraject, de module arbeidsmarkt en begeleiding naar (vrijwilligers) werk aanbieden.
- Wij blijven opvang en begeleiding bieden vanuit de Hazenweg.
- Wij blijven hierin samenwerken met partners zoals COA, ROC van Twente, VluchtelingenWerk, onderwijs waaronder De Horizon, welzijnsorganisaties en het Werkplein.
- Via het ROZ bieden wij ondernemersadvies, startersadvies, financiering (Bbz), schuldhulpverlening, coaching, trainingen en stimuleren wij sociaal ondernemerschap.

Werken aan een inclusieve samenleving

- Wij blijven zichtbaar aandacht besteden aan de positie van lhbt+ personen en werken actief mee aan de verschillende activiteiten. We zetten in op bewustwording en onze partners organiseren activiteiten.
- Wij blijven uitvoering geven aan het Actieplan Toegankelijkheid. Wij vergroten bewustwording op dit onderwerp. Onder andere door aanwezigheid van de gehandicaptenraad als onderdeel van het ontwikkelplein in de bibliotheek waarmee wij toegankelijkheid naar de inwoners brengen en zij informatie en advies kunnen krijgen.
- Wij blijven regie voeren op inburgering. Wij zorgen dat inburgeringsplichtigen (asielmigranten en gezinsmigranten) een plek binnen onze samenleving vinden; het liefst via werk. Dat doen wij door onder andere een brede intake, te zorgen dat de inburgeringsplichtige op de meeste passende leerroutes komt met daarnaast een duaal traject en ondersteuning richting zelfredzaamheid en begeleiding gedurende het hele inburgeringstraject.
- Wij blijven werken aan de uitwerking en uitvoering van de beleidsagenda nieuwkomers. In de beleidsagenda hebben wij geformuleerd wat de opname van nieuwkomers in de Hengelse samenleving (per beleidsterrein) betekent. Op onderdelen vergt dit nog nadere uitwerking en deels zal de actualiteit mogelijk vragen om een nadere aanvulling op de agenda.

Wat mag het kosten?

Wijziging Iv3 en de invloed hiervan op de presentatie van de financiële tabellen in programma 6

Informatie voor Derden (Iv3) is een informatiesysteem waarin staat welke financiële informatie gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen moeten verstrekken. De afnemers van deze financiële informatie zijn onder meer de financieel toezichthouder, de Europese Unie, het ministerie van BZK en het CBS.

De Iv3 uitvraag op het gebied van o.a. Wmo en jeugd is in 2023 op verzoek van diverse ministeries meer verfijnd. Dit heeft bij gemeenten tot knelpunten geleid, met name bij jeugd. Daarom is gewerkt aan een nieuwe indeling per 2025, waarbij er vooral bij jeugd wijzigingen zijn doorgevoerd. Deze aanpassing betreft een technische aanpassing, die we in Hengelo in de Beleidsbegroting 2025-2028 hebben opgenomen. Deze aanpassing maakt wel dat de cijfers in de kolom saldo rekening 2024 ten opzichte van begroting 2025 en begroting 2026 niet één op één vergelijkbaar zijn.

Van maatwerkvoorzieningen naar basisondersteuning

Door de lokale inkoop van basisondersteuning, die per 1 januari 2025 van start is gegaan, is in onderstaande tabel een aanzienlijke verschuiving te zien van kosten tussen de taakvelden. Zo valt bijvoorbeeld de individuele begeleiding Wmo straks niet onder taakveld 6.712 en 6.713 (waaronder de geïndiceerde zorg valt) maar onder 6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo. Ook dit zorgt ervoor dat de cijfers in de kolom saldo rekening 2024 ten opzichte van begroting 2025 en begroting 2026 niet één op één vergelijkbaar zijn.

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.629	-9.907	25.363	12.164	-13.199	-3.291
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-10.291	-17.618	14.786	-	-14.786	2.831
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-6.617	7.303	-	-7.303	-686
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-1.513	1.616	-	-1.616	-103
6.3 Inkomensregelingen	-13.127	-14.783	67.589	53.465	-14.124	659
6.4 WSW en beschut werk	-14.064	-14.227	13.444	-	-13.444	783
6.5 Arbeidsparticipatie	-7.520	-7.941	8.658	341	-8.317	-376
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-3.934	-4.198	4.379	18	-4.360	-163
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-9.723	-10.177	11.968	1.090	-10.878	-701
6.712 Begeleiding (WMO)	-11.383	-316	333	-	-333	-16
6.713 Dagbesteding (WMO)	-2.482	-80	87	-	-87	-7
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	221	-221	-	221	-
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-7.565	-1.933	1.796	-	-1.796	137
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-20.139	-17.894	20.148	-	-20.148	-2.254
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-1.722	-174	-184	-	184	358
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-793	-638	796	-	-796	-158
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-7.791	-17.887	19.867	-	-19.867	-1.980
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-609	1.024	-	-1.024	-415
6.791 PGB WMO	-	-546	558	-	-558	-13
6.792 PGB Jeugd	-	-53	59	-	-59	-6
6.811 Beschermd wonen (WMO)	2.158	1.607	850	1.944	1.094	-513
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.218	-1.379	1.453	-	-1.453	-74
6.821 Jeugdbescherming	-3.053	-3.143	3.305	-	-3.305	-162
6.822 Jeugdreclassering	-455	-477	502	-	-502	-25
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-	-928	883	-	-883	44
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-2.083	1.421	-	-1.421	662
Totaal 6 Sociaal domein	-117.732	-133.293	207.782	69.023	-138.759	-5.467

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-13.199	-16.961	-17.423	-15.818
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-14.786	-14.920	-15.055	-14.851
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-7.303	-7.303	-7.303	-7.303
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-1.616	-1.616	-1.612	-1.612
6.3 Inkomensregelingen	-14.124	-14.116	-14.120	-13.893
6.4 WSW en beschut werk	-13.444	-12.651	-11.995	-11.431
6.5 Arbeidsparticipatie	-8.317	-8.289	-8.227	-8.273
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-4.360	-4.311	-4.311	-4.311
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-10.878	-10.997	-11.117	-11.238
6.712 Begeleiding (WMO)	-333	-333	-333	-333
6.713 Dagbesteding (WMO)	-87	-87	-86	-86
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	221	1.346	1.346	1.346
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-1.796	-1.659	-1.638	-1.638
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-20.148	-18.832	-18.832	-18.832
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	184	184	184	184
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-796	-796	-796	-796
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-19.867	-19.867	-19.867	-19.867
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-1.024	-1.024	-1.024	-1.024
6.791 PGB WMO	-558	-559	-559	-559
6.792 PGB Jeugd	-59	-59	-59	-59
6.811 Beschermd wonen (WMO)	1.094	864	864	565
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.453	-1.453	-1.443	-1.443
6.821 Jeugdbescherming	-3.305	-3.305	-3.305	-3.305
6.822 Jeugdreclassering	-502	-502	-502	-502
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-883	-883	-883	-883
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-1.421	-1.383	-1.356	-1.356
Totaal 6 Sociaal domein	-138.759	-139.511	-139.451	-137.318

Financiële toelichting

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 3.291.000 nadeel)

- Wij investeren in het versterken van de sociale basis voor jeugdigen, als een van de drie lijnen van de inzet op jeugd(zorg) als topprioriteit. Dit doen wij vooralsnog door het voorzetten van de ondersteuning aan jongeren via het concept Studio15 voor de komende twee jaar (2025 en 2026) (25-NB-6.7).
- De ingangsdatum voor de investering van de MFA Beckum is naar achteren geschoven. Hierdoor vallen de (eerder geraamde) kapitaallasten vrij in 2025.
- Op basis van de nieuwe meerjarenonderhoudsplannen is gebleken dat de onderhoudsbudgetten voor de bestaande wijkwelzijnsvoorzieningen niet toereikend zijn om het vastgestelde onderhoudsniveau 3 te handhaven. Deze zijn meerjarig, vanaf 2027, bijgesteld.
- Met de Zomernota 2025-2029 zijn extra middelen geraamd voor de beleidsagenda Nieuwkomers (25-FP-6.3), oplopend naar 2026 en aflopend naar 2029. Tot 1 juli 2025 ontvingen wij voor de opvang van Asielzoekers in de Noodopvang € 150 per bed per dag. Daarna is dit landelijk verlaagd naar € 78. Vanaf 1 januari 2026 is Hazenweg een Duurzame Gemeentelijke Opvanglocatie (DGO) met een meerjarige COA-overeenkomst en ontvangen wij € 78 per bed per dag voor opvang, begeleiding en catering (€ 68 zonder catering).
- Voor de uitvoering van de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak (25-NB-6.6) zetten wij incidenteel extra middelen in. Dit doen wij in de jaren 2025 en 2026.
- De motie M15 Fonds voor leefbare wijken is tijdens de behandeling van de Zomernota 2024-2028 aangenomen. Hierdoor is voor de jaren 2025 en 2026 incidenteel € 100.000 beschikbaar gesteld.
- Ouders doen meer een beroep op kinderopvang sociaal medische indicatie. Hiervoor hebben wij in de Zomerbrief (22-ZB-6.1) onze budgetten bijgesteld. Het meerjarig perspectief groeit tot en met 2026 met € 50.000 per jaar.
- Een deel van het verschil wordt veroorzaakt door scherper begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028.

- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.21 t/m 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (€ 2.043.000 voordeel)

- Met de keuze voor de lokale inkoop van basisondersteuning zetten wij een belangrijke stap in lijn met onze, inhoudelijke en financiële, ambities vanuit het transformatieplan. Het verwachte transformatie-effect (besparingspotentieel) is (met een ingroeipad) opgenomen in de opdrachtsom. Dit zorgt voor een voordeel op dit taakveld in 2026 ten opzichte van 2025. Om dit te kunnen realiseren hebben wij voor 2025 en 2026 een incidenteel investeringsbudget beschikbaar gesteld aan Stichting Wijkkracht (25-FP-6.1).
- Conform het rapport Groeipijn van Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7%, dit is conform de ontwikkelingen van gemeente Hengelo van de afgelopen jaren.
- Jeugd(zorg) is als topprioriteit benoemd in de Zomernota 2024-2028. Er is ingezet op stevige regie op de toegang en samenwerking met de basisondersteuning door middel van incidentele formatie. Zie 25-NB-6.2 en 25-NB-6.5.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.3 Inkomensregelingen (€ 659.000 voordeel)

- Voor het beleidskader 'Blik op morgen - perspectief op een betere toekomst' (zaaknummer: 3842257) zijn in de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds (24-FP-9.3 Dienstverlening armoede en schulden en Armoedebestrijding kinderen) en in de meicirculaire 2025 (25-FP-9.3 IBO Problematische schulden) zowel incidentele als structurele middelen beschikbaar gesteld. De incidentele middelen bedragen € 388.000 en hebben alleen betrekking op 2025.
- Het ROZ heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) voor de gemeente Hengelo en ook voor haar 16 opdrachtgevende gemeenten uitgevoerd. Voor de meerjarige uitvoeringslasten is een reserve gevormd. De begrote meerjarige uitvoeringskosten Tozo zijn geactualiseerd in de Zomernota 2025-2029 (25-FP-6.4). Per saldo wordt de reserve niet volledig benut, het saldo valt over de komende jaren vrij.
- Het budget kwijschelding rioolheffing is in 2026 naar beneden bijgesteld op basis van de werkelijke uitkomsten van de laatste jaren. De lasten rioolheffing verrekenen wij met de voorziening Riolerings en daarmee is deze bijstelling voor de begroting budgettair neutraal.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.4 Wsw en beschut werk (€ 783.000 voordeel)

- De rijksvergoeding die wij ontvangen voor de uitvoering van de Wsw betalen wij één op één door aan de SWB. Dit betreft meerjarig een sterk aflopende vergoeding (sterfhuisconstructie). De aflopende kosten worden in programma 6 geraamd en de rijksvergoeding maakt deel uit van de gemeentefondsuitkering (programma 9).

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 376.000 nadeel)

- De aantallen Nieuw Beschut zullen toenemen en daardoor lopen de begeleidingskosten Nieuw Beschut meerjarig in deze Beleidsbegroting op. Dit leidt in 2026 t.o.v. 2025 tot een nadelig verschil, waarbij dat verschil licht oploopt richting 2029.
- We richten ons de komende periode op het versterken van de integratie van nieuwkomers door hen te ondersteunen in taalontwikkeling d.m.v. taalcursussen en interculturele kennisdeling (25-FP-6.3). Het gaat onder andere om nieuwkomers die door woningkrapte nog verblijven in een AZC en om Oekraïners die inmiddels drie jaar in Nederland zijn en zich hier permanent willen vestigen. Daarvoor is aanvullende personele capaciteit nodig. De benodigde middelen onttrekken wij uit de reserve Vluchtelingen.
- Het eenmalige budget van € 306.000 dat we in 2024 ontvangen hebben om de doelgroep Einde lening inburgeraars (ELIP) van vóór 2022 alsnog aan een inburgeringsdiploma te helpen, hebben we over de periode 2025-2028 aflopend in de begroting verwerkt.
- In de jaarschijf 2025 is een budgettair neutrale correctie gemaakt voor inkomsten (o.a. rijksinkomsten Inburgering, Wet inburgering en Onderwijsroute) en uitgaven (bekostiging van de inburgeringsvoorzieningen en de aan Stichting Wijkkracht verleende subsidie).
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo) (€ 163.000 nadeel)

- De extra middelen vanuit de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds voor het scheiden van wonen en zorg in de Wlz zijn toegevoegd aan het budget hulpmiddelen (25-FP-9.3).
- Het resterende verschil wordt verklaard door twee componenten. Enerzijds leidt de toegepaste prijsindexatie tot een nadeel. Anderzijds is er een voordeel door het scherper begroten op basis van de uitkomsten van de budgetanalyse (25-FP-9.24).

6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo) (€ 701.000 nadeel)

- Het nadelige verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie.
- In de Zomernota 2025-2029 hebben we de verwachte volumeontwikkelingen geactualiseerd (25-FP-6.5). Er is weliswaar sprake van een stijging van het aantal ouderen in Hengelo van 0,9% (peil 2024). Het aantal ouderen dat gebruik maakt van zorg neemt echter niet toe, maar is stabiel, mede door de inzet van 'Krachtig oud worden'. Dit leidt tot een voordeel op huishoudelijke ondersteuning.

6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo) (€ 0)

In de Voorjaarsnota 2023 is door het Rijk besloten dat het abonnementstarief in de Wet maatschappelijke ondersteuning wordt afgeschaft en dat in de plaats daarvan vanaf 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw wordt ingevoerd. De invoering hiervan is in eerste instantie (opnieuw) met 1 jaar uitgesteld naar 2027. De uitkering vanuit het gemeentefonds is daarom vanaf 2027 ook lager, hiervoor is aan de lastenkant een taakstelling in onze begroting opgenomen binnen taakveld 6.714. Dit zorgt voor een verschil in de meerjarenraming op dit taakveld. In juni 2025 is bekend geworden dat het voorstel tot de Wet afschaffing abonnementstarief in de Wmo controversieel is verklaard. De invoering zal nu minstens opschuiven tot 1 januari 2028.

Jeugdhulp, 6.751 t/m 6.763, 6.792, 6.821, 6.822 en 6.92 Jeugdhulp (totaal: € 3,8 miljoen nadeel in 2026 en de jaren erna € 6,5 miljoen nadeel) De grootste verschillen op dit taakveld worden veroorzaakt door:

De grootste verschillen op dit taakveld worden veroorzaakt door:

- Er is sprake van een stabilisatie van het aantal jeugdigen (-0,2%) en een stabilisatie van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg. Op basis van het aantal cliënten verwachten we een volumeontwikkeling van 0%. Toch zien wij een stijging van de jeugdzorgkosten door stijgende complexiteit van de casuïstiek. Conform het rapport Groeipijn van Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7% voor 2025 en 2026. Dit betekent in 2026 € 0,5 miljoen aan extra uitgaven, ten opzichte van de voorgaande meerjarenbegroting en vanaf 2027 een structurele bijstelling van € 1,2 miljoen. Zie 25-FP-6.6. Wij zien dat door de inzet op formatie Team Jeugd & Gezin een hogere kostenstijging wordt voorkomen. Zie 25-NB-6.2 en 25-NB-6.3.
- In de Zomernota 2024-2028 hebben we op basis van de volumes 2023 een inschatting gemaakt van de impact van de regionale inkoop vanaf 2025 (zie 24-FP-6.7). Deze inschatting hebben wij geactualiseerd op basis van de volumes van 2024. Een aandachtspunt hierbij is dat 2025 een overgangsjaar is voor zowel de lokale als regionale inkoop. De huidige inschatting betekent in 2026 € 0,9 miljoen aan extra uitgaven, ten opzichte van de voorgaande meerjarenbegroting, op basis van de toename van zorgintensiteit en structureel vanaf 2027 € 3,5 miljoen.
- Een groot deel van de jeugdhulp kopen wij (verplicht) regionaal in. Goed opdrachtgeverschap en goede kwaliteit vragen om reële tarieven. Dit zijn wij wettelijk verplicht. Er zijn verschillende ontwikkelingen die maken dat de tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening fors hoger worden. De totale impact hiervan bedraagt structureel € 2,6 miljoen. Zie 25-FP-6.6 en 25-FP-9.2.
- Stichting Wijkkracht kan met behulp van een extra investering innovatief aanbod realiseren en slimme verbindingen leggen, die zichtbaar bijdragen aan de te bereiken transformatie. Het is een incidentele investering, waarvan het effect structureel geborgd zal worden. De kosten bedragen € 1,7 miljoen (€ 370.000 in 2025 en € 1.350.000 in 2026).
- We hebben in Hengelo te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg geleverd moet worden. In 2025 bedragen de zorgkosten voor dit gezin € 1,3 miljoen. De kosten in 2024 en 2025 krijgen we vergoed vanuit de compensatieregeling woonplaatsbeginsel (25-FP-6.6).
- De pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen loopt tot en met juli 2025. De structurele bijdrage wordt vanuit het transformatieplan gedekt. De onderwijszorgklassen zullen wij niet opnieuw inkopen. Wij gaan hiervoor onderzoeken welke vorm van ondersteuning nodig is voor de leerlingen van deze klassen

en of en hoe de basisondersteuning hierin een rol kan spelen. De huidige subsidie is met 1 schooljaar verlengd (25-FP-6.1).

- De jaarlijkse subsidie ten behoeve van het GRIP-team is in werkelijkheid lager dan begroot. De kosten van de uitvoerende organisatie is de afgelopen jaren lager dan wij hebben begroot. Dit zorgt voor een structureel voordeel ten gunste van het besparingspotentieel (25-FP-6.1).
- Er is een uitbreiding voor contractmanagement jeugd omdat het takenpakket door de regionale ontwikkelingen, basisondersteuning en de opgave jeugd te groot werd. Het gaat om 0,6 fte incidenteel voor 2 jaar. Omdat de ontwikkelingen nu al extra inzet vragen, start deze in mei 2025 (zie 25-FP-6.5 Prognoses en ontwikkelingen jeugd) en loopt deze door tot mei 2027.
- Het verschil wordt veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.811 Beschermd wonen (€ 513.000 nadeel)

In Hengelo hebben wij de afgelopen jaren de teruggave van beschermd wonen incidenteel opgenomen in onze begroting, dan wel verantwoord in de Jaarstukken. Gezien de huidige financiële situatie van gemeenten en de stellingname van de gemeente Enschede over deze middelen, is via de Zomernota (25-FP-6.9) de incidentele teruggave vanaf 2026 als structureel (€ 1,7 miljoen) aangemerkt. Van deze middelen wordt vanaf 2026 een deel structureel ingezet in de doelgroep om instroom in (beschermd) wonen te voorkomen en de uitstroom te bevorderen. Daarnaast wordt hieruit de ondersteuning bij gemengd en geclusterd wonen in de opdracht basisondersteuning structureel gedekt. Het resterende deel van de inkomst (€ 864.000 jaarlijks in 2026 t/m 2028; € 565.000 structureel vanaf 2029) komt ten gunste van het begrotingssaldo.

Tevens heeft nadien de gemeenteraad van Enschede in de Zomernota besloten dat ze de maximale hoogte van de reserve beschermd wonen naar beneden gaan bijstellen. Het is gebaseerd op 15% van de uitkering beschermd wonen, waardoor de stand van de reserve circa € 1 miljoen te hoog was. Voor Hengelo betekent dit een incidentele bate van € 230.000 in 2026.

6.812 Maatschappelijke -en vrouwenopvang (Wmo) (€ 74.000 nadeel)

Centrumgemeente Enschede ontvangt via het Rijk de middelen voor maatschappelijke- en vrouwenopvang. De indexatie op de bijdrage Maatschappelijke Opvang ontvangen we in het gemeentefonds en dragen we over aan de centrumgemeente Enschede die uitvoering geeft aan de Maatschappelijke opvang. (25-FP-6.10).

6.91 Coördinatie en beleid Wmo (€ 44.000 voordeel)

Het verschil wordt veroorzaakt door toerekening van uren.

Risico's

Het sociaal domein staat onder toenemende druk door een combinatie van financiële, demografische en beleidsmatige ontwikkelingen. De volgende risico's zijn van invloed op de continuïteit, kwaliteit en betaalbaarheid van de ondersteuning aan onze inwoners:

Structurele budgetdruk en taakstellingen

De structurele druk van de rijksbijdrage op het budget voor het sociaal domein leidt tot een spanningsveld tussen noodzakelijke ondersteuning en beschikbare middelen. Er wordt hard gewerkt aan de transformatie bij Wmo en jeugd om de taakstelling te realiseren. Ook ligt er een taakstelling in de opdracht basisondersteuning. Terwijl we hier aan werken wordt de volgende taakstelling door het Rijk al aangekondigd. Dit kan leiden tot verschraving van voorzieningen, toenemende maatschappelijke onrust en een stapeling van besparingsopgaven.

Ook het BUIG-budget is onvoldoende voorspelbaar en sluit niet aan bij de lokale realiteit. De recente negatieve bijstellingen, ondanks gelijkblijvende parameters, vergroten het financiële risico. De hoge instroom van statushouders wordt niet adequaat meegenomen in het verdeelmodel, wat leidt tot forse tekorten op de inkomensregelingen. Vanuit de gemeente is het lastig te voorspellen wanneer statushouders gehuisvest worden binnen de gemeente.

Toenemende zorgvraag en maatschappelijke trends

De vergrijzing, toename van complexe zorgvragen en een toenemende zorgen over mentale gezondheid onder jongeren leiden tot een stijgende druk op voorzieningen. De verwachte korting op jeugdzorg in 2028 vergroot dit risico. De jeugdzorg is bovendien deels landelijk en regionaal georganiseerd, wat de lokale sturingsmogelijkheden beperkt.

Tegelijkertijd vraagt de opvang en integratie van nieuwkomers om maatwerk waarvoor het huidige zorglandschap onvoldoende is ingericht.

Kwetsbaarheid van partners en uitvoeringskracht

Het werkveld kampt met personeelstekorten en hoge werkdruk. Als deze organisaties omvallen of hun taken niet meer kunnen uitvoeren, komt de continuïteit van ondersteuning in gevaar. Binnen de gemeentelijke organisatie zelf is de uitvoeringscapaciteit eveneens kwetsbaar, wat risico's kan opleveren voor de uitvoering van wettelijke taken.

Arbeidsmarktkrapte en mismatch doelgroep

Hoewel er sprake is van arbeidsmarktkrapte, profiteren kwetsbare doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt hier nauwelijks van. De afstand tot de arbeidsmarkt blijft groot, wat leidt tot langdurige ondersteuningstrajecten en oplopende kosten. Er zijn veel mensen aan het werk met de inzet van loonkostensubsidie, wat leidt tot aanzienlijke besparingen op andere inkomensregelingen. Maar de inzet voor de doelgroep blijft hoog.

Beleidswijzigingen en tempo van verandering

Snelle en soms overhaaste beleidswijzigingen vanuit het Rijk, zoals de herziening van de Participatiewet, brengen onzekerheid en extra uitvoeringslasten met zich mee. De gewenste klantgerichte benadering vraagt om meer tijd en capaciteit, die momenteel niet beschikbaar is.

Ook binnen de Wmo en Jeugd merken we dat er nauwelijks tijd is om een verandering goed te implementeren, voordat de volgende verandering zich aandient.

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Traag, Lutikholt en Brand

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Volksgezondheid

Transformatieplannen Integraal Zorgakkoord

Wij werken samen met de andere 13 Twentse gemeenten, Menzis, Samen Twente en de Provincie in de Twentse Koers. Samen met Twente Beter (de samenwerking van de Twentse zorg- en welzijnsaanbieders) wordt gewerkt aan de uitvoering van het regioplan. Een onderdeel is het aanvragen van transformatiemiddelen. Twente Beter is bezig met het aanvragen van middelen voor de transformatie van de ouderenzorg. Gemeenten werken samen met Twente Beter om de Mentale gezondheid in Twente verder door te ontwikkelen.

Nota gezondheid Iedereen gezond(er)!

Wij geven uitvoering aan de, eind 2024 vastgestelde, nota gezondheid. Wij spelen als gemeente een faciliterende rol door samen te werken met Menzis, huisartsen en andere stakeholders om de toegang tot zorg te verbeteren, zowel voor inwoners als nieuwkomers. Wij geven samen met partners uitvoering aan het hitteprotocol wat een doorvertaling is van het Nationaal Hitteplan, waarbij de boodschap wordt geconcretiseerd op basis van de lokale situatie en vervolgens breder wordt verspreid onder lokale partijen. Het plan beschrijft de rol- en taakverdeling van de betrokken partners tijdens de verschillende fases van een warme periode.

SPUK-GALA loopt af

De specifieke uitkering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK-GALA) is toegekend voor de periode van 2023-2026. Landelijk is afgesproken om de inzet van de beweging naar de voorkant te continueren. Dit is vastgelegd in het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord ouderen (HLO). Deze akkoorden liggen in het najaar van 2025 voor bij de gemeenten voor vaststelling. Met het AZWA en HLO ontvangen gemeenten structurele middelen voor het versterken van preventie en het inrichten van een basisinfrastructuur. De lokale gevolgen van deze akkoorden vragen mogelijk een herijking van onze lokale ambities en een mogelijk herprioritering van de inzet en middelen.

Integraal Zorgakkoord en Twentse Koers

Wij werken samen met de andere 13 Twentse gemeenten, Menzis, Samen Twente en de Provincie in de Twentse Koers. Samen met Twente Beter (de samenwerking van de Twentse zorg- en welzijnsaanbieders) wordt gewerkt aan de uitvoering van het regioplan. Een onderdeel is het aanvragen van transformatiemiddelen. Twente Beter is bezig met het aanvragen van middelen voor de transformatie van de ouderenzorg. Gemeenten werken samen met Twente Beter om de Mentale gezondheid in Twente verder door te ontwikkelen.

De Twentse Koers is een tijdelijke samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, Zorgverzekering en zorgkantoor Menzis, Provincie Overijssel en Samen Twente. Uitgezonderd Samen Twente, zijn deze partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor eventuele frictie- en desintegratie kosten als het contract met Twentse Koers niet wordt verlengd. De huidige samenwerkingsovereenkomst eindigt eind 2026. Eind 2025 wordt de Twentse Koers geëvalueerd. Deze evaluatie vormt de basis voor een advies over de toekomstige regionale samenwerking, voor de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord en het samenhangende Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) en Hoofdlijnenakkoord ouderenzorg (HLO). Ondanks dat de Twentse Koers vooral met tijdelijke contracten werkt, kan een eventueel einde van de Twentse Koers een risico zijn voor de Twentse gemeenten.

Integrale suïcidepreventie wordt wettelijke taak

Met ingang van 1 januari 2026 zijn gemeenten wettelijk verantwoordelijk voor lokaal suïcidepreventiebeleid. Hoewel hiervoor structurele rijksmiddelen beschikbaar komen, blijkt uit de uitvoeringstoets dat aanvullende financiering nodig is voor een effectieve aanpak. In Twente wordt momenteel een scenarioanalyse uitgevoerd door GGD Twente om te bepalen of een regionale of lokale uitvoering het meest passend is.

Actualisering uitvoeringsplan dementie

De vergrijzing en toename van dementie vragen om een herziening van het uitvoeringsplan Dementievriendelijke gemeente 2023–2027. Actuele ontwikkelingen, onderzoek van Platform 31 en een dementiescan van de Alzheimer Nederland zullen, samen met input van de gemeenteraad verwerkt worden tot een actualisatie die aansluit bij het Transformatieplan.

Mentale gezondheid

De 14 Twentse gemeenten hebben in 2025 samen met zorgorganisaties, welzijnspartijen, inwoners en ervaringsdeskundigen gewerkt aan een transformatieplan voor Twente, om de mentale gezondheid van inwoners te verbeteren. Het is een integrale aanpak, waarin domein overstijgend wordt samen gewerkt. Het doel is om de mentale veerkracht van inwoners te versterken en de focus te verschuiven van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. Dit regionale plan sluit aan bij onze lokale transformatiebeweging. We maken een lokaal plan van aanpak dat is afgeleid van het regionale plan en leggen hierin de verbinding met onze lokale initiatieven en opgaven.

Duurzaamheid

In *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026*, hebben wij onze ambities uitgewerkt in concrete doelstellingen, activiteiten, etc. Dat doen we onder meer door het stimuleren en helpen van onze inwoners om hun woning energiezuiniger en aardgasvrij te maken. Ook werken we aan het ontwikkelen van een toekomstbestendige energie-infrastructuur, waarin we ook zelf energie opwekken en lokaal eigendom bevorderen. Daarnaast zien wij een belangrijke rol voor de warmte om de energievoorziening toekomstbestendig te maken. Daartoe verkennen wij met de gemeenten Enschede en Borne en verschillende partners de ontwikkeling van een regionaal warmtebedrijf. En we geven als gemeente het goede voorbeeld, bijvoorbeeld door het verduurzamen van ons eigen vastgoed. Deze doelen hebben wij gekoppeld aan de benodigde menskracht en financiële middelen. Het programma wordt jaarlijks uitgewerkt in uitvoeringsplannen per thema. Met een looptijd van vier jaar borgen wij stabiliteit en focus op realisatie van de doelen op korte en middellange termijn. Programmatisch werken betekent ook dat wij flexibiliteit inbouwen om belangrijke veranderingen mee te kunnen nemen. In 2026 stellen we een nieuw programma op voor de periode 2027-2030

Door het Rijk zijn meerjarig (2026-2030) middelen in de begroting opgenomen, voor de dekking van uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord voor lagere overheden en specifiek voor de opgave van de energietransitie. De CDOKE regeling eindigt dit jaar. Voor het vervolg is besloten om de SPUK CDOKE over te hevelen in een Bijzondere Fondsuitkering, de zogenaamde BFU. De Bijzondere Fondsuitkering (als uitkeringsvorm) kan pas vanaf 2027 worden ingesteld door het Rijk, waardoor de uitvoeringsmiddelen in 2026 éénmalig uitgekeerd worden via een decentralisatie-uitkering. Uit onderzoek door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) blijkt dat de uitvoeringslasten veel hoger zijn dan eerder werd aangenomen.

Inmiddels zijn vanuit het Rijk diverse financiële stromen ingezet, zoals voor de bestrijding van energiearmoede, isoleren, hernieuwbare opwekking, duurzame mobiliteit, warmtetransitie en overige opgaven in de gebouwde omgeving. Dit gaat gedeeltelijk in de vorm van projectfinanciering. Waar mogelijk zetten wij met geschikte projecten in op het verkrijgen van deze projectmiddelen (specifieke uitkeringen).

We werken hard aan de uitvoering. Dat vergt niet alleen veel inzet maar ook investeringen. De middelen van het Rijk die wij hebben ontvangen en zijn beschikt voor de jaren tot en met 2025 bieden een goede basis. Wij zetten deze en de bestaande middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in, om het maximale resultaat te bereiken. Zo bieden we op basis van de speciale uitkeringen (SPUK's) voor bestrijding energiearmoede en voor isoleren, een steeds beter gevulde gereedschapskist aan om onze inwoners te helpen. Tegelijkertijd is de verwachting dat wij in de komende jaren naast menskracht ook meer financiële middelen zullen moeten gaan inzetten voor de realisatie.

Afval

Als Hengelo blijven we aansluiten bij de landelijke, regionale en lokale visies en doelstellingen op het gebied van afval en duurzaamheid (onder andere Nederland Circulair 2050, Afvalloos Twente, Koersdocument duurzaamheid Hengelo). De rode lijn hierin is: minder restafval, meer hergebruik (circulariteit). Daarom gaan wij door met het voorkomen van afval, het goed scheiden ervan en zorgen dat zoveel als mogelijk grondstoffen kunnen worden hergebruikt voor hoogwaardige recycling.

We houden ons uiteraard aan de geldende Europese en Nederlandse wetgeving (Kaderrichtlijn Afvalstoffen en Landelijk Afvalbeheerplan 3). Hierbij zien we dat deze aan het veranderen is. Er wordt vanuit deze wetgevingen duidelijker gestuurd op de manier van inzamelen en verwerken. Met als doel het verder stimuleren van een circulaire

economie, verminderen van afval en zorgen voor hoogwaardige recycling. Steeds meer wordt voorgeschreven systemen te gebruiken die bewezen effectief zijn. Een vorm van standaardisering dus. Gemeenten raken op dat punt deels hun beleidsvrijheid kwijt.

Een voorbeeld hiervan is de nieuwe Ketenovereenkomst Verpakkingen, waar gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven in september 2025 een akkoord over hebben bereikt. De afspraken gaan per 1 januari 2026 in. In deze overeenkomst staan positieve zaken, zoals geen afkeur PMD meer en er mag meer in de PMD container. Tegelijkertijd geldt het uitgangspunt 'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet'. Met daarbij bindende afspraken wanneer een gebied voor bron- of nascheiding in aanmerking komt. Dit heeft ook gevolgen voor Hengelo. In oktober 2025 wordt aan de gemeenteraad een raadsvoorstel aangeboden.

Een ander middel vanuit de Europese- en Rijksoverheid om gemeenten te beïnvloeden is een prijsprikkel. Het verbranden van restafval zal de komende jaren duurder worden door het verhogen van de verbrandingsbelasting en de CO2-heffing. Al is over de CO2-heffing op dit moment nog veel onduidelijk of deze wordt ingevoerd en wat de hoogte gaat zijn. Ook over de gevolgen van het afschaffen van de plastictaks voor bedrijven is nog veel onduidelijk. Dit gaat mogelijk effect hebben op de totale afvalkosten in Hengelo, maar de exacte impact op dit moment is nog niet door te rekenen.

Gelukkig zien we ook positieve ontwikkelingen op landelijk gebied. Zo wordt de stap gemaakt van het Landelijk Afvalbeheerplan 3 (LAP3) naar het Circulaire Materialenplan 1 (CMP1). Regels in Nederland ten aanzien van de mogelijkheden voor hergebruik worden versoepeld. Ook in Hengelo zijn we daar druk mee bezig, in de vorm van het opzetten van een Circulair Ambachtsnetwerk. We willen ervoor zorgen dat afval- en grondstoffen zoveel mogelijk lokaal worden hergebruikt. Het Milieupark aan de Wegtersweg is daar een belangrijke schakel in. Inwoners zijn gemotiveerd om bij te dragen aan circulaire economie. Zo zijn er steeds meer deelkasten, zijn er inwoners die hun spullen aan huis zetten om het gratis op te laten halen en wordt er maandelijks het Repair Cafe georganiseerd. Ook bedrijven betrekken we bij dit netwerk.

Op gemeenteniveau zien we ook andere ontwikkelingen. Het beleid heeft gezorgd voor een duidelijke afname in het restafval van bijna 250 kilogram fijn restafval per inwoner in 2011 naar 66 kg fijn restafval per inwoner in 2024. De afname is afgelopen jaar echter wel gestagneerd. Om de doelen te halen zijn vervolgstappen nodig. De prioriteit ligt hierbij in 2026 op de inzameling van restafval en PMD, maar we moeten zeker niet de andere afvalstromen uit het oog verliezen. Hierbij is een goede afweging tussen kosten, service naar inwoner en milieuprestatie van belang. Een integrale actualisatie van het afvalbeleidsplan wordt opgestart in 2026.

Als laatste zijn we in Hengelo ook sterk afhankelijk van wat de marktprijzen van verschillende afvalstromen gaan doen. De afgelopen jaren hebben we bijvoorbeeld sterke schommelingen gezien in de prijzen van hout en oud papier. Dat zal in 2026 niet anders zijn.

Riolering

De riolering in Hengelo vormt een uitgebreid netwerk van voornamelijk ondergrondse infrastructuur. In totaal omvat dit netwerk bijna 1.000 kilometer aan rioolleidingen, waarvan een deel al bijna een eeuw oud is. Deze infrastructuur is van cruciaal belang voor de volksgezondheid en het goed functioneren van Hengelo.

Om de kwaliteit van ons riool op orde te houden staan de komende jaren diverse projecten gepland om riolering te renoveren en te vervangen. Ook vindt door planologische ontwikkelingen in de stad uitbreiding plaats dat invloed heeft op (het beheer van) ons rioolstelsel. Daarnaast vinden landelijk vele (beleids)ontwikkelingen plaats die invloed hebben of gaan hebben op onze riolering. Wij volgen deze ontwikkelingen en anticiperen hier samen met onze regionale gebiedspartners op. Zo stellen wij samen met het waterschap beleid op ten aanzien van onze IBA's (kleine locale zuiveringunits bij opstallen die verder dan 40 meter van het hoofdriool zitten).

De financiële druk op het stedelijk waterbeheer neemt toe door stijgende kosten voor onderhoud, vervanging en klimaatadaptieve maatregelen. Tegelijkertijd staat de uitvoeringscapaciteit onder druk door een aanhoudend tekort aan gekwalificeerd personeel. Dit tekort is niet uniek voor onze organisatie, maar speelt breed binnen de sector en vormt een structurele uitdaging voor de uitvoering van gemeentelijke watertaken. Samen met en binnen het Twents WaterNet wordt hier komend jaar aandacht aan besteed.

Water

Hengelo is een echte waterstad. Niet voor niets ontstond de stad langs drie beken en ontwikkelde de industrie zich langs deze wateraders. Beken en watergangen zijn van essentieel belang voor de leefbaarheid in het stedelijk gebied.

Door de klimaatveranderingen neemt de druk op het beschikbare water toe. We moeten de beken meer ruimte geven om het overtollige regenwater af te voeren. Ook moeten we waterberging creëren om wateroverlast te voorkomen en het grondwaterpakket aan te vullen. Daarmee dragen we positief bij aan de droogtebestrijding. De gemeente Hengelo richt zich niet alleen op het creëren van ruimte voor water, maar ook op het benutten van gemeentelijke vijvers en waterpartijen voor de tijdelijke opvang van hemelwater. Deze aanpak draagt bij aan het opvangen van de effecten van extreem weer, zoals hevige neerslag en droogte, en versterkt de klimaatbestendigheid van de stad.

We moeten zuiniger om gaan met het beschikbare zoetwatervoorraad voor drinkwater (zowel in volume als in kwaliteit). Om dit alles te bereiken moeten we de komende jaren sterk gaan ontstenen en vergroenen. Een hele opgave waar wij ook volgend jaar ons voor zullen inzetten. De afgelopen jaren zijn het Programma Water en Riolering en de Klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Vanaf 2024 hanteren wij een hogere waterbergingsnorm bij planologische ontwikkelingen. Wij staan voor deze norm om de leefbaarheid van onze stad te blijven garanderen. De kosteneffecten hiervan zijn niet voor niets onderdeel van de grondexploitatie. Zodoende werken wij 'water en bodem sturend' en voorkomen hiermee dat wij de problematiek afwentelen naar de toekomst of anderen.

Naast het 'normale' riool onderhoud en vervanging blijven wij samenwerken met regionale gebiedspartners aan het water in de stad. Aan de samenwerkingsovereenkomst "Klimaat Actieve Stad Hengelo" met het waterschap wordt momenteel uitvoering gegeven. Deze overeenkomst loopt tot 2027. Alle kosten hiervan worden gedekt vanuit het Programma Water en Riolering.

Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering komen hevige regenbuien vaker voor. Ook wordt het droger en heter. Om in de toekomst het risico op wateroverlast beperkt te houden, moeten wij de riolering en het stedelijk watersysteem aanpassen. Hierbij zijn vooral grotere bovengrondse maatregelen nodig om het teveel aan water tijdelijk te bergen, zowel in groenstroken van de gemeente als op particulier terrein. Wij kiezen voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door daarnaast te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, houden wij de risico's op wateroverlast beperkt. Door water langer vast te houden, kunnen wij een buffer realiseren voor droge tijden.

Door het voortschrijdend inzicht van de effecten van de klimaatverandering zullen normen en eisen worden bijgesteld, zoals meer ruimte voor waterberging. Door de gemeente, maar ook door andere, externe partijen. Voorbeeld is het beleidsadvies "Compensatie toename verhard oppervlak" van het Waterschap Vechtstromen. Deze maatregelen moeten verwerkt worden in, en afgestemd worden met toekomstige plannen.

Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. Wij hanteren het principe dat water en bodem sturende elementen zijn bij de inrichting van de openbare ruimte. Ook stimuleren wij particulieren om minder stenen en meer groen aan te leggen. Wij doen dat informatief via de website www.groenblauwtwente.nl en door deel te nemen aan het NK Tegelwippen en het lidmaatschap van Stichting Steenbreek. Samen met waterschap Vechtstromen gaan we de beken meer ruimte geven. Ook hierdoor neemt niet alleen de waterberging toe maar ook de biodiversiteit. In 2022 heeft de raad de Klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Om deze strategie te kunnen uitvoeren, is een nadere analyse uitgevoerd naar de kwetsbaarheden in het stedelijk gebied. Deze analyse vormt de basis voor een maatregelenprogramma dat in 2025 wordt opgeleverd. Het programma richt zich hoofdzakelijk op meekoppelkansen voor klimaatadaptatie binnen reeds geplande projecten in het fysieke domein. De financiering wordt primair gezocht in bestaande middelen, aangevuld met subsidies en co-financiering.

Vanaf 2026 wordt het maatregelenprogramma ingezet als leidraad voor een integrale aanpak van klimaatadaptatie. De uitvoering vindt plaats, mits financieel haalbaar, in samenhang met andere beleidsdoelen. De watergerelateerde opgaven maken hierbij integraal onderdeel uit van het Programma Water en Riolering 2023-2027.

Bodem en Milieu

De Omgevingswet stelt de gemeente tot taak om:

- een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit te bereiken en in stand te houden, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur.
- om de fysieke leefomgeving doelmatig te beheren, te gebruiken en te ontwikkelen ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De aandacht voor milieu-effecten en milieuregels in het Omgevingsplan zijn daar een belangrijke onderdelen van.

We gaan uit van het in stand houden en verbeteren van een gezonde en veilige leefomgeving. We geven uitvoering aan het Hitteprotocol, die in 2025 samen met partners is opgesteld. We actualiseren het geluidbeleid en het externe veiligheidsbeleid (als onderdelen van de Omgevingsvisie). Op het gebied van milieu gaan we voorbereidingen treffen voor het vastleggen van de basis geluid emissie.

Relevante beleidsnota's

- [Lokaal Preventieakkoord Hengelo. Kansengelijkheid in gezondheid 2021-2024](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- [Regioplan Twente, Twentse Koers: Samen koersen op gezondheid en goede zorg in Twente\(2023\)](#)
- GGD Twente. Gezonde generaties in Twente. Een visie op de publieke gezondheid (2024)
- [Nota bodembeheer regio Twente, Twents beleid veur oale grond 2.0 \(2023\)](#)
- [Regionale bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo \(2023\)](#)
- [Beleidsregels PFAS regiogemeenten Twente \(2020\)](#)
- [Twente bodemkwaliteitskaart PFAS \(2020\)](#)
- Visie Bodem en Ondergrond Hengelo (2021)
- [Keuzescenario Afvalloos Hengelo \(2015\)](#)
- [Landelijk Afval Plan 3 2017-2029](#)
- Slimmer omgaan met grondstoffen
- [Circulair Materialenplan 1](#)
- [Nieuwe afspraken inzameling verpakkingsafval \(Ketenovereenkomst Verpakkingen\)](#)
- [Nederland Circulair 2050](#)
- Nota geluid, 2015
- Actieplan Geluid, 2024
- [VTH Beleid Twente en de Nadere uitwerking VTH beleid Twente\(2019\)](#)
- [Klimaatadaptatiestrategie Hengelo \(2022\)](#)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (2023)
- Programma Water en Riolering 2023-2027
- Klimaat Actieve Stad Hengelo 2023-2027

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een GR voor de organisaties GGD (Gemeenschappelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

Zie paragraaf 5.2.6 voor informatie over de kerntakendiscussie SamenTwente.

Recreatieschap Twente, portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid/Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu

Recreatieschap Twente werkt samen met gemeenten aan een afvalloos en duurzaam Twente.

Twente Milieu

Twente Milieu is afvalinzamelaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Twence

Twence is afvalwerker en duurzaamheidsbevorderaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

GR Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT houdt in opdracht van ons toezicht op milieuregelgeving en uitvoering van bodemsaneringen, behandelt milieudeel vergunningaanvragen en - meldingen en adviseert op milieuaspecten, zoals bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en asbest.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten.

Enexis

Enexis is de netbeheerder van gas- en elektriciteitsnetten in diverse gemeenten in Nederland waaronder in Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Warmtenetwerk Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Firan (voorheen Alliander DGO) mede eigenaar van de hoofdtransportleiding van het warmtenetwerk.

Warmtebedrijf Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Ennatuurlijk mede eigenaar van de distributienetten van het warmtenet in Hengelo. Het warmtebedrijf verzorgt de levering van warmte aan klanten zoals woningen en bedrijven.

Overige organisaties waarmee we samenwerken:

Waterschap Vechtstromen

Het waterschap onderhoudt en beheert de belangrijke waterlopen en vijvers in Hengelo.

Twents waternet

Twents waternet is het samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel.

Wat willen we bereiken?

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

7.1.1 Huishoudens en organisaties verbruiken minder (fossiele en niet-fossiele) energie

Beleidsindicatoren	Peilwaarde ¹ (jaar): ³	Jaarstukken		Streefwaarden begroting: ²			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Elektriciteitsgebruik gebouwde omgeving in Hengelo (kWh = x 1.000.000)	365,9 (2019)	n.n.b. (359,1 in 2023)	337,5	337,5	331	324	317
Gasverbruik gebouwde omgeving in Hengelo (m3 = x 1.000.000)	225,2 (2019)	n.n.b. (117,8 in 2023)	208,0	208	204	200	196

1 n.n.b. deze gegevens zijn nog niet beschikbaar vanuit de landelijke Klimaatmonitor

2 Streefwaarden begroting gebaseerd op 2% energiebesparing per jaar

3 (index = 100)

7.1.2 Huishoudens en organisaties wekken meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen

Beleidsindicatoren ¹	Peilwaarde (jaar): ²	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal bekende hoeveelheid opgewekte hernieuwbare warmte in Hengelo (TJ)	2.031(2019)	geen streefwaarde	geen streefwaarde	idem	idem	idem	idem
Totaal hoeveelheid opgewekte hernieuwbare elektriciteit in Hengelo (TJ)		n.n.b. vastgesteld	n.n.b. vastgesteld	idem	idem	idem	idem
Aandeel (%) gasloze woningen t.o.v. totaal aantal	1.167(2019)	n.v.t.	n.v.t.	idem	idem	idem	idem

1 n.n.b.: Deze gegevens zijn nog niet beschikbaar vanuit de landelijke Klimaatmonitor

2 (index = 100)

7.1.3 Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal kg restafval per inwoner delen door aantal kg afval grondstoffen(zoals GFT, PMD, glas, textiel OPK).	77	77	78	78	79	79	80
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid afgekeurd PMD afval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)		27,65	25	25	25	25	25
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid fijn restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	75(2019)	66	61	60	59	58	57
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid grof restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	12(2020)	24	18	8	17	16	15

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

7.2.1 Hengelo heeft meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toename van capaciteit voor het bergen van water in Hengelo (m3).	0(2020) ¹	n.v.t.	4.501	4.501	3.527	2.000	2.000

1 Het gaat om een nieuwe indicator. Bij herinrichtingsplannen kan jaarlijks op basis van projectadministratie en omgevingsvergunningen worden bijgehouden hoeveel capaciteit aan waterberging wordt toegevoegd. Dit wordt dus 'handmatig' bijgehouden en is wat dat betreft dus wel een kwetsbare methode. Echter: een andere indicator is niet voorhanden.

T.b.v. de beginwaarde / de laatste kolom: 2020 is als 'nulmeting' gehanteerd (daarom op peilwaarde 0), want het is niet te doen om een inschatting te maken van de huidige capaciteit van het bergen van water in Hengelo.

7.3 Inwoners van Hengelo ervaren een betere gezondheid

7.3.1 Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl

Beleidsindicatoren ¹	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage Hengelose volwassenen met een gezond gewicht, ofwel een BMI van 18,5 tot 25 ²	49% (2020) 44% (2022) 49% (2024)	nieuwe indicator	44,0%	44,0%	42,0%	42,0%	42,0%
Percentage jongeren dat ooit gerookt heeft (alleen trekjes, hele sigaretten of meer)	13% (2021) 24% (2023)	24,0%	24,0%	24,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Percentage jongeren dat ooit softdrugs gebruikt heeft (wiet of hasj)	7,0%(2021) 14% (2023)	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%
Percentage jongeren dat ooit harddrugs gebruikt heeft (XTC, cocaïne, paddos, lachgas etc.)	5,0% (2023)	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Percentage jongeren dat ooit gevapet heeft.	38% (2023) ³	n.v.t.	n.v.t.	38,0%	38,0%	36,0%	36,0%

1 Bij deze doelstelling zijn de indicatoren aangepast omdat de bron die wij gebruiken deze heeft aangepast. Zo valt bijvoorbeeld lachgas niet langer onder softdrugs, maar onder harddrugs.

In het kader van de nieuwe gezondheidsnota zijn met de gemeenteraad passende indicatoren afgesproken. Deze zijn opgenomen in de begroting van 2026 en verder.

2 BMI = kg/m² waarbij kg het gewicht van een persoon is in kilogrammen en m² de lengte in vierkante meters. Een BMI van 25,0 of meer is overgewicht, terwijl het gezonde bereik 18,5 tot 24,9 is.

Bron aangepast naar de regionale GGD monitor en indicator aangepast naar volwassenen met een gezond gewicht. De oude indicator omvatte ook het ongezonde ondergewicht en geeft daarmee een vertekend beeld.

3 Waarden aangepast naar werkelijke waarden vanuit gezondheidsverkenning en streefwaarde vanuit raadsbesluit nota gezondheid.

7.3.2 Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Het rapportcijfer dat theoretisch opgeleiden geven voor hun gezondheid.	7,5(2024) 7,1(2025)	n.v.t.	n.v.t.	7,8	7,8	7,8	7,8
Het rapportcijfer dat praktisch opgeleiden geven voor hun gezondheid.	7,1(2024) 7,6(2025)	n.v.t.	n.v.t.	7,8	7,8	7,8	7,8

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

- We herijken het *Warmteprogramma* in verband met de nieuwe wetgeving. We hebben een bronnenstrategie uitgewerkt en we verkennen samen met Enschede, Borne en verschillende partners de ontwikkeling van een regionaal publiek warmtebedrijf. Een decentraal, duurzaam energiesysteem vereist dat we opwek, opslag, distributie en verbruik van energie in balans ontwikkelen. In een nieuwe Omgevingsprogramma Energie bundelen we bestaand beleid, en werken we nieuw beleid uit om de samenhang te borgen en te vergroten.
- Voor veel projecten zoals isolatiewerkzaamheden, renovatie/sloop en ruimtelijke ontwikkelingen waaronder woningbouw, is een omgevingsvergunning/ontheffing voor flora- en fauna van de provincie nodig. Om te voorkomen dat deze ontwikkelingen vertraging oplopen stellen wij een Soortenmanagementplan (SMP) op. Met een SMP kan een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie aangevraagd worden. Nadat de provincie de vergunning heeft verleend, zijn een (uitgebreid) ecologisch onderzoek en omgevingsvergunning flora-/fauna voor individuele projecten doorgaans niet meer nodig.
- We faciliteren en stimuleren duurzame ontwikkeling van bedrijven en bedrijventerreinen langs twee sporen, een gebiedsgerichte- en een doelgroepgerichte aanpak. Voor de gebiedsgerichte aanpak werken we aan het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Hierin staan duurzame florerende bedrijventerreinen centraal. We gaan onze samenwerking met ondernemers(verenigingen) nog meer versterken om de bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken op het gebied van energie, natuur, mobiliteit en circulaire economie. Voor de doelgroepgerichte aanpak richten we ons op het informeren en stimuleren van ondernemers om ze te activeren energie te besparen.
- Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.
Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.
Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

7.1.3 Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

- In oktober 2025 wordt er een beleidskeuze gemaakt voor de toekomstige inzameling PMD, binnen de nieuwe spelregels van de Ketenovereenkomst Verpakkingen.
- Direct na oktober 2025 starten we met de (voorbereidingen van) implementatie van deze beleidskeuze. Dit loopt in 2026 door.
- De andere afvalstromen moeten we ook niet uit het oog verliezen. Daarom starten we in 2026 met een integrale actualisatie van het gehele afvalbeleid. Dit zijn intensieve processen waarbij belanghebbenden,

waarvan inwoners de belangrijkste zijn, actief worden betrokken. In 2026 volgt een planning van het proces voor actualisatie, dat naar verwachting in 2027 door zal lopen.

- Per afvalstroom monitoren we samen met Twente Milieu nauwlettend de ontwikkelingen en komen met voorstellen voor bijsturing indien nodig.

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

- In 2026 worden meerdere gemalen gerenoveerd en toekomstbestendig gemaakt.
- In 2026 gaan we samen met het waterschap een nieuwe gezamenlijk blauwe aderen kaart op- en vaststellen. In deze kaart moet duidelijk naar voren komen waar er nog ruimte zit in het stedelijk watersysteem en waar ruimte moet komen om in de toekomst voortvarend bezig te blijven gaan met afkoppelp projecten.
- In 2026 komen een tweetal trajecten van de Berflobeek in uitvoering om deze klimaatbestendig en toekomstrobust op te leveren. Daarnaast worden tweetal beekherstel trajecten opgestart.
- Het gezamenlijk in Twents WaterNet aanbesteden van een grondwatermeetnet waarbij in de gemeente Hengelo realtime de waterstand in 105 peilbuizen uitgelezen gaan worden.
- Diverse achterstanden en nieuwe ontwikkelingen in onze waterketen worden doorgevoerd om het systeem robuust te maken voor de toekomst. Wij volgen hierin het risicogestuurd werken.
- Waar mogelijk wordt verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde riolering en vertraagd afgevoerd naar de beken.
- In de binnenstad wordt herinrichting gecombineerd met de uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen zoals afkoppelen, realiseren van een waterberging en aanleg van groen. In samenwerking met woningcorporatie Welbions, wordt ons stedelijk gebied klimaatadaptief ingericht. Hiervoor worden nadere samenwerkingsafspraken gemaakt.
- Met het waterschap wordt op dit moment gewerkt aan gezamenlijk beleid om de kwantiteit en kwaliteit van ons oppervlaktewater te beschermen. De Kaderrichtlijn Water (KRW) gaat ons allen raken en wij trekken daarin liever gezamenlijk op dan dat wij dit sectoraal benaderen.
- Wij intensiveren de samenwerking met Vitens en het Twents Waternet met betrekking tot de toenemende tekorten in drinkwaterbeschikbaarheid. Onze handelingen bestaan daarin zowel in het beschermen van de kwaliteit van het grondwater, het zo veel mogelijk aanvullen van het grondwaterpakket (o.a. via wadi's) en het bijdragen aan de bewustwording om waterverbruik te verminderen.
- De (diepe) ondergrond heeft blijvend onze aandacht. Het bodem en water leidend principe zal verder uitgewerkt gaan worden voor Hengelo ook in samenwerking met de regio en het waterschap Vechtstromen. Daarnaast zal ook op andere vlakken de regionale samenwerking door blijven gaan zoals deze de afgelopen jaren uitgevoerd is. De onderzoeken en saneringen naar PFAS en Zeer Zorgwekkende Stoffen zullen ook in 2026 doorgaan. Ook in 2026 blijven we bezig met de Omgevingswet. Nu er een basis van het omgevingsplan ligt wordt verder gewerkt om deze uit te breiden met nieuwe onderwerpen. Daarnaast wordt, in lijn met de uitwerkingen van het Rijksprogramma Bodem, Ondergrond en Grondwater, verder gewerkt aan de toekomst van bodem in stedelijk gebied.

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

- Wij maken afspraken met Wijkkracht Hengelo over de wijze waarop zij binnen de basisondersteuning en de sociale basis kunnen bijdragen aan onze ambities. Deze ambities zijn vastgelegd in de Nota Gezondheid en het Gezond en Actief Leven Akkoord.
- Wij maken regionaal en lokaal afspraken rondom suïcidepreventie met betrokken partners.
- Wij gaan het huidige uitvoeringsplan dementievriendelijk Hengelo actualiseren en vervolgens uitvoeren.
- Wij geven met betrokken partners uitvoering aan een lokaal plan van aanpak rondom mentale gezondheid, afgeleid van het regionale transformatieplan Mentaal Gezond Twente.

Wat blijven we doen?

Duurzaamheid

- We geven uitvoering aan de Energiestrategie Twente (EST). Dat doen we in samenwerking met de omliggende gemeenten via de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente).

- Op basis van het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie werken wij aan de opwek van duurzame elektriciteit. Wij zetten daarbij maximaal in op zonnepanelen op daken, parkeerplaatsen en gevels en faciliteren initiatieven in de samenleving die willen bijdragen aan realisatie. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door daken van het eigen vastgoed (schouwburg, FBK stadion, MFA 't Berflo) en eigen gronden te benutten. Daarnaast heeft de gemeente Hengelo programmeringsafspraken gemaakt met de provincie Overijssel om het mogelijk te maken dat er twee windturbines gerealiseerd kunnen worden.
- In lijn met het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie, het Warmteprogramma en de Renovatiedeal met het Rijk, zetten wij actief in op energiebesparing. Wij geven uitvoering aan het stimuleringsplan energiebesparing voor diverse doelgroepen en sectoren. Daarvoor hebben we een gereedschapskist met subsidieregelingen en leenvormen. We werken hierbij samen met de coöperatie Energie van Hengelo, die energiecoaches en de Fixbrigade inzet. Wij richten onze aandacht op de doelgroep huishoudens die in (energie)armoede (dreigt te) verkeren en hebben daarbij ook speciale aandacht voor huurders.
- We bereiden uitvoeringsplannen voor, waarin we vastleggen hoe en wanneer wijken van het aardgas af gaan en welke alternatieven daarvoor beschikbaar zijn. Dat doen wij in samenhang met de Energiestrategie Twente (EST) en dan specifiek de regionale structuur warmte (RSW). We werken daarbij samen met Welbions, netbeheerders, maatschappelijke partners en afvaardigingen van bewonersorganisaties/bewonersinitiatieven. De uitvoeringsplannen worden wettelijk verankerd in het Omgevingsplan. In het eerste uitvoeringsplan, de wijk Wilderinkshoek, werken wij met een integrale gebiedsgerichte aanpak. Wij werken het alternatief voor aardgas in de wijk technisch en financieel verder uit. Een en ander is afhankelijk van de randvoorwaarden vanuit het Rijk (wettelijk kader, financiering etc.). Daarna starten we met het uitvoeringsplan voor het bedrijventerrein Twentekanaal.
- We verduurzamen maatschappelijk vastgoed in gemeentelijk eigendom. In 2026 werken we verder aan de verduurzaming van het Twentebad. En we maken een planning voor en starten met de aanpak van andere panden op basis van de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed
- Het emissieloos vervoer krijgt een steeds grotere rol. Daarvoor ontwikkelen wij beleid om onder meer passende laadinfrastructuur voor alle elektrische voertuigen te blijven realiseren. We realiseren een gemeentebreed dekkend netwerk voor laadinfrastructuur aan de hand van de 'Plankaart laadpalen 2022-2027'. Dit biedt ook inzicht in de locaties voor nog te ontwikkelen laadfaciliteiten in de openbare ruimte. In 2026 verwachten we tussen de 40 en 60 laadpalen te realiseren. Daarnaast stimuleren en faciliteren wij de behoefte aan snelladen en logistiek laden op passende locaties.
- Wij voeren een actief communicatie- en participatiebeleid om de inwoners zo vroeg en zo veel mogelijk te betrekken bij belangrijke ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. En wij faciliteren initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een gezond, groen en energieneutraal Hengelo.
- De verduurzaming en toekomstbestendigheid van bedrijven en bedrijventerreinen is een belangrijke factor in de energietransitie. Wij ondersteunen dat onder meer door samen te werken aan innovatieve oplossingen zoals een Smart Energy Hub, het stimuleren van zon op dak, gevels en parkeerterreinen en het aardgasvrij maken.
- We werken aan klimaatadaptatie en klimaatbestendigheid, het versterken van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor iedereen.
- Om de ruimtelijke impact van de verduurzaming van Hengelo te reguleren verankeren wij die in de omgevingsvisie.
- De stimuleringsregeling groene daken blijft van kracht.

Riolering

- Wij zorgen voor een doelmatige afvoer van afvalwater, overtollig grondwater en (afgekoppeld) hemelwater.
- Wij blijven rioolheffing innen.
- Waar mogelijk realiseren wij extra waterberging in de openbare ruimte.
- Wij houden water langer vast in de openbare ruimte voordat het afgevoerd wordt naar beken.
- Wij realiseren extra groen in de openbare ruimte voor verkoeling.
- Wij stimuleren particulieren om minder verharding en meer groen in de tuinen aan te leggen.
- Wij werken samen met woningcorporatie Welbions om meer klimaatadaptieve maatregelen te treffen.
- Bij projecten nemen wij klimaatadaptatie als belangrijk uitgangspunt mee.
- Wij betrekken bij het thema klimaatadaptatie ook nadrukkelijk gezondheidseffecten (zoals hittestress)

Gezondheid

- Wij houden aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren.

- Wij geven samen met partners en inwoners uitvoering aan ons lokale gezondheidsbeleid.
- Regionaal werken de 14 Twentse gemeenten, samen met provincie Overijssel, SamenTwente en Menzis in de Twentse Koers en geven samen met alle zorg- en welzijnspartijen (TwenteBeter) en de acute zorg (ROAZ) vorm aan de acties die voortkomen uit het regioplan. Waarbij wij ons inzetten op het betaalbaar en toegankelijk houden van de zorg en sociaal domein door het bevorderen van de samenwerking op het snijvlak van zorg, welzijn en wonen.
- Wij blijven aandacht besteden aan de thema's vroegsignalering armoede en aan baby's en ouders die ondersteuning nodig hebben, om zo gezondheidsverschillen te verkleinen (kansrijke start).
- Wij blijven inzetten op de aanpak van middelengebruik, samen met onze regionale en lokale ketenpartners. De aanpak is zowel repressief als preventief.
- Wij houden aandacht voor een gezonde, groene en klimaatadaptieve leefomgeving. Dit doen we door vanuit gezondheid het belang aan te geven voor de invloed van de leefomgeving op de gezondheid van onze inwoners. Wij geven bijvoorbeeld input op het nieuwe Groenplan "Groene Koers Hengelo".
- Wij houden aandacht voor het tegengaan van vapes.

Begraafplaatsen

- We beheren en onderhouden twee begraaf- en gedenkparken (Deurningerstraat en Oldenzaalsestraat) en voeren op deze begraaf- en gedenkparken begrafenissen uit en dragen zorg voor de asbestemmingen.
- We plaatsen urnenzuilen, kelders, aanbrengen grafnummering.
- We houden de administratie bij (onder andere locatie graven en persoonsgegevens).
- Jaarlijks organiseren en begeleiden we een lichtjestocht op de begraafplaats aan de Oldenzaalsestraat ter nagedachtenis van overledenen en een Allerzielenviering rond Allerzielen (2 november) op de begraafplaats aan de Deurningerstraat.
- 2 x per jaar (voor- en najaar) voeren we onderhoudswerkzaamheden plaats op de Joodse Begraafplaats aan de Dennenbosweg.
- Gildebor organiseert en begeleidt jaarlijks activiteiten op beide begraaf- en gedenkparken tijdens de Open Monumentendag (1 x per jaar).

Milieu

- We geven (beleids)adviezen op het gebied van milieuzonering, geluid, trillingen, luchtkwaliteit en externe veiligheid.
- We adviseren over milieu-effectrapportages bij programma's en wijzigingen van het Omgevingsplan
- We voeren saneringen uit van wegverkeerslawaai.
- We geven uitvoering aan het Actieplan Geluid 2024-2029.
- We geven uitvoering aan het schone lucht akkoord conform de vaste maatregelen in het uitvoeringsprogramma SLA.

Afval

- Inzamelen van afval en grondstoffen huis-aan-huis, met verzamelcontainers en met de afvalbalie.
- Verwerken van afval en grondstoffen.
- Exploiteren van het milieupark aan de Wegtersweg.
- Inwoners bewust maken van het belang van afval scheiden: afval is grondstof.
- Uitvoeren van afvalinspecties door toezichthouders.
- Afvalstoffenheffing ontvangen. Uitgangspunt is dat de totale afvalbegroting kostendekkend is. De gemeente maakt geen winst op afval.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Vershil 2026 - 2025
7.1 Volksgezondheid	-3.701	-3.930	4.456	323	-4.133	-203
7.2 Riolering	2.431	2.598	10.345	12.811	2.466	-132
7.3 Afval	1.736	1.964	10.886	13.169	2.283	319
7.4 Milieubeheer	-2.818	-4.315	10.868	3.920	-6.948	-2.633
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-290	-304	1.051	657	-394	-91
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	-2.642	-3.988	37.606	30.879	-6.727	-2.739

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
7.1 Volksgezondheid	-4.133	-4.133	-4.133	-4.133
7.2 Riolering	2.466	2.497	2.497	2.497
7.3 Afval	2.283	2.300	2.389	2.389
7.4 Milieubeheer	-6.948	-3.805	-3.761	-3.778
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-394	-395	-394	-394
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	-6.727	-3.536	-3.403	-3.419

Financiële toelichting

7.1 Volksgezondheid (€ 203.000 nadeel)

Het nadeel op dit taakveld wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage aan SamenTwente (25-FP-6.8) € 203.000 nadelig. Zoals toegelicht in de Zomernota 2025-2029 leidt de kerntakendiscussie SamenTwente tot een uitzetting van de begroting vanaf 2026.

7.2 Riolering (€ 132.000 nadeel)

Binnen het taakveld Riolering vormen de lasten van kwijschelding riolering, btw en overhead samen met de lasten die gemaakt worden voor de (wettelijke) gemeentelijke watertaken een kostendekkend (gesloten) circuit. Dit betekent dat eventuele saldi ten laste of ten gunste komen van de voorziening Riolering. We hebben een nadeel op het gehele exploitatiebudget. De grootste afwijking wordt veroorzaakt door de indexering conform begrotingsrichtlijnen. Deze hogere lasten worden volledig gedekt door hogere inkomsten uit rioolheffing en aansluitrechten. De inkomsten zijn geïndexeerd en geactualiseerd op basis van het areaal. Per saldo verwachten we in 2026 een hogere dotatie in de voorziening Riolering. Dit is noodzakelijk voor de financiering van de in het Programma Water en Riolering 2023-2027 opgegeven investeringen.

Meerjarig gezien verwachten we hogere inkomsten, maar ook hogere kapitaallasten. De kapitaallasten lopen meerjarig op van ongeveer € 1,8 miljoen in 2026 tot circa € 2 miljoen in 2029 en worden gedekt uit (hogere) inkomsten.

7.3 Afval (€ 319.000 voordeel)

Afval is een gesloten circuit. Het verschil tussen de uitgaven en de inkomsten op dit taakveld (saldo) wat wordt gepresenteerd is benodigd om de uitgaven op andere taakvelden die gerelateerd zijn aan afval in de begroting te kunnen dekken. Het gaat dan om kwijschelding, BTW en om overheadkosten die feitelijk onderdeel vormen van de afvalbegroting, maar volgens de BBV regels op andere taakvelden worden gepresenteerd. De uitgavenkant van de afvalbegroting stijgt in 2026. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de prijsindexaties van reguliere kosten voor inzameling en verwerking van afval en wisselende wereldmarktprijzen voor afvalstromen zoals reeds vermeld in de Zomernota 2025-2029 (25-FP-7.2). Omdat de afvalbegroting 100% kostendekkend is staat hier hetzelfde bedrag aan inkomsten tegenover. Deze inkomstenstijging wordt gerealiseerd door een verhoging van het vaste tarief, een verhoging van de variabele tarieven (met uitzondering van de GFT tarieven) en een éénmalige onttrekking uit de voorziening afval.

7.4 Milieubeheer (€ 2.633.000 nadeel)

Begin 2021 is door de gemeenteraad besloten om € 1.280.000 uit de reserve bodemsanering te gaan gebruiken als onderdeel van de ontwikkeling van de Ketelfabriek. Echter zal dit bedrag pas in 2026 nodig zijn. Daarom is dit bedrag in de begroting opgenomen in het jaar 2026 in plaats van 2025. Daarnaast is met de Zomernota 2025-2029

aanvullend budget beschikbaar gesteld in 2026 van € 1,4 miljoen voor extra ondersteuning grootschalig isoleren (26-NB-7.1). Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 91.000 nadeel)

Op dit taakveld is een hogere ambtelijke inzet in 2026 geraamd ten opzichte van 2025. Dit onderdeel van de ambtelijke inzet (de directe dienstverlening aan inwoners m.b.t. begraafplaatsen en crematoria) was nog niet eerder op dit taakveld verantwoord. Daarnaast zijn de budgetten van Gildebor geïndexeerd en de perceptiekosten van het GBT geactualiseerd. Per saldo hebben we aan de kostenkant een nadeel van circa € 116.000. De inkomsten uit begraafrechten zijn ook geïndexeerd en leiden tot een voordeel van circa € 25.000.

Risico's

De gemeente Hengelo werkt aan de wettelijke en maatschappelijke opgave om in 2050 aardgasvrij en energieneutraal te zijn. Deze ambitie sluit aan bij landelijke doelen en is ingegeven door de noodzaak om negatieve effecten van klimaatverandering en energieverbruik voor inwoners en leefomgeving te beperken. Tegelijkertijd zijn er risico's die de voortgang kunnen beïnvloeden.

Beperkt draagvlak en tempo in de samenleving

De overstap naar aardgasvrij en energieneutraal vraagt veel van inwoners en bedrijven. Niet iedereen ervaart de urgentie of ziet directe voordelen. Dit kan leiden tot terughoudendheid in het nemen van maatregelen. Daarnaast kunnen financiële omstandigheden, zoals hoge woonlasten, een belemmering vormen voor investeringen in verduurzaming. De gemeente kan hierop inspelen door inwoners te informeren, te ondersteunen met advies en subsidies en te laten zien wat het oplevert – niet alleen voor het klimaat, maar ook voor de portemonnee.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Klimaatadaptatie

De gevolgen van klimaatverandering, zoals hittestress, wateroverlast en afname van biodiversiteit, vragen om ruimtelijke maatregelen. Tegelijkertijd is de beschikbare ruimte beperkt, zeker in combinatie met woningbouwopgaven. De diversiteit aan beleidsregels kunnen elkaar soms in de weg zitten of overlappen. Het is van belang om hierin een zorgvuldige afweging te maken, waarbij risico's, leefkwaliteit en ontwikkelruimte in balans worden gebracht.

Behoeft aan integrale benadering

De uitvoering van duurzaamheidsbeleid raakt meerdere domeinen. In de praktijk wordt echter nog vaak gestuurd op afzonderlijke regels en eisen. Dit kan het zicht op het grotere geheel belemmeren. Een integrale benadering helpt om keuzes beter af te stemmen en om beschikbare ruimte en middelen effectiever in te zetten. Wat heeft de stad als geheel nodig?

Afval

Zoals ook bij ontwikkelingen genoemd zijn er momenteel een aantal onzekerheden in landelijke wetgeving. Dit speelt met name op de kosten en vergoedingen op het gebied van PMD en restafval. Op het gebied van PMD zijn er inmiddels wat meer kaders duidelijk in de Ketenovereenkomst Verpakkingen, waar we als Hengelo mee verder kunnen. Maar op de verbranding van restafval is nog veel onduidelijk (CO₂-heffing en plastictaks).

Lessen uit het verleden

Tot slot speelt ook het verleden een rol. Eerdere ervaringen, zoals met het warmtenet, laten zien dat complexe projecten risico's met zich meebrengen. Die ervaringen kunnen het vertrouwen in nieuwe plannen ondermijnen. Dit maakt het extra belangrijk om transparant te zijn over risico's, kosten en opbrengsten van nieuwe duurzame initiatieven.

5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Steen en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Nederland is een klein land met grote opgaven die vragen om ruimtelijke keuzes. De groei van de bevolking, klimaatverandering en toenemende sociaal-culturele verschillen vragen om keuzes voor wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen in het hele land. Op dit moment liggen er – ook in Twente - grote, urgente opgaven die opgelost moeten worden. De Twentse steden spelen hierin een belangrijke rol en hebben elkaar nodig. Om te zorgen voor een rechtvaardige verdeling van de ruimte neemt het Rijk de regie in de ruimtelijke ordening weer in handen. Het Rijk werkt daarom aan een nieuwe Nota Ruimte.

De gemeente Hengelo wil de stad en de regio voor de lange termijn leefbaar en aantrekkelijk houden. Door de toenemende vergrijzing zal zonder ingrijpen de beroepsbevolking aanzienlijk afnemen en komen voorzieningen en werkgelegenheid onder druk te staan. Hiermee ontstaat ook het risico dat dit een zichzelf versterkend effect heeft, waardoor de hele regio en de belangrijke plek die Hengelo daarin inneemt, in een negatieve spiraal komt. In de afgelopen jaren hebben wij stevig ingezet op versterking van de woningbouwontwikkeling. Dit heeft ertoe geleid dat Hengelo in de afgelopen jaren voor het eerst sinds vele jaren weer een duidelijke groei doormaakt. Deze lijn willen we duurzaam bestendigen. Daarom blijven we inzetten op kwalitatieve groei, met name door het aantrekken, boeien en binden van talent.

In de Regionale Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Dit is nogmaals bevestigd in de position paper van de hele regio waar ook de 11 andere Twentse gemeenten mee hebben ingestemd. Het Rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte, Twente aangewezen als initieerregio. Als vervolg hierop is tijdens het BOL (bestuurlijk overleg leefomgeving tussen Rijk en regio) besloten om Hengelo en Enschede aan te wijzen als grootschalige woningbouwlocatie. Dit betreft het gebied van de Spoorzone Hengelo-Enschede. Hiermee krijgt dit gebied een zware status binnen de Rijksagenda.

Als vervolg op de RSIA en de Position Paper werkt het Rijk samen met regio en provincie aan de verstedelijkingsopgave voor Twente, de ROS Twente. Het grootschalige woningbouwgebied SHE zal hier een prominente plaats in krijgen.

Relevante beleidsnota's

- [Omgevingsagenda Oost-Nederland \(2020\)](#)
- [Omgevingsvisie Hengelo's buiten \(2020\)](#)
- [Omgevingsvisie Hart van Hengelo \(2022\)](#)
- [Omgevingsvisie Stedelijk Hengelo \(2025\)](#)
- Regionale Stedelijke Investeringsagenda (2024)
- Position paper ROS Twente
- Spoorzone Hengelo - Enschede (2023)
- Woonagenda Twente 2021-2025 (2021)
- [Woonvisie Hengelo 2016 - 2026](#)
- [Woonagenda Hengelo 2021-2030](#)
- [Masterplan Hart van Zuid \(2008\)](#)
- [Programma Hart van Zuid 2022-2026](#)
- [Ontwikkelkaart Hart van Zuid](#)

Verbonden partijen

Welbions

Welbions draagt aan het programma bij met de sociale woningvoorraad die zij ontwikkelt en beheert. De gemeente maakt samen met Ookbions, de huurdersvereniging en Welbions prestatieafspraken.

Wat willen we bereiken?

8.1 Hengelo kent meer woningen waarin inwoners prettiger wonen

8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod van koop- en huurwoningen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aandeel huurwoningen als deel van de totale woningvoorraad (%)	45,4%(2021) 45,2%(2022) 44,9% (2023)	44%	42%	42%	42%	42%	42%
Aantal koopwoningen in Hengelo (aantal) ¹	21.061(2021) 21.328(2022) 21.593 (2023)	22.412	22.944	23.144	23.344	23.544	23.744
Aantal huurwoningen in Hengelo (aantal) ¹	17.674(2021) 17.760(2022) 17.733(2024)	17.575	17.270	17.470	17.670	17.870	18.070
Aantal huurwoningen corporaties als deel van de totale huurvoorraad (%)	70,6%(2022) 70,5 (2023)	69,9% (30,7% van totaal aantal woningen)		69,4%	69,4%	69,4%	69,4%

¹ (index = 100)

8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aandeel huishoudens met zelfstandig wonende hoofdbewoner ≥ 75 jaar als deel van het totale aantal huishoudens bewoonde woningen (%) ¹	14,4%(2022) 15,0% (2023) 15,4% (2024)	15,4%	14,5%	14,5%	14,6%	14,6%	14,6%

¹ Aantal bewoonde woningen is 37.365; aantal hoofdbewoners 75+ is 5.400.

8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage woningzoekenden dat een huurwoning krijgt toegewezen als deel van totaal mensen dat actief een huurwoning zoekt (%)	22,3%(2020)	20,4%	13,0%	13,0%	13,0%	14,0%	15,0%
Krapte-indicator koopwoningen voor Hengelo/ Borne (verhoudingsgetal) ¹	2,6(2020,Q2)	1,83	3	3	3,5	4	4,5

¹ De formule voor de NVM krapte-indicator is: (Aantal aanbod halverwege kwartaal uit vijvermodel/ Aantal transacties in kwartaal) * 3

Wanneer de NVM krapte-indicator onder de 5 komt, is sprake van een verkopersmarkt.

Wanneer de NVM krapte-indicator tussen de 5 en 10, is sprake van een evenwichtige markt.

Wanneer de NVM krapte-indicator boven de 10 komt, is sprake van een kopersmarkt.

8.2 Inwoners van Hengelo waarderen hun leefomgeving meer, dragen hier meer aan bij en treffen elkaar vaker

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Percentage Hengeloërs dat vindt dat de leefbaarheid van de buurt de afgelopen jaren duidelijk of enigszins vooruit is gegaan (%)	17,4%(2022) 20,6%(2023) 24,6%(2024) 23,6%(2025)	24,6%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%

8.3 De binnenstad en Hart van Zuid zijn aantrekkelijker voor inwoners, bezoekers en bedrijven

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Gemiddeld aantal weekbezoekers binnenstad Hengelo	71.700(2019) ¹	niet opgenomen	niet opgenomen				
Gemiddelde verblijfsduur in de binnenstad per bezoeker (minuten)	96(2019) 83(2022) 89(2024) ²	niet opgenomen	niet opgenomen				

1 I.v.m. de afwijkende bezoekersaantal in 2020 door corona is 2019 als peiljaar genomen.

2 I.v.m. de afwijkende bezoekersaantal in 2020 door corona is 2019 als peiljaar genomen.

Data mogen niet meer worden gebruikt i.v.m. privacywet

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Rapportcijfer dat Hengeloërs geven voor de binnenstad van Hengelo (rapportcijfer 1-10)	6,1(2021) 6,2(2022) 7,0(2023) 7,0(2024)	7,2	7	7	7	7	7
Leegstandspercentage panden in het compacte stadshart (%) ¹		n.v.t.	n.v.t.				

1 nieuwe indicator m.i.v. 2026

8.3.3 Meer mensen wonen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Aantal inwoners in het binnenstadsgebied ¹		n.v.t.	n.v.t.				

1 Binnenstadsgebied in de binnenstadsmonitor is op adresniveau vastgesteld. In het volgende document is aangegeven wat het gebied is (blauw omlijnd, figuur 2b)

https://www.binnenstadsmonitorhengelo.nl/images/Handleiding/Handleiding_Binnenstadsmonitor_Hengelo.pdf

8.3.4 Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2024	2025	Streefwaarden begroting:			
				2026	2027	2028	2029
Aantal toegevoegde woningen in Hart van Zuid	p.m.(2020)	n.v.t.	n.v.t.				

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

De doelen:

8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod aan koop- en huurwoningen

8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning en

8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo

Deze doelen zijn niet van elkaar los te zien.

- De maatregelen en ambities uit de Nationale woon- en bouwagenda en de geactualiseerde Twentse Woondeal 2025 krijgen in 2026 verder vorm. De Woondeal Twente is geactualiseerd en richt zich op de periode 2025-2030, met als doel de realisatie van minimaal 19.100 woningen in de regio. Dit is een vervolg op eerdere afspraken en benadrukt de focus op betaalbaarheid, waarbij 30% van de nieuwbouwwoningen sociale huurwoningen zullen zijn, 40% middenhuur en betaalbare koopwoningen, en 30% vrije sector woningen.
- In 2026 geven we uitvoering aan het programma Volkshuisvesting, dat onder de Omgevingsvisie valt. Hierin is uitgewerkt hoe de woningbouwbehoefte zich in de komende jaren ontwikkelt in Hengelo. Via welke maatregelen wij een passend woningaanbod kunnen programmeren voor de verschillende doelgroepen.
- Om de krapte te verminderen gaan we door met de in 2025 ingezette nieuwbouwambities. We realiseren samen met onze partners voornamelijk in het betaalbare koop- en huursegment. Uitdagingen hierin zijn de hoge bouwkosten, de rente-ontwikkeling en de regelgeving rond stikstof. Het zwaartepunt van de woningbouw ligt in de Binnenstad en Hart van Zuid.
- We zorgen voor een evenwichtige woningmarkt door ook in wijken nieuwe woningtypes toe te voegen. Ook in 2026 richten wij ons op het kleinschalige woningbouw in de bestaande wijken waarbij seniorenhuisvesting aandacht krijgt om doorstroming binnen de wijk te stimuleren.
- Samen met Welbions en Ookbions geven we invulling aan de prestatieafspraken 2025-2028, waarin nieuwbouw, verduurzaming, huisvesting van doelgroepen en het niet verder laten oplopen van zoektijden belangrijke thema's zijn.
- We blijven de productie van woningen aanjagen. Dat doen we via de aanvraag van provinciale- en rijkssubsidies om onrendabele toppen weg te nemen. Ook zetten we in op bouwcoalities om samenwerkingen te zoeken in de regio.

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals veiligheid, gezondheid en natuur

Door de invoering van de Omgevingswet en een nieuwe manier van werken wordt meer samen met inwoners gewerkt aan de fysieke ontwikkeling van de stad. Inwoners worden met de nieuwe Omgevingswet gestimuleerd om meer initiatief te nemen in hun eigen leefomgeving. Het meer samen met inwoners werken aan de stad draagt bij aan de waardering van onze inwoners voor hun eigen leefomgeving.

- De omgevingsvisie wordt uitgewerkt in omgevingsprogramma's voor thema's of gebieden. Hier hebben we al ervaring opgedaan in bijvoorbeeld het omgevingsprogramma Beckum, KMS-locatie en bijvoorbeeld het actieplan Geluid. In 2026 werken we verder aan (waar mogelijk integrale) omgevingsprogramma's.

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied,

8.3.3. Meer mensen wonen in de binnenstad en

8.3.4. Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid.

- Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk werken we aan de Verstedelijkingsstrategie voor Twente (ROS Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid en de woningbouw elkaar kunnen versterken om een duurzaam sterke regio te worden waarbij Twente een belangrijke bijdrage kan leveren aan de nationale doelstellingen en de brede welvaart zich positief kan ontwikkelen.
- Samen met Enschede werken we aan de Spoorzone Hengelo Enschede (SHE). Door het Rijk is SHE aangewezen als grootschalige woningbouwlocatie. Deze gezamenlijke ontwikkeling gaat een belangrijke bijdrage leveren aan de aantrekkelijkheid van de steden voor het aantrekken en binden van talent.

- In Hart van Zuid op de KMS-locatie dienen zich nieuwe kansen aan. Gelet op het belang van deze locatie voor de ontwikkeling van de stad en Hart van Zuid en vanuit regionaal perspectief bezien (SHE) is het wenselijk dat de gemeente mede de regie voert op de ontwikkeling. Er spelen meerdere belangen op verschillende schaalniveaus. De gemeente stuurt en stimuleert de komende jaren op het maatschappelijke en stadsbrede belang (zie ook paragraaf 5.1.2 Talentopgave).
- In het Actieplan 2022-2026 Hart van Zuid zijn de belangrijkste opgaven, thema's en projecten beschreven voor de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid voor de komende periode. Een belangrijk deel van onze woningbouwopgave wordt in Hart van Zuid gerealiseerd. Samen met het Rijk, provincie en partners werken we aan de opgave om de realisatie van deze woningbouw te kunnen versnellen.
- In 2026 gaan we verder met de aanpak van de binnenstad. We gaan in 2026 verder met de gebieden die in het handboek aantrekkelijke binnenstad als te transformeren naar wonen zijn aangegeven.
- Gezien de leegstand in de binnenstad van Hengelo is de uitbreiding van Lange Wemen met een substantiële hoeveelheid detailhandel niet meer wenselijk. Met een integraal plan wordt een impuls aan de binnenstad gegeven, wordt de ruimtelijke kwaliteit versterkt en kan er binnenstedelijk een aantrekkelijk stedelijk woonmilieu gerealiseerd worden. De komende jaren wordt de planvorming voor het gebied Lange Wemen verder uitgewerkt.

Wat blijven we doen?

Ruimte en leefomgeving

- Wij blijven inzetten op de ontwikkeling van de stad en de prioritaire gebieden Hart van Zuid en Binnenstad.
- Wij volgen actief het beleid van andere overheden en leveren input aan het ruimtelijk beleid van andere overheden.
- Wij werken aan de ontwikkeling van de vierde fase van onze gemeentelijke omgevingsvisie waarin we de verschillende fases samenvoegen tot een samenhangende omgevingsvisie voor de hele stad.
- Wij leveren een bijdrage aan de voorbereiding van nieuwe projecten/initiatieven.
- Wij blijven uitvoering geven aan het Integraal actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad. Met binnenstadspartners en ondernemers werken wij aan het realiseren van een compact bruisend stadshart (met zo min mogelijk structurele leegstand), met onderscheidende aanloopgebieden om daarmee ook de economische aantrekkingskracht te vergroten. Verder maken we beleid over de economische structuur in Hengelo en Twente en actualiseren we periodiek de Binnenstadsmonitor. Daarnaast blijven wij inzetten op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekking van ondernemers/investeerders passend bij de gebiedsprofielen. Verder blijven wij de Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH) in de binnenstad actief ondersteunen.
- We blijven samen met de provincie Overijssel en relevante partners in het landelijk gebied via een gebiedsgerichte aanpak werken aan een toekomstbestendig platteland. In het gebied Zuid Oost Twente trekken we hierbij nauw samen op met de gemeenten Enschede, Haaksbergen, Hof van Twente en Borne. In 2025 geven we vorm aan een uitvoeringsagenda met projecten op het gebied van klimaat, sociaal economisch, natuur, water e.d. Voor het Hengelose buitengebied blijven we in gesprek met de (agrarische) erfeigenaren over hun toekomstige mogelijkheden.

Grondexploitatie

- Financieel strategisch adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Waar nodig werkt het grondbedrijf actief mee om gemeentelijke doelstellingen te realiseren. De grondposities van de gemeente en marktpartijen zijn sterk bepalend voor de strategie die kan worden gevolgd. De gemeente heeft een sterkere ontwikkelingspositie wanneer gronden in eigendom zijn dan in de gevallen waar ze geen grondpositie heeft. Met het innemen van strategische posities verkrijgt de gemeente een meer sturende rol in het proces en de planning van gronduitgifte.
- Wij zetten ons weer volop in om te voldoen aan de vraag naar kavels voor de particuliere bouw.
- Sturen op kaders zoals vastgelegd in grondexploitaties en contracten.
- Jaarlijks de grondexploitaties herzien en aanbieden aan de Raad conform de wetgeving.

Wonen en bouwen

- Wij monitoren het vastgestelde nieuwbouwprogramma en zetten vol in op de stimulering van woningbouw.

- In Hart van Zuid werken wij aan de hand van het Programma Hart van Zuid 2022-2026 aan de belangrijkste opgaven, thema's en projecten voor de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid. De opgaven en gebiedsgerichte thema's bestaan uit de programmering voor wonen, werkfuncties, de ruimtelijke kwaliteit, duurzame en slimme mobiliteit en marketing, communicatie en placemaking.
- De maatregelen uit het Integraal Actieplan Vitale Binnenstad die zijn voorbereid worden in uitvoering genomen.
- Wij zetten ons in voor de realisatie van de met Welbions en Ookbions gemaakte prestatieafspraken.
- In samenwerking met onze partners blijven wij inzetten op voldoende, geschikte en betaalbare huisvesting voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte en zorgen daarbij voor de benodigde zorg en ondersteuning. Middels jaarplannen geven wij uitvoering aan de opgaven uit de notitie 'wonen en zorg in Hengelo 2019-2025'.
- Om de positie van starters op de koopwoningmarkt te verbeteren blijft de starterslening van kracht.
- Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 hebben wij van rechtswege een tijdelijk omgevingsplan. Dit tijdelijke omgevingsplan moet voor 2032 zijn omgezet naar een volwaardig omgevingsplan dat voldoet aan alle eisen die de Omgevingswet stelt. Het omgevingsplan bevat alle gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, werden alle bestemmingsplannen, enkele verordeningen en de bruidsschat (rijksregels die worden overgedragen aan gemeenten) automatisch aangemerkt als het tijdelijke deel van het omgevingsplan. We werken binnen de mogelijkheden van het Digitaal Stelsel Omgevingwet (DSO) verder aan het omzetten van het tijdelijke naar het volwaardige omgevingsplan. Nog in 2025 wordt de 1^e wijziging van het Omgevingsplan ter vaststelling aangeboden. Op basis van de ervaring cijfers hiervan kan geraamd worden hoeveel inzet en middelen nodig is voor de periode 2026-2031.
- Het omgevingsplan vormt de grondslag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving voor alle activiteiten in de fysieke leefomgeving. Wij stellen ons ten doel dat het omgevingsplan op een 'slimme manier' ontsloten wordt. Dat wil zeggen dat gebruikers gericht antwoord krijgen op hun vragen welke regels er gelden, of zij ergens een vergunning voor nodig hebben en hoe zij een melding of vergunningsaanvraag moeten indienen. Met het realiseren van deze ambitie zijn wij de komende jaren bezig, aansluitend bij de ontwikkeling van dienstverlening gemeentebreed.
- Wij blijven werken aan de verbetering van onze dienstverlening in omgevingsplan- en vergunningprocessen.
- Wij behandelen de aanvragen voor omgevingsvergunningen voor handelingen binnen de fysieke leefomgeving.
- Wij houden toezicht op de naleving van omgevingsvergunningen en handhaven indien wordt afgeweken. Er vindt geen gebiedsgericht toezicht plaats.
- Wij handhaven op basis van klachten.
- Wij beheren en onderhouden de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de topografische kaart Hengelo en geografische databases. Wij beheren, onderhouden, analyseren en presenteren vastgoed- en geo-informatie.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.928	-1.902	1.936	103	-1.834	68
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-7.041	4.232	38.055	41.460	3.406	-826
8.3 Wonen en bouwen	-2.510	-3.321	6.562	3.331	-3.231	90
Totaal 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-11.479	-991	46.553	44.894	-1.659	-669

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.834	-1.828	-1.828	-1.828
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.406	4.306	1.402	-764
8.3 Wonen en bouwen	-3.231	-3.026	-2.540	-2.174
8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-1.659	-548	-2.965	-4.765

Financiële toelichting

8.1 Ruimte en leefomgeving (€ 68.000 voordeel)

Het voordeel ontstaat doordat in 2025 in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds een eenmalig bedrag is toegekend voor Landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven. De uitgaven vanuit deze meicirculaire vallen in 2025 in programma 8 en de inkomsten in programma 9. In 2026 zijn hiervoor geen kosten begroot, waardoor hier een voordeel ontstaat. In programma 9 komen hiervoor ook geen opbrengsten binnen in 2026, dus voor de begroting budgettair neutraal.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (€ 826.000 nadeel)

Op dit taakveld worden alle uitgaven en inkomsten van de woningbouwcomplexen verantwoord. Ieder jaar is uniek en daarom niet met elkaar te vergelijken. Per saldo worden de toe- of afnames verrekend met de balans in de vorm van de boekwaarden. Hiervoor wordt verwezen naar de actuele herziening van de grondexploitaties per 1-1-2025 en paragraaf 6.4 Grondbeleid van deze Beleidsbegroting.

In grondexploitaties en aanverwante werkzaamheden hebben we veel te maken met eenmalige kosten. In de begroting vergelijken we jaren met elkaar. Bij eenmalige kosten ontstaat er dan al een verschil. Dit jaar hebben we zo'n afwijking bij eenmalige kosten in 2025 voor de nakomende kosten van Dalmeden (afsluiting van een deel van de grondexploitatie Dalmeden conform zaaknummer 3878230) en eenmalige kosten voor de aankoop van 't Swafert. Daartegenover staan incidentele verkopen percelen grond, verlaging voorziening niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) als gevolg van overzetten gronden ten behoeve van het Zonnepark Boeldershoek van NIEGG naar erfpacht, tussentijdse winstneming Walkatenplein en 'af te sluiten projecten' met een positief resultaat. In 2026 is een eenmalige bijdrage geraamd voor de bodemsanering Oude Ketelmakerij. Daarnaast zijn in 2026 agiostortingen, plankosten en bijkomende kosten voor KMS geraamd waar een reserve onttrekking tegenover staat. Als laatste is de raming van de tussentijdse winstneming Dalmeden 2.0 hoger dan in 2025 en de dotatie voorziening voor in exploitatie genomen gronden (IEGG) lager.

8.3 Wonen en bouwen (€ 90.000 voordeel)

Het verschil op dit taakveld wordt voornamelijk verklaard door een lagere toerekening van uren.

De meerjarenbegroting laat fluctuaties zien. Voor de periode 2026-2028 zijn de integrale kosten voor de programmalijnen en samenwerkingskosten van het vastgestelde programmaplan Talent (26-NB-8.1) geraamd in beleidsprogramma 8. Daarnaast zijn de kosten voor de community aanjager KMS locatie en stimuleringsbudget voor de periode 2025-2027 geraamd op dit taakveld (25-FP-8.4). Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

In de Zomernota zijn kosten voor de invoering van de Omgevingswet vastgesteld (25-FP-8.3) voor de periode 2026-2028. Deze kosten worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Risico's

De polarisatie in de samenleving zorgt er voor dat groepen tegenover elkaar komen te staan. Inwoners krijgen het gevoel dat de gemeente niet altijd in het belang van de inwoner handelt. Dit heeft als gevolg dat het gesprek met inwoners vaker leidt tot frustraties en wrijving. Waardoor er meer meldingen worden gedaan, die leiden tot een hogere druk op de ambtelijke organisatie. In plaats van dat het leidt tot wederzijds begrip.

Op de woningmarkt zien we grote uitdagingen. We zien dat de woningbouw vertraging oploopt door participatietrajecten en bezwaarprocedures. Inwoners zijn steeds mondiger in het ventileren van hun mening. Dit terwijl de woningnood nog niet is opgelost en de gemeente voor een grote opgave staat om woningen te realiseren voor de juiste doelgroepen.

Steeds meer zaken worden vastgelegd in regelgeving. Dit moet ons helpen in de uitvoering van onze taken. Een risico dat we hiermee lopen is dat regelgeving leidend wordt in plaats van denken vanuit oplossingen of efficiënte aanpak. Doelmatigheid en rechtmatigheid kunnen leiden tot wrijving.

Daarnaast zien we dat er steeds meer aspecten zijn waar we rekening mee moeten houden in onze leefomgeving. Dit vergt een integrale aanpak van onze leefomgeving en stedelijke inrichting. Denk aan groen, duurzaamheid, waterbeheersing. Dit vergt veel tijd, capaciteit en geld. Daarnaast kan dit leiden tot vertraging betreffende onze doelstellingen qua woningbouw. Daarnaast zijn we afhankelijk van onze partners om onze doelstellingen te realiseren. Denk hierbij aan de energietransitie, warmtenet, enz. De ondergrondse ruimte is beperkt. Dit bemoeilijkt ook het aanleggen van kabels en leidingen.

5.2.9 Bestuur en ondersteuning

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg, Wethouders Brand en Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

D. Dercksen, A. Lenferink, A. De Vos, J-P. Boutkan en L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2026?

Dienstverlening

We verbeteren onze dienstverlening doorlopend. Dit doen we door onze brieven en andere communicatiekanalen te toetsen op Helder Hengelo's, te zorgen dat de informatie op de website consistent is, procesverbeteringen door te voeren en tevredenheidsonderzoeken uit te voeren.

We brengen samenhang aan in hoe we als gemeente naar inwoners overkomen en handelen. Daarbij blijft er aandacht voor wetgeving, zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en de Wet digitale toegankelijkheid.

We richten ons doorlopend op deze onderdelen:

1. **Onderzoek, testen en meten.** We verbeteren onze sturingsinformatie (o.a. reactietijden, klachten en ervaringen van inwoners/ondernemers). Daarmee hebben we meer informatie over onze kwaliteit van onze dienstverlening.
2. **Heldere taal.** We willen duidelijk en begrijpelijk communiceren via al onze communicatiekanalen. Dit doen we door schrijfafspraken (Helder Hengelo's) en inwoners te betrekken (lezerspanel).
3. **Digitale dienstverlening.** We werken aan het verder digitaliseren van aanvragen van onze producten (Wmebv). Ook blijft er aandacht voor inwoners die dat niet kunnen (digitale inclusie). De website is een doorlopende ontwikkeling, met extra focus op digitale toegankelijkheid. Daarnaast wordt de MijnOmgeving verder ingericht voor inwoners, zodat ze statusupdates kunnen zien.
4. **Kanaalsturing.** Wanneer zetten we welk kanaal (zoals telefonisch, webformulier, e-mail) open voor inwoners? Dit vraagt doorlopend keuzes en doorontwikkeling.
5. **Draagvlak en bewustwording.** Denk aan het organiseren van de week van dienstverlening en de week van lezen en schrijven. Ook organiseren we (online) trainingen of gesprekken hoe we inwoners centraal stellen bij wat we doen als gemeente.

Participatie

We zoeken proactief de samenwerking met inwoners, ondernemers, organisaties en (keten) partners, want zij zijn experts en gebruikers van onze stad. Op die manier kunnen we blijven aansluiten bij de behoeften en ervaringen die zij hebben. Daarnaast is er steeds vaker ruimte om als inwoner mee te denken, mee te werken en mee te doen bij ontwikkelingen. Het denkkader participatie helpt bij het maken van goede afwegingen.

Vanaf november 2025 hebben we een digitaal participatieplatform om drempels voor betrokkenheid te verlagen en de interactie tussen de gemeente Hengelo en inwoners te verbeteren. Om op die manier sneller, efficiënter en leuker samen te werken aan een open en transparante netwerksamenleving. Waarbij inwoners beter inzicht krijgen in wanneer en waar ze mee kunnen praten, evenals dat het inzichtelijk wordt wat er met inbreng is gedaan en op welke manier er naar inwoners is geluisterd.

Daarnaast wordt de samenwerking tussen gemeente en onderwijs (basis- en middelbaaronderwijs) steeds intensiever (ad hoc). Leerlingen die actief meedenken over maatschappelijke vraagstukken en hierdoor werken aan leerlijnen democratie en burgerschap. Een mooi voorbeeld de flinke stijging van het aantal basisschoolleerlingen die deelnemen aan het Baas boven Baas programma. De samenwerking draagt bij aan vernieuwde inzichten en het binden en boeien van talent aan Hengelo.

Bestuurlijke samenwerking

In 2024 is het Beleidskader verbonden partijen 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze kaders zijn onze richtlijn voor het aangaan en onderhouden van relaties met verbonden partijen.

Zonneveld Boeldershoek BV heeft het nieuw gebouwde zonneveld in gebruik genomen. Deze BV, een 100% deelname van gemeente Hengelo, wordt vanaf heden opgenomen als verbonden partij en toegelicht in de Paragraaf verbonden partijen.

In de aanloop naar de begrotingen 2026 hebben de gemeenschappelijke regelingen op verschillende wijze en met meer of minder succes invulling gegeven aan de opgave om kosten te besparen. De gemeenteraad van Hengelo heeft geoordeeld, dat er geen aanleiding was om een zienswijze op deze begrotingen in te dienen. Dat is anders voor enkele andere gemeenten, waaronder Enschede, Almelo en Haaksbergen. Deze hebben zienswijzen ingediend, die de begrotingen vanaf 2027 kunnen beïnvloeden. Voorwaarde is dan dat het Algemeen bestuur aan het Dagelijks bestuur opdraagt om deze wijzigingen door te voeren.

Krapte op de arbeidsmarkt

In komende jaren krijgen we te maken met een verder afnemende beroepsbevolking. Hoewel er een lichte afname is in het aantal openstaande vacatures in de regio, blijft de arbeidsmarkt voor de meeste gemeentevacatures in Twente krap tot zeer krap. Daarnaast geldt voor onze eigen organisatie dat wij de komende jaren vanuit vergrijzing een substantiële uitstroom van medewerkers gaan zien, waardoor het gevaar van kennislek op de loer ligt. Alle redenen om hier op te anticiperen en ook de komende jaren te blijven bouwen aan het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt. Met de uitvoering van het plan van aanpak Young Talent Recruiting in aansluiting op de Talentopgave, wordt in 2026 verder ingezet op enthousiasmeren en binden van jong talent voor- en aan de gemeente Hengelo en de regio Twente.

In het licht van de hiervoor beschreven context is het van belang om ons te blijven onderscheiden als goede werkgever. Niet alleen vanuit de mogelijkheden die de CAO ons geeft, maar ook (en vooral) vanuit een zo maximaal mogelijke inzet op behoud, het binden en boeien van onze huidige medewerkers. Denk hierbij aan voldoende ruimte voor leren & ontwikkelen en investeren in vitaliteit.

Tot slot blijven wij continu aandacht houden voor de goede balans tussen onze taken, grote opgaven en de benodigde inzet hierop in kwalitatieve en kwantitatieve zin. Het instrument strategische personeelsplanning krijgt opvolging en vormt hierbij een belangrijk instrument.

Leren en ontwikkelen

In een snel veranderende samenleving is het van belang dat onze organisatie blijft investeren in het ontwikkelen van haar medewerkers. Alleen dan zijn wij in staat om onze organisatie toekomstbestendig vorm te geven, onze opgaven te realiseren met wendbare medewerkers en aantrekkelijk te zijn en blijven als werkgever in een moeilijke arbeidsmarkt.

Met leren en ontwikkelen werken we aan een optimaal leerklimaat en stimuleren we continue leren en ontwikkelen. Aan de hand van evaluatiemomenten in de medewerkersreis en het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek (MBO) worden de ervaringen van medewerkers in beeld gebracht en hun feedback daarop wordt gebruikt ter verdere verbetering van ons werkgeverschap.

Voor de uitvoering van de vastgestelde visie Leren & Ontwikkelen is een stapsgewijze verhoging van ons opleidingsbudget voorzien. Dit stelt ons in staat om in de komende jaren te voldoen aan de opleidingswensen van medewerkers.

Arbeidsvoorwaarden

De nieuwe CAO biedt medewerkers (onder andere) vanaf 2026 de gelegenheid om de DUO studieschuld fiscaalvriendelijk via het IKB af te lossen. Deze IKB optie komt voor rekening van de vrije ruimte van de Werkkostenregeling. Als hier veel gebruik van gemaakt wordt, kan een overschrijding van de maximale vrije ruimte voorkomen. Een overschrijding wordt met 80% naheffing belast.

Met ingang van 1 januari 2026 moet de gemeentelijke organisatie over een lokale regeling beschikken voor een vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer op basis van de Cao 2025-2027 voor gemeenten. Lokaal dient te worden bepaald voor welke vervoersmodaliteit(en) een onkostenvergoeding wordt verstrekt.

Op dit moment worden hiervoor verschillende scenario's uitgewerkt. Hierbij wordt ook in regionaal verband gekeken of er tot een gelijke reiskostenregeling kan worden gekomen. Om zodoende als gemeenten en (gemeentelijke) samenwerkingsverbanden elkaar niet te beconcurreren op de arbeidsmarkt. De uiteindelijke keuze van de regeling bepaalt de omvang van de kosten. De kosten van deze lokale regeling verwerken we in de nieuwe Zomerbrief 2026-2030. De kosten die voortvloeien uit Cao's hebben we in voorgaande Zomernota's ook als autonome ontwikkelingen meegenomen.

Digitale Innovatie

Dat digitale transformatie, verder te noemen digitale innovatie, de economie en samenleving razendsnel verandert ondervinden we momenteel aan den lijve. In het bijzonder door de ontwikkeling van Artificial Intelligence (AI). Dat zal de komende periode alleen maar sneller en meer impact hebben. Investeren hierop blijft dan ook belangrijk. Vooralsnog hebben we ervoor gekozen om digitale innovatie nog niet structureel te borgen, waarmee het programma Digitale Innovatie in 2025 zal eindigen. Om nog wel verder te werken aan de vertaling van AI en IoT (Internet of Things) naar onze processen en dienstverlening zal de afdeling I&IT het programma in een andere vorm in 2026 voortzetten. In 2026 wordt opnieuw besloten of en hoe we digitale innovatie binnen de organisatie een structureel karakter kunnen geven.

Digitaliseren van fysieke archieven

De gemeente heeft een omvangrijk fysiek archief. Door onze fysieke archieven te digitaliseren worden deze tijds- en plaatsonafhankelijk beschikbaar en beter vindbaar. Daardoor kunnen we onze inwoners beter van dienst zijn. Ook kunnen we hierdoor beter voldoen aan de eisen die de Wet open overheid (Woo) en de Archiefwet stellen aan het actief en passief openbaar maken van informatie. In 2025 zijn we gestart met het bewerken en digitaliseren van de 1^e archiefdelen. De komende periode staat in het teken van het onderhanden nemen van de overige archiefdelen en de ontsluiting daarvan, zodat zowel medewerkers als inwoners inzage hierin kunnen krijgen.

Digital Decade

De digitalisering van de samenleving brengt wereldwijde kansen en uitdagingen met zich mee. In dat kader presenteerde de Europese Commissie in maart 2021 een visie en strategie voor de digitale transformatie van Europa in de periode tot 2030. Dit plan wordt de Digital Decade genoemd. Wij moeten voldoen aan deze wetgeving maar zien dat niet als een beperking. Deze wetten in het kader van de 'Digital decade' geven ons namelijk handvatten en bieden ons mogelijkheden om onze informatievoorziening richting inwoners te verbeteren.

In 2026 krijgen al onze inwoners de beschikking over een digitale portemonnee (id-wallet). Europese inwoners kunnen met een digitale portemonnee makkelijk gebruik maken van digitale diensten. De eIDAS 2.0 verordening maakt dit mogelijk.

Cloud en AI

De afgelopen jaren hebben Cloud en AI regelmatig het nieuws gedomineerd. Niet alleen door de snelle ontwikkelingen, maar ook door de geopolitieke onrust op dit vlak en de landelijke ontwikkelingen naar één digitale overheid. In 2026 blijven we onderzoeken waar AI ons kan helpen in effectiever werken en een betere dienstverlening, geven we uitvoering aan de cloudstrategie. Een belangrijk onderdeel daarvan is een duidelijk perspectief hoe we willen omgaan met de Versaasing van het softwarelandschap. Met VerSaasing wordt bedoeld: het afnemen van software via de cloud bij een leverancier. Tevens onderzoeken we wat de bewegingen op deze thema's landelijk voor effect hebben op ons, zodat wij deze tijdig kunnen ondervangen.

Datagedreven werken

Met de datastrategie (2023) en het daaruit volgende programma Data in de Genen (vanaf 2024) heeft de gemeente Hengelo een stevige basis voor datagedreven werken gelegd. Voor 2026 en verder ligt de focus op het verder uitvoering geven van het programma. Hierbij zal specifiek aandacht zijn voor het versterken van databewustzijn en -vaardigheden binnen de organisatie. Toepassing van het ethisch kader voor verantwoord gebruik van data en technologie zal structureel toegepast worden in besluitvorming en uitvoering. Ook wordt in 2026 gewerkt aan een toekomstbestendige data-architectuur, met aandacht voor datakwaliteit en vindbaarheid. De kennisinfrastructuur wordt verder uitgebreid om domeinoverstijgende samenwerking te stimuleren. Zo groeit datagedreven werken uit tot een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks handelen, met blijvende waarde voor de stad en inwoners.

Verduurzamen maatschappelijk Vastgoed

Op basis van de routekaart (die in 2023 is opgesteld) zal in 2026 verder gegaan worden met het verduurzamen van panden uit de gemeentelijke vastgoedportefeuille. In 2025 zijn voor 8 gebouwen de mogelijkheden met

betrekking tot de uit te voeren duurzaamheidsmaatregelen in beeld gebracht. In 2026 zal gestart worden met het daadwerkelijk uitvoeren van deze duurzaamheidsmaatregelen. De maatregelen hierbij omvatten zowel energiebesparing, energieopwekking en energietransitie. De intentie is om bij deze panden de CO2 uitstoot zoveel mogelijk te reduceren. Mede gezien de netcongestie is het op dit moment nog niet altijd mogelijk om de panden te verduurzamen tot energieneutraal.

Verlammende werking controversieel verklaren wet- en regelgeving

Het demissionaire kabinet zal echter alleen lopende zaken afhandelen. Wat wel of niet wordt behandeld beslist de Tweede Kamer. Een demissionair kabinet wordt niet geacht om belangrijke politieke beslissingen te nemen. Het zal geen ingrijpende wetsvoorstellen voor behandeling naar de Kamer sturen en wetsvoorstellen die daar al in behandeling zijn, worden niet behandeld tot na de kabinetsformatie, tenzij de Tweede Kamer hierover anders beslist. Dit kan tot consequentie hebben dat reeds aangekondigde nieuwe wet- en regelgeving nog niet wordt aangenomen of vertraging oploopt. Dit controversieel verklaren van wet- en regelgeving kan een belemmerende werking hebben op de uitvoerbaarheid van taken en financiën voor gemeenten.

Gemeentefonds

De terugval van het gemeentefonds en de taakstellingen op jeugd is door het Rijk vanaf 2026 gedeeltelijk doorgeschoven naar 2028 en verder. Het Rijk compenseert slechts 1/6 deel van de terugval van het gemeentefonds vanaf 2026 aan gemeenten. Daarnaast worden gedeeltelijk de kosten voor de jeugdzorg gecompenseerd door het Rijk vanaf 2025. Tevens zijn extra incidentele middelen voor de jaren 2026 en 2027 toegevoegd door het Rijk aan het gemeentefonds voor het groeipad voor maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd. Vanaf 2028 zijn extra besparingsopgaven door het Rijk ingeboekt: eigen bijdrage jeugdzorg, sturen op trajectduur jeugdzorg en de indexering van de Hervormingsagenda Jeugd.

Door de demissionaire status van het kabinet kunnen we op dit moment moeilijk inschatten welke gevolgen dit heeft op de gemeentefondsuitkering. Het blijft de vraag in hoeverre de taken en grote opgaven van gemeenten in balans worden gebracht met (gemeentefonds)middelen door het Rijk.

Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet van invloed is op (de herijking van) het gemeentefonds met ingang van 2027. Dit mede naar aanleiding van nu nog lopende vervolgonderzoeken. Deze herijking is nu een jaar vertraagd door het ministerie, waardoor we in 2026 € 1,2 miljoen minder ontvangen in de suppletie-uitkering. De suppletie-uitkering (als overgangsmaatregel ingroeipad) is ingevoerd na de herverdeling van het gemeentefonds in 2023.

Kapitaalmarkt

De kapitaalmarkt lijkt in rustiger vaarwater terecht te zijn gekomen. De rentes zijn weer van proportionele aard. Voor ons betekent dat nieuwe financieringen de komende jaren waarschijnlijk duurder zijn dan voorheen. We houden de markt in de gaten om een zo goed mogelijke inschatting te kunnen maken voor de toekomst, dat geldt ook voor de ontwikkeling van de ECB-rente (Europese Centrale Bank).

Doelen en beleidsindicatoren

Op woensdag 9 april jl. heeft de eindsessie met gemeenteraadsleden plaatsgevonden over spoor 1 doelen en beleidsindicatoren voor deze Beleidsbegroting. Er is toen met de vertegenwoordiging van een aantal fracties het resultaat van de ambtelijke verkenning en de input van de fracties besproken. Er is consensus gevonden op een nieuwe set doelen en indicatoren (spoor 1), zoals die nu in deze Beleidsbegroting is verwoord (paragraaf 5.2 Beleidsprogramma's).

We komen nog bij u terug met een procesvoorstel spoor 2 doelen en beleidsindicatoren. In spoor 2 gaat het om de verkenning van een vernieuwde werkwijze, die is gekoppeld aan de nieuwe raad- en collegeperiode. Bijvoorbeeld door programma-overstijgende sturing op beleid en ontwikkeling op basis van passende doelen en beleidsindicatoren. Waar mogelijk kan dit worden aangevuld met benchmarks en dashboards.

Relevante beleidsnota's

- [Financiële Verordening 2025](#)
- Nota Investerings- en activeringsbeleid
- Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023 - 2027
- Evaluatie bestemmingsreserves 2021
- [Treasurybesluit 2021](#)
- [Beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Hengelo 2021](#)
- Beleidskader verbonden partijen 2024
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders 2021
- [Denkkader participatie](#) (2022)
- [Nota overhead \(2024\)](#)
- [Participatieverordening](#) (2023)

Verbonden partijen

GBTwente

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) voert de taken van waardering, heffing en innen van gemeentelijke belastingen uit voor de gemeente. Wij betalen hiervoor perceptiekosten, die worden verantwoord op de programma's, waarvoor de dienst wordt verleend.

BNG Bank NV

BNG Bank NV financiert overheden en is huisbankier van onze gemeente. Ze voert gedurende de contractperiode exclusief voor Hengelo het betalingsverkeer uit en is één van de aanbieders van (op te nemen) leningen. Wij ontvangen jaarlijks dividend als aandeelhouder.

Twence Holding BV

Twence Holding BV verwerkt ons huishoudelijk afval (programma 7) en draagt middels dividenduitkering tevens bij aan de algemene dekkingsmiddelen.

Crematoria Twente

Tot Crematoria Twente BV kunnen onze inwoners zich wenden voor lijkbezorging (programma 7), maar de BV keert ook dividend uit (via Openbaar Lichaam Crematoria Twente).

Enexis Holding NV

Enexis Holding NV is energienetwerkbeheerder in de regio. Enexis keert dividend uit. Wij ontvangen dit als algemeen dekkingsmiddel.

Overige partijen waar we mee samenwerken:

- Kennispunt Twente draagt bij aan de kwaliteit van onze sturingsinformatie door onderzoek en advies.
- Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo.

Wat willen we bereiken?

9.1 Meer inwoners zijn betrokken bij hun stad en tevreden over het bestuur van Hengelo

9.1.1 Meer (jonge)(1) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.¹

¹ De toevoeging 'jonge' is gedaan, in aansluiting op het traject voor kindinclusie (ook wel Baas boven Baas), waar de raad geld voor beschikbaar heeft gesteld, en waar nu uitvoering aan wordt gegeven.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd (%) ¹	18,6%(2022) 29,3%(2023) 37,8%(2024) 31,9%(2025)	37,8%	30%	30%	32%	35%	37%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stellingen 'De gemeente betreft en luistert naar mijn mening en geeft aan wat er met mijn inbreng is gedaan.' ²							
<i>De gemeente betreft mij als inwoner (%)</i> :	30,4%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	32%	34%	36%	38%
<i>De gemeente luistert naar mijn mening (%)</i> :	15,7%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	20%	24%	27%	30%
<i>De gemeente geeft aan wat er met mijn inbreng is gedaan (%)</i> :	19,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	22%	24%	27%	30%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'de gemeente laat duidelijk en op tijd weten waarover en hoe ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn' (%) ²							
<i>De gemeente laat duidelijk weten dat ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)</i> :	26,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	30%	32%	35%	37%
<i>De gemeente laat op tijd weten dat ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)</i>	22,2%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	25%	27%	30%	32%
<i>Ik weet hoe ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)</i>	24,4%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	30%	32%	35%	37%
We bereiken met de kind gerelateerde participatie trajecten (waaronder het Baas boven Baas festival) minimaal percentage (%) scholen in de gemeente Hengelo.	50% (2025)	n.v.t.	n.v.t.	55%	60%	62%	65%

¹ De peilwaarden van deze indicatoren fluctueren de afgelopen jaren. De streefwaarden voor deze indicatoren zijn daarom gebaseerd op een gemiddelde van de peilwaarden 2021, 2022 en 2023 in combinatie met de langjarige ambitie van de Gemeente Hengelo

² De relatief snelle stijging in de percentages bij de streefwaarden vraagt om een nadere duiding.

Het is belangrijk om te benadrukken dat de onderliggende deelvragen sterk met elkaar verbonden zijn om de desbetreffende hoofdindicator te beantwoorden. Dit maakt ook dat het als één vraag gepresenteerd is. Omdat de deelvragen inhoudelijk op elkaar aansluiten, horen de bijbehorende percentages met elkaar in lijn te liggen. Dit maakt dat de streefwaarden voor de aankomende jaren bij enkele deelvragen relatief met een flinke stijging worden weggezet, om op die manier toe te werken naar een overkoepelend percentage voor de indicator.

9.2 Inwoners zijn meer tevreden over de dienstverlening van de gemeente Hengelo

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stellingen 'ik kan makkelijk digitaal zaken regelen met de gemeente.	72,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	75%	80%	85%	90%
Als een inwoner een vraag stelt via de mail of contactformulier, dan reageren we uiterlijk op de 5e werkdag nadat de vraag is gesteld.	¹	n.v.t.	n.v.t.				
Als een inwoner iets heeft aangevraagd bij de gemeente krijgt iemand binnen 8 weken een beslissing te horen (dit is afhankelijk van het product/dienst, en zoveel eerder of later als mogelijk is of nodig is).	¹	n.v.t.	n.v.t.				
Als ik contact zoek met de gemeente, dan word ik door de juiste medewerker geholpen zonder onnodige doorverwijzingen.	41,6%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	45%	50%	55%	60%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De informatie van de gemeente is duidelijk en begrijp ik goed'.	58,3%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	60%	70%	72%	72%

¹ Na de invoering van het nieuwe zaakstelsel wordt de peilwaarde van deze nieuwe indicator uit het stelsel gehaald.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2026?

9.1.1 Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.

- We stimuleren het gebruik van het participatieplatform om de (digitale) participatie eenduidig, transparant en laagdrempelig te organiseren.
- We ontwikkelen een eigen trainingsprogramma om medewerkers te trainen met de methodiek uit het denkkader participatie.
- We borgen daar waar mogelijk de methodiek participatie binnen werkprocessen, waardoor participatie een groter onderdeel wordt van reguliere werkzaamheden van medewerkers.
- De samenwerking met onderwijs wordt steeds intensiever. Dit maakt dat wordt onderzocht op welke manier de samenwerking op een structurele wijze kan worden ingezet. Om op die manier een bijdrage te leveren aan het binden en boeien van jong talent in Hengelo, dat wordt geborgd in de organisatie.

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

- We herschrijven standaardbrieven en automatische berichten, zoals een ontvangstbevestiging in Helder Hengelo's. We trainen medewerkers op helder taal gebruik (Helder Hengelo's) en betrekken inwoners bij onze teksten.
- We sturen op onze meetbare doelstellingen dienstverlening. Dit maken we concreet en werken aan de borging en sturing ervan in de organisatie. We brengen onder andere in beeld hoe we werken en sturen op onze reactietijden.
- Op onze website houden we rekening met onze lezers. We schrijven zo helder mogelijk en geven begrijpelijke informatie over producten en diensten. We digitaliseren de aanvraag manieren en maken dit zo simpel mogelijk. We verbeteren onze website(s) en digitale toegankelijkheid waar nodig. We hebben daarbij aandacht voor inwoners die dat digitaal niet kunnen (digitale inclusie).
- We zetten waar nodig opdrachten op om meer eenduidigheid en helderheid te krijgen in de communicatiekanalen die we inzetten. Dus wanneer zetten we welk kanaal (zoals telefonisch, webformulier, e-mail) open voor inwoners?
- We hebben aandacht voor & implementeren waar nodig wetgeving zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en digitale toegankelijkheid, Single Digital Gateway, Wet digitale overheid.
- Wij coachen onze medewerkers om inwonercontacten (nog) prettiger te maken.
- We meten de tevredenheid van onze inwoners en onze communicatiekanalen.

- We zorgen voor een lerende omgeving waarin we ons de vraag blijven stellen of onze dienstverlening voldoet aan onze uitgangspunten dienstverlening. We wisselen ontwikkelingen, positieve en negatieve ervaringen en signalen met elkaar uit, zodat we onszelf continu blijven verbeteren.

Wat blijven we doen?

Bestuur

- We gaan vroegtijdig in gesprek met de raad en leggen regelmatig open voorstellen voor aan de raad.
- We werken bestuurlijk (en ambtelijk) samen in bovenlokale gremia om zo de belangen van Hengeloërs en Twentenaren te behartigen. Voorbeelden hiervan zijn G40, VNG, Euregio/MONT en BOSS/Twente Board. Per 2026 coördineert Hengelo gedurende twee jaar de samenwerking in MONT-verband.
- Onze strategische agenda (onder andere mobiliteit/TEN-T en innovatie/technologie) verbinden we met die van Europa, onder andere door deelname aan netwerken als Eurocities en Polis.
- We blijven inzetten op het verhogen van de slagkracht van de regionale samenwerking, bijvoorbeeld door de stedelijke samenwerking te verstevigen. Dat geldt in het bijzonder voor de samenwerking met Enschede, waarbij we ons vanuit onze eigen autonomie en identiteit, o.a. vanuit SHE, gezamenlijk positioneren als grootstedelijke Twentse agglomeratie met 250 duizend inwoners.
- De gezamenlijke lobby van de drie steden richt zich op diverse thema's, met als focus verstedelijking in brede zin, energiearmoede en kansengelijkheid.
- Specifiek voor 2026 extra inzet t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen en het coalitievormingsproces daarna.

Participatie

- De inwoner staat centraal in het ons handelen. Daarmee geven we richting, luisteren we en bieden we ruimte aan inwoners, ondernemers en (keten)partners. Wij zoeken ze actief op en brengen ze in positie.
- We blijven inzetten op het evalueren van participatietrajecten en leren hiervan.
- We blijven inzetten op de doorontwikkelingen van de methodiek participatie om op die manier aan te blijven sluiten bij de behoefte en de betrokkenheid van onze inwoners.
- We blijven inzetten op de samenwerking met het onderwijs, zowel basis-, middelbaar en beroepsonderwijs.

Dienstverlening

- We geven (doorlopend) aandacht aan de dienstverlening aan de hand van de leidende motieven (persoonlijk, duidelijk, respectvol en betrouwbaar) en de uitgangspunten dienstverlening. Wij willen dat de inwoner zich welkom, gehoord, gezien en begrepen voelt.
- Het klantcontactcentrum beantwoordt vragen en meldingen via telefoon, contactformulier, e-mail en andere (sociale) communicatiekanalen (zoals Whatsapp).
- Op de gemeentelijke website geven we begrijpelijke informatie over producten en diensten.
- Voor inwoners die niet digitaal kunnen of willen communiceren, blijven we bereikbaar via de niet-digitale kanalen (digitale inclusie).
- Als inwoners niet tevreden zijn, dan zijn we in contact over deze klachten (klachtencoördinatie).

Burgerzaken/publieksdienstverlening

- We leveren paspoorten, ID-kaarten, rijbewijzen, uittreksels en verklaringen.
- We voeren 'publiekszaken' werkzaamheden uit, zoals:
 - beheren burgerlijke stand en Basisregistratie personen (BRP);
 - voltrekken huwelijken en geregistreerde partnerschappen;
 - uitvoeren Wet op de Lijkbezorging;
 - bijhouden begraafplaatsadministratie;
 - taken op het gebied van naturalisatie en optie.
- We organiseren verkiezingen.

Financiën

- We zorgen voor inzichtelijke financiën voor inwoners en ondernemers. Er wordt continu gestreefd om onze planning- en controlcyclus verder te ontwikkelen en te digitaliseren en de producten leesbaar, transparant en toegankelijk te maken.
- Via de Zomernota, Beleidsrapportage en de Jaarstukken informeren we de gemeenteraad over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de Beleidsbegroting.
- Externe subsidies verwerven, realiseren en verantwoorden. Wij blijven de mogelijkheden tot medefinanciering door andere overheden en partners optimaal benutten.

Treasury

- We stellen een financieringsbehoefte op en analyseren de leningenportefeuille, rekening houdend met de wettelijke normen kasgeldlimiet en renterisiconorm.
- We anticiperen op onze liquiditeitsbehoefte door het aantrekken van kort lopende en lang lopende geldleningen.
- We verstrekken geen nieuwe geldleningen en garanties aan derden met uitzondering van leningen waarbij we garantstelling kunnen delen met het Waarborgfonds Sport.
- We beheersen de risico's en volgen de financiële ontwikkelingen bij organisaties aan wie we hebben geleend.
- We beheren de deelnemingenportefeuille en zetten de daaruit vrij komende dividenden (overwegend) als algemeen dekkingsmiddel in.

Gemeentelijke belastingen, leges en tarieven

- We leggen jaarlijks in belastingverordeningen de tarieven voor gemeentelijke heffingen vast.
- We heffen via GBTwente de volgende belastingen als onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen: onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting, precariobelasting. Voor het algemeen dekkingsmiddel toeristenbelasting verwijzen we naar programma 3.
- We stellen lasten- en batenoverzichten op om de kostendekkendheid van leges en collectieve inwonerslasten te bepalen. Voor deze tarieven geldt in principe volledige kostendekkendheid.

Gemeentelijk vastgoed

- We blijven ons bezighouden met verhuur, verkoop en sloop van gebouwen.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2024	Saldo begroting 2025	Lasten begroting 2026	Baten begroting 2026	Saldo begroting 2026	Verschil 2026 - 2025
0.1 Bestuur	-5.442	-4.106	4.078	-	-4.078	28
0.2 Burgerzaken	-1.963	-1.830	4.049	2.582	-1.467	363
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-682	-1.223	2.053	1.305	-748	475
0.4 Overhead	-37.161	-41.629	44.687	6.139	-38.548	3.081
0.5 Treasury	5.739	2.432	9.975	12.096	2.120	-312
0.61 OZB woningen	12.586	13.364	1.315	15.329	14.014	650
0.62 OZB niet-woningen	16.623	16.981	140	17.231	17.091	110
0.63 Parkeerbelasting	1.987	2.073	128	2.269	2.142	69
0.64 Belastingen overig	873	763	35	390	355	-408
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	209.522	221.367	-	224.377	224.377	3.010
0.8 Overige baten en lasten	-1.188	-2.095	7.464	505	-6.959	-4.864
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-64	-72	75	-	-75	-3
0.10 Mutaties reserves	-12.976	-7.385	15.777	18.506	2.729	10.114
Totaal 9 Bestuur en ondersteuning	187.854	198.640	89.776	300.729	210.953	12.313

Taakveld	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029
0.1 Bestuur	-4.078	-4.041	-4.041	-4.041
0.2 Burgerzaken	-1.467	-1.467	-1.467	-1.467
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-748	-728	-1.084	-1.082
0.4 Overhead	-38.548	-38.158	-38.360	-38.726
0.5 Treasury	2.120	1.759	1.476	1.201
0.61 OZB woningen	14.014	14.274	14.490	14.835
0.62 OZB niet-woningen	17.091	17.091	17.091	17.091
0.63 Parkeerbelasting	2.142	2.142	2.142	2.142
0.64 Belastingen overig	355	364	372	381
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	224.377	225.521	220.296	223.545
0.8 Overige baten en lasten	-6.959	-8.586	-5.766	-7.488
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-75	-75	-75	-75
0.10 Mutaties reserves	2.729	-319	2.895	1.899
Totaal 9 Bestuur en ondersteuning	210.953	207.777	207.969	208.214

Financiële toelichting

0.2 Burgerzaken (€ 363.000 voordeel)

Vanaf 2026 is er minder inzet ambtelijke uren op dit taakveld geraamd. Het betreft een verschuiving van de geraamde inzet ambtelijke uren naar taakvelden parkeren, overhead en begraafplaatsen (en crematoria).

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 475.000 voordeel)

In 2025 is een eenmalig bedrag voor afwaardering van het paviljoen de Ontmoeting geraamd, omdat op basis van de financiële regelgeving (BBV) de boekwaarde van het pand niet hoger mag zijn dan de marktwaarde. Daarnaast zijn in 2025 nog eenmalige kosten geraamd voor de sloop van het pand Tweekelerweg 249 (25-FP-9.15). In de Zomernota 2025-2029 is uitbreiding van formatie aangevraagd voor vastgoed door meer werkzaamheden als gevolg van onder andere aankoop van panden (25-FP-9.20). Dit leidt tot hogere geraamde loonkosten vanaf 2026. In 2025 wordt gebruik gemaakt van inzet van tijdelijke inhuur (25-FP-9.15).

0.4 Ondersteuning organisatie (€ 3.081.000 voordeel)

Het voordeel in 2026 ten opzichte van 2025 wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de begroting 2025 is opgevoerd inclusief het incidentele budget voor het digitaliseren van de archieven. Tevens zijn er in 2025 incidentele uitgaven voor Hengelo's werken.

Per 2026 is het budget voor Leren & Ontwikkelen (26-NB-9.2) structureel verhoogd in het kader voor de doorontwikkeling van onze organisatie c.q. het realiseren van onze opgaven.

Een deel van de kosten van de programmanager Talent (26-NB-8.1) zijn geraamd in beleidsprogramma 9 voor de periode 2026-2028. De overige kosten zijn geraamd op de programmalijnen imago, wonen, werken en leven (op andere taakvelden in deze Beleidsbegroting).

In 2025 zijn alle kosten van het programmamanagement en een deel met andere samenwerkingspartners (o.a. Enschede, Almelo en Twenteboard) op dit taakveld geraamd.

Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves).

Door scherper te begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028 heeft er ook een aframing plaatsgevonden.

Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de toerekening van uren.

Overzicht overhead

Overhead per domein	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Directie	2.097	2.061	2.061	2.049
Sociaal Domein	2.176	2.063	2.408	2.366
Bedrijfsvoering	34.430	34.184	34.046	34.437
Fysiek Domein	1.917	1.922	1.917	1.917
Subtotaal	40.620	40.230	40.432	40.769
Doorberekende overhead	-2.072	-2.072	-2.072	-2.043
Totaal	38.548	38.158	38.360	38.726

0.5 Treasury (€ 312.000 nadeel)

Treasury bestaat uit financiering in brede zin en de baten en lasten in verband met deelnemingen.

Financiering

We hadden verwacht dat we vorig jaar nog een financiering zouden moeten aantrekken. Dit bleek niet nodig waardoor we in 2026 minder rentelasten hebben dan verwacht. In 2026 verwachten we iets minder rente te kunnen doorbelasten aan taakvelden. Dit komt voornamelijk omdat we kritisch hebben gekeken naar de investeringsplanning en deze hebben geactualiseerd (25-FP-9.14). Daarnaast ontvangen we minder rente op onze uitgezette middelen.

Deelnemingen

Op het onderdeel deelnemingen ontstaat aan de batenkant een nadeel van € 167.000.

Structureel nemen de dividenden met € 555.000 toe. In 2025 zijn de dividenden in de Zomernota jaarschijf 2025 nog hoger bijgesteld, namelijk met € 723.000. Daarom is de uitkomst van de vergelijking hier nadelig, terwijl de structurele tendens € 555.000 voordelig is. De verschillen zijn dus incidenteel en komen vanuit Twence (2025 nog € 92.000 hoger), Enexis (2025 nog € 41.000 hoger), BNG bank (2025 nog € 13.000 hoger), Crematoria (2025 nog € 4.000 hoger) en een eenmalige slotuitkering in 2025 van CSV Amsterdam van € 17.000.

Structureel ontvangen we door aankoop van aandelen Twence in 2024 vanaf 2025 € 405.000 meer dividend. Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente heeft na een aantal jaren geen of beperkte dividenduitkering nu structureel dividend in het vooruitzicht gesteld, waarvan Hengelo € 60.000 gaat ontvangen. Verder hebben we reëel (zonder veiligheidsmarge) geraamd voor de overige partijen. We verwachten een toename van de dividenden BNG (€ 25.000) en Enexis (€ 65.000). De mutatie in het jaar 2029 is € 162.000 hoger. Dit is de nieuwe jaarschijf, die nog niet op het peil van de voorgaande jaarschijven was.

0.61 OZB woningen (€ 650.000 voordeel)

De indexering van de inkomsten en de areaaluitbreiding verklaren de hogere baten (25-FP-9.12). Daarnaast zijn de kosten van het waarderen, heffen en innen in 2025 incidenteel verlaagd als gevolg van het voordelig resultaat GBTwente 2024 (25-FP-9.13).

0.62 OZB niet-woningen (€ 110.000 voordeel)

Evenals bij de OZB woningen, is de indexering van de inkomsten de oorzaak van de hogere baten.

0.63 Parkeerbelasting (€ 69.000 voordeel)

We hebben ten opzichte van 2025 hogere inkomsten uit parkeerbelastingen. Dit komt overwegend door de in 2026 doorgevoerde indexatie van de parkeertarieven (conform begrotingsrichtlijnen 4%).

0.64 Belastingen overig (€ 408.000 nadeel)

Het nadeel wordt veroorzaakt door het afschaffen van de hondenbelasting (26-NB-9.1).

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds (€ 3.010.000 voordeel)

In bijlage 10.3 van de Zomernota 2025-2029 bent u uitgebreid geïnformeerd over de 'Financiële effecten gemeentefonds' op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. De belangrijkste ontwikkelingen waren:

- Compensatie van constante naar lopende prijzen vanaf 2026.
- Landelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven (inclusief negatieve stelpost van € 1 miljoen in verband met achterlopen landelijke actualisatie van verdeelmaatstaven vanaf 2025).
- Gemeentelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven.
- Prijs- en volumeaccessen in het gemeentefonds.
- Damping terugval gemeentefonds vanaf 2026 (slechts compensatie van ongeveer 1/6 deel van het tekort voor gemeenten).
- Gedeeltelijke compensatie voor Jeugd door het Rijk (de helft van het landelijke tekort 2024) vanaf 2025.
- Groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd (incidentele middelen voor 2026 en 2027).
- Met ingang van 2028 voor Jeugd(zorg): eigen bijdrage Jeugdzorg en taakstellingen door het Rijk voor sturen op trajectduur jeugdzorg en indexeren opbrengst hervormingsagenda Jeugd.
- Vrijval aanvullende post op Rijksbegroting voor hervormingsagenda Jeugd vanaf 2026.
- Bijstelling ruimte onder plafond BTW compensatiefonds.

- Diverse taakmutaties, waaronder uitstel vervanging abonnementstarief Wmo, impulsbudget sociale infrastructuur (zie bijlage 10.3.2 van de Zomernota 2025-2029).

Er is sprake van een terugval in de gemeentefondsuitkering van 2027 naar 2028 met ruim € 5,2 miljoen. Dit komt met name door het groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd (incidenteel middelen in 2026 en 2027) en met ingang van 2028 de kortingen voor de eigen bijdrage Jeugdzorg, sturen op trajectduur jeugdzorg en indexeren opbrengst hervormingsagenda Jeugd.

0.8 Overige baten en lasten (€ 4.864.000 nadeel)

Onvoorziene uitgaven (€ 186.000 voordeel)

Het restant van het verschil wordt veroorzaakt door scherper begroten naar aanleiding van de budgetanalyse (25-FP-9.24) ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028.

Stelposten gemeentefonds (€ 5.321.000 nadeel)

Grote mutaties zijn:

- De oplopende structurele kosten voor de nieuwe Cao gemeenten, die loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027. In de Zomernota 2025-2029 zijn de financiële effecten van de loonstijging, onregelmatigheidstoeslag en thuiswerkvergoeding opgenomen. De overige maatregelen zijn mede afhankelijk van de uitwerking in nadere regelgeving of het beroep dat op de nieuwe regelingen wordt gedaan. Dit is op dit moment nog niet te kwantificeren en hierdoor lopen we nog financiële risico's.
- De nieuwe verwachte loonontwikkelingen vanaf 1 april 2027. Dit betreffen de reële loonontwikkelingen voor de gemeente boven de prijsindex, die moeten worden bekostigd uit het volumeaccres van het gemeentefonds. Op basis van het Centraal Economisch Plan 2025 worden vanaf 2027 nog hogere loonindexen dan prijsindexen verwacht.
- De incidentele middelen voor het groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd in 2026 en 2027.
- Het structurele voordelige effect door de invoering van de eigen bijdrage jeugd vanaf 2028. Het kunnen realiseren hiervan is afhankelijk van wetgeving, die vanuit het Rijk moet plaatsvinden.
- De extra taakstelling op de trajectduur in de jeugdzorg. Waarbij het belangrijk is om aan te geven dat wij binnen de opgave Jeugd nu al inzetten op sturing van de trajectduur.
- De oplopende kosten voor areaaluitbreidingen in het fysieke domein, zoals deze gebruikelijk worden geraamd in de meerjarenraming.

Overige mutaties (€ 257.000 voordeel)

Bij de behandeling van de Zomernota 2024-2028 is voor hybride werken een bedrag opgenomen. In de begroting 2025 is deze post "geparkeerd" op dit taakveld. In de begroting 2026 heeft de overheveling plaatsgevonden naar het juiste taakveld. Daarnaast is bij de behandeling van de Zomernota 2024-2028 een amendement aangenomen om de stagevergoeding door te trekken naar 2026. Dit bedrag staat ook nog even "geparkeerd".

Tevens is er vanaf 2026 minder inzet in ambtelijke uren ten behoeve van externe subsidieverwerving.

0.10 Mutaties reserves (€ 10.114.000 voordeel)

De onttrekkingen en toevoegingen in de reserves kennen een eigen dynamiek in de begroting. Incidentele lasten worden gedekt uit reserves. Voor de grondexploitaties geldt een 'gesloten circuit' in de begroting. Verrekeningen vinden via de algemene reserve grondexploitatie plaats en drukken niet op het begrotingssaldo. Daarnaast zijn in het verleden in Zomernota's en Beleidsbegrotingen meerjarige overschotten of tekorten verrekend met de algemene reserve.

De grootste reservemutaties betreffen:

Algemene reserve (€ 8.042.000 voordeel)

Er is ruim € 1,5 miljoen meer onttrokken uit de algemene reserve in 2026 ten opzichte van 2025. Er is bijna € 6,5 miljoen minder toegevoegd aan de algemene reserve in 2026 ten opzichte van 2025. Per saldo een voordeel van ruim € 8 miljoen.

Grote mutaties in 2025 zijn:

Onttrekkingen uit de algemene reserve voor:

- Ingroeipad en transformatiebudget sociaal domein.
- Moties Zomernota 2024-2028: M03 Gelden ruimte voor ondernemen en M15 Fonds voor leefbare wijken.
- Motie Beleidsbegroting 2025-2028: M13 Optimaliseren & versterken ondermijning.
- Gebiedsontwikkeling KMS.
- Eenmalige bijdrage aan Welbions wat betreft 't Swafert.

Daarnaast is het jaarrekeningsaldo 2024 verwerkt. Tevens vindt een toevoeging van het resultaat voor het jaar 2025 in de Zomernota 2025-2029 aan de algemene reserve plaats.

Grote mutaties in 2026 zijn:

Onttrekkingen uit de algemene reserve voor:

- Dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2023-2027
- Dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2024-2028
- Gedeeltelijke dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2025-2029
- Motie M15 Zomernota 2024-2028: Fonds voor leefbare wijken
- Motie Beleidsbegroting 2025-2028: M13 Optimaliseren & versterken ondermijning
- Gebiedsontwikkeling KMS

Grote mutaties in de meerjarenramingen 2027-2029 zijn:

Onttrekkingen uit de algemene reserve voor:

- Incidentele lasten 2027 in Zomernota 2023-2027
- Incidentele lasten 2028 voor onderwijshuisvesting
- Motie M13 - Optimaliseren & versterken ondermijning (Beleidsbegroting 2025-2028; alleen jaarschijf 2027)
- Gebiedsontwikkeling KMS (voor de jaren 2027 en 2028)

Reserve aanjaagbudget talentopgave (€ 242.000 nadeel)

In de Zomernota 2024-2028 zijn in de tabel Talentopgave (paragraaf 6.3 Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen) alle budgetten getoond, die in 2025 ten laste komen van de reserve aanjaagbudget talentopgave. Op basis van het amendement Verhoging stagevergoeding is in 2026 extra budget beschikbaar gesteld. Daarnaast is een aantal budgetten van 2024 naar 2025 overgeheveld voor prijsvraag cultuur, evenementenbeleid en programmamanagement.

Het budget voor community-aanjager KMS en stimuleringsbudget (25-FP-8.4) is in de Zomernota 2025-2029 gefaseerd beschikbaar voor de jaren 2025-2027. Tevens is het programmaplan Talent voor de periode 2026-2028 door de gemeenteraad op 11 juni 2025 vastgesteld en verwerkt in de Zomernota (26-NB-8.1).

Alle bovengenoemde budgetten voor de talentopgave worden onttrokken uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten (€ 2.480.000 nadeel)

In de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten kunnen nog niet bestede incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, tijdelijk worden geparkeerd voor omschreven doelen die nog steeds actueel zijn. Bij de 2e Beleidsrapportage 2024 zijn budgetten uit 2024 voor een bedrag van € 3,3 miljoen overgeheveld naar 2025. Hierdoor zijn de baten in 2025 hoger dan in de begroting 2026. Zie voor de uitgebreide toelichting paragraaf 7.1.3 Incidentele baten en lasten (toelichting programma 9).

Reserve vastgoedbedrijf (€ 779.000 nadeel)

In 2025 is een eenmalige onttrekking geraamd uit de reserve voor de sloopkosten pand Tweekelerweg 249 en inhuur vastgoedbedrijf (25-FP-9.15) Daarnaast wordt een eenmalige afwaardering van het pand paviljoen de Ontmoeting onttrokken uit de reserve. Dit wordt veroorzaakt doordat op basis van de financiële regelgeving (BBV) de investering plus de oude boekwaarde niet hoger mag zijn dan de nieuwe marktwaarde van het pand.

Reserve onderwijshuisvesting (€ 164.000 nadeel)

Voor het Integraal Huisvestingsplan (IHP) storten wij 8% van de geplande investeringsomvang in jaar T in jaar T-2 en T-1 in de reserve onderwijshuisvesting. Deze incidentele middelen gebruiken wij om de voorbereidingskosten van businesscase tot aan het definitief ontwerp te dekken. Deze stortingen zijn conform de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5: scenario 2b). In 2025 is daarnaast de eerste onttrekking geraamd voor de businesscase voor De Kiem (25-FP-4.1).

Reserve Compensatiefonds Bomenverordening (€ 115.000 nadeel)

We verwachten in 2025 een incidentele onttrekking uit de Reserve Compensatiefonds Bomen (25-FP-5.6). Deze onttrekking is niet geraamd voor 2026 en leidt dus tot een nadeel ten opzichte van 2025.

Reserve Tozo (€ 378.000 nadeel)

Het ROZ heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) voor de gemeente Hengelo en ook voor haar 16 opdrachtgevende gemeenten uitgevoerd. Voor de meerjarige uitvoeringslasten is een reserve gevormd. De begrote meerjarige uitvoeringskosten Tozo zijn geactualiseerd (25-FP-6.4). Dit leidt tot een nadeel in 2026.

Reserve Organisatieontwikkeling (€ 68.000 nadeel)

In 2025 is het saldo van de reserve organisatieontwikkeling volledig besteed in het kader van Hengelo's werken. Het restant van deze reserve is ingezet ter dekking van het projectmatig creëren. De reserve organisatieontwikkeling is hiermee uitgeput.

Reserve Vluchtelingen (€ 6.848.000 voordeel)

In de Zomernota 2025-2029 zijn diverse onttrekkingen uit de reserve geraamd. Voor 2026 is een aanvullende onttrekking van bijna € 3 miljoen uit deze reserve nodig om het verbouwingsbudget te dekken. Daarnaast onttrekken wij voor de uitvoering van de beleidsagenda middelen uit deze reserve (25-FP-6.3). Tot slot is vorig jaar in de Zomernota € 1,5 miljoen als stelpost opgenomen om eventuele doorlopende verplichtingen bij te kunnen stellen (24-FP-6.3).

Reserve Bodemsanering (€ 1.235.000 voordeel)

In 2026 is een eenmalige onttrekking geraamd voor de bodemsanering Oude Ketelmakerij. In 2025 was een kleine onttrekking uit deze reserve geraamd.

Reserve gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (€ 392.000 voordeel)

Voor de agiostortingen in KMS Grote Stelplaats B.V. en plan en bijkomende kosten voor de ontwikkeling van de Koninklijke Machinefabriek Stork is in 2026 een hogere onttrekking geraamd dan in 2025.

Algemene reserve grondexploitatie (€ 713.000 voordeel)

Het resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door de verlaging van voorziening niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) in 2025 als gevolg van overzetten van gronden ten behoeve van het Zonnepark Boeldershoek van NIEGG naar erfpacht en 'af te sluiten projecten' met een positief resultaat.

In 2026 is een éénmalige bijdrage bodemsanering geraamd ten behoeve van de Oude Ketelmakerij Hart van Zuid. De raming van tussentijdse winstnemingen zijn in 2026 lager dan in 2025. Ook de toevoeging aan de voorziening voor in exploitatie genomen (IEGG) is ook lager in 2026.

Reserve dekking kapitaallasten (€ 2.517.000 nadeel)

Verschillen bij de begroting in de reserve dekking kapitaallasten worden vrijwel altijd veroorzaakt door een toevoeging in de reserve, die het voorgaande jaar nog niet was geraamd. Naast het verschil door de toevoeging verandert ook het ritme van de verschillende onttrekkingen.

Het nadeel wordt met name veroorzaakt door een dotatie vanuit de reserve vluchtelingen in de reserve dekking kapitaallasten in 2026. Daarnaast is de totale onttrekking uit de reserve in 2026 hoger dan 2025.

Reserve Duurzaamheid (€ 374.000 nadeel)

Het nadeel wordt door de volledige uitvoering van het programma Duurzaamheid, zoals beschreven in het bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026 (zaaknummer: 3598092).

Risico's

Digitalisering

De toenemende digitalisering van de samenleving en onze organisatie biedt kansen op het gebied van efficiency en gebruiksgemak. Nieuwe wet- en regelgeving vanuit het Rijk vraagt ook van ons dat we onze dienstverlening verder digitaliseren. Dit brengt ook risico's en aandachtspunten met zich mee. Digitale inclusie blijft een belangrijk aandachtspunt: niet alle inwoners beschikken over voldoende digitale vaardigheden om zelfstandig gebruik te maken van onze digitale overheidsdiensten. Daarnaast vragen de implementatie van digitale wetgeving en technologische innovaties om tijd, middelen en investeringen, zowel in systemen als in medewerkers. Het risico is dat we onvoldoende invulling kunnen geven aan de snelle digitalisering en veranderende wetgeving.

Cyberoorlog

Een ander groeiend risico is de dreiging van cyberaanvallen. De kans op digitale aanvallen neemt toe. De NCTV en AIVD waarschuwen expliciet voor de dreiging van statelijke actoren richting Nederlandse overheden, inclusief gemeenten.

Het bekendste voorbeeld van een cyberaanval is een hack. In het conflict Oekraïne Rusland zien we dat cyberaanvallen een vast onderdeel zijn van oorlogsvoering. We weten dat Russische hackersgroepen Europese overheden en gemeentelijke websites hebben platgelegd met DDoS-aanvallen. Hier moeten we ons tegen beschermen.

Het is daarom belangrijk dat we onze bedrijf kritische processen goed hebben ingericht en blijvend investeren in informatiebeveiliging.

Artificial intelligence

De ontwikkelingen op het gebied van artificial intelligence (AI) zijn de afgelopen jaren erg hard gegaan. Naarmate AI-technologieën steeds meer geïntegreerd raken in diensten en besluitvormingsprocessen kunnen we een verhoogd risico lopen. AI-systemen kunnen vooroordelen bevatten en de uitkomsten van AI kunnen we niet blindelings volgen. AI-systemen verzamelen en analyseren vaak enorme hoeveelheden gegevens, inclusief persoonlijke informatie van inwoners. Bij het gebruik van AI lopen we het risico op datalekken. We moeten daarom alert zijn welke informatie we delen met AI. Daarnaast kan het gebruik van AI leiden tot desinformatie terwijl we als organisatie hard werken om een betrouwbare overheid te zijn.

Mondiale geopolitieke ontwikkelingen

We lopen een risico in relatie tot diverse apps en clouds die beheerd worden buiten Europa. We zijn in sterke mate afhankelijk van de werking van deze apps. En daarnaast verwerken ze gegevens van ons. Het uitvallen van de beschikbaarheid bedreigt de continuïteit van onze bedrijfsvoering.

Krapte arbeidsmarkt

Volgens de toekomstverkenning van A&O fonds Gemeenten staat de gemeentelijke arbeidsmarkt nog zeker 10 jaar onder druk. In 2030 zal 10% van het huidige personeelsbestand gepensioneerd zijn. Om onze gemeentelijke doelen en opgaven te realiseren, is het essentieel dat we voldoende personeel hebben om deze uit te voeren. De druk vanuit het Rijk om nieuwe wetgeving te implementeren draagt verder bij aan de werkdruk. Door de krapte op de arbeidsmarkt lopen we het risico dat de kwaliteit van onze uitvoering afneemt, zowel in effectiviteit als efficiëntie. De toenemende werkdruk kan uiteindelijk de continuïteit van onze dienstverlening in gevaar brengen.

Nadere uitwerking nieuwe CAO gemeenten

In deze Beleidsbegroting is rekening gehouden met de nieuwe Cao gemeenten, die loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027. De financiële effecten van de loonstijging, onregelmatigheidstoeslag en thuiswerkvergoeding zijn in de Beleidsbegroting opgenomen. De overige maatregelen zijn mede afhankelijk van de uitwerking in nadere regelgeving of het beroep dat op de nieuwe regelingen wordt gedaan. Dit is op dit moment nog niet te kwantificeren en hierdoor lopen we nog financiële risico's.

Vervolgonderzoeken herijking gemeentefonds

De vervolgonderzoeken naar de herijking van het gemeentefonds zijn door het Rijk nog niet afgerond. De kans bestaat dat het verdeelmodel voor het gemeentefonds alsnog wordt aangepast. Het risico op een nadelige herverdeling blijft bestaan. Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet van invloed is op (de herijking van) het gemeentefonds met ingang van 2027.

Mogelijke (stelsel)wijzigingen Jeugd en Wmo

Daarnaast is het Rijk voor zowel Jeugd als Wmo bezig met het onderzoeken van een nieuw bekostigingsmodel, waarbij de indexatie van de bekostiging en de verdeling van de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten moeten gaan aansluiten bij de bestuurlijke afspraken daarover tussen Rijk en VNG. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk. We kunnen nu nog niet inschatten welke beleidsmatige en financiële consequenties dit heeft voor gemeenten.

Ook komt de commissie van Ark komt in het 1e kwartaal van 2027 met een nieuw advies over de voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd en de mogelijke stelselwijziging in de jeugdzorg. Het Rijk zal de uitkomsten van de commissie-Van Ark II meewegen in de Voorjaarsnota 2027.

Bezuinigingen

Bezuinigingen brengen verschillende risico's met zich mee voor de gemeentelijke organisatie. Belangrijk is in tijden van bezuinigingen ook te kijken naar het bijstellen van ambities. Het niet bijstellen kan zorgen voor een daling in kwaliteit van onze dienstverlening. Daarnaast willen we onze beloften nakomen en een betrouwbare overheid zijn.

We moeten het beleid helder kunnen uitleggen. Juist door participatie kunnen we draagvlak creëren en inwoners betrekken bij de keuzes die gemaakt moeten worden. Tegelijkertijd kan de kwaliteit van participatie onder druk komen te staan door bezuinigingen, terwijl juist draagvlak en betrokkenheid essentieel zijn in tijden van verandering.

Bij bezuinigingen is het belangrijk om niet alleen naar de korte termijn te kijken maar ook de gevolgen op de lange termijn mee te nemen. Op de korte termijn kunnen kosten worden bespaard, maar dit kan op de lange termijn leiden tot achterstanden in onderhoud, IT-ontwikkelingen en daarmee het mislopen van kostenbesparing door efficiency. Ook kunnen hierdoor extra risico's ontstaan doordat IT-infrastructuur verouderd is. Denk hierbij aan de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de IT-infrastructuur en de mogelijkheden om eenvoudiger slachtoffer van een hack te zijn.

Koers vasthouden bij politieke verschuivingen

Het is belangrijk om de verandering tijd en ruimte te geven. Het inzetten van een grote verandering kan spanning met zich meebrengen en zorgt voor weerstand. Daarbij is het belangrijk dat we sturing blijven geven aan de ingezette doelstelling, want veranderen heeft tijd nodig. Voor de continuïteit en het behalen van onze doelstelling is het een risico dat er raadsverkiezingen zijn. Een nieuwe raad en college zal zich weer opnieuw verhouden tot de ingezette koers.

6

Paragrafen

6.1	Lokale heffingen	136
6.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	147
6.3	Onderhoud kapitaalgoederen	158
6.4	Grondbeleid	165
6.5	Financiering	170
6.6	Verbonden partijen	174
6.7	Bedrijfsvoering	186
6.8	Subsidies	197
6.9	Wet open overheid	199

6.1 Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Met deze inkomsten kan de gemeente een deel van haar taken uitvoeren. De lokale lasten worden vooral door burgers maar ook door bedrijven bijeen gebracht. Vóór de invoering of wijziging van een lokale heffing stelt de gemeenteraad een verordening vast waarin de heffingen en de erbij behorende tarieven zijn opgenomen.

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Alleen de heffingen en belastingen die in de Gemeentewet zijn genoemd, zijn toegestaan.

De lokale heffingen bestaan uit gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Gemeentelijke belastingen kunnen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding ongebonden is en heffingen waarvan de besteding gebonden is. Naast belastingen die gelden voor alle inwoners, zijn er rechten en leges voor individuele dienstverlening aan inwoners.

De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerende zaakbelastingen (OZB) en parkeerbelasting, rekenen we tot de algemene dekkingsmiddelen, omdat zij niet bepaald worden door lasten van specifieke gemeentelijke dienstverlening in een inhoudelijk begrotingsprogramma.

Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, zijn wél onderdeel van een van de inhoudelijke begrotingsprogramma's. De bedoeling van de gebonden heffingen is dat ze voldoende opbrengen om de kosten te dekken van de gemeentelijke dienst waarvoor ze geheven worden. Op begrotingsbasis mag de heffing de gemeentelijke lasten niet overschrijden.

Rechten en retributies zijn vergoedingen voor diensten die de gemeente verzorgt voor een individuele aanvrager van een dienst. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in deze rechten en retributies. Bij leges geldt, dat de kostendekkendheid niet per dienst hoeft te gelden, maar per groep van gelijksoortige diensten. Het beleid is gericht op een rechtvaardige verdeling van kosten, waarvoor de aanvrager betaalt.

Volgens artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de paragraaf lokale heffingen tenminste te bevatten:

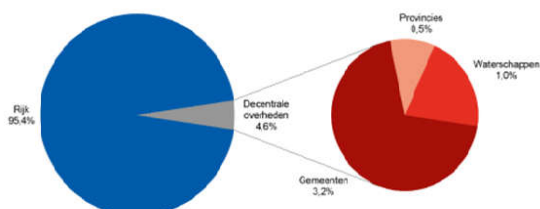
1. de geraamde inkomsten (6.1.1);
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (6.1.2);
3. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de daarmee samenhangende geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd (6.1.3);
4. een aanduiding van de lokale lastendruk (6.1.4);
5. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid (6.1.5).

Deze paragraaf Lokale Heffingen beschrijft de diverse gemeentelijke heffingen en de gevolgen daarvan voor de inwoners van de gemeente Hengelo.

6.1.1 Geraamde inkomsten

Belasting- en premieopbrengst naar overheidslaag

Overheden leggen belastingen op aan inwoners. Onderstaande afbeelding geeft weer dat gemeenten 3,2% van de totale overheidsheffingen veroorzaken.

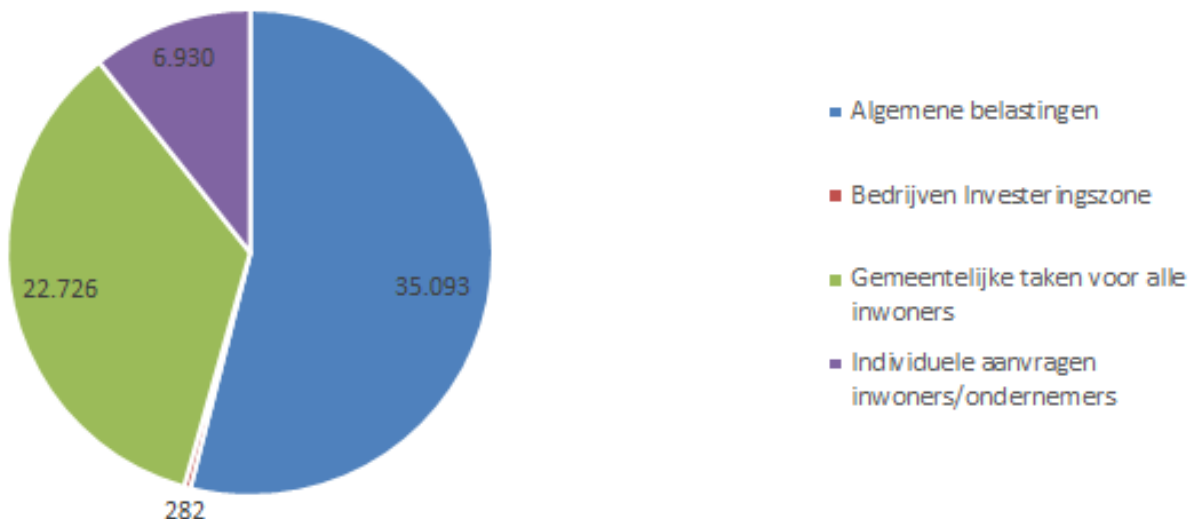

bron: Coelo 2025

De volgende heffingsbedragen zijn opgenomen in deze begroting.

Heffing	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Ongebonden heffingen	32.832	33.626	33.706	35.093
OZB eigenaren woning	13.900	13.928	14.458	15.329
OZB eigenaren niet-woning	9.649	10.067	9.891	10.430
OZB gebruikers niet-woning	6.356	6.679	6.479	6.787
Parkeerbelasting	1.819	1.848	1.902	1.978
Hondenbelasting	572	564	429	-
Precariobelasting	368	357	375	390
Toeristenbelasting	168	183	172	179
Gebonden heffingen	27.444	27.491	28.034	29.938
Rioolheffing	11.609	11.791	11.806	12.596
Afvalstoffenheffing	9.236	9.391	9.278	10.130
Leges omgevingsvergunning	2.245	2.614	2.425	2.522
Leges burgerzaken (incl. rijksleges)	2.391	1.911	2.441	2.538
Begraafrechten	618	607	631	651
Havengelden	451	457	461	479
Naheffingsaanslagen parkeren	300	240	280	269
Bedrijven investeringszone (BIZ)	186	187	271	282
Marktgelden	112	86	140	146
Rioolaansluitrecht	109	74	111	128
Leges APV	81	39	83	86
Leges vergunningen kabels en leidingen	63	60	64	66
Leges Kinderopvang	25	9	25	27
Leges vergunningen gehandicaptenparkeren	18	25	18	18
Totaal heffing	60.276	61.117	61.740	65.031

Verdeling heffingen naar soort heffing (2026)

Toelichting: de waarde 282 betreft de Bedrijven Investerings Zone.

6.1.2 Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Beleidskaders

Het beleid voor de lokale heffingen is opgenomen in:

- landelijke wet- en regelgeving;
- de diverse belastingverordeningen en -regelingen.

Beleidsontwikkelingen

Heffingen en de financiële uitdagingen van gemeenten

Nu compensatie van het Rijk van de kortingen op het gemeentefonds niet meer waarschijnlijk is gaan we onderzoeken wat de mogelijkheden voor compensatie kunnen zijn. Het zonder meer verhogen van heffingen is daarbij niet het uitgangspunt. We onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de kostendekkendheid te verhogen. Dit onderzoek is vanwege andere prioriteiten vertraagd.

Een eerste analyse laat wel zien, dat de dekkingshiaten zitten in heffingen bij relatief kleine doelgroepen (zoals marktkooplieden en schippers). De belangen van die doelgroepen hebben in het verleden geleid tot beperkte heffing. De verwachting is dat we gaan constateren, dat deze belangen zwaar blijven wegen.

Maximering OZB

Het inmiddels demissionaire kabinet wilde de stijging van de gemeentelijke woonlasten (ozb) maximaliseren via afspraken met gemeentes. Er zou met gemeenten worden onderzocht of en hoe de stijging van de gemeentelijke woonlasten (ozb) gemaximeerd kan worden. Na de verkiezingen weten we pas of dit beleid opnieuw onderdeel wordt van de afspraken.

Verlaging aanmanings- en incassokosten

In het regeerakkoord is opgenomen dat er een recht komt op vergissen. Een enkele fout kan niet langer een inwoner diep in de problemen duwen. Aanmaningskosten- en incassokosten van de overheid gaan fors omlaag.

Waterzorgheffing

Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte, waarvan iedereen profiteert. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren. En maatregelen die gemeenten

moeten nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. De rioolheffing is niet meer alleen voor gebruikers van percelen die aangesloten zijn op het buizenstelsel dat we riolering noemen. Daarom dekt de huidige inrichting van de modelverordening riolering niet meer de lading. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken.

De VNG heeft hiervoor een nieuwe modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken. We gaan deze actualiteit inbedden in onze verordening.

Nieuw toegangsbeleid binnenstad

Vanaf 1 juli 2025 is de binnenstad voetgangersgebied. Fietsen (niet zijnde speed-pedelecs) zijn toegestaan. Van 7.00 uur tot 12.00 uur mogen voertuigen in- en uitrijden voor laden en lossen. Buiten deze venstertijd geldt een vergunningensysteem. Voor aanvragen om buiten de venstertijden toegang te mogen hebben tot de binnenstad wordt een tarief gevraagd. We kennen een structurele ontheffing en een incidentele ontheffing. Deze tarieven zijn gebaseerd op de aan de aanvrager toerekenbare kosten van toegangsbeheer van de binnenstad.

Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb

Dit wetsvoorstel beoogt de Algemene wet bestuursrecht (Awb) aan te passen. Het doel van deze aanpassing is om de overheid te stimuleren besluiten voor burgers begrijpelijker te maken, zich bij de uitvoering van taken meer in de burger te verplaatsen en zich minder formeel op te stellen. Kortom, het beoogt een meer empathische en toegankelijke benadering van de burger in procedures van besluitvorming en rechtsbescherming. Twee onderdelen uit het wetsvoorstel springen er qua gevolgen uit nl.:

1. Volledige heroverweging bestreden besluit.
In een (WOZ-)bezwaar moet de gemeente/het belastingkantoor niet alleen de aangedragen bezwaargronden beoordelen, maar altijd alle kenmerken en referenties zichtbaar heroverwegen.
2. Verplichte afdoenings-overleg bij ieder bezwaar.
Daarbij moeten we altijd in overleg met belanghebbende en met mede-belanghebbenden, zoals mede-eigenaren en (ver)huurders over de afhandeling van het bezwaar. Ook als het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is.

De VNG staat achter het doel van het wetsvoorstel, maar vreest teveel regels en moeilijke uitvoerbaarheid. Ook ontstaan nieuwe perspectieven voor no-cure-no-paybureaus en ontstaat een mismatch met aanpalende bijzondere wetten.

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt (nagenoeg) volledige kostendekking.

De voor 2026 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten stijgen met een inflatiecorrectie van 4%, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het Rijk heeft vastgesteld of gemaximeerd. De overige uitzonderingen worden toegelicht in het voorstel tot vaststelling van de Verordeningen 2026 (zaaknummer 3958741).

6.1.3 Overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2026 in Hengelo worden geheven zijn:

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Onroerendezaakbelasting	Afvalstoffenheffing
Parkeerbelasting	Rioolheffing
Precariobelasting	Begraafrechten
Toeristenbelasting	Havengelden
	Bijdrage Bedrijven Investerings Zone
	Marktgelden
	Rioolaansluitrecht
	Naheffingsaanslagen parkeren
	Overige leges

Ongebonden belastingen

Onroerende-zaakbelastingen

Artikel 220 van de Gemeentewet geeft aan dat een gemeente onroerendezaakbelasting (OZB) kan heffen. De OZB is een algemene belasting. Er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente, en de opbrengst is onderdeel van de algemene middelen. De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat de situatie op een bepaald tijdstip, de peildatum, bepalend is voor de belastingplicht. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, leiden pas op de eerstvolgende peildatum tot een wijziging in de aanslag. Belastingplichtig zijn eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. Iemand die zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, betaalt beide belastingdelen. Voorbeelden van niet-woningen zijn bedrijfspanden en buurtcentra.

De grondslag voor de berekening van de OZB in 2026 is de WOZ-waarde van de onroerende zaak per 1 januari 2025. De WOZ-waarde wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Er wordt een tarief voor eigenaren van woningen vastgesteld en tarieven voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die in de begroting is vastgesteld. De werkwijze voor de tariefsbepaling is als volgt. Eerst wordt de beoogde opbrengst van de OZB voor woningen vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van alle woningen het OZB-tarief berekend. Dan volgt eenzelfde berekening voor de niet-woningen. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus, naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst, afhankelijk van de prijzen van de onroerende zaken op de peildatum. Als dit prijspeil is gestegen leidt dit tot een lager OZB-tarief. Andersom leidt een daling van de waarde van vastgoed tot een hoger tarief.

Bij de begrote opbrengst OZB is voor 2026 een inflatiecorrectie toegepast van 4%. Het tarief stijgt met dit percentage. De tariefstijging kan iets meer zijn als gevolg van hogere direct met de heffing verbonden lasten van GBTwente. In het tarief is een bedrag van € 190.000 opgenomen als vergoeding van de extra proceskosten. De totale opbrengst kan ook stijgen door toename van het aantal belastbare woningen en niet-woningen in de gemeente, de zogenaamde areaaluitbreiding.

Parkeerbelastingen

Artikel 225 van de Gemeentewet geeft aan dat gemeenten parkeerbelastingen mogen heffen, om het parkeren en het verkeer in de stad goed te organiseren. Er zijn twee zogenaamde 'parkeerbelastingen':

- de belasting voor een bepaalde parkeerplaats voor een bepaalde periode, waarvoor parkeerautomaten zijn geplaatst;
- de belasting voor een parkeervergunning.

Met behulp van parkeerbelastingen kunnen gemeenten op een juiste en financieel verantwoorde wijze het parkeerbeleid organiseren. De opbrengst van het parkeren komt in de algemene middelen.

Naast parkeerbelastingen kennen we de naheffingsaanslagen parkeerbelasting. Deze behoren tot de gebonden belastingen en worden daar toegelicht.

Precariobelasting

Artikel 228 van de Gemeentewet geeft aan dat precariobelasting kan worden opgelegd. Precariobelasting moet worden betaald door inwoners of bedrijven die voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond hebben. Voorbeelden zijn: terrassen op openbaar terrein, uithangborden boven openbaar terrein en bouwmaterialen die op openbaar terrein geplaatst zijn.

Toeristenbelasting

Artikel 224 van de Gemeentewet geeft aan dat gemeenten toeristenbelasting kunnen heffen voor overnachtingen door mensen die géén inwoner van de gemeente zijn. Het gaat hierbij vaak om toeristen of werknemers die in hotels en op campings verblijven. Het hotel of de camping moet de toeristenbelasting betalen. Het hotel of de camping mag de belasting in rekening brengen aan de overnachter. Het doel van toeristenbelasting is, dat mensen die gebruik maken van de voorzieningen in de stad, maar geen inwoner zijn, mee betalen aan de voorzieningen in de gemeente.

Afschaffing hondenbelasting

Op grond van artikel 226 van de Gemeentewet kan van de houder van een hond hondenbelasting worden geheven. Hengelo heeft dit tot en met 2025 gedaan. In 2024 is besloten tot een geleidelijke afschaffing in 4 jaren, 2025

t/m 2028. Nu wordt deze belasting in 2026 geheel afgeschaft. De afschaffing was opgenomen in de Zomernota 2025-2029, die door de gemeenteraad is aangenomen.

Gebonden belastingen

Mate van kostendekking van de gebonden belastingen

Per heffing wordt in onderstaande overzichten de mate van kostendekking weergegeven. De kostendekking volgens de begroting mag ten hoogste 100% bedragen. Deze dekking geldt per heffingssoort als het gaat om de collectieve diensten zoals afval en riolering. In de legesverordening worden zeer veel tarieven bepaald. Hier geldt dat kostendekkendheid niet per heffing, maar per hoofdstuk in de verordening bepaald mag worden. Een afzonderlijke heffing mag meer of minder kostendekkend zijn dan 100%, als dit gecompenseerd wordt met andere heffingen in de groep van soortelijke heffingen.

Overhead en compensabele BTW mogen worden toegerekend als lasten.

Afvalstoffenheffing

De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is hoofdstuk 10 van de Wet Milieubeheer. Deze wet blijft voor het onderdeel afvalstoffen van kracht naast de Omgevingswet. Op basis van de wet heeft de gemeente de wettelijke taak om afvalstoffen van particuliere huishoudens in te zamelen. De inzameling en verwerking gebeurt in samenwerking met verbonden partijen. Zo is de inzameling opgedragen aan Twente Milieu, en de afvalverwerking aan Twence. De kosten van de inzameling en verwerking worden betaald uit de afvalstoffenheffing. De afvalbegroting is (nagenoeg) kostendekkend; er wordt geen winst beoogd.

De kosten bestaan vooral uit het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Tot de dekkingsmiddelen behoren ook elementen die in hun aard algemene dekkingsmiddelen kunnen zijn, maar die we wel aan afval toerekenen. Dit zijn b.v. een deel van het dividend van Twence en de baten die we ontvangen uit het invorderingsproces aanslagen lokale heffingen door GBTwente.

Huishoudens betalen jaarlijks een vast bedrag afvalstoffenheffing, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel waar de gemeente de inzamelverplichting nakomt. De gebruiker betaalt daarnaast variabele bedragen voor het daadwerkelijk aanbieden van afval. De tarieven zijn per afvalsoort en lediging bepaald. Het te betalen bedrag hangt af van de soort aangeboden afval en het aantal aanbiedingen.

Tarieven 2026

Voor een sluitende afvalbegroting is in 2026 € 10,1 miljoen aan opbrengsten afvalstoffenheffing noodzakelijk. Bruto heffen we € 10,2 miljoen, omdat we rekening houden met € 100.000 oninbare vorderingen. Het vaste tarief wordt verhoogd van € 197,28 in 2025 naar € 210,00 in 2026.

Dit betekent een stijging van het vaste tarief van € 12,72. Bij een gemiddeld huishouden met een aanbiedgedrag van 9 keer de groene container (140L), 23 aanbiedingen op de ondergrondse container en het vastrecht leidt dit tot een woonlast van (€ 10,80 + € 32,89 + € 210) € 253,69.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.3	Afval	10.886	225	1.558	12.669	10.130	3.039	13.169
6.3	Inkomensregelingen				-	-500		-500
	Totaal	10.886	225	1.558	12.669	9.630	3.039	12.669
	% Kostendekking							100,0%

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel, grondwater en waterlopen. De rioolheffing is een bestemmingsheffing (de bestemming is bekostiging van riool- en watertaken). Er staan geen individuele prestaties, maar prestaties van de gemeente voor alle inwoners tegenover. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen. De gemeente Hengelo hanteert één rioolheffing voor alle watertaken met een tarief tot 500m3 waterverbruik en een tarief boven de 500m3.

Inwoners betalen voor het lozen van water in het rioolsysteem. Alle kosten van instandhouding van het rioleringsysteem en de watertaken worden, na aftrek van overige baten, door de inwoners betaald.

Het Programma Water en Riolering 2023-2027 (PWR) is in oktober 2023 vastgesteld. De gekozen variant ging uit van een stijging van het tarief van de rioolheffingen voor 2025 en 2026 met 1% voor noodzakelijke intensivering van activiteiten in waterbeheer en riolering. Daarnaast wordt 4% inflatie doorgerekend, waardoor het tarief 2026 in totaal met 5% stijgt.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.2	Riolering	10.239	273	1.390	11.902	12.596	87	12.683
6.3	Inkomensregelingen				-	-781		-781
	Totaal	10.239	273	1.390	11.902	11.815	87	11.902
	% Kostendekking							100,0%

Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de Verordening begraafrechten zijn opgenomen. De tarieven worden jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.051	71		1.122	651	6	657
6.3	Inkomensregelingen				-	-3		-3
	Totaal	1.051	71	-	1.122	648	6	654
	% Kostendekking							58,3%

Havengeld

Onder de naam havengeld wordt op grond van artikel 229 Gemeentewet een recht geheven. De gebruiker betaalt voor het gebruik van de haven en voor de diensten die daarmee worden verleend. In 2021 is de maatstaf voor heffing omgezet van laadvolume/m³ waterverplaatsing naar aantallen containers en gewicht voor bulkgoederen. Vanaf het begin zijn er veel bezwaren geuit tegen deze wijziging. De gezamenlijke Twentse havens hebben in 2025 besloten weer terug te gaan naar laadvolume als maatstaf van heffing.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
2.4	Economische havens en waterwegen	768	225		993	479	254	733
	Totaal	768	225	-	993	479	254	733
	% Kostendekking							73,8%

Bijdrage Bedrijven Investerings Zones (BIZ)

De Wet Bedrijven investeringszones geeft aan dat een bijdrage Bedrijven Investerings Zones kan worden opgelegd. Met deze bijdrage kunnen bedrijven in een bepaald gebied binnen de gemeente worden verplicht om voor een periode van maximaal vijf jaar een financiële bijdrage te leveren. Deze bijdrage wordt gebruikt om investeringen te betalen op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid, veiligheid, of ruimtelijke kwaliteit. Bij de uitvoering wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de Wet WOZ en de OZB. De doelgroep bestaat uit gebruikers van niet-woningen in het centrum van Hengelo. De huidige BIZ-periode is gestart in 2021 en loopt 5 jaren.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
3.3	Bedrijven investerings zone	298			298	282		282
	Totaal	298	-	-	298	282	-	282
	% Kostendekking							94,6%

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een recht heffen voor het ter beschikking stellen van een standplaats op de markt. Belastingplichtig is degene aan wie de standplaats beschikbaar is gesteld.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	237	73	10	320	146	45	191
	Totaal	237	73	10	320	146	45	191
	% Kostendeckking							59,7%

Naheffingsaanslagen parkeren

De Gemeentewet geeft in artikel 234, lid 3 en 4, richtlijnen omtrent het opleggen van een naheffingsaanslag. Hier kunnen zowel de parkeerbelasting voor één uur, als kosten in rekening gebracht worden. Daarmee heeft de naheffingsaanslag een belastingkenmerk en een gebonden heffingskenmerk, namelijk de vergoeding van gemaakte kosten. We nemen daarom de naheffingsaanslag op als gebonden heffing. Deze gemaakte kosten moeten op de naheffingsaanslag vermeld worden.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
1.2	Openbare orde en veiligheid	267	134		401			-
0.63	Parkeerheffingen	128			128	269	22	291
	Totaal	395	134	-	529	269	22	291
	% Kostendeckking							55,0%

Rioolaansluitrecht

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een rioolaansluitrecht heffen. Hiermee worden kosten doorberekend die verbonden zijn aan het maken van een verbinding tussen het hoofdriool en een nog niet aangesloten perceel. Omdat de aansluiting een individueel toerekenbare prestatie is, is deze uit de (collectieve) rioolheffing genomen en wordt deze apart opgelegd aan de eigenaar van het aan te sluiten pand.

		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.2	Riolering	105	6	17	128	128		128
	Totaal	105	6	17	128	128	-	128
	% Kostendeckking							100,0%

Leges en rechten

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele inwoners verschillende diensten. Door het heffen van leges betaalt de burger die de dienst afneemt, voor deze diensten. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. De heffingsmaatstaf is steeds verschillend en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

Kostendekkendheid

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie hoofdstukken:

- hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn.

Begin 2025 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de kostendekkendheid van de leges in hoofdstuk 2. Uit het onderzoek is geconcludeerd dat de toerekening van de kosten correct gebeurt.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de Legesverordening als geheel maximaal kostendekkend zijn. Niet elk product zal afzonderlijk op kostendekkendheid worden beoordeeld, omdat dit onredelijk veel administratieve inspanning zou vergen. De kostendekkendheid wordt beoordeeld per samenhangende groep van diensten (een hoofdstuk in de verordening). Dit betekent dat, binnen één hoofdstuk, een laag tarief op de ene dienst mag worden

goedgemaakt door een hoog tarief op een andere dienst. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginnel: wie voordeel geniet, betaalt.

Voor een aantal tarieven binnen hoofdstuk 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Leges		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening								
0.2	Burgerzaken	1.296	1.135	11	2.442	2.538	-1.117	1.421
	Totaal	1.296	1.135	11	2.442	2.538	-1.117	1.421
	% Kostendekking							58,2%
Hoofdstuk 2 Omgevingsvergunning								
8.3	Wonen en bouwen	1.914	1.302	26	3.242	2.522	36	2.558
	Totaal	1.914	1.302	26	3.242	2.522	36	2.558
	% Kostendekking							78,9%
Hoofdstuk 3 Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn								
1.2	Openbare orde en veiligheid	706	594		1.300	86		86
	Totaal	706	594	-	1.300	86	-	86
	% Kostendekking							6,6%

6.1.4 Aanduiding van de lokale lastendruk

De lokale lastendruk omvat alle heffingen. We zijn in Nederland gewend om de lokale lastendruk te vergelijken door uit te gaan van de meest relevante heffingen: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven die ieder huishouden in een gemeente jaarlijks opgelegd krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde.

De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling:

Soort heffing	2022	2023	2024	2025	2026
OZB Eigenaar	305,25	319,90	348,36	355,68	369,91
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	222,06	236,84	236,52	237,98	253,69
Rioolheffing	252,84	257,88	267,96	276,72	290,52
Totaal woonlasten	780,15	814,62	852,84	870,38	914,12
Eigenaar	2,9%	4,4%	4,7%	2,1%	5,0%
Huurder	2,0%	4,2%	2,0%	2,0%	5,7%

In voorgaande tabel is de afvalstoffenheffing 2026 gebaseerd op de kosten van de meest voorkomende afvalcombinatie: vast tarief, restafval storten in de ondergrondse afvalcontainer en groen in een 140 liter minicontainer.

Dit cijferbeeld wijkt af van de tarieven die Coelo in de tabellen hierna hanteert. Coelo gaat voor diftar-gemeenten uit van kilo's afval per inwoner conform CBS. CBS rapporteert met 2 jaren vertraging.

In Nederland bedragen aandelen ozb-riool-afval in de woonlasten 39%-23%-38% (Coelo 2025, blz. 25). In Hengelo 41%-32%-27% (begroting 2026).

In onderstaande tabellen zijn de Coelo-cijfers 2025 opgenomen.

De gemeente met de laagste lasten krijgt rangorde 1, de hoogste lasten rangorde 14.

Woonlasten één- en meerpersoonshuishoudens met eigen woning

	Eenpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden	
	eigenaar 2025	rangorde	eigenaar 2025	rangorde
Almelo	€ 1.022	9	€ 1.069	10
Borne	€ 1.034	11	€ 1.070	11
Dinkelland	€ 942	2	€ 972	2
Enschede	€ 1.033	10	€ 1.061	9
Haaksbergen	€ 1.125	14	€ 1.125	14
Hellendoorn	€ 1.006	7	€ 1.006	6
Hengelo	€ 960	4	€ 996	5
Hof van Twente	€ 1.067	13	€ 1.096	13
Losser	€ 1.052	12	€ 1.084	12
Oldenzaal	€ 975	6	€ 1.009	7
Rijssen-Holten	€ 705	1	€ 749	1
Tubbergen	€ 969	5	€ 992	4
Twenterand	€ 951	3	€ 990	3
Wierden	€ 1.010	8	€ 1.037	8
Overijssel	€ 945		€ 979	
Nederland	€ 964 ¹		€ 1.053 ²	

1 bronvermelding COELO 2025 pp 98

2 bronvermelding COELO 2025 pp 101

Woonlasten één- en meerpersoonshuishoudens met huurwoning (riool- en afvalstoffenheffing)

	Eenpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden	
	huurder 2025	rangorde	huurder 2025	rangorde
Almelo	€ 456	7	€ 503	7
Borne	€ 430	5	€ 466	5
Dinkelland	€ 477	8	€ 507	8
Enschede	€ 581	12	€ 609	12
Haaksbergen	€ 623	14	€ 623	14
Hellendoorn	€ 538	10	€ 538	9
Hengelo	€ 510	9	€ 546	10
Hof van Twente	€ 590	13	€ 619	13
Losser	€ 185	1	€ 216	1
Oldenzaal	€ 373	4	€ 407	4
Rijssen-Holten	€ 347	3	€ 391	3
Tubbergen	€ 275	2	€ 297	2
Twenterand	€ 446	6	€ 486	6
Wierden	€ 560	11	€ 588	11
Overijssel	€ 452		€ 485	
Nederland	€ 376 ¹		€ 480 ²	

1 bronvermelding COELO 2025 pp 110

2 bronvermelding COELO 2025 pp 112

Elke gemeente heeft een andere opbouw van tarieven. De basisgegevens hiervoor zijn niet te herleiden in de openbare cijfers. Daarom kunnen we niet vergelijken op de onderdelen OZB, afval en riolering afzonderlijk.

6.1.5 Beschrijving kwijtscheldingsbeleid

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. De regels zijn opgenomen in de Leidraad Invordering en zijn gebaseerd op normen voor inkomen en vermogen, die het ministerie van SZW 2 maal per jaar vaststelt. Inwoners die kwijtschelding aanvragen worden getoetst op de inkomensnorm en de vermogensnorm.

Gemeenten kunnen ruimhartiger kwijtschelden dan de Leidraad aangeeft. Gemeente Hengelo hanteert hiervoor volgende uitgangspunten:

- bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm (Leidraad 90%);
- Voor de OZB, onderhoudsrecht begraven, rioolheffing en voor het vast recht bij de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima deze gemeentelijke woonlasten niet hoeven te betalen;
- voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend evenals voor rioolheffing bij een grondslag > 500m³;
- ondernemers zijn voor de privébelastingen gelijk gesteld met particulieren;
- kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;
- bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid wordt voor 2026 uitgegaan van een totaalbedrag van € 1.286.000 Dit bedrag is als volgt onder te verdelen naar de soorten heffing:

Kwijtschelding per heffing	Begroet 2026
Rioolheffing	781.000
Afvalinzameling	500.000
OZB	2.000
Begraafrechten	3.000
Totaal kwijtschelding	1.286.000

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Integraal Risicomanagement

De gemeente Hengelo is een gemeente met grote strategische opgaven. Om deze opgaven waar te maken is een juiste aanpak van de kansen en risico's noodzakelijk. Maatschappelijke opgaven realiseren betekent weloverwogen risico's nemen. De gemeente staat er zelden alleen voor. Voor het realiseren van de verschillende opgaven is de gemeente afhankelijk van partners in de stad (inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven) en in de omgeving (de regio, de provincie, het Rijk en Europa). Wil je investeren, ontwikkelen en ambities realiseren dan ontkomt de gemeente Hengelo er niet aan risico's te nemen. Sterker nog, zonder het nemen van risico's, is de kans groot dat de gemeente haar opgaven niet kan realiseren. Belangrijk hierin is dat zowel de raad als het college bewuste en weloverwogen afwegingen maken tussen kansen en risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen vormt een essentieel onderdeel van de financiële continuïteit en robuustheid van de gemeente. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit leidt tot het afschalen van beleidsdoelstellingen, opgaven, of het aantasten van de dienstverlening aan inwoners. Een solide weerstandsvermogen draagt bij aan bestuurlijke stabiliteit en stelt de gemeente in staat om adequaat te reageren op externe en interne risico's.

Op basis van een integrale risicoanalyse is het benodigde weerstandsvermogen bepaald. Deze analyse maakt onderscheid tussen risico's die voortkomen uit grondexploitaties en overige risico's. Circa 30% van het benodigde weerstandsvermogen is gerelateerd aan risico's binnen de grondexploitaties. Deze risico's hebben onder andere betrekking op marktontwikkelingen, planvertragingen en waardevermindering van gronden. De aard en omvang van deze risico's worden nader toegelicht in paragraaf 6.4 Grondbeleid.

De resterende 70% van het benodigde weerstandsvermogen is gebaseerd op een breed scala aan overige risico's, welke u voornamelijk in de beleidsprogramma's kunt terugvinden. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de grootste overkoepelende, impactvolle en waarschijnlijk voorkomende risico's. Denk hierbij aan risico's binnen het sociaal domein, zoals stijgende zorgkosten en onzekerheden rondom rijksbijdragen, juridische risico's voortkomend uit geschillen of claims, en beleidsmatige risico's als gevolg van veranderende wet- en regelgeving. Ook externe factoren zoals economische schommelingen, inflatie en geopolitieke ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de financiële positie van de gemeente.

Door deze risico's systematisch te identificeren, te kwantificeren en te monitoren, ontstaat een onderbouwd beeld van het benodigde weerstandsvermogen. Dit stelt de gemeente in staat om proactief te sturen op financiële veerkracht en tijdig bij te sturen waar nodig.

6.2.1 Beleidsnotities

Titel	Raadsbesluit
Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023-2027	3527899
Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo	3509875

Kaderstelling weerstandsvermogen.

In het beleid Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027 zijn de volgende uitgangspunten voor het risicomanagementbeleid en weerstandsvermogen vastgelegd:

- De minimale hoogte van de algemene reserve is 50% van het benodigde weerstandsvermogen (risicoprofiel).

- De algemene reserves 'sec' (inclusief het sociaal domein) volledig te betrekken in het beschikbaar weerstandsvermogen.

De inventarisatie van risico's vindt plaats langs de lijnen van de beleidsprogramma's zoals we die in de begroting kennen. Risico's worden per programma onderzocht en beschreven. Het overzicht van de belangrijkste risico's wordt weergegeven in paragraaf 6.2.4.

Tenslotte zijn er spelregels toegevoegd hoe om te gaan met risico's en een (dreigend) te laag weerstandsvermogen. Daarbij is ook een signaalwaarde voor de weerstandsratio van 1,4 toegevoegd, om tijdig te kunnen bijsturen en te voorkomen dat het weerstandsvermogen te laag wordt.

In de Financiële Verordening 2025, is vastgelegd dat er jaarlijks een herijking van beleidsregels inzake reserves en voorzieningen ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit leggen we voor in de Jaarstukken ter afsluiting en verantwoording van ieder jaar.

Integraal risicomanagement

Zoals in het beleid is vastgesteld worden risico's op alle niveaus binnen de organisatie geïdentificeerd. Hierbij wordt aandacht geschonken aan zowel strategische, tactische als operationele risico's. Hiervoor worden periodiek risicodialogen uitgevoerd. Tijdens deze dialogen wordt gesproken over wat het realiseren van onze doelen in de weg kan staan. De uitkomsten van deze dialogen zijn per programma weergegeven.

De procesmatige risico's worden getoetst door het uitvoeren van interne controles. De manier waarop ligt vast in het auditplan van enig jaar. De kwaliteit en uitkomsten van deze processen is zichtbaar door het oordeel van de accountant bij de Jaarstukken en vanaf verslagjaar 2023 ook in de rechtmatigheidsverantwoording van het college van B en W aan de gemeenteraad.

Om een integraal beeld te krijgen van de risico's, worden risico's tijdens de risico identificatie vanuit verschillende invalshoeken in kaart gebracht. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar risico's met financiële impact, maar ook risico's zonder directe financiële impact, zoals imago-, fraude-, juridisch- en bestuurlijke risico's. Het uitgangspunt is dat de bewustwording van de risico's en het beheersen daarvan doorlopend de aandacht heeft.

6.2.2 Doelen

Het overstijgende doel van risicomanagement is dat de consequenties van onze keuzes worden overzien. Daar bewust gerichte actie op wordt gezet, zodat we als gemeente onze doelstellingen bereiken. De indicatoren zijn erop gericht dat de gemeente voldoende financiële weerbaarheid heeft om tegenvallers te kunnen opvangen.

Bereiken?	Doen?
1. Aandacht voor strategisch risicomanagement	Focus op grote maatschappelijke en strategische opgaven zoals verwoordt in onze koers 2040 en collegeprogramma. Bij het werken aan deze strategische opgaven is het van belang om aan te geven wat de belangrijkste risico's zijn die het realiseren van de opgave mogelijk in de weg kunnen staan en hoe de gevolgen van de risico's kunnen worden beheerst. Dit heeft aandacht in de uitvoering van het nieuwe risicomanagementbeleid. Er is een nieuwe aanpak voor de risicodialogen. Er wordt gewerkt aan het proces voor het continu managen van risico's.
2. De doorontwikkeling van het risicomanagement-systeem	Naast strategische en externe risico's zijn er te voorkomen risico's in onze kernprocessen. De ambitie is om het risicomanagement systeem verder door te ontwikkelen. Het ondersteunt risicomanagement op alle niveaus en geeft meer inzicht in de mate waarin we in control zijn op de verschillende soorten risico's. Met name het 'inzicht' in de werking van beheersmaatregelen en de sturing daarop krijgt aandacht.
3. Aandacht voor integrale control	Hierin gaat het om het herkennen en beoordelen van risico's met bijbehorende gevolgen op o.a. op het gebied van financiën, juridisch, privacy, HR of informatieveiligheid en het vaststellen van eventuele beheersmaatregelen. In algemene zin is er (meer) aandacht voor integrale benadering van control, waarin een stap verder wordt gezet waar het gaat om integraal advies over risico's en beheersing en de samenwerking met vakinhoudelijke collega's.

6.2.3 Indicatoren

De indicatoren zijn opgesteld conform het laatst vastgestelde beleid omtrent weerstandsvermogen en risicomanagementbeleid.

Indicator	Waarde
Incidentele weerstands-capaciteit	Het vrij aanwendbare deel van de reservepositie beschouwen we als de incidentele weerstandscapaciteit. Dit zijn concreet de: - de vrij aanwendbare reserves d.w.z. de algemene reserve 'sec - de post onvoorzien incidenteel
Structurele weerstands-capaciteit	<i>Stand van zaken</i> De incidentele weerstandscapaciteit is ultimo 2026: - vrij aanwendbare reserves = algemene reserve 'sec: ruim € 62,6 miljoen - post onvoorzien incidenteel: € 10.000 De structurele weerstandscapaciteit is de onbenutte belastingcapaciteit. Voorgeschreven is dat de gemeentelijke tarieven, leges en heffingen voor maximaal 100% kostendekkend zijn. In Hengelo is dat ook het uitgangspunt voor de belangrijkste tarieven. Tenzij een risico zich manifesteert in deze tarieftaken, biedt dit geen ruimte aan structurele weerstandscapaciteit. Wanneer een structureel risico optreedt, is het niet altijd mogelijk de financiële impact op korte termijn in de begroting op te vangen. In dat geval kan een gemeente onder zeer strikte voorwaarden een beroep doen op extra financiering van het Rijk (artikel 12 Gemeentewet). Eén van de voorwaarden is dat de gemeente de belastingcapaciteit ten volle benut. Dat kan uiteraard niet oneindig. Daarom is door het Rijk een norm gesteld tot welk niveau het nog aanvaardbaar is lokale belastingen te verhogen, de zogenaamde artikel 12 norm. Het verschil tussen de werkelijke hoogte van de lokale belastingen en de aanvaardbare hoogte van de artikel 12 norm noemen we de <i>onbenutte belastingcapaciteit</i> en betreft de <i>structurele weerstandscapaciteit</i>. <i>Stand van zaken</i> De gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin in de gemeente Hengelo bedraagt afgerond € 914. Het landelijk gemiddelde is € 1.053. Voor 2026 is de benutte belastingcapaciteit dus 86,8% van het landelijk gemiddelde. Als we de onbenutte belastingcapaciteit van 13,2%, zijnde € 139 vermenigvuldigen met het aantal huishoudens, bijna 39.200, komen we uit op een onbenutte belastingcapaciteit van ruim € 5,4 miljoen. Deze capaciteit is identiek aan de Zomernota 2025-2029.
Benodigde weerstands-capaciteit	Het benodigde weerstandsvermogen bepalen we door de geïdentificeerde risico's uit te drukken in euro's. Omdat de kans dat alle risico's zich tegelijkertijd voordoen zeer beperkt is, passen we een zogenaamde Monte Carlo-analyse toe. Bij deze techniek wordt het optreden van de verschillende risico's in diverse scenario's vele malen gesimuleerd. Door deze methode hebben we een beeld van het benodigde weerstandsvermogen in vrijwel alle denkbare scenario's. We streven ernaar dat de minimale hoogte van de algemene reserve 50% van het benodigde weerstandsvermogen is.
Weerstands-vermogen	<i>Stand van zaken</i> Volgens de Monte Carlo-analyse (zekerheidspercentage 90%) is de benodigde weerstandscapaciteit bijna € 26,1 miljoen op basis van het herijkte risicoprofiel. Dit is € 0,1 miljoen hoger dan in de Zomernota 2025-2029. De belangrijkste risico's zijn beschreven in de volgende paragraaf. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet-begrote kosten of tegenvallende inkomsten te kunnen dekken. De weerstandscapaciteit (weerstandsratio) berekenen we als volgt: $\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$ Uit deze berekening volgt een ratio. Om te bepalen of het weerstandsvermogen op het gewenste niveau is, bekijken we in welke waarderingscategorie de ratio valt. We hanteren de waarderingscategorieën zoals hieronder weergegeven: <i>Klasse - Ratio- Betekenis</i> - A - > 2,0 - Uitstekend - B - 1,4 tot 2,0 - Ruim voldoende - C - 1,0 tot 1,4 - Voldoende - D - 0,8 tot 1,0 - Matig - E - 0,6 tot 0,8 - Onvoldoende - F - < 0,6 - Ruim onvoldoende

Stand van zaken eind 2026

De beschikbare weerstandcapaciteit is bijna € 68,1 miljoen.

De benodigde weerstandcapaciteit is bijna € 26,1 miljoen.

De verwachte weerstandsratio die hieruit volgt is 2,6 eind 2026 en is daarmee uitstekend. In de Zomernota 2025-2029 was dit ook dezelfde ratio.

Zonder het separate aangeboden raadsvoorstel "Cofinanciering aanvraag Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget grootschalige woningbouw Rijk (Spoorzone Enschede Hengelo)" (zaaknummer 3946796) is de verwachte ratio eind 2029 in deze Beleidsbegroting 2,5. In dit raadsvoorstel over de co-financiering wordt ook ingegaan welke gevolgen dit heeft op de ontwikkeling van de algemene reserve en de weerstandsratio.

Zoals eerder aangegeven in onze P en C documenten hebben we aangegeven dat we nog veel middelen nodig hebben voor de strategische opgaven, zoals nu het geval is in het separate raadsvoorstel.

6.2.4 Overzicht belangrijkste risico's

1. Netwerkcapaciteit

Risico: Onvoldoende capaciteit elektriciteitsnet

Het elektriciteitsnetwerk in Hengelo heeft onvoldoende capaciteit om de groeiende vraag naar duurzame energie, zoals zonne-energie, te verwerken. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Beheersmaatregelen:

- Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen.
- Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.
- Samenwerking met regionale partners om prioritering van projecten te beïnvloeden.
- In planvorming wordt rekening gehouden met netwerkbeperkingen, bijvoorbeeld via fasering.

2. Onzekerheid in ontwikkelingen van vraag en aanbod van zorg.

Risico: Financiële druk en onzekerheid in de jeugdzorg

De jeugdzorg blijft een van de meest kwetsbare onderdelen binnen het sociaal domein. Gemeenten worden geconfronteerd met stijgende kosten, terwijl structurele rijksmiddelen uitblijven of worden uitgesteld. Bezuinigingen zijn slechts vooruitgeschoven en vanaf 2028 worden opnieuw forse kortingen verwacht.

Beheersmaatregelen:

- De gemeente maakt strategische keuzes op basis van maatschappelijke impact en financiële haalbaarheid.
- We werken samen aan de samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente.
- Inzet op preventie en vroeg signalering om zwaardere zorg te voorkomen.
- Gebruik van data en benchmarks om beleid te onderbouwen en middelen doelgericht in te zetten.

Risico: Dreigende structurele tekorten in het sociaal domein

De uitgaven binnen het sociaal domein blijven structureel stijgen, met name voor jeugdhulp, Wmo, maatschappelijke ondersteuning en opvang. Deze stijging wordt slechts deels gecompenseerd door rijksmiddelen. Gemeenten ervaren hierdoor een toenemende druk op hun begroting, waarbij het risico bestaat dat noodzakelijke zorg en ondersteuning niet meer volledig kunnen worden geleverd. Dit kan leiden tot wachtlijsten, verschraling van voorzieningen en maatschappelijke onrust.

Beheersmaatregelen:

- Gemeenten maken scherpe keuzes in het aanbod van voorzieningen en sturen op kostenbeheersing.
- Uitvoering geven aan ons transformatieplan met de daarbij behorende uitgangspunten.
- Er wordt ingezet op preventie en vroegtijdige interventie om zwaardere zorg te voorkomen.

- Gemeenten voeren gesprekken met het Rijk over structurele herziening van het financieringsmodel.
- Lokale samenwerking en innovatie worden gestimuleerd om met minder middelen meer maatschappelijke waarde te creëren.

3. Onzekerheid in maatschappelijke en/of economische ontwikkelingen

Risico: Vertraging woningbouw door marktomstandigheden

Door economische onzekerheid stellen ontwikkelaars investeringsbesluiten uit. Hierdoor dreigt de gemeente niet te voldoen aan de voorwaarden van de woningbouwimpuls-subsidie, wat kan leiden tot terugvordering en vertraging in de woningbouwopgave.

Beheersmaatregelen:

- Overleg met het Rijk over versoepeling van subsidievoorwaarden.
- Actieve monitoring van voortgang en overleg met ontwikkelaars.
- Bestuurlijke aandacht en integratie in bredere woningbouwstrategie.

Risico: Onvoldoende woningbouw op Hart van Zuid (HVZ)

Ondanks positieve ontwikkelingen bij het eerste bouwplan, blijft er onzekerheid over de voortgang en kwaliteit van woningbouw door marktomstandigheden. Dit kan leiden tot het niet behalen van gemeentelijke doelstellingen, zoals ook afgesproken in onder meer de woondeal met de provincie. Hoewel het risico is afgenomen (onder meer de Smelterij en de Hofmakerij zijn opgeleverd, de Appendage is in aanbouw en de Kleine Koppeling is bijna klaar voor oplevering), blijft het risico bestaan door onzekere marktomstandigheden. Het risico geldt niet alleen voor één partij, maar voor alle betrokken ontwikkelaars

Beheersmaatregelen:

- Actief contact met ontwikkelaars om voortgang te stimuleren.
- Contractuele en planologische sturing op kwaliteit en tijdigheid.
- Monitoring en bestuurlijke bespreking van voortgang.

Risico: Onvoldoende zakelijk partnerschap in samenwerkingen

In samenwerkingsverbanden zoals OZJT en ROZ is sturing complex, verantwoordelijkheden zijn diffuus en uittreden is lastig. Dit belemmert de wendbaarheid van de gemeente.

Beheersmaatregelen:

- Versterking van zakelijk partnerschap en duidelijke opdrachtformulering.
- Overzicht creëren van alle samenwerkingen.
- Monitoring van prestaties en risico's, met bijsturing waar nodig.

4. Inflatie en (geld)marktontwikkelingen

Risico: Hogere bouwkosten bij project Lange Wemen

Door inflatie en marktontwikkelingen dreigen de bouwkosten hoger uit te vallen dan geraamd. Dit kan leiden tot vertraging of het niet doorgaan van het bouwproject.

Beheersmaatregelen:

- Actieve monitoring van kostenontwikkeling.
- Juridische toetsing van subsidie in kader van Wet Markt en Overheid.
- Periodieke rapportage en risicobeoordeling.

Risico: Fluctuerende en stijgende rente

Sterk fluctuerende rente maakt lange termijn financiering onvoorspelbaar. Dit kan leiden tot hogere rentelasten en uitstel van investeringen.

Beheersmaatregelen:

- Actieve monitoring van renteontwikkelingen.
- Scenarioanalyses en strategische financieringsmomenten.
- Buffers in meerjarenbegroting.

Risico: Inflatie doorberekend in aanbestedingen

Hoge inflatie leidt tot prijsstijgingen in lopende en nieuwe contracten. Onvoldoende betrokkenheid van inkoop kan leiden tot onrechtmatige prijsverhogingen.

Beheersmaatregelen:

- Versterkte rol van inkoop bij contractbeheer.
- Heronderhandeling van contracten en toepassing van clausules.
- Verwerking van onzekerheden in rijksbijdragen in meerjarenraming.

5. Arbeidsmarktkrapte (intern en bij partners)**Risico: Projectorganisatie onvoldoende ingericht**

Afhankelijkheid van externe partijen en individuele projectleiders leidt tot risico's op vertraging, budgetoverschrijding en bestuurlijke schade.

Beheersmaatregelen:

- Versterking van projectorganisatie en risicomanagement.
- Toepassing van Projectmatig Creëren.
- Verbetering van rapportagelijnen en ondersteuning van projectleiders.

Risico: Personeelstekort door arbeidsmarktkrapte

Vacatures zijn moeilijk in te vullen, wat leidt tot verminderde dienstverlening, verhoogde werkdruk en hogere kosten door externe inhuur.

Beheersmaatregelen:

- Strategisch personeelsbeleid gericht op behoud en ontwikkeling.
- Samenwerking met onderwijsinstellingen en regionale partners.
- Zorgvuldige afweging van externe inhuur.

6. Onzekerheid in rijksmiddelen voor gezamenlijke opgaven**Risico: Onvoldoende middelen voor klimaat, energieopgaven, kansengelijkheid, woningbouw enz.**

De gemeente moet intensiever inzetten op deze onderdelen. De uitvoeringskosten om onze opgaven te realiseren zijn hoger dan geraamd. Terwijl aan de inkomstenkant de rijksmiddelen onzeker zijn.

Beheersmaatregelen:

- Afstemming met andere gemeenten en koepelorganisaties.
- Realistische en gefaseerde uitvoeringsplannen.
- Onderzoek naar cofinanciering en verwerking van onzekerheden in begroting.

7. Cyberdreiging i.c.m. continuïteit gemeentelijke dienstverlening**Risico: Ransomware-aanval**

Een aanval kan systemen versleutelen en de dienstverlening ernstig verstoren. De schade is zowel financieel als maatschappelijk aanzienlijk.

Beheersmaatregelen:

- Implementatie van ISO27001-managementsysteem.
- Penetratietests, audits en risicoanalyses.
- Training van medewerkers en noodprocedures.

Risico: Operationele verstoringen

Foutieve updates of menselijke fouten kunnen leiden tot tijdelijke uitval van systemen en verstoring van processen.

Beheersmaatregelen:

- Gestructureerd wijzigingsbeheer en testprocedures.
- Back-upvoorzieningen en noodprocedures.
- Training en incidentevaluatie.

8. Contractmanagement en inkoop**Risico: Onvoldoende aandacht voor kwalitatieve inkoop**

Inkoop is vaak een neventaak, waardoor kennis, tijd en borging ontbreken. Dit kan leiden tot inefficiëntie en schade.

Beheersmaatregelen:

- Versterking van inkoopfunctie en rolduidelijkheid.
- Opleidingen en ondersteuning.
- Centrale structuur en strategisch contractmanagement.

Risico: Onvoldoende contractmanagement

Contracten worden onvoldoende gemonitord op naleving, facturen en prestaties. Dit leidt tot financiële en imagoschade.

Beheersmaatregelen:

- Project contractmanagement gestart.
- Verbetering van kennis en bewustzijn.
- Structurele monitoring en integratie in organisatie.

9. Privacy**Risico: AVG-risico's onvoldoende inzichtelijk**

DPIA's worden niet tijdig uitgevoerd, het verwerkingsregister is niet actueel en Privacy by Design is onvoldoende geborgd.

Beheersmaatregelen:

- Actualisatie van register en verwerkingen.
- Verbetering van bewustwording en kennis.
- Structurele inbedding van Privacy by Design en verbeterplan.

Risico: Fraude binnen de organisatie

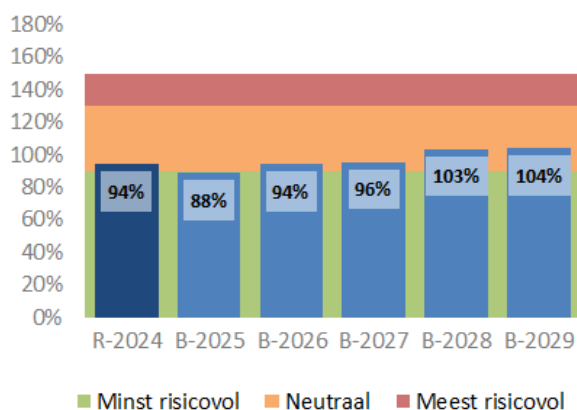
Fraude kan zich voordoen in verschillende vormen en leidt tot financiële schade en verlies van vertrouwen.

Beheersmaatregelen:

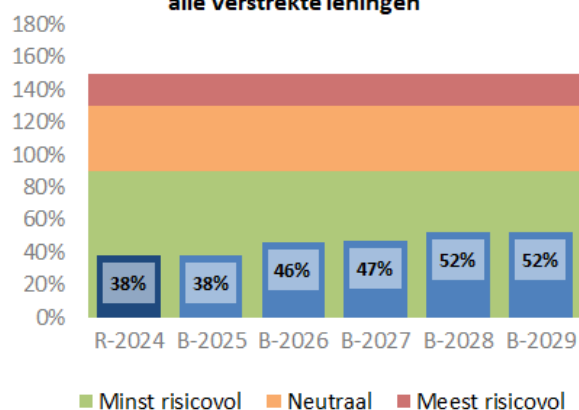
- Integriteitsbeleid en gedragscode.
- Interne controlemaatregelen en meldprocedures.
- Training en bewustwording.

6.2.5 Kengetallen

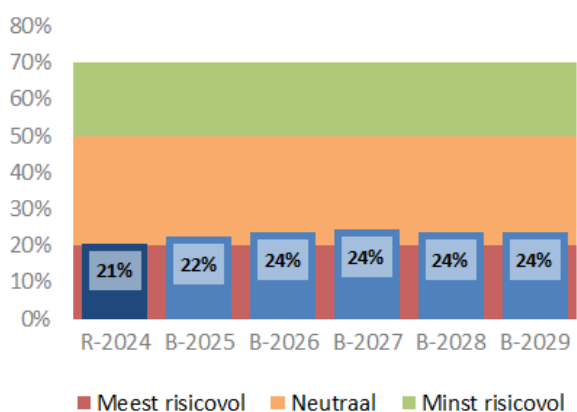
1a. Netto schuldquote

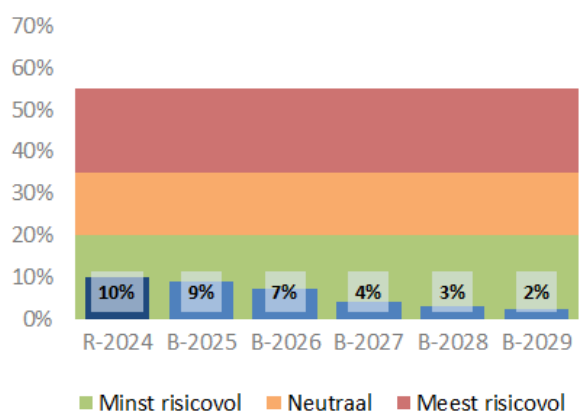
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

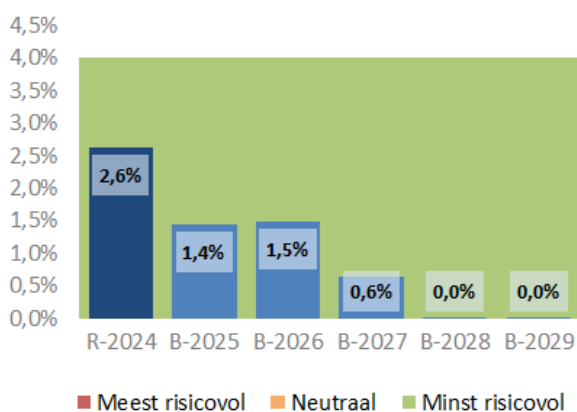
2. Solvabiliteitsratio

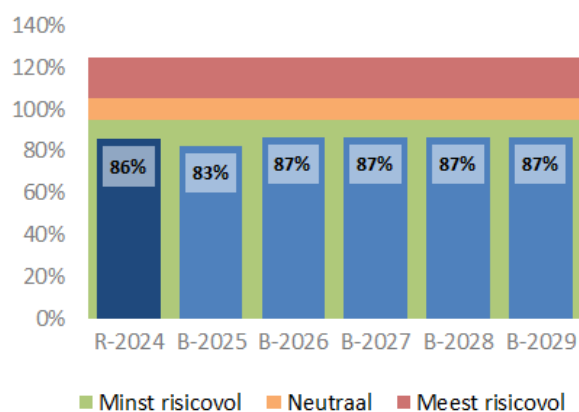
3. Grondexploitatie

4. Structurele exploitatieruimte

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

De jaarschijf 2025 is in de overzichten hiervoor gebaseerd op de gewijzigde begroting.

Daar waar we een vergelijking maken met het Nederlands gemiddelde is de bron "findo.nl". De gegevens van Nederland zijn in die gevallen die van de Begrotingen 2025.

1. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen de vaste en vlottende financiering en de totale baten vóór reservemutaties en geeft een indicatie van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie. Als gevolg van voortdurende afbouw van schulden zijn we uit het signaalgebied "rood" teruggegaan naar de ondergrens van "oranje". Door de gestelde zekerheden m.b.t. de leningen aan Welbions (gedekt met 200% onderliggende hypothecaire rechten) en het aflopende karakter van deze financiering zijn we gerust over de nu nog maar geringe overschrijding van de grens voor "veilige signaalwaarden".

Het tweede kengetal corrigeert voor de door de gemeente aan derden (woningbouw en instellingen) doorverstrekte leningen. Met de gecorrigeerde netto schuldquote laten we zien dat we inmiddels voor een publieke organisatie een gezonde schuldpositie hebben, die met 46% lager ligt dan het Nederlandse gemiddelde van 51%.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen (de reserves) en het balanstotaal van eigen en vreemd vermogen. Een groot aandeel eigen vermogen betekent veel mogelijkheden om risico's op te vangen, en meer mogelijkheden om toekomstige investeringen te financieren. De ratio in 2026 is 24%. Dit is boven de streefwaarde van 20%, waar de toezichthouder ons aan spiegelt. De hoogte wordt negatief beïnvloed door de financiering van de woningbouwcorporatie. Hierdoor staat er naar verhouding meer vreemd vermogen op de balans en dus relatief (t.o.v. het totaal vermogen) minder eigen vermogen. Indien de woningbouwfinanciering buiten beschouwing wordt gelaten bedraagt deze ratio in 2026 al bijna 35%. Daarna blijft deze rond de 34% schommelen.

Wij zorgen er voor, dat het eigen vermogen in balans blijft met de risico's die wij lopen. In dat kader is ons standpunt, dat het eigen vermogen voldoende buffer biedt voor de onderkende risico's. De provincie stelt geen norm, dat is aan gemeenten zelf. Maar ze hanteert de signaleringswaarden van de VNG, waarbij lager dan 20% reden is om alert te zijn op de ontwikkeling van het eigen vermogen.

Het versterken van het eigen vermogen tot boven het niveau, dat vereist is als weerstandsvermogen (risico's afdekken) staat op gespannen voet met het willen besteden van middelen aan activiteiten, die de burger van ons verwacht.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de boekwaarde van de grond en de totale baten vóór reservemutaties. Het is de vraag of dit kengetal veel inzicht geeft in de risico's van grondexploitaties. De jaarlijkse herzieningen en de paragraaf grondbeleid zijn daarvoor betere instrumenten. Dit kengetal zit in alle jaren ruim onder de signaleringswaarde. Voor het eerst zien we in de meerjarenbegroting een sterke daling van dit kengetal. Dat geeft aan dat de risico's dalen en de in grondexploitaties opgesloten boekwaarde flink dalend is. Dit is echter een momentopname, die door latere investeringen weer bijgesteld zou kunnen worden.

4. Structurele exploitatieruimte

In 2026 en 2027 is er een positieve structurele exploitatieruimte. In de jaren daarna gaan we richting de nul. In de Beleidsbegroting 2025-2028 zagen we nog negatieve percentages vanaf 2026.

Waar gemeenten steeds meer moeite hebben om structureel gezond te blijven lukt ons dit vooralsnog.

Het begrotingssaldo 2026-2029, als 3e regel in de tabel hieronder gepresenteerd, is het verschil tussen de totale lasten en de totale baten. Hierbij is echter geen rekening gehouden met het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Om de structurele begrotingsruimte te bepalen worden de totale lasten en baten verminderd met de incidentele lasten en baten. De incidentele lasten en baten zijn in bijlage 7.1.3 weergegeven. De totale incidentele lasten zijn jaarlijks hoger dan de incidentele baten, hetgeen voor alle jaren een gunstig/positief effect heeft op het structurele begrotingssaldo. Het structurele begrotingssaldo ziet er als volgt uit (bedragen * € 1.000, laatste rij in de tabel):

	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten voor bestemming/resultaat voor bestemming (zie bijlage 7.1.2)	-2.729	1.499	-2.935	-1.865
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves/mutaties reserves (zie bijlage 7.1.2)	2.729	-319	2.895	1.899
Begrotingssaldo 2026-2029/resultaat na bestemming (zie bijlage 7.1.2/paragraaf 3.2.2)	-	1.180	-40	34
Waarvan saldo incidentele baten en lasten (zie bijlage 7.1.3)	6.647	1.675	134	61
Structureel begrotingssaldo 2026-2029	6.647	2.855	94	95

5. Belastingcapaciteit

Met dit kengetal wordt de hoogte van de lokale lastendruk vergeleken met het landelijk gemiddelde. Tussen de 95 en 105% wordt als "neutraal" geduid. In 2026 is de ruimte om belastingen te verhogen, als we ons spiegelen aan het Nederlandse gemiddelde, afgerond 87%. Deze waarde valt in de categorie "minst risicovol". We hebben daarmee ten opzichte van het landelijk gemiddelde - los gezien van de politieke wenselijkheid - naar algemene maatstaf ruimte om onze belastingen te verhogen als dit noodzakelijk zou worden.

6.2.6 Geprognosticeerde balans

Deze balans is het resultaat van de Jaarstukken 2024 met daarbij de verwachtingen van de gewijzigde begroting 2025 en deze Beleidsbegroting 2026-2029. Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. In samenhang met de kengetallen in de vorige paragraaf geeft de geprognosticeerde balans een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenbegroting op de vermogenspositie van de gemeente. In de investeringen is al rekening gehouden met de al besloten investeringen voor de komende 4 jaren.

Prognose meerjarenbalans	Realisatie 2024	gewijzigde Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	2.314	2.289	9.667	9.445	9.223	9.001
Materiële vaste activa	296.822	304.469	330.126	349.436	362.239	363.760
Financiële vaste activa	249.213	249.218	227.050	225.427	223.776	222.153
Totaal vaste activa	548.349	555.976	566.843	584.308	595.238	594.914
Vlottende activa						
Voorraden	46.196	46.556	35.346	21.856	16.259	13.077
Uitzettingen	134.759	98.648	50.089	33.397	33.452	33.542
Liquide middelen	738	1.000	1.000	198	0	0
Overlopende activa	24.446	24.646	24.596	24.671	24.646	24.746
Totaal vlottende activa	206.139	170.850	111.031	80.122	74.357	71.365
Totaal activa	754.488	726.826	677.874	664.430	669.595	666.279
Passiva						
Vaste passiva						
Reserves (ex. begrotingsresultaat)	154.108	163.206	160.477	160.796	157.901	156.002
Resultaat boekjaar	1.714	5	0	1.180	-40	34
Voorzieningen	39.006	18.299	19.849	21.635	23.012	24.301
Vaste schuld	467.733	453.288	405.364	388.615	376.847	366.085
Totaal vaste passiva	662.561	634.798	585.690	572.226	557.720	546.422
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	14.413	14.713	14.863	14.883	33.374	41.395
Overlopende passiva	77.514	77.315	77.321	77.321	78.501	78.462
Totaal vlottende passiva	91.927	92.028	92.184	92.204	111.875	119.857
Totaal passiva	754.488	726.826	677.874	664.430	669.595	666.279

Toelichting geprognosticeerde balans

Alle bezittingen en vorderingen moeten gefinancierd zijn met eigen vermogen of lang of kort vreemd vermogen. We voorspellen in de meerjarenbegroting onze toekomstige baten en lasten. Hieruit leiden we de toekomstige uitgaven en inkomsten en de toekomstige toe- of afname van bezittingen af. Het gedeelte van onze bezittingen, dat nog niet gedekt is met aanwezig eigen vermogen of al aangetrokken vreemd vermogen is onze financieringsbehoefte. We zien een afname van de tot op dit moment sterke liquide positie en uitgezette middelen (saldo schatkist). Deze middelen worden ingezet voor investeringen. Zowel de materiële als immateriële vaste activa nemen toe en moeten gefinancierd worden. Vooralnog hoeven we nog niet de kapitaalmarkt op te gaan.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Onze kapitaalgoederen bestaan onder andere uit: groen, straatmeubilair, vijvers, wegen, riolering, bruggen, kades, verkeerslichten, openbare verlichting, speelvoorzieningen en gemeentelijke gebouwen.

De straten, pleinen en parken van Hengelo zijn van alle Hengeloers. Hier kan je sporten, spelen, wandelen, ontdekken, ontmoeten, chillen, fietsen, tuinieren en nog veel meer. De openbare ruimte is van iedereen en voor iedereen. Het is ook het visitekaartje van onze gemeente. Daarom moeten we ervoor zorgen dat deze openbare ruimte altijd veilig en beschikbaar is. Dit doen we door de objecten in de openbare ruimte te beheren tot het einde van de levensduur en daarna te vervangen.

Een goed verzorgde openbare ruimte zorgt ook voor tevreden inwoners, ondernemers, meer bezoekers en draagt bij aan een gezond Hengelo. Goed beheer en onderhoud is misschien niet altijd sexy, maar is op de lange termijn gewoon verstandig om te doen. Beheer en onderhoud is meer dan behoud van het bestaande. Het is ook het vormgeven van de toekomst door bij te dragen aan de grote transitieopgaven.

Met het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen is een grote inzet van onze middelen gemoeid. De lasten van onze kapitaalgoederen zijn onderdeel van verschillende programma's. Deze paragraaf geeft een integraal inzicht in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen over de programma's heen. Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is omwille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt (en met een asteriks gemarkeerd).

In 2025 wordt hard gewerkt aan de Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). Voor de BIK zijn in de Zomernota 2024-2028 middelen zijn vrijgemaakt (25-NB-2.5). In deze beheernota worden de kaders gesteld zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag dat kosten), voor het beheer en onderhoud van de infrastructurele kapitaalgoederen. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten hiermee worden voorkomen. Het vast te stellen kwaliteitsniveau mag daarom niet onvoldoende zijn. Op basis van deze nog te maken beheernota zal in de Zomernota 2026-2030 een reëler beeld komen. Dan passen we op dat moment de investeringsoverzichten voor deze kapitaalgoederen aan. We verwachten hierin een grote opgave op zowel inhoud c.q. uitvoering als in financiële zin. Hierbij wordt ook gekeken naar (herziene) prioritering en fasering.

6.3.1 Wegen

Volumes

Cementbeton	137.256	m ²
Dicht asfaltbeton	1.950.718	m ²
Elementen	2.794.575	m ²
Halfverharding	179.272	m ²
Overig	29.977	m ²
Totaal	5.091.798	m²
Waaronder		
Fietspad	364.604	m ²
Rijbanen	2.696.467	m ²
Voetpad	1.208.401	m ²

Onderhoudssystematiek

De gemeente Hengelo hanteert voor het beheer en onderhoud van de wegen het kwaliteitsniveau zoals deze omschreven staat in de landelijke richtlijnen van het CROW. De wegen worden beheerd en onderhouden op basis van een programma. Daarnaast wordt kort cyclisch onderhoud uitgevoerd naar aanleiding van meldingen van burgers.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau wordt niet veranderd. Hengelo streeft er naar om de richtlijnen van het CROW te handhaven.

Relevante veranderingen t.o.v. vorig jaar

Er zijn geen relevante veranderingen ten opzichte van vorig jaar.

Relevante beleidsnota's

- De wegennota 2003
- Mobiliteitsplan 2040

Grote projecten en ontwikkelingen

- Verschillende deelgebieden van Dalmeden worden verder ontwikkeld en de komende jaren worden in de al ontwikkelde gebieden kavels uitgegeven. Het areaal wegen en trottoirs neemt hierdoor verder toe.
- De herinrichting van de Breemarsweg loopt ook nog door in 2026.
- Er wordt gestart met de voorbereiding voor werkzaamheden aan diverse wegen, onder andere de Bergweg, Achterhoekse Molenweg en de Bornsestraat

Huidige staat van onderhoud

Jaarlijks wordt een doorkijk gemaakt naar de aankomende vier jaren. De onderhoudsbudgetten zijn toereikend om de staat van onze wegen aan de landelijke richtlijnen van het CROW te laten voldoen. De veiligheid zal hierbij gewaarborgd blijven. Dit wordt ook meerjarig financieel vertaald en in de Beleidsbegroting geraamd. De afgesproken methodiek geldt zowel op het gebied van verharding als op het gebied van verlichting, kunstwerken en groen.

Kort cyclisch onderhoud wordt uitgevoerd door Gildebor. Hierbij worden meldingen verholpen en kleine reparaties aan straatwerk uitgevoerd. Het grote onderhoud aan de wegen, trottoirs en andere verhardingen wordt noodzakelijk uitgevoerd door aannemers in opdracht van de gemeente. Opdrachten worden verstrekt wanneer er niet meer voldaan wordt aan de landelijke richtlijnen of wanneer er schades geconstateerd zijn waarbij onderhoud vereist is. Zo blijft de veiligheid gewaarborgd. Wel is het nodig om scherp te blijven op het gewenste beheerniveau. Dit wordt eveneens tegen het licht gehouden in de opstelling van de BIK.

Financiën

De onderhoudsbudgetten zijn voldoende om de wegen te laten voldoen aan de landelijke richtlijnen van het CROW. Vanuit het onderhoud van de wegen wordt er niet jaarlijks gereserveerd voor grote vervangingen. Dit gebeurt via de Zomernota waarbij er nu jaarlijks toekomstige vervangingen worden opgenomen in de begroting. Zo zijn onderhoud en vervangingen geborgd voor de komende jaren. De verwachte opgaven en bijbehorende financiën worden net als bij de andere disciplines bij de opstelling van de BIK meegenomen.

De budgetten zijn:

Wegen, Verkeer en Vervoer	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Inzet personeel	1.089.385	1.089.385	1.089.385	1.089.385
Kapitaallasten ¹	1.296.530	1.707.961	2.035.068	2.724.129
Exploitatie-en onderhoud	8.004.972	8.004.972	8.004.972	8.004.972
	10.390.887	10.802.318	11.129.425	11.818.486

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.2 Groen

Volumes

Bomen	37.841	st.
Natuurlijke beplanting	826.555	m²
Cultuurlijke beplanting	246.663	m²
Gras	3.768.052	m²

Onderhoudssystematiek

Het onderhoud van het groen wordt uitgevoerd door Gildebor. Het groen wordt beheerd volgens de standaard beheermethodiek KOR2023. Hierin staat bijvoorbeeld vermeld hoe lang het gras mag zijn, hoeveel onkruid er in plantvakken mag zijn en hoeveel beplanting mag overhangen. De KOR2023 hanteert de beheerniveaus A, B en C. In 2024 is het moederbestek geactualiseerd, gekoppeld aan de KOR2023. In dit moederbestek worden alle handelingen beschreven die nodig zijn om de openbare ruimte op het afgesproken niveau te houden.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen

- Het project van grijs naar groen krijgt een nader vervolg. Ook Beckum en buurten Binnenstad worden uitgezet.

Huidige staat van onderhoud

De huidige staat van onderhoud voldoet op onderdelen niet aan de norm. Hier zal extra aandacht aan besteed worden. Net als voor de andere disciplines worden de financiën en opgaven in de BIK tegen het licht gehouden.

Als gevolg van het ingevoerde (ecologische) maaibeleid, is de komende jaren meer inspanning nodig op het gebied van onkruidbeheersing op verhardingen en in plantvakken, goten en randstroken. Er vindt beduidend meer (kruiden)zaadverspreiding plaats dan voor de invoering van het nieuwe maaibeleid.

Financiën

De budgetten zijn voldoende voor het regulier onderhoud om de vastgestelde onderhoudsniveaus te behouden. Middels de Kadernota 2021-2024 is een methodiek afgesproken om de vervangingen te regelen. Jaarlijks wordt een doorkijk gemaakt voor de aankomende vier jaren. Dit wordt ook meerjarig financieel vertaald en in de Beleidsbegroting geraamd. De afgesproken methodiek geldt zowel op het gebied van groen als op gebied van verlichting, kunstwerken en verhardingen.

Ook wordt gekeken of een combinatie kan worden gevonden met projecten en andere onderhoudswerkzaamheden die plaatsvinden, zoals rioleringswerkzaamheden en herstraten. De budgetten zijn:

Groen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Inzet personeel	939.512	939.512	939.512	939.512
Kapitaallasten *1	123.632	204.499	204.510	221.776
Exploitatie-en onderhoud	6.840.152	6.840.152	6.840.152	6.840.152
	7.903.296	7.984.163	7.984.174	8.001.440

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Spelen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Inzet personeel	187.152	187.152	187.152	187.152
Kapitaallasten * ¹	96.969	97.055	107.008	117.086
Exploitatie-en onderhoud	478.897	478.897	478.897	478.897
	763.018	763.104	773.057	783.135

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.3 Water en riolering

Volumes

Vrij-verval riool	637.214	m
Mechanisch riool	95.348	m
Kolken	34.883	st.
Riool pompgemalen	91	st.
Drukriool-installaties	290	st.
Drainage	229.248	m

Onderhoudssystematiek

Het in stand houden van de riolering gebeurt tegen zo laag mogelijke kosten. Riolen worden niet vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn. Het rioolvervangingsplan is gebaseerd op risicogestuurd beheer. Hierbij wordt onderhoudsinspanning geleverd op basis van schaderisico en gevolgen. Keuzen voor vervanging, relining of (deel)reparaties blijft echter maatwerk.

Hengelo is kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. De gevolgen die wij op ons af zien komen zijn een toename aan wateroverlast en droogte, toename van de gevoelstemperatuur, afname van de biodiversiteit en de lucht- en waterkwaliteit. Om deze gevolgen het hoofd te bieden moeten we Hengelo meer ontstenen en vergroenen. Ook moeten we meer regenwater bergen, bij voorkeur in open water en retenties om wateroverlast en droogte aan te pakken. Door het realiseren van groene en blauwe structuren kunnen we de negatieve gevolgen van klimaatverandering integraal aanpakken, worden gevolgschaden en –kosten voorkomen en neemt de leefbaarheid van de stad toe. Door slim combineren van maatregelen, bijvoorbeeld door meekoppelen met projecten, kunnen de extra uitgaven worden beperkt.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen; wat gaan we doen in 2026

- Verder uitvoering geven aan de projecten zoals genoemd in het Programma Water en Riolering.
- Inrichten waterberging in de openbare ruimte.

Financiën

De budgetten voor regulier en groot onderhoud zijn vastgesteld in het Programma Water en Riolering. Hoewel het beheer meer risicogestuurd plaats vindt, is de verwachting dat dit voldoende is om de eisen die aan de functionaliteit en veiligheid worden gesteld te waarborgen. Mocht een riolering onverhoopt eerder moeten worden vervangen dan gepland dan kan dit vaak worden opgelost door een andere geplande vervanging wat naar achteren te schuiven.

Op het gebied van riolering en waterhuishouding wordt samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen wordt door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen.

Water, onderdeel Riolerig	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Inzet personeel	335.420	335.420	335.420	335.420
Mutatie voorzieningen	3.913.080	4.515.236	4.827.673	4.934.550
Kapitaallasten * ¹	1.853.947	1.899.048	1.937.059	2.003.993
Exploitatie-en onderhoud	4.936.407	4.967.633	4.813.667	4.813.667
Overhead en BTW/BCF	1.685.358	1.685.358	1.685.358	1.685.358
Belastingen op producenten en huishoudens	-12.724.212	-13.402.695	-13.599.177	-13.772.988
	0	0	0	0

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Water, onderdeel Waterlopen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Inzet personeel	39.804	39.804	39.804	39.804
Kapitaallasten * ¹	5.238	5.232	5.227	5.223
Exploitatie-en onderhoud	269.127	270.295	270.295	270.295
	314.169	315.331	315.326	315.322

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.4 Fysiek havenbeheer

Onderhoudssystematiek

In 2020 is een meerjarige onderhoudsplanung voor groot onderhoud aan de havens opgesteld. Om deze werkzaamheden te bekostigen is de voorziening groot onderhoud Haven ingesteld. Binnen deze voorziening zijn onder andere het 'op diepte houden' en het in stand houden van kades en oevers opgenomen. In 2020 hebben we een begin gemaakt met het baggeren. Dit zorgt ervoor dat de haven beter bereikbaar is voor grotere schepen.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

- Havengeldverordening

Beleidskader

De wethouders van de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem hebben in een eerder stadium de Samenwerkingsovereenkomst 'Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanal' (GHT) getekend.

Huidige staat van onderhoud

Gezamenlijk met de andere gemeenten is per gemeente een inventarisatie uitgevoerd van alle voorkomende voorzieningen in de haven zoals de damwanden, remmingwerken en voorzieningen voor schippers. De inventarisatie is uitgevoerd door een extern bedrijf. Op deze manier is er een eensluidend beeld van de havens in de genoemde gemeenten. Binnen het havenbedrijf is afgesproken dat er jaarlijks een visuele schouw en inventarisatie wordt gehouden om gebreken en onderhoud tijdig te signaleren. Bij de schouw is naar voren gekomen dat er op diverse plekken onderhoud gepleegd moet worden omdat hier gebreken zijn geconstateerd aan de afmeervoorzieningen, beschermende maatregelen tussen kade en schepen en dat er op bepaalde plekken ondieptes zijn. De werkzaamheden met betrekking tot de opwaardering van de haveninfrastructuur voor klasse VA schepen zijn grotendeels afgerond. Op basis van de slotinspectie door een extern adviesbureau wordt ook het beheer- en onderhoudsplan daarop aangepast.

Voor de haven geldt geen indeling van kwaliteitsniveaus voor onderhoud. Het is een gemeentelijke taak de haven veilig, bereikbaar en functioneel te houden. Een aantal bedrijven hebben eigen voorzieningen om te laden en te lossen, andere bedrijven maken gebruik van de 2 gemeentelijke laad- en loskades.

Financiën

In 2020 is het saldo van de bestaande reserve Haven gestort in de voorziening groot onderhoud Haven. Deze voorziening wordt jaarlijks gevoed door een dotatie vanuit de exploitatie. Deze jaarlijkse dotatie is bepaald op basis van de verwachte lasten binnen een scope van 10 jaar en is gesteld op € 50.565 per jaar.

Fysiek Havenbeheer	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Kapitaallasten *1	78.996	78.921	78.845	78.771
Mutatie voorzieningen	50.565	50.565	50.565	50.565
	129.561	129.486	129.410	129.336

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.5 Gebouwen

Volumes

Vastgoed voor een wettelijke taak (onderwijs)	79
Beleidsvolgend vastgoed (kunst & cultuur, sport, welzijn, parkeren, kinderboerderij)	66
Vastgoed voor eigen organisatie (incl Gildebor en begraafplaatsen)	19
Vastgoed in grondexploitaties	14
Overig vastgoed (heroverweging eigendom, verkoop of sloop)	25

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit 203 gebouwen (één gebouw kan uit meerdere adressen bestaan). Deze zijn voor € 868,5 miljoen verzekerd. Het gemeentelijk bezit aan objecten bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Als gevolg van deze diversiteit zijn de onderhoudskosten voor de gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's.

Beheer

Het Vastgoedbedrijf beheert de gemeentelijke vastgoedobjecten. Met 'de gemeentelijke vastgoedobjecten' worden alle verhuurbare objecten bedoeld die in gemeentelijk bezit zijn. De gemeente bezit dit vastgoed als middel om beleidsdoelstellingen te halen. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich.

Schoolgebouwen worden niet beheerd door het Vastgoedbedrijf. Schoolgebouwen zijn juridisch eigendom van de schoolbesturen. Pas op het moment dat een school leeg komt te staan komt het volledige eigendom en beheer bij het Vastgoedbedrijf te liggen. Objecten die in een grondexploitatie zijn aangekocht voor de ontwikkeling van een locatie blijven in principe in de grondexploitatie zitten en vallen onder de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie. Het Vastgoedbedrijf zorgt wel voor het beheer en onderhoud van deze objecten.

Onderhoudssystematiek

In opdracht van het Vastgoedbedrijf wordt eens per 4 jaar een groot deel van het gemeentelijk vastgoed (met uitzondering van de onderwijsgebouwen en de objecten die op korte termijn worden afgestoten) het onderhoudsniveau, middels een herinspectie conform de NEN 2767-systematiek (conditiemeting van gebouwen en installaties door middel van een vastgelegde meet- en registreermethode) geactualiseerd. Deze informatie wordt in een meerjarenonderhoudsplanning gezet. Deze onderhoudsplanning bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Aan de hand van het huidige en toekomstig gebruik van de vastgoedobjecten wordt dan beoordeeld welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn. Er wordt uitgegaan van minimaal onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie) zonder ernstige gebreken.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed heeft er in 2024/2025 een herinspectie plaatsgevonden om zodoende goed te kunnen sturen op de onderhoudskosten van het vastgoed en inzicht te hebben in de risico's. Uit de inspecties is gebleken dat, met uitzondering van twee kleine gebouwtjes, alle gebouwen minimaal een conditieniveau van 3 (redelijke conditie) hebben.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma zijn geen specifieke afspraken over het onderhoudsniveau vastgelegd.

In 2021 heeft het college en de raad besloten om het onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen vast te stellen op conditiesniveau 3.

Relevante beleidsnota's

- Kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders"

Grote projecten en ontwikkelingen

- De gemeente geeft met voorrang aandacht aan de brandveiligheid van haar gebouwen. Dit houdt in dat bestaande gebouwen opnieuw worden beoordeeld op het gebied van brandveiligheid en dat aanvullende inspecties en maatregelen kunnen worden uitgevoerd waar nodig. De resultaten hiervan kunnen gevolgen hebben voor de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) en kunnen leiden tot extra uitgaven voor bijvoorbeeld brandwerende voorzieningen of alarmeringssystemen. Hiermee lopen we financiële risico's.
- De gemeente heeft de ambitie om haar vastgoed te verduurzamen. In sommige gevallen kan dit ertoe leiden dat onderhoudswerkzaamheden naar voren worden gehaald om efficiënt en doelmatig verduurzamingsingrepen te kunnen doorvoeren, zoals het vervangen van installaties door energiezuinige alternatieven.

Huidige staat van onderhoud

Uit de inspecties van 2024/2025 is gebleken dat een overgroot deel van de objecten minimaal niveau 3 (redelijke conditie) heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de objecten die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze objecten wat lager liggen.

Financiën

De getroffen onderhoudsvoorziening is op basis van de nieuwe onderhoudsplannen toereikend om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen.

De huidige budgetten zijn:

	2026	2027	2028	2029
Regulier onderhoud	1.757.146	1.956.301	1.804.904	1.801.902
Groot onderhoud	740.496	1.246.775	1.943.281	2.155.778
Totaal	2.497.642	3.203.076	3.748.185	3.957.680

Deze budgetten zijn uitsluitend ten behoeve van kosten derden. Voor het onderhoud dat door ons eigen personeel wordt gedaan (personeelslasten) zijn separate budgetten opgenomen.

Het onderhoud voor de onderwijsgebouwen (met uitzondering van noodlokalen en leegstaande schoolgebouwen) en de gebouwen die in de grondexploitaties zitten, worden niet vanuit bovengenoemde budgetten bekostigd. Het onderhoud van de objecten in de grondexploitaties worden binnen de grondexploitaties gedekt. Voor de onderwijsgebouwen krijgen de schoolbesturen een rechtstreekse bijdrage van het Rijk voor het onderhoud.

6.4 Grondbeleid

Visie gemeentelijk grondbeleid

De Nota Grondbeleid geeft aan welke positie de gemeente Hengelo inneemt op de grondmarkt en legt de basis voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid van de gemeente. De gemeente Hengelo wil met haar grondbeleid een bijdrage leveren aan de invulling van haar opgaven op het terrein van o.a. wonen en economie. Het grondbeleid heeft daarmee een volgend karakter voor andere beleidsvelden en programma's. Maatschappelijk kan het wenselijk zijn om bepaalde ontwikkelingen in de stad te stimuleren of juist af te remmen. Waar nodig pakt het grondbedrijf dan een actieve rol op om zorg te dragen voor een evenwichtige ontwikkeling van de stad.

Actualiteit gemeentelijk grondbeleid

De Nota Grondbeleid definieert welke instrumenten de gemeente kan inzetten voor het realiseren van haar strategische doelen. Het is geen instrument of afwegingskader voor de keuze waar de ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Hengelo gaan plaatsvinden en met welke kwaliteit. De nota geeft antwoord op de vraag hoe de ruimtelijke opgave gerealiseerd gaat worden en welke wettelijke instrumenten hiervoor vanuit het grondbeleid ingezet kunnen worden. In dat opzicht is de nota ondergeschikt en ondersteunend aan de omgevingsvisie, de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan waarin de ruimtelijke opgave wordt bepaald.

Hengelo heeft in de Koers 2040, die grotendeels is vertaald in de omgevingsvisie Hart van Hengelo, een grote opgave beschreven. Vanuit deze opgave, waaronder het zijn van een groene technologische topregio en het hebben van een dynamische stedelijke cultuur, worden er omgevingsvisies geschreven. De Nota Grondbeleid biedt de gemeente de kans om (vaker dan de afgelopen jaren het geval was) gebruik te maken van actief grondbeleid, afhankelijk ook van de financiële mogelijkheden, om op die manier de opgaven te kunnen realiseren.

Bedrijventerreinen vormen een belangrijke pijler voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Vitale toekomstbestendige bedrijventerreinen zijn belangrijk voor de stad. De afgelopen jaren was er sprake van een grote uitgifte, maar ons aanbod voor reguliere bedrijvigheid is momenteel schaars en we kunnen niet in de volledige vraag voorzien. Daarom starten we een verkenning naar het toevoegen van ruimte voor bedrijven, waarin ook wordt gekeken naar nieuwe locaties. Deze verkenning staat niet op zichzelf, maar we benaderen deze in nauwe samenhang met de herontwikkelingsopgave op de huidige bedrijventerreinen (onderdeel van het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen) en het te ontwikkelen Businesspark XL 2 in Almelo, welke inspeelt op de regionale grootschalige (>3 hectare) behoefte. De vooruitzichten (opties) voor de kaververkoop in 2025 zijn gunstig.

De druk op de (sociale) woningvoorraad blijft onverminderd groot – een landelijk beeld dat ook in Hengelo zichtbaar is. Door de aanhoudende krapte op de woningmarkt is het kopen van een woning voor veel mensen minder bereikbaar geworden. Tegelijkertijd zijn de wachttijden voor een (sociale) huurwoning lang.

Vanuit het Rijk wordt dit ook onderkend en worden er maatregelen bedacht.

Minister Mona Keijzer van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening introduceert de Realisatiestimulans: een generieke regeling met weinig administratieve lasten om de (betaalbare) woningbouw in heel Nederland een impuls te geven. Gemeenten kunnen vanaf 2026 een bijdrage van € 7.000 ontvangen per betaalbare woning waarvan de bouw het jaar daarvoor is gestart.

Als gemeente hebben we een aanvraag gedaan voor cofinanciering voor de grootschalige woningbouw. Hierover heeft de gemeenteraad op 1 oktober jl. een besluit genomen (zaaknummer 3946796).

Extra ondersteuning is er voor specifieke bouwopgaven die hogere kosten, en daardoor een hogere onrendabele top, met zich meebrengen. De extra steun is beschikbaar voor woningbouw in kwetsbare gebieden, voor het realiseren van zorggeschikte en geclusterde woningen en voor het versterken van de gemeentelijke uitvoeringskracht. De hoogte van de aanvullende bijdragen wordt later dit jaar bekend. Op dit moment zijn er nog te veel onduidelijkheden om deze bedragen al te kunnen begroten.

Binnen de bestaande aandachtsgroepen groeit het aantal mensen dat dringend op zoek is naar passende woonruimte. Denk aan studenten, doorstromers vanuit beschermd wonen, mensen in een scheiding, arbeidsmigranten en nieuwkomers zoals statushouders, asielzoekers en ontheemde Oekraïners.

In Hengelo zetten we met kracht in op het realiseren van meer woningen. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met uitdagingen waarop we weinig tot geen invloed hebben. De krapte op de arbeidsmarkt, netcongestie en de stikstofproblematiek maken het lastig om woningbouwprojecten snel van de grond te krijgen.

Parameters grondexploitaties

Alle gemeentelijke grondexploitaties worden jaarlijks middels de herziening grondexploitaties vastgesteld door de Raad. De Raad heeft de parameters, die in de grondexploitaties gebruikt worden, op 18 december 2024 vastgesteld (zaaknummer 3831547). De accountant heeft daar midden van dit jaar nog een toets op uitgevoerd voor de jaarrekening van 2024 en de parameters akkoord bevonden. We hebben geen indicaties uit de markt dat we wijzigingen moeten doorvoeren. Daarom rekenen we nog steeds met de door de Raad vastgestelde parameters van 2024. Deze parameters worden gebruikt om het verwachte resultaat te bepalen:

Omschrijving	2026 t/m 2028	2029 t/m 2034	2035 ev
Kostenindexering GWW	2,0%	2,0%	2,0%
Kostenindexering plankosten	3,0%	2,0%	2,0%
Rente	0,1%	0,1%	0,1%
Opbrengstenindex bedrijven	2% (0% Campus westermaat en gezondheidspark)	2% (0% Campus westermaat en gezondheidspark)	0% (BBV)
Opbrengstenindex woningbouw	2,0%	2,0%	0% (BBV)
Opbrengstenindex kantoren	0,0%	0,0%	0% (BBV)
Opbrengstenindex overig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Planresultaten grondexploitaties

In de herzieningen van 2025 zijn de grondexploitaties opnieuw berekend. Aangezien we geen wijzigingen voor de parameters hebben doorgevoerd blijven deze cijfers ongewijzigd voor de begroting. In de onderstaande tabel staat de samenvatting per grondexploitatie voor wat betreft de boekwaarde, eindwaarde, voorziening en de looptijd van de grondexploitaties. Voor de onderliggende gegevens wordt verwezen naar deel II van de herzieningen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Eindwaarde jaarrekening 2024	Voorziening 2024	Einde looptijd GREX
<i>Verliesgevend</i>				
Woningbouw				
028 Marskant	2.525.898	-1.821.550	1.716.487	2027
101 Broek Noord	4.284.725	-5.392.865	5.183.453	2026
104 Lange Wemen	2.532.158	-2.580.872	2.530.267	2025
591 Beckum	134.763	-44.149	44.149	2028
Woonwagens	547.806	-582.831	549.215	2027
Beekstraat	5.588.514	-3.411.706	3.090.087	2029
Campus Driene	3.380.372	-1.005.494	824.855	2034
HART VAN ZUID				
701 Hijschveste	3.679.850	-6.066.260	5.604.286	2028
704 Appendage	3.978.269	-4.793.895	4.341.978	2029
714 De oude Ketelmakerij	-375.595	-4.075.571	3.618.991	2030
716 Kanaalzone	-780.618	1.317.680	-1.291.843	2025
717 De Koppeling	6.711.431	-4.908.149	4.625.058	2027
791 De Hofmakerij	1.313.993	-1.328.233	1.203.021	2029
Bedrijventerrein				
016 Gezondheidspark	13.124.746	-6.528.318	5.796.959	2030
096 Campus	15.026.449	-7.555.385	6.708.966	2030
Exploitaties buiten gemeentelijke administratie				
De Veldkamp	27.619.440	-26.173.057	17.850.338	2025
BBV De Veldkamp			0	2025
Subtotaal verliesgevend	89.292.201	-74.950.654	62.396.268	
<i>Winstgevend</i>				
			Contante Waarde	
Woningbouw				
044 Veldwijk Noord	-928.278	1.017.656	997.702	2025
583 Herontwikkeling Beckumerstraat	-253.775	497.398	487.645	2025
Dalmeden 2.0	23.158.358	17.465.412	15.508.786	2030
XXX Wijkerslokatie Hemmelhorst	4.439.072	2.008.408	1.783.409	2030
Bedrijventerrein				
Businesspark XL	-8.712.745	13.035.756	12.283.884	2027
Walkatenplein	2.194.226	2.994.018	2.766.010	2028
Subtotaal winstgevend	19.896.859	37.018.648	33.827.436	

Grondexploitaties die in de bovenstaande tabel bij de boekwaarde een negatief bedrag hebben staan, hebben een spaarsaldo. Voor veruit de meeste grondexploitaties geldt dat niet, aangezien de kosten vrijwel altijd voor de baat komen. De boekwaarden van De Veldkamp, wijkerslokatie Hemmelhorst en Businesspark XL zijn niet opgenomen in de gemeentelijke administratie.

De boekwaarde is € 109,2 miljoen (inclusief de externe projecten de Veldkamp, Wijkerslokatie Hemmelhorst en Businesspark XL). De boekwaarde exclusief de externe grondexploitaties bedraagt € 85,8 miljoen.

De boekwaarde van wijkerslokatie Hemmelhorst en De Veldkamp is opgenomen in de administratie van de gemeente Borne en de boekwaarde van Businesspark XL is opgenomen in de administratie van de Gemeenschappelijke Regeling BXL. De gemeente Hengelo is (risicodragend) deelnemer in deze grondexploitaties.

De grondexploitaties met een negatief bedrag op eindwaarde zijn de grondexploitaties met een verlies. Voor het verlies treffen we (voor ons aandeel) op contante waarde een voorziening. Die voorziening voor alle tekortexploitaties is per 31 december 2024 € 62,4 miljoen.

Ontwikkeling Reserve Grondexploitaties

De reserve bedraagt per 31 december 2025 € 24,1 miljoen. In de komende jaren verwachten we dat de reserve gaat toenemen (eind 2029) naar € 41,6 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de jaarlijkse winst in het erfpacht bedrijf en de (tussentijdse) winsten in grondexploitaties.

In de tabel hieronder staat de verwachte stand van de reserve per 31-12 in de komende jaren (in miljoenen):

	2025	2026	2027	2028	2029
Reserve grondexploitatie	24,1	30,1	36,6	40,5	41,6

Risico's

Het geraamde financiële gevolg van het totale risicoprofiel is € 8,3 miljoen bij deze begroting (bij 90% betrouwbaarheid). Het risicoprofiel is ongewijzigd t.o.v. de herzieningen van 2025.

1. Algemeen risico: De verplichte disconteringsvoet veroorzaakt dat er te weinig voorziening is.

We berekenen het resultaat van de grondexploitaties, inclusief 0,1 % aan rentekosten, op het eind van het project. Vervolgens rekenen we per project uit hoeveel geld we nu op de rekening moeten hebben staan om tekorten op het eind van het project te kunnen afdekken. We weten dat we maar 0,1% rente ontvangen. Toch worden we verplicht te doen alsof we wel 2 % aan rente ontvangen, waardoor we minder voorziening hoeven te treffen. Andere jaren lag de rente (vorig jaar 1,4%) dicht bij de 2% en was het verschil geringer. Het risico is dat er nu te weinig dekking is vanuit de getroffen voorziening (56,6 %).

2. Algemeen risico: Ontwikkeling van de rente.

Momenteel profiteren we van een historisch lage rekenrente voor de grondexploitaties. Bij rentestijging is het grondbedrijf extra kwetsbaar. De onzekere politieke situatie in Europa kan zich op de kapitaalmarkt vertalen naar een oplopende rente (12,1%).

3. Hart van Zuid (WBI-subsidie).

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Woningbouwimpuls zijn voorwaarden verbonden. Als niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden, zoals de tijdige realisatie van woningen, voldaan wordt, kunnen subsidies lager worden vastgesteld (7,4 %).

4. Algemeen risico: Kostenstijging.

Bij de parameters hebben we rekening gehouden met een stijging van civiele kosten. Door de grillige marktomstandigheden bestaat er een risico dat de kostenstijging verder oploopt dan de op dit moment ingeschatte ontwikkeling (7,0%).

5. Algemeen risico: grondprijsdaling.

Als de markt voor de grondverkoop verslechtert, komen de grondprijzen onder druk te staan. Dit algemene risico kan zich in verschillende complexen voordoen waarbij we nog kavels gaan uitgeven (3,5 %).

6. Hart van Zuid (Hijschveste)

In het deelgebied de Hijschveste is de kans aanwezig dat er meer openbare ruimte gerealiseerd wordt dan op dit moment in de aannames is verwerkt. Als gevolg hiervan kunnen de investeringen in de grondexploitatie hoger uitvallen (2,9 %).

7. Subsidie V&D / Beekstraat en omgeving.

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Impulsaanpak Winkelgebieden zijn voorwaarden verbonden. Als niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden voldaan wordt, zoals bijvoorbeeld de tijdige realisatie van het projectplan, kunnen subsidies lager worden vastgesteld. (1,7 %).

8. Algemeen risico: vertraging in de uitgifte.

Als de economische situatie verslechtert kan dit leiden tot een terugloop in de vraag naar bouw kavels. Dit resulteert in een langere doorlooptijd en meer kosten binnen de grondexploitaties (1,4 %).

9. Subsidie Campus Driene.

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Woningbouwimpuls zijn voorwaarden verbonden. Als niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden voldaan wordt, zoals bijvoorbeeld de tijdige realisatie van woningen, kunnen subsidies lager worden vastgesteld (1,2 %).

10. De verkeerswaarde van Niet In Exploitatie Genomen Gronden daalt.

Alle strategische gronden binnen de gemeente vertegenwoordigen een bepaalde verkeerswaarde. Deze verkeerswaarde verschilt per bestemming en is afhankelijk van marktontwikkelingen (0,9 %).

De tien grootste risico's bepalen tezamen afgerond 94,7 % van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf.

6.5 Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering beschrijft de beleidsvoornemens ten aanzien van het beheer van de financieringsportefeuille. Vanwege de risico's die ontstaan als een tekort aan liquide middelen optreedt of als overtollige middelen te voortvarend worden uitgezet is de financiering, meer dan andere beleidsterreinen, sterk wettelijk verankerd. Met name de Wet Fido en de uitvoeringsregeling van deze wet (Ruddo) geven de kaders aan waarbinnen gemeenten mogen handelen. Zo heeft het verplichte schatkistbankieren bij het Rijk de mogelijkheden om overschotten te beleggen beperkt. Alle tegoeden van decentrale overheden worden automatisch afgeroomd en bij het Rijk belegd. Daarnaast hebben we als gemeente in de "Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo 2025" (artikel 15) en in het Treasurybesluit 2021 regels met betrekking tot de financieringsfunctie opgesteld. In 2021 hebben we de mogelijkheden van geld uitleenen en garanties afgeven vastgelegd in de "Beleidsregels leningen en garanties gemeente Hengelo 2021".

Wat willen we bereiken

1. over voldoende financiële middelen beschikken om de begrotingstaken binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren (aantrekken of uitzetten);
2. een duurzame toegang tot financiële markten verkrijgen tegen acceptabele condities;
3. de risico's verbonden aan de treasuryfunctie beheersen (renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's).

Hoe gaan we dit doen

a. We anticiperen op onze liquiditeitsbehoefte

We stellen prognoses op van onze toekomstige liquiditeitsbehoefte. We houden daarbij rekening met mutaties in de huidige leningenportefeuille en waardeontwikkeling van bestaande activa en de voorgenomen vervangingsinvesteringen. Voor zover investeringen al in de meerjarenbegroting zijn opgenomen nemen we deze als basis voor de liquiditeitsbehoefte. Het vroegtijdig signaleren van liquiditeitsfluctuaties blijkt weerbarstig. Niet zelden worden investeringen uitgesteld. Anderzijds kunnen nieuwe investeringen ook snel besloten worden en op korte termijn een liquide behoefte veroorzaken. De gemeente heeft op dit moment nog geen noodzaak om leningen aan te trekken.

b. We werken samen met experts op het gebied van de geld- en kapitaalmarkt

Als overheidsinstelling hebben we een goede toegang tot de kapitaalmarkt. We moeten wel financieel gezond blijven. Alle banken moeten in opdracht van de ECB (Europese Centrale Bank) hun klanten monitoren door middel van risicomethodieken. De afgelopen jaren zijn onze opgenomen financieringen afgenomen. Hier staan geen nieuwe directe financieringen tegenover. Onze solvabiliteit is mede hierdoor en door gedegen beleid sterk verbeterd, zodat eind 2024 de solvabiliteit boven de signaalwaarde van 20% uitkwam (20,5% eind 2024). Naast de sectorbanken BNG en NWB maken we ook gebruik van tussenpersonen, die gespecialiseerd zijn in transacties op de geld- en kapitaalmarkten. We blijven in gesprek met onze huisbank de BNG en tussenpersonen. We bespreken met elkaar de ontwikkelingen op de markt. Na een sterke stijging van de marktrente zijn we inmiddels in rustiger vaarwater beland waarin de ECB meerdere renteverlagingen heeft doorgevoerd. Bij het aantrekken van nieuwe financieringen merken wij de verandering van marktrentes. Doordat wij integrale financiering toepassen zijn wij in staat om nieuwe financieringsbehoefte in tijd te spreiden. Daarmee kunnen wij de gevolgen van een stijging van rente zoveel mogelijk beperken.

c. We beperken onze risico's

In beginsel verstrekken wij geen nieuwe leningen en garanties meer. We hebben maatregelen genomen om onze portefeuille uitgeleend geld te verkleinen. Verenigingen en instellingen hebben leningen afgesloten in een relatief dure periode; ze betalen vaak tussen de 3% en 7% rente. Het huidige beleid is erop gericht dat vervroegd aflossen bespreekbaar is wanneer dit ons risicoprofiel verlaagt, maar heronderhandelen over de rentevoet doen we niet.

We accepteren nog slechts borgstellingen waarbij we het risico kunnen delen met de Stichting Waarborgfonds Sport. Uitgangspunt blijft dat een vereniging of stichting zonder de lening in haar voortbestaan zou worden bedreigd en dat de totale financiële huishouding van de aanvrager rente en aflossing mogelijk maakt, zodat het risico voor de

gemeente beperkt is. Uitsluitend als het college van oordeel is, dat er zeer ongewenste maatschappelijke effecten optreden als we een verzoek tot borgstelling weigeren, kan een uitzondering gemaakt worden.

De woningbouwcorporatie Welbions sluit geen nieuwe leningen meer af bij de gemeente. De afgesloten leningen kunnen ongewijzigd "aflopen" zoals dit contractueel is afgesproken. De leningenportefeuille uitgeleend geld neemt door aflossingen van Welbions jaarlijks af. De woningbouwcorporatie kan haar financiering nu zonder directe bemoeienis van de gemeente realiseren. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat in eerste lijn garant. Wij hebben nog een achtervangfunctie voor de leningen van woningcorporaties. De kans dat we in de toekomst schade lijden door aanspraak op deze achtervangfunctie is zeer klein, omdat we pas aangesproken worden als WSW en de gezamenlijke woningcorporaties in Nederland de schulden niet kunnen dekken.

We lopen ook risico's door deelneming in andere rechtspersonen. Voor aandelen in deelnemingen is in het verleden een prijs betaald, die als boekwaarde van de deelnemingen op de balans staat. Het risico van verliezen bij deelnemingen is beperkt tot deze boekwaarde. Vaak heeft financiering in een ver verleden plaatsgevonden, waardoor de boekwaarde vele malen lager is dan de reële waarde van de deelneming. De hogere marktwaarde biedt beperkt kansen, omdat de aandelen in de meeste gevallen alleen overdraagbaar zijn aan medeoverheden en dan vaak ook nog met kwalitatieve eisen, bijvoorbeeld in de vorm van verplichte dienstenafname. Dit beperkt de verhandelbaarheid. Wij zullen alleen kopen als dit het publieke belang dient en alleen verkopen als het publieke belang niet geschaad wordt.

In de volgende tabel zijn de deelnemingen opgenomen, die een meer dan symbolische balanswaarde vertegenwoordigen of een dividendinkomst genereren. De waardes zijn weergegeven in euro en hebben betrekking op de aandelen van onze gemeente.

Aandelen van	Aantal aandelen Hengelo	Boekwaarde aandelen	Markt- waarde aandelen ¹⁾	Verwacht dividend 2026
BNG Bank NV	174.486	436.215	14.791.000	425.000
Enexis NV	213.109	40.840	7.574.000	140.000
Twence BV	145.681	7.871.200	30.325.000	701.000
Twente Milieu NV	340	154.286	1.982.000	-
Crematoria Twente BV (indirect via OLCT)				60.000
Warmtebedrijf Hengelo BV ²⁾	5	90.000	226.000	-
Totaal alg. middelen in programma 9		8.592.541	54.898.000	1.326.000
Twence BV (afvalbegroting in programma 7)				575.000
Totaal				1.901.000

¹⁾ Omdat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn, is de marktwaarde indicatief.

²⁾ Warmtenetwerk Hengelo heeft de activa en passiva overgedragen aan Warmtebedrijf Hengelo. De balanstoeiname bij Warmtebedrijf is nog niet opgenomen in deze waardering.

d. We stellen een financieringsbehoefte op en beheren de leningenportefeuille

Vanuit de gulden financieringsregel, dat vaste activa gefinancierd moeten worden met lang vreemd of eigen vermogen, wordt kort vreemd vermogen enkel aangetrokken om tijdelijk een tekort op te vangen. De mogelijkheid om rood te staan of kasgeld aan te trekken wordt beperkt door de wettelijke bepalingen van de kasgeldlimiet: we mogen op grond van de Wet Fido niet langdurig meer dan 8,5% van onze begrotingsomvang kort financieren. Een enkele overschrijding is niet maatgevend. Als we 3 kwartalen achtereenvolgens overschrijden moeten we dit melden aan de provincie en een herstelplan voorstellen. Deze bepaling voorkomt dat nadelige effecten ontstaan als de variabele rente snel stijgt, een kenmerkend risico van de geldmarkt. Het volgende overzicht laat per begrotingsjaar de maximale schuldbedragen zien die in rekening courant of als kasgeldlening mogen worden afgesloten (bedragen * € 1.000):

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Begrotingstotaal	464.237	447.404	421.176	410.595
Percentage of regeling	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet (1 x 2)	39.460	38.029	35.800	34.901

Een tweede norm, waar we aan toetsen is de renterisiconorm. Door te zorgen voor spreiding in aflossen van bestaande leningen voorkomen we dat we in enig jaar een te groot deel van onze schuld opnieuw moeten afsluiten. Dit zou in een periode van hoge rentes kunnen leiden tot een forse stijging van onze structurele rentelasten en

daardoor een te zware aanslag vormen op de beschikbare algemene middelen. We mogen maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1/1 van elk jaar oversluiten (bedragen * € 1.000).

Renterisiconorm	2026	2027	2028	2029
Begrotingstotaal	464.237	447.404	421.176	410.595
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm (1 x 2)	92.847	89.481	84.235	82.119
Renterisico (volume renteherzieningen en aflossingen)	27.936	16.750	11.764	10.778
Ruimte onder de risiconorm (3 - 4)	64.911	72.731	72.471	71.341

Het renterisico bestaat uit de verplichte aflossingen. Renteherzieningen zijn alleen afgesproken bij geldleningen die doorgeleend worden aan woningcorporatie Welbions. Hiervoor dragen wij als gemeente geen risico. Dit geldt ook voor de aflossingen van leningen, waar een even grote aflossing van de woningcorporatie aan ons tegenover staat.

We toetsen permanent de kasgeldlimiet. We verwachten deze de komende jaren niet te overschrijden. Uit het overzicht van de renterisiconorm blijkt dat we verwachten ruim aan de norm te voldoen voor de periode van deze Beleidsbegroting.

We speculeren niet. De gemeente Hengelo heeft geen beleggingen of derivaten uitstaan bij marktpartijen. Doordat de rijksschatkist dagelijks positieve rekeningsaldi afroemt is er geen mogelijkheid meer om uitzettingen op korte termijn te doen.

Verdere beleidsuitgangspunten

- **We passen totaalfinanciering toe**
Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. We spreken van totaalfinanciering of integrale financiering. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden, zowel reguliere activiteiten als projecten. Door totaalfinanciering worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie, de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.
- **We rekenen reële rente toe aan de taakvelden**
We rekenen rente toe aan de taakvelden. Op basis van de werkelijke kosten van geld lenen bepalen we de omslagrente voor de toerekening aan de taakvelden. Als gevolg van een periode met lage rentes en een financieringsbehoefte die in werkelijkheid lager uitviel hebben we het omslagpercentage in het verleden in stappen verlaagd van boven de 5% naar 2% in 2019, 1,5% in 2021, 0,1% in 2022. Voor 2023 en 2024 hebben we deze voor de Jaarstukken gecorrigeerd naar 0%. Voor deze Beleidsbegroting is voor de jaarschijf 2026 de omslagrente berekend en komt uit op 0,1%. Dit is identiek aan de Beleidsbegroting 2025. Er wordt rekening gehouden met de huidige markrentes en eventuele trends in de toekomst. Voor 2026 wordt net als voor 2025 volgens het BBV geen separate berekening meer gemaakt voor de gemeentelijke grondexploitatie en wordt deze meegenomen in de algemene berekening voor de renteomslag. Uitzondering is de rente die wordt toegerekend aan vervangingsinvesteringen, die annuïtair zijn berekend (historisch hogere rente).

Financieringsbehoefte

Alle bezittingen en vorderingen moeten gefinancierd zijn met eigen of lang of kort vreemd vermogen. We voorspellen in de meerjarenbegroting onze toekomstige baten en lasten. Hieruit leiden we de toekomstige uitgaven en inkomsten en de toekomstige toe- of afname van bezittingen af. Het gedeelte van onze bezittingen, dat nog niet gedekt is met aanwezig eigen vermogen of al aangetrokken vreemd vermogen is onze financieringsbehoefte. We hebben op dit moment een sterk liquide positie. De middelen die we bij het Rijk hebben staan, zullen we eerst gaan inzetten voordat we de kapitaalmarkt op gaan.

Mochten we dermate gaan investeren dat we de markt op moeten gaan om financieringen aan te trekken dan kan dit grote gevolgen hebben voor de begroting. Op dit moment hanteren we een omslagrente van 0,1% bij iedere investering. Wanneer we meer rentelasten voor nieuwe aan te trekken financieringen krijgen, zal hierdoor het omslagpercentage waarschijnlijk stijgen. Dit kan leiden tot een uitzetting van renteuitgaven op de diverse taakvelden en kan het begrotingssaldo negatief beïnvloeden.

Inzicht in rentelasten, renteresultaat en wijze van toerekenen van rente

De volgende tabel geeft voor het begrotingsjaar 2026 aan hoe vanuit rentelasten, rentebaten en rentetoerekening het renteresultaat tot stand komt.

Omschrijving	Bedrag
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	12.118.000
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-10.770.000
Saldo externe rentelasten en rentebaten	1.348.000
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend ¹⁾	-
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	741.000
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	2.089.000
d1. Rente over eigen vermogen	-
d2. Rente over voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	2.089.000
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-2.249.000
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury ²⁾	-160.000

¹⁾Volgens het BBV moet de rente aan de gemeentelijke grondexploitaties met ingang van 2025 volgens de (integrale) omslagrenteberekening plaatsvinden.

²⁾Het renteresultaat is een positief resultaat van € 160.000. De wijze hoe deze tabel is opgesteld met positieve en negatieve bedragen is verplicht volgens het BBV.

6.6 Verbonden partijen

Inleiding

Voor de uitvoering van taken kan de gemeente een beroep doen op andere organisaties of een andere organisatie oprichten. We besluiten om taken door verbonden partijen te laten uitvoeren als we hiermee beter of goedkoper onze beleidsdoelstellingen kunnen realiseren.

Verbonden partijen zijn samenwerkingsverbanden, waarin we een bestuurlijk én financieel belang hebben. We zitten in het bestuur van deze organisatie of hebben stemrecht in de vergadering van aandeelhouders/leden én lijden verlies als de organisatie failliet gaat of als wij aangesproken kunnen worden als ze haar verplichtingen niet kan nakomen. Het financiële belang is het risico, dat de gemeente loopt als de verbonden partij failliet gaat of aanspraak maakt op niet begrote bijdragen van de gemeente. Bestuurlijke risico's treden op als de gemeente aangesproken kan worden op haar bestuurlijke rol in de verbonden partij.

In de verschillende programma's in hoofdstuk 5 gaan we in op de bijdrage van deze partners aan maatschappelijk gewenste effecten en programmadoelstellingen. In deze paragraaf kijken we naar de kracht en zwakke punten van de organisaties zelf en de risico's die de samenwerking voor de gemeente oplevert.

Beleidskaders

De beleidskaders rondom verbonden partijen liggen vast in de recent vastgestelde nota "Beleidskader Verbonden Partijen Hengelo 2024", hierna "beleidskader" genoemd. De basis van het beleid is dat we samenwerking met een partij aangaan als dit het geëigende middel is om een gewenst maatschappelijk effect voor de Hengelose inwoners te realiseren. Daarmee moet de samenwerking nuttig zijn, bijdragen aan de hierin door ons geformuleerde doelstellingen. Tegenover dit nut staan de kosten voor de gemeente en het risico dat de gemeente loopt door het op afstand laten uitvoeren van taken. Deze invalshoeken moeten in balans zijn; een groter risico kunnen we pas accepteren als de bijdrage aan de doelstellingen eveneens groot is.

We willen bij de samenwerking uit gaan van de zelfstandigheid en kracht van de professionele organisatie, aan wie we taken hebben toevertrouwd. Deze zullen we wel toetsen door het volgen van beleid en financiën.

We zetten in op goede informatie aan onze gemeenteraad. Dat doen we door beleidsvoornemens en financiële gevolgen hiervoor voor de gemeentebegroting in begrotingen van de samenwerkingsverbanden aan de gemeenteraad uitgebreid toe te lichten, waardoor de gemeenteraad zelf kan afwegen of er voldoende wordt bijgedragen aan de door haar gewenste koers en of ze de financiële consequenties acceptabel vindt.

We betrekken de gemeenteraad in en buiten de P en C-cyclus bij belangrijke ontwikkelingen bij verbonden partijen.

Lijst verbonden partijen

In onderstaande lijst ontbreekt de soort "verenigingen en instellingen". Hierin hebben we geen relaties die aan de definitie van verbonden partij, bestuurlijk én financieel belang, voldoen.

Gemeenschappelijke regelingen	Vennootschappen en corporaties	Overige verbonden partijen
1 SamenTwente	11 Twente Milieu N.V.	16 Euregio
2 Recreatieschap Twente	12 Twence Holding B.V.	
3 Veiligheidsregio Twente	13 Warmtebedrijf Hengelo B.V.	
4 SWB Midden Twente	14 Enexis N.V.	
5 Stadsbank Oost-Nederland	15 BNG Bank N.V.	
6 Gemeentelijk Belastingkantoor Twente		
7 Openbaar Lichaam Crematoria Twente		
8 Omgevingsdienst Twente		
9 Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo		
10 Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo		

Instellingen met bestuurlijk belang overwegend met publieke middelen gefinancierd

Instellingen met bestuurlijk belang overwegend met publieke middelen gefinancierd

- 1 Vereniging Nederlandse Gemeenten
- 2 Stichting Twente Board

Risicomanagement bij de verbonden partijen

We volgen risico's bij verbonden partijen op meerdere manieren:

- Verbonden partijen analyseren zelf risico's en zetten deze af tegen het weerstandsvermogen. Hierover rapporteren ze in de begrotings- en verantwoordingsstukken.
- Informatie over financiële kengetallen, zoals bijvoorbeeld eigen vermogen, schuldpositie en resultaten.
- Samen met Enschede, Almelo en Noaberkracht (Dinkelland en Tubbergen) laten we jaarlijks de verbonden partijen een risico-inventarisatie uitvoeren op basis van een set gerubriceerde vragen.

Resultaten risico-analyse 2025

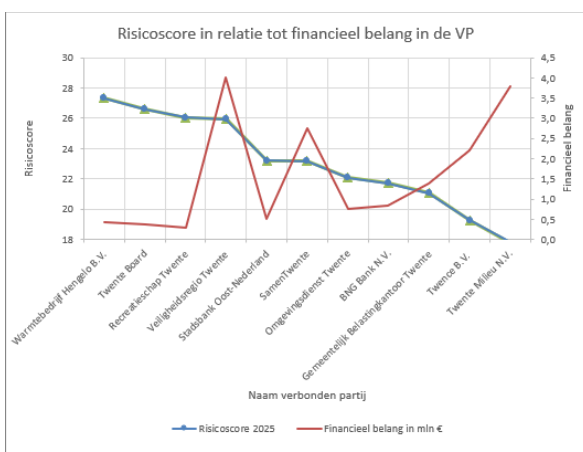
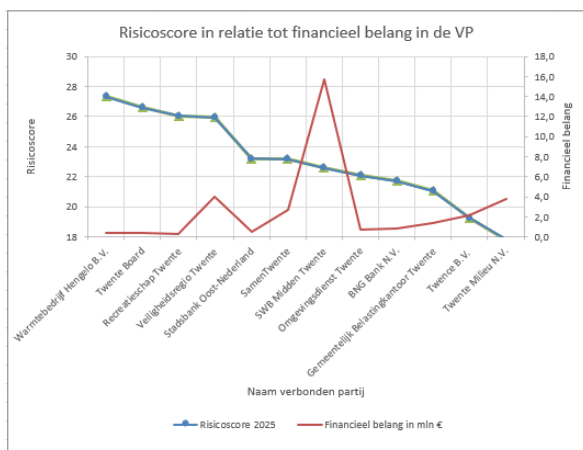
De verbonden partijen beantwoorden risicovragen, die wij analyseren, rubriceren en scoren. We hebben de partijen ingedeeld in 3 risicoklassen: laag, gemiddeld en hoog risico. Deze risicoscore is de weging van de score op grond van de risico-uitvraag bij de verbonden partij en het financieel belang van Hengelo in de verbonden partij. In volgende overzicht worden de resultaten weergegeven.

Naam verbonden partij	Risicoscore organisatie	Financieel belang	Risicoscore totaal
SamenTwente	Gemiddeld	Groot	Hoog
Recreatieschap Twente	Gemiddeld	Laag	Gemiddeld
Veiligheidsregio Twente	Gemiddeld	Groot	Hoog
SWB Midden Twente	Gemiddeld	Zeer groot	Hoog
Stadsbank Oost-Nederland	Gemiddeld	Gemiddeld	Laag
Crematoria Twente	Gemiddeld	Laag	Laag
Omgevingsdienst Twente	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Gemiddeld	Laag
BNG Bank N.V.	Laag	Gemiddeld	Laag
Twente Milieu N.V.	Laag	Groot	Gemiddeld
Twence B.V.	Laag	Gemiddeld	Laag
Enexis Holding B.V.	Laag	Laag	Laag
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	Hoog	Gemiddeld	Hoog
Twente Board	Gemiddeld	Laag	Gemiddeld

De verbonden partijen met een totaalscore "laag" hebben reguliere aandacht via de geplande contactmomenten, zoals periodiek overleg over doelen en uitvoering van werk en de voorbereiding van jaarstukken of begrotingen. Bij een score "gemiddeld" hoort een intensiever toezichtsregime. We zetten meer in op tussentijdse rapportages, volgen via het accountmanagement de ontwikkelingen en stellen kritische vragen in het ambtelijk overleg. Bij een score "hoog" is er intensief en gepland regelmatig contact tussen de accountmanager en de organisatie en accountmanager en medewerker verbonden partijen. In het bestuurlijk overleg worden risico's besproken.

Hoe risicoscore en financieel belang zich tot elkaar verhouden is weergegeven in volgende grafieken. Bij een hoog financieel belang (rode lijn) zien we graag een lage risicoscore, als een duiding van goed bestuur, goede kwaliteit in dienstverlening, financiële zekerheid en goede verantwoording richting de deelnemer/ aandeelhouder. Als een hoog financieel belang gepaard gaat met een hoge risicoscore (blauw) is er meer kans op nadelige effecten voor de gemeente en is er intensief contact met de verbonden partij. Het ideale beeld is dat de risicolijn laag en onder de lijn van het financieel belang zit.

In de tweede grafiek is SWB Midden Twente niet opgenomen, omdat het hoge financieel belang van SWB de verschillen tussen andere partijen afvlakt. De tweede grafiek verduidelijkt verschillen bij overige partijen.

Actualiteiten en kerngegevens verbonden partijen

In dit onderdeel vindt u actuele ontwikkelingen en de visie van de verbonden partij op de begrotingsperiode. In de tabellen bij de verbonden partij zijn de vanuit het BBV (art. 15) verplichte elementen opgenomen en enkele aanvullende gegevens.

- De balansgegevens van de verbonden partijen ontleen we aan de laatste jaarstukken van de verbonden partij zelf of, indien aanwezig, de geprognosticeerde balans in de meerjarenbegroting. Door de gemeenschappelijke regelingen worden toekomstige balansgegevens wel verstrekt. De geprivatiseerde bedrijven geven deze prognose niet af. Hier nemen we de gegevens uit de laatste balans op.
- De jaarresultaten zijn de resultaten die de partijen zelf hebben gerapporteerd als winst na belasting.
- Het financieel belang is de optelsom van de jaarlijkse exploitatiebijdrage, evt. aangevuld met de subsidiebijdrage en inkoopbedrag voor dienstverlening, het jaarlijkse dividend, het ingebrachte kapitaal en de verstrekte leningen en garanties. Dit is dan het maximale verlies dat zou kunnen optreden bij bedrijfsdiscontinuïteit. Jaarlijkse bijdragen zullen nooit geheel verloren gaan, deze worden (pragmatisch) voor 50% meegenomen in het financieel belang.

SamenTwente

SamenTwente omvat de GGD Twente, de Organisatie voor inkoop van Zorg en JeugdJeugdhulp Twente (OZJT) en Veilig Thuis Twente (VTT). Ze is gastheer voor Kennispunt Twente, Samen14 en de Twentse Koers. De focus ligt op gezond, veilig en vitaal. Met een begrotingsomvang van € 63 miljoen zet SamenTwente zich in voor de 14 gemeenten en 641.000 inwoners in Twente. Ook SamenTwente ziet dat de Twentse samenleving onder toenemende druk staat. Zij blijven vasthouden aan het principe dat voorkomen beter is dan genezen, ook in de uitdagende realiteit van 2026. En blijven dan ook sterk inzetten op preventieve activiteiten. Waar de complexiteit van vraagstukken groter wordt, worden de financiële mogelijkheden kleiner. De besluitvorming rondom de kerntakendiscussie vormt de basis van de begroting 2026 en verder. Met als belangrijkste punten:

- De belangrijkste constatering is dat SamenTwente haar takenpakket efficiënt uitvoert in vergelijking met andere regio's en dat een nulscenario zoals gevraagd in de kaderbrief is inhoudelijk niet realistisch is.

- Op alle thema's wordt de huidige inzet gehandhaafd. Waaronder de inzet op advies gezondheid (en milieu) en de meldpunten. Daarvoor waren tijdelijke (externe) middelen beschikbaar, maar komt nu structurele financiering. Handhaving zorgt ervoor dat de basis behouden blijft en er geen extra veiligheidsrisico's ontstaan. SamenTwente voert de kerntaken uit met maximale inzet en blijft samenwerken met gemeenten en partners om maatschappelijke impact te realiseren.
- Over de Gezonde School Aanpak is besloten de inzet niet langer structureel in de begroting op te nemen, maar te handhaven tot en met 2026. Dit in afwachting op de ontwikkelingen in en evt. middelen uit het Aanvullende Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).
- Er worden structurele bedragen toegekend voor Veilig Thuis Twente en Forensische geneeskunde. Beide zijn autonome ontwikkelingen van minimaal wettelijke taken.
- Er zijn twee aanvullende opdrachten vastgesteld. Een opdracht op samenwerking, 'Het Samen van SamenTwente', met als vraagstuk zo effectief en efficiënt mogelijk samenwerken in Twente. De tweede opdracht betreft de 'Prioritaire opgave jeugd'. In de kerntakendiscussie is prioritering gegeven aan de pijler 'Jeugd' (op inhoud, structuur en samenwerking), maar is ook erkend dat deze pijler breder is dan het takenpakket van SamenTwente. Daarom een aparte opgave die nader wordt uitgewerkt.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezondheidsbevordering regionale taken	
Beleidsrealisatie in programma	6,7	
Financieel belang Hengelo	€ 2.752.207	
Eigen vermogen	€ 5.074.000	€ 4.669.000
Vreemd vermogen	€ 18.100.000	€ 20.078.000
Resultaat begroot 2026	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 1.398.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,70	
Solvabiliteitspercentage	18,9%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	12,9%	

Recreatieschap Twente

De taken van Recreatieschap Twente zijn het beheer van de recreatieparken (Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld) en het onderhoud van de recreatieve routenetwerken (fiets, wandel, mountainbike, paard en auto). Daarnaast verzorgt ze de toeristische promotie, o.a. via Twente Marketing. Het Recreatieschap Twente heeft de visies op de beleidsterreinen routenetwerken en recreatieparken afgelopen jaren geactualiseerd.

Het Recreatieschap Twente heeft een opdracht uitgezet om de financieringssystematiek opnieuw te beoordelen, zodat de deelnemende gemeenten evenrediger bijdragen aan deze gemeenschappelijke regeling. De oplevering van deze opdracht wordt medio 2026 verwacht. De rapportage "financieringssystematiek Recreatieschap Twente" die in 2023 is opgesteld, is als basis voor deze opdracht meegenomen.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Beheer recreatieplassen en recreatieve wandel- en fietsroutenetwerk.	
Beleidsrealisatie in programma	2,5	
Financieel belang Hengelo	€ 278.908	
Eigen vermogen	€ 2.361.000	€ 2.286.000
Vreemd vermogen	€ 4.371.000	€ 4.598.000
Resultaat begroot 2026	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 152.000	
Gerapporteerde weerstandratio	1,00	
Solvabiliteitspercentage	33,2%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	12,9%	

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente (VRT) is voor Hengelo de regionale samenwerkingsorganisatie op het gebied van de brandweer, incidentenbestrijding en crisisbeheersing. De VRT kenmerkt zich doordat ze kapitaalintensief en tegelijk arbeidsintensief is. Er is vooral de laatste tijd een sterke invloed van hogere wet- en regelgeving en landelijk beleid. Deze vereisen aanpassing van het regionaal beleid.

- Het huidige beleidsplan “Stabiele factor in tijden van verandering” is opgesteld voor de jaren 2021 t/m 2024. In 2024 heeft het AB akkoord gegeven dit plan een jaar langer te laten lopen t/m 2025. Het beleidsplan is gebaseerd op veiligheidsrisico's die in Twente voorkomen, het zgn. regionale risicoprofiel. De brandveiligheidsrisico's en het bijbehorende dekkingsplan Brandweer worden gelijktijdig opgesteld.
- Landelijk wordt ingezet op *versterking van de crisisbeheersing* en versterking van de informatievoorziening. Voor Twente gaat het om een bedrag van indicatief € 2,4 miljoen dat in de periode 2023 – 2026 gefaseerd beschikbaar wordt gesteld. De gelden worden ingezet voor een 9-tal versterkingsthema's, gericht op het meer robuust maken van - en het garanderen van de paraatheid van - de crisisorganisatie. In de Voorjaarsnota is vanaf 2027 landelijk structureel € 70 miljoen beschikbaar gesteld voor maatschappelijke weerbaarheid, met een voorinvestering van € 10 miljoen in 2025 en € 20 miljoen in 2026. Deze middelen worden vooralsnog ingezet op het ontwikkelen van noodsteunpunten en burgerhulpverlening, het versterken van veiligheidsregio's, het lanceren van een landelijke publiekscampagne (zie hierboven) en evaluatie en onderzoek.
- Europese regels kwalificeren de *brandweervrijwilligers* als deeltijdwerkers, die gelijke arbeidsvoorwaarden als de beroepsvrijwilligers zouden moeten krijgen. Dit is te duur. Daarom is gekozen voor het vergroten van de verschillen tussen de taken van een vrijwilliger en die van een beroepskracht, zodat van een vergelijkbare werksituatie geen sprake meer is. Vrijwilligers zijn dan niet structureel beschikbaar voor piketdienst en worden niet meer vast ingeroosterd. Dit houdt in dat op middellange termijn wordt toegewerkt naar beroepsbezetting, daar waar permanente bemensing (24/7) is vereist. Het ministerie van J&V heeft nog geen structurele dekking toegezegd. Daarom ontstaan er knelpunten bij de paraatheid (met name in Hengelo en Almelo waar vrijwilligers zijn gekazerneerd). We verwachten een lastenverzwaring van € 1,4 miljoen. Tijdelijk houdt VRT voor het oplossen van de knelpunten rekening met € 0,3 miljoen m.i.v. 2025.
- De aandacht voor *informatiebeveiliging* is de laatste jaren mede vanwege de berichtgeving over het toenemende aantal cyberaanvallen sterk toegenomen. Voor veiligheidsregio's is het met name cruciaal dat de bedrijfscontinuïteit gewaarborgd is als vitale sector voor brandweezorg en crisisbeheersing. VRT werkt aan de verdere implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheden (BIO). Veiligheidsregio's zullen daarnaast tenminste moeten gaan voldoen aan de NIS2-richtlijn.
- *Duurzaamheid* vereist van de VRT actie op het gebied van klimaat (CO₂ reductie), circulair (gebruik grondstoffen), sociaal (duurzame inzetbaarheid van personeel) en natuur (biodiversiteit). Specifiek voor de brandweer: meer inzet van “grijs of zwart” water (geschoond afvalwater) en de toepassing van meer milieuvriendelijke blustechnieken.
- *Duurzame inzetbaarheid van brandweerpersoneel* is onderwerp van een nationaal onderzoek in opdracht van Brandweer Nederland, uitgevoerd door de Universiteit van Maastricht. In de loop van 2024 worden de eerste onderzoeksresultaten bekend gemaakt. Hieruit zullen aanbevelingen en acties volgen die mogelijk ingrijpend zijn.
- *De invoering van de Wet open overheid* loopt iets achter op schema. De nulmeting laat zien dat de basis nog niet op orde is. Zo ontbreekt op onderdelen de documentatie voor informatiebeleid, -beheer en archivering. Deze randvoorwaarden dienen in eerste instantie te worden aangelegd. Het project om te komen tot invoering van de Woo wordt gefinancierd met eenmalige rijks gelden.

Veiligheidsregio's zijn niet aangesloten bij de WSGO (zoals ander GR'en) maar hebben een eigen werkgeversvereniging: de WVSV. De afspraak is dat de Cao Gemeenten / Cao WSGO als leidend kader wordt gehanteerd. In de onderhandelingen over de arbeidsvoorwaarden wordt de inhoudelijke VNG-lijn echter niet in alle opzichten gevolgd, waardoor de begroting van loonkosten, vergeleken met die van andere GR-en, anders kunnen uitpakken.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	(Voorbereiding op) bestrijding van rampen en incidenten	
Beleidsrealisatie in programma	1	
Financieel belang Hengelo	€ 4.001.109	
Eigen vermogen	€ 2.847.000	€ 3.183.000
Vreemd vermogen	€ 81.918.000	€ 79.893.000
Resultaat begroot 2026	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 2.763.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,82	
Solvabiliteitspercentage	3,8%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	13,6%	

SWB Midden-Twente

SWB is ons sociaal werk- en leerbedrijf en beheerder van onze openbare ruimte (Gildebor). Haar taken: arbeidsontwikkeling, beschut werk en beheer openbare ruimte. In de afgelopen jaren heeft de SWB gewerkt aan de doorontwikkeling van de organisatie gebaseerd op de strategische en tactische plannen zoals die voortkomen uit het strategisch plan 2023-2027.

In 2025 wordt het laatste deel van de doorontwikkeling afgerond door een toekomstbestendig plan voor de organisatie en bedrijfsvoering. Daarnaast wordt er ingezet op de methodische ontwikkeling van arbeidsontwikkeling en het inzetten op de zichtbaarheid van onze organisatie.

In de begroting 2026 zien we een nadelig resultaat, dat in de jaren daarna omgebogen wordt tot een positief resultaat in meerjarenperspectief. De meerjarenbegroting is sluitend vanaf 2027 en er is sprake van een adequaat weerstandsvermogen. In 2024 is een actuele risicoanalyse uitgevoerd en is de weerstandscapaciteit bepaald op 4,3 mln. Het weerstandsvermogen is bepaald op een bandbreedte ter hoogte van 40-70% van de weerstandscapaciteit. De feitelijke eigen vermogen positie ligt hier nog ruim boven. Ook voor de komende jaren wordt hier geen risico verwacht.

Op het gebied van duurzaamheid en huisvesting zijn de eerste flinke stappen gezet. Verduurzaming- en huisvestingsscenario's zijn in kaart gebracht. SWB heeft KPI's ontwikkeld om de kwaliteit van diensten objectiever te kunnen monitoren.

Een zorgpunt blijft de afhankelijkheid van de beschikbare rijksbijdragen, met name voor de doelgroep 'nieuw beschut'; hoewel de rijksbijdragen zijn gestegen is dit nog niet kostendekkend.

Vanaf 2025 ontvangt de SWB een infrastructurele bijdrage, een impulsbudget vanuit het Rijk, om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken en toekomstbestendig te maken samen met de gemeente.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Ondersteuning mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en samenwerking beheer en onderhoud openbare ruimte	
Beleidsrealisatie in programma	6	
Financieel belang Hengelo	€ 15.691.591	
Eigen vermogen	€ 6.236.000	€ 5.665.000
Vreemd vermogen	€ 5.259.000	€ 6.057.000
Resultaat begroot 2026	-€ 418.000	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 997.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,97	
Solvabiliteitspercentage	48,3%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	69,4%	

Stadsbank Oost-Nederland

De Stadsbank Oost Nederland voert de bancaire schuldhelpverlening uit voor onze gemeente.

De gemeente is regievoerder in deze samenwerking, conform de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening, en de Stadsbank is de uitvoerende partij.

Het dienstverleningsmodel en bekostigingsmodel is aangepast om beter aan te sluiten bij de integrale toegang en regie van de 21 gemeenten. De Stadsbank heeft de beweging gemaakt van proces- en productgericht werken naar klant- en resultaatgericht werken.

De Stadsbank is zich ervan bewust dat gemeenten in aanloop naar het ravijnjaar 2026 vragen om meer dan ooit kostenbewust te begroten.

Landelijk is er een bestuurlijk akkoord getekend voor de basisdienstverlening voor schuldhelpverlening. De Stadsbank én de deelnemende gemeenten zorgen dat ze zich hierop voorbereiden. Dit verloopt overigens voorspoedig, wij voldoen samen met onze Stadsbank al aan de meeste onderdelen. Stadsbank verleent medewerking aan het Jongeren Perspectief Fonds (JPF) door de kredietverlening aan jongeren voor haar rekening te nemen.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Hulpverlening aan mensen met financiële problemen en schulden	
Beleidsrealisatie in programma	6	
Financieel belang Hengelo	€ 513.111	
Eigen vermogen	€ 2.236.000	€ 2.347.000
Vreemd vermogen	€ 9.982.000	€ 9.407.000
Resultaat begroot 2026	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 657.000	
Gerapporteerde weerstandratio	1,36	
Solvabiliteitspercentage	20,0%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	9,9%	

Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Cremieren is een basisvoorziening voor de regio. Inmiddels kiest 68% van de inwoners voor cremieren.

Crematoria Twente beheert 4 moderne, sfeervolle crematielocaties met een goede regionale dekking in Twente. Gemeentelijke eigendom geeft ons de mogelijkheid om het recht van inwoners op gelijke toegang tot de crematoria, ongeacht of en hoe men verzekerd, te laten prevaleren boven commerciële belangen. Na een tijd van investeren in de accommodaties was een periode van consolideren en weer winstgevend worden de inzet. Eerder dan verwacht is weer winst gerealiseerd in de BV en daarmee ook in het openbaar lichaam OLCT. Hengelo ontving van OLCT in 2024 € 71.000 en in 2025 € 60.000.

Crematoria Twente volgt de ontwikkelingen op het gebied van lijkbezorging om hier tijdig op in te kunnen spelen. We doelen op resomeren als nieuwe techniek om het lichaam op te lossen in vloeistof en duurzamer cremieren op waterstof in plaats van gas. Dit levert nieuwe ambities op bij de BV die vragen om financiering, ook deels met eigen vermogen. Besluiten worden genomen als de plannen volledig zijn uitgewerkt.

Hiermee zou de dividendbetaling mogelijk weer onder druk komen te staan. In het algemeen bestuur is besloten om in ieder geval jaarlijks een constant dividend uit te keren. De jaarwinst van de BV in 2024 en de verwachting voor 2025 vormen een spaarpot om dit voornemen waar te kunnen maken. Wij begroten daarom vanaf 2026 structureel € 60.000 dividend.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Lijkbezorging met inachtneming van wettelijke voorschriften	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 60.000	
Eigen vermogen	€ 2.188.000	€ 2.573.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat begroot 2026	€ 211.000	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 918.000	
Gerapporteerde weerstandratio	niet bekend	
Solvabiliteitspercentage	100,0%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	14,9%	

Omgevingsdienst Twente

De Omgevingsdienst Twente zet zich sinds haar start op 1 januari 2019 in om kwalitatief hoogwaardige VTH producten en diensten te leveren aan haar deelnemers op het gebied van milieu -vergunningverlening, toezicht en handhaving.

In deze periode is vooral gebouwd aan het vertrouwen in de OD Twente door veel tijd te besteden aan relatiebeheer, communicatie en de vastlegging van processen en werkafspraken met alle betrokken partijen, onder meer door de inzet van omgevingsadviseurs.

Voor 2026 wordt rekening gehouden met de geuite zorg van onze deelnemers ten aanzien van de landelijke ontwikkeling met betrekking tot de omvang van het gemeentefonds 2026, het zogenoemde 'ravijnjaar'. Door het AB is gekozen voor Scenario 2. Hierbij wordt een nullijn gehanteerd, maar worden wettelijk verplichte nieuwe taken wel opgepakt binnen de daarvoor beschikbare middelen. Voordeel is dat we hiermee rechtmatig werken door de wettelijke taken conform de beschikbare budgetten uit te voeren. Daarnaast blijven we in staat om uitvoering te geven aan het regionaal vastgestelde VTH-beleid.

Omgevingsdiensten moeten robuuster worden. Dit was de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen in 2023. Er zijn criteria geformuleerd voor een robuuste omgevingsdienst die zijn omgezet naar KPI's. Met het verbeterplan dat is opgesteld in 2024 wordt verwacht dat de ODT in april 2026 robuust is.

Ook is een gezamenlijke toekomstvisie 2030 opgesteld die door het AB is vastgesteld in 2025 waarbij de maatschappelijke dynamiek en onze gezamenlijke opgaven centraal staan.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezonde en veilige leefomgeving d.m.v. handhaving wetgeving milieu	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 765.000	
Eigen vermogen	€ 902.000	€ 902.000
Vreemd vermogen	€ 2.341.000	€ 2.061.000
Resultaat begroot 2026	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 1.893.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,83	
Solvabiliteitspercentage	30,4%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	7,0%	

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het GBTwente voert de wettelijke taken lokale heffingen voor ons uit. De hoofdtaken zijn het waarderen van vastgoed conform de Wet WOZ en heffen, bezwaarafhandeling en invorderen van belastingen. In de dagelijkse uitvoering van deze kerntaken steunt het GBTwente op het bestuurlijk vastgestelde Strategieplan 2023-2026. Koersvastheid,

stabiliteit, duidelijkheid en transparantie zijn daarin de kernmerken. Koersend op Persoonlijke en Begrijpelijke dienstverlening, waaraan de kernwaarden Deskundig, Integer en Behulpzaam bijdragen.

In 2026 blijft het GBTwente investeren in de kwaliteit van de dienstverlening van Waarderen, Heffen en Innen. Daarnaast wordt ingezet op vernieuwende ICT-toepassingen om processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De focus ligt daarbij op uitlegbaarheid van dienstverlening en op participatie van inwoners.

Het GBTwente is in oktober 2024 gestart met de pilot "Check uw Woning. In 2025 vindt het tweede deel van de pilot plaats, waarna mogelijk per 2026 dit een standaard onderdeel wordt van de procesgang.

De gemeenten Berkelland en Bronckhorst zijn al sinds 2016 klant van GBTwente. GBTwente wil, evenals de gemeenten Berkelland en Bronckhorst, een duurzame relatie aangaan. Per 1 januari 2026 treden de gemeenten Berkelland en Bronckhorst daarom toe als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling. Dat betekent dat deze gemeenschappelijke regeling van 8 naar 10 gemeenten groeit. Dit zal zeker bijdragen aan de continuïteit van GBTwente op lange termijn.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Uitvoering gemeentelijke heffing en invordering lokale belastingen	
Beleidsrealisatie in programma	9,7	
Financieel belang Hengelo	€ 1.385.501	
Eigen vermogen	€ 754.000	€ 826.000
Vreemd vermogen	€ 7.582.000	€ 7.510.000
Resultaat begroot 2026	€ 59.000	
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 1.233.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,24	
Solvabiliteitspercentage	9,9%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	16,5%	

BNG Bank N.V.

De BNG Bank is de bankier van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank ziet zichzelf als publieke bank met dezelfde maatschappelijke doelen als haar klanten. Met de strategie "Ons kompas naar impact" ligt de focus op maatschappelijke impact, meer dan op winst. BNG Bank is één van de weinige banken met een triple A-rating, wat staat voor financieel zeer solide. BNG Bank behaalt zeer voorspelbare resultaten en heeft een sterk imago. BNG Bank staat onder intensief toezicht van De Nederlandse Bank en De Europese Centrale bank.

Onze eigen risico-inventarisatie is daarom qua relevantie ondergeschikt aan de kijk van de markt op de bank. Overigens scoort de bank ook in onze risico-inventarisatie zeer goed.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	N.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Financiering publieke sector: laag houden financieringskosten maatschappelijke voorzieningen	
Beleidsrealisatie in programma	9	
Financieel belang Hengelo	€ 841.015	
Eigen vermogen	€ 4.721.000.000	€ 4.777.000.000
Vreemd vermogen	€ 110.819.000.000	€ 123.164.000.000
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 294.000.000	
Solvabiliteitspercentage	3,7%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	0,3%	

Twente Milieu N.V.

Twente Milieu levert aan 10 gemeenten diensten op het gebied van afvalinzameling. Voor een deel van de gemeenten voert ze tevens beheer van de openbare ruimte en/of overige taken uit, zoals b.v. gladheids- of

ongediertebestrijding. Twente Milieu wil samen met gemeenten innovatief werken aan een afvalloos Twente. De bedrijfstaken afvalinzameling en beheer openbare ruimte worden goed gescheiden. Door het kostprijs-plus-systeem kunnen gemeenten rekenen op goede tarieven. Winsten zijn daarom niet te verwachten, tenzij bijzondere omstandigheden de bedrijfsvoering positief beïnvloeden. In die gevallen is nu afgesproken, dat er geen winst wordt uitgekeerd, maar dat de voordelen via tariefverlaging aan de aandeelhoudende gemeenten worden teruggegeven.

Twente Milieu bereidt zich voor op nieuwe duurzaamheidseisen van gemeenten bij de toegang tot de binnenstad. Ze vergroent daarom het wagenpark; elektrisch waar het kan en minder vervuilende brandstof waar elektrisch (nog) niet kan.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	N.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezamenlijke efficiënte duurzame afvalinzameling (en onderhoud openbare ruimte)	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 3.779.619	
Eigen vermogen	€ 12.064.000	€ 13.518.000
Vreemd vermogen	€ 15.275.000	€ 19.498.000
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 239.000	
Solvabiliteitspercentage	40,9%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	16,4%	

Twence B.V.

Primair is Twence de verwerker van onze afvalstoffen, waaronder gft en huishoudelijk restafval. Per 1-7-2022 zijn nieuwe langjarige leverings- en prijsafspraken met gemeenten overeengekomen en doorgevoerd. Hierdoor kunnen we de afvaltarieven voor inwoners zo stabiel mogelijk houden. Inmiddels zijn de voorbereidingen gestart voor het vaststellen van de nieuwe tarieven ingaande 2027.

Twence profileert zich als producent van waardevolle grondstoffen en energie uit afval en biomassa. Daarmee worden grondstofkringlopen gesloten; alle afval is in die optiek grondstof voor andere producenten, zonder dat er restafval over blijft.

Afvalverbranding staat ter discussie vanwege de forse uitstoot aan CO₂ en andere broeikasgassen zoals stikstof. Afvalverbrandingsinstallaties zullen er echter nog jaren moeten zijn, omdat we ondanks afvalscheiding nog veel restafval produceren. De vrijkomende warmte wordt benut. Inwoners en bedrijven in Enschede en Hengelo gebruiken deze warmte om gebouwen te verwarmen.

Uit contacten met afvalinzamelaars Circulus en Rova kunnen mogelijk nieuwe aandeelhouderschappen ontstaan. Ook de intensieve samenwerking met Duitse gemeenten kan leiden tot nieuwe aandeelhouders. De eerste inzet is om de communale samenwerking met Münster om te zetten in een aandeelhoudersrelatie. Door import beperkende regels van de Nederlandse overheid is het doorzetten van de samenwerking vertraagd. Nieuw aandeelhouderschap is vooral belangrijk nu aandeelhouders vertrekken (Almelo, Oldenzaal en Twenterand).

AVR (concurrent) procedeert tegen Twence en de gemeenten om hen tot openbaar aanbesteden te dwingen. De rechtbank Overijssel heeft alle vorderingen van AVR afgewezen. Momenteel loopt de beroepszaak bij het Hof. Dit proces kan nog jaren lopen.

Twence zet in op het versterken van het publieke karakter van het bedrijf. Het Regionaal Warmtenet Twente is een project waarmee Twence verder invulling geeft aan haar taak van duurzaamheidsbevorderaar.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Regionale afvalverwerker, energieleverancier en duurzaamheidsbevorderaar	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 10.055.023	
Eigen vermogen	€ 169.261.000	€ 166.200.000
Vreemd vermogen	€ 162.475.000	€ 174.746.000
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 14.413.000	
Solvabiliteitspercentage	48,7%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	17,4%	

Enexis N.V.

Enexis is onze regionale distributeur van energie. Ze is een grote speler in de energietransitie. Enexis moet zich tot het uiterste inspannen om het netwerk zo snel uit te breiden, dat overal de door nieuwe lokale energieopwekkers geproduceerde stroom naar de eindgebruikers kan worden getransporteerd. Bijna de helft van de totale RES-opgave valt binnen het verzorgingsgebied van Enexis, dat hiermee een gigantische investeringsopgave heeft. Het vinden van personeel is een bottleneck, die de opgave nog uitdagender maakt. Met ons bescheiden aandeel in Enexis kunnen we zeer beperkt invloed hebben op de koers van het bedrijf. Als gevolg van de extra investeringen in de energietransitie, de doorberekening van de hogere Tennet-tarieven en de wettelijke belemmering om de extra investeringen direct in de tarieven te verwerken, zal de winst de komende jaren onder druk komen te staan. De verwachting is dat dit tijdelijk is. Enexis heeft toename van eigen vermogen nodig om in deze financieringsgolf op lange termijn aan de betalingsverplichtingen te kunnen blijven voldoen. Wij dragen daar in eerste instantie niet aan bij. Meerdere gemeenten doen dit niet. Om financiering te borgen heeft Essent het Rijk gevraagd om mee te denken en te overwegen om eigen vermogen te verschaffen. Hier is positief op gereageerd. De verwachting is dat Enexis het Rijk niet nodig heeft voor 2030.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Ontwikkeling en beheer regionale distributienetwerk energie	
Beleidsrealisatie in programma	7,9	
Financieel belang Hengelo	€ 520.677	
Eigen vermogen	€ 5.320.000.000	€ 5.538.000.000
Vreemd vermogen	€ 5.140.000.000	€ 5.949.000.000
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 254.000.000	
Solvabiliteitspercentage	48,2%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	0,07%	

Warmtebedrijf Hengelo BV

Warmtebedrijf Hengelo BV treedt op als energieleverancier aan de eindgebruikers.

Ennatuurlijk is 95% aandeelhouder. Hengelo bezit 5% van de aandelen. De gemeente heeft naast het aandeelhouderschap nog een belang, doordat zij een achtergestelde lening van € 1 miljoen heeft verstrekt. De voorwaarden voor aflossing van deze lening vereisen een ruime winstgevendheid van het bedrijf. Dat we die mate van winstgevendheid gaan bereiken is onwaarschijnlijk. Vanwege het karakter van de lening is er een voorziening gevormd. Inmiddels zijn de contouren van de WCW (Wet Collectieve Warmtevoorziening) bekend geworden. Belangrijk onderdeel daarin is de publieke marktordening, waardoor warmtenetten in de toekomst voor meer dan 50% in publieke handen moeten zijn. Voor private partijen is er een overgangsregeling opgenomen in de WCW. Ennatuurlijk zal haar strategie en bedrijfsvoering hierop moeten aanpassen.

In de risico-inventarisatie laat het jaar 2025 een iets betere score zien dan in 2024. Dat komt door een kleinere afwijking tussen het werkelijke resultaat en het budget in 2024.

Het warmtebedrijf wordt door ons op dezelfde wijze getoetst dan de grotere verbonden partijen. Logischerwijze is een kleine organisatie meer op de kerntaak gericht en minder op de bijkomende aspecten als bijvoorbeeld governance, frequente rapportage en vergelijking in de branche. Ze heeft één directeur in plaats van een directie met meervoudige expertises. Ontbrekende kwaliteitsaspecten buiten de kerntaak worden overigens wel gecompenseerd

door de controle vanuit moederbedrijf Ennatuurlijk. Veel soorten kosten zijn nauwelijks beïnvloedbaar. Er worden weer zwarte cijfers geschreven, maar nog niet op het verlangde niveau.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2026	Bedrag 31-12-2026
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Leverancier warmte warmtenetwerk Hengelo	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 430.240	
Eigen vermogen	€ 1.000	€ 14.000
Vreemd vermogen	€ 8.998.000	€ 9.671.000
Gerapporteerd resultaat 2024	€ 13.000	
Solvabiliteitspercentage	0,1%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	4,3%	

In bijlage 8.5 is een overzicht opgenomen van de vertegenwoordiging namens onze gemeente bij de verbonden partijen.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een overzicht van de deelnemingen opgenomen.

6.7 Bedrijfsvoering

6.7.1 Organisatie

Hengelo's werken: samen aan de slag met de Koers 2040

Hengelo's Werken is hoe we binnen Hengelo samenwerken aan het bereiken van de koers 2040.

We willen wendbaar zijn als medewerker én als organisatie. Dit vraagt een zelfbewuste houding en eigenaarschap van alle medewerkers. Om hier als organisatie aan te werken leggen we komend jaar extra focus op een viertal speerpunten:

- Leren en Ontwikkelen (wendbare, lerende medewerker)
- Digitale Transformatie (samenwerken en innoveren met IT)
- Opgavegericht werken (wendbaar en resultaatgericht)
- Dienstverlening (inwoner centraal)

Leren en ontwikkelen

Met dit speerpunt werken we toe en ontwikkelen we ons naar een lerende organisatie waarin het leren en ontwikkelen stevig gepositioneerd is en al het leeraanbod gecentraliseerd is. In een lerende organisatie werken zelfbewuste en wendbare professionals die zich continu blijven ontwikkelen. Zij staan in verbinding met collega's en de buitenwereld en zoeken actief de samenwerking op. Onze medewerkers vormen onze organisatie en dragen bij aan de koers en onze opgaven door constante scholing, ontwikkeling en eigen initiatief. Het management heeft hierin vooral een sturende, coachende en ondersteunende taak.

Vanuit de vastgestelde visie op leren en ontwikkelen richten we ons op de thema's:

1. Wendbaarheid en inzicht – vergroten van adaptief vermogen.
2. Feedback en reflectie – als motor voor samenwerking en groei.
3. Samenwerking en integraliteit – leren en samenwerken over afdelingen heen.
4. Leercultuur – waarin leren vanzelfsprekend is en wordt gefaciliteerd.

Opgavegericht werken

Met opgavegericht werken we aan de integrale opgaven in de koers 2040.

In 2026 zal de structurele verankering en borging van PMC (projectmatig creëren) verder worden opgepakt. Hierbij is er aandacht voor drie speerpunten: het verder trainen van de diverse doelgroepen, de structurele verankering in de rollen die daarbij horen en het verder vormgeven en inrichten van een kennisbank met de daarbij behorende formats, handboeken en tooling.

Het als doel beter, integraler en resultaatgericht kunnen werken aan de doelen voor de stad.

Verder is er aandacht voor het optimaliseren van de bedrijfsvoeringsprocessen, waarbij de inzet van informatietechnologie kan leiden tot efficiënter werken en een verdere verbetering van de dienstverlening. Ook het professionaliseren van ons businesspartnerschap krijgt een vervolg in 2026. Tot slot blijven wij ook werken

aan strategische thema's als arbeidsmarktpositionering, strategische personeelsplanning en het binden en boeien van medewerkers.

Bereiken?	Doen?
Een wendbare en zelfbewuste organisatie waar medewerkers in hun kracht staan.	Scherpe focus op de te bereiken resultaten vanuit de visie op Hengelo's werken. Continueren en borgen van leiderschapsontwikkeling. Verdiepen en verbreden aanbod medewerkers. Vanuit de visie op leren en ontwikkelen uitvoering geven aan het plan van aanpak. Verder vormgeven van acties en interventies om opdrachtgericht samenwerken verder te ontwikkelen en te professionaliseren in de organisatie (opgavegericht werken). In 2026 vindt de uitrol van PMC als werkwijze voor opgavegericht werken plaats. Verdere aandacht voor optimaliseren van de bedrijfsvoeringsprocessen door in te zetten op het zijn van een businesspartner. Verdere aandacht voor strategische thema's als arbeidsmarktcommunicatie, binden en boeien van medewerkers en diversiteit en inclusie. Door het innoveren van werkprocessen onder meer met behulp van informatietechnologie kan efficiënter worden gewerkt en de dienstverlening verder worden verbeterd.

6.7.2 Personeel

Personeel

In achterliggende jaren is veel geïnvesteerd in het verbeteren van ons werkgeversmerk en onze wervingskracht. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt zal blijven investeren hierin nodig blijven. In de komende jaren zullen we daarnaast focus leggen op medewerkersbehoud: binden en boeien. Want tevreden en op hun taak toegeruste medewerkers in de nodige aantallen zijn essentieel voor het realiseren van onze opgaven en het op orde houden van de bedrijfsvoering.

Arbeidsmarkt

In komende jaren krijgen we te maken met een verder afnemende beroepsbevolking. Hoewel er een lichte afname is in het aantal openstaande vacatures in de regio, blijft de arbeidsmarkt voor de meeste gemeentevacatures in Twente krap tot zeer krap. Daarom zullen we ook komende jaren blijven bouwen aan het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt.

Binden en boeien

De gemeente Hengelo streeft naar een grote verbondenheid tussen medewerker en de organisatie. We motiveren, inspireren en enthousiasmeren onze medewerkers door het bieden van een prettig en veilig werkklimaat, uitdaging en groei.

Investeren in zowel het binden als het boeien werkt productiviteitsverhogend, ziekteverzuimverlagend en verkleint de kans op ongewenst vertrek. Met leren en ontwikkelen werken we aan een optimaal leerklimaat en stimuleren we continue leren en ontwikkelen. Aan de hand van evaluatiemomenten in de medewerkersreis worden de ervaringen van medewerkers in beeld gebracht en hun feedback daarop wordt gebruikt ter verdere verbetering van ons werkgeverschap.

Voor het in beeld brengen van medewerker ervaringen gebruiken we daarnaast het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek (MBO). We willen meer en vooral daar waar nodig een vinger aan de pols houden bij aandachtspunten en de onderzoeksbelasting beter kunnen spreiden in de tijd. Deze onderzoeksmethode verwachten we in 2026 te kunnen implementeren.

Door structureel in te spelen op de behoeftes van de medewerker en hierdoor werkgeluk te faciliteren, kunnen wij ons verder onderscheiden als goede werkgever en talent blijven aantrekken op de arbeidsmarkt.

Diversiteit en inclusie

De gemeente Hengelo wil een sociale werkgever zijn die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt. Dit is dan ook de reden dat de werkgroep een aanpak heeft ontwikkeld wat moet zorgen voor een divers en inclusief werkklimaat. In 2025 zijn hier de eerste stappen in gezet, wat ertoe heeft geleid dat het aantal arbeidsplaatsen voor mensen uit de doelgroep van de Wet banenafspraak is gestegen. Het doel voor 2026 is om deze stijgende lijn voort te zetten.

De projectgroep richt zich daarnaast op het beter aansluiten als organisatie bij de toenemende diversiteit in de samenleving en monitort de man-vrouw vertegenwoordiging op leidinggevende posities, omdat dit op dit moment in evenwicht is. Het doel is om een meer inclusieve werkgever te worden, waar iedereen zich welkom en gehoord voelt. Dit zal een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit van ons werk en aan onze positie op de arbeidsmarkt.

Arbo en ziekteverzuim

Het ziekteverzuim blijft een aandachtspunt en we blijven stevig inzetten op het terugdringen van het ziekteverzuim. Dat doen we door structureel aandacht te hebben voor preventie en begeleiding. De adviezen uit de PAGO 2025 worden hierin meegenomen. Er is een nieuw contract met onze arbodienst, De Bedrijfspoli. Komende jaren zullen we met deze partner in het eigen regiemodel verder werk maken van ziekteverzuimpreventie, re-integratie en de rol en invloed van cultuur en leiderschap op ziekteverzuim.

In komende jaren willen we ons bovendien meer gaan richten op een aanpak waarbij thema's als vitaliteit & duurzame inzetbaarheid, tevredenheid & bevlogenheid, balans, werkveiligheid, ziekteverzuimpreventie- en begeleiding gecombineerd worden in een integraal gezondheidsbeleid.

Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)

In 2025 is de RI&E opnieuw opgesteld, geactualiseerd en getoetst door kerndeskundigen. De komende jaren worden de acties uit het plan van aanpak opgepakt en wordt de RI&E actueel gehouden.

BHV-organisatie

De BHV-organisatie wordt geprofessionaliseerd op basis van het plan professionaliseren BHV-organisatie. Daarnaast is de rol van BHV-coördinator toegekend. Het komende jaar wordt de professionaliseringsslag doorgevoerd en geborgd in de organisatie.

Arbo tweejaarsplan

Voor 2026 en 2027 wordt een nieuw Arbo tweejaarsplan opgesteld, met daarin onderwerpen die we als organisatie willen behandelen.

Bereiken?	Doen?
Modern en aantrekkelijk werkgeverschap	Investeren in modern en aantrekkelijk werkgeverschap. Positioneren als sociale werkgever die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt. Optimaal benutten van talenten en het stimuleren van persoonlijk leiderschap. Bewustwording van het belang van persoonlijk leiderschap in de organisatie vergroten en hiervoor activiteiten ontwikkelen. Blijven werken aan het terugdringen van ons ziekteverzuim. Dit doen we door blijvend en integraal aandacht te hebben voor preventie, vitaliteit, werkvreugde en verzuimbegeleiding.
Leiderschapontwikkeling/MD traject	Zorgdragen voor een prettig werkklimaat waarin medewerkers werken met plezier, met ruime ontwikkelmogelijkheden en aandacht voor talentontwikkeling. Organiseren van activiteiten met betrekking tot leiderschapontwikkeling en instrumenten ontwikkelen ter ondersteuning van leidinggevendens.
Een verlaging van het ziekteverzuim	Blijven werken aan het terugdringen van ons ziekteverzuim. Dit doen we door blijvend en integraal aandacht te hebben voor preventie, vitaliteit, werkvreugde en verzuimbegeleiding.

6.7.3 Arbeidsvoorwaarden

In de Cao Gemeenten 2025-2027 is bepaald dat in de komende twee jaren de volgende wijzigingen komen:

Salarisstijging

Per 1 januari 2026 worden de salarisschalen verhoogd met 35 euro nominaal. Per 1 januari 2027 vindt er een aanvullende loonstijging plaats van 1,6%.

IKB doelen

Met ingang van 1 januari 2026 wordt het aflossen van de DUO studieschuld als doel aan het IKB toegevoegd. Dit doel geldt tot en met 31 december 2030 (5 jaar). Werknemers krijgen de mogelijkheid om voor maximaal € 1.250 per jaar af te lossen, aldus voor een totaal van maximaal € 6.250 per werknemer. Met deze mogelijkheid kunnen werknemers de DUO studieschuld fiscaal vriendelijk via het IKB aflossen. De werknemer moet daarvoor bewijsstukken bij de werkgever aanleveren.

Reiskostenregeling woon-werkverkeer

Met ingang van 1 januari 2026 moet de organisatie over een lokale regeling beschikken voor een vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer. Lokaal dient te worden bepaald voor welke vervoersmodaliteit(en) een onkostenvergoeding wordt verstrekt.

Ouderschapsverlof

Met ingang van 1 januari 2026 wordt het recht op ouderschapsverlof in de Cao uitgebreid naar meeroudergezinnen die nu buiten de wettelijke (Wazo) definitie vallen. Elke werknemer die een duurzame en gezamenlijke huishouding heeft met een juridische ouder en de feitelijke zorg voor een kind draagt, krijgt recht op ouderschapsverlof. De omvang van het ouderschapsverlof hangt mede af van de omvang/mate waarin de (meer)ouder zorg draagt voor het kind.

Feestdagen

Per 1 januari 2026 krijgen werknemers de mogelijkheid om Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag om te ruilen voor een andere feest- en/of herdenkingsdag verband houdend met religie, culturele achtergrond, nationaliteit of levensovertuiging. Bij het omruilen geldt bij werken op Tweede Paasdag en/of Tweede Pinksterdag géén toelagen.

Jaarurensystematiek

Per 1 januari 2026 wordt het aantal te werken uren per jaar opgenomen in de Cao. Het aantal kalenderdagen in het jaar verminderd met: het aantal zaterdagen en zondagen in het jaar en het aantal feestdagen in het jaar dat niet valt op een zaterdag of een zondag. Het aantal resterende dagen wordt vermenigvuldigd met 7,2 uur en afgerond op hele uren.

Nieuwe RVU regeling zware beroepen

Met ingang van 1 januari 2026 wordt de RVU-regeling vernieuwd en alléén toegankelijk voor werknemers met een zwaar beroep. Werknemers kunnen deelnemen aan de nieuwe regeling wanneer zij (a) maximaal 2 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd zijn, en (b) op de ingangsdatum van de deelname van de RVU 20 jaar in dienst zijn geweest van een bij ABP aangesloten werkgever, en (c) de laatste 10 jaar in dienst zijn geweest van een werkgever in de sector gemeenten, en (d) voldoen aan de criteria van een zwaar beroep. De criteria van een zwaar beroep zullen nader door de cao-partijen worden uitgewerkt in een rapport.

Sociale zekerheid

Met ingang van 1 januari 2026 wordt het recht op de 'aanvullende uitkering voor oud-werknemers waarvan de arbeidsovereenkomst in beëindigd i.v.m. disfunctioneren' geschrapt. In het verlengde daarvan krijgen deze oud-werknemers ook geen na-wettelijke uitkering meer als die van toepassing zou zijn geweest.

Reservisten

Per 1 januari 2026 komt er een regeling in de Cao voor werknemers die reservist zijn bij Defensie of dat willen worden.

Sociale zekerheid 2028

Met ingang van 1 januari 2028 geldt de regeling van de na-wettelijke uitkering alleen nog voor werknemers die op 1 januari 2028 55 jaar of ouder zijn. Zij behouden recht op de na-wettelijke uitkering. Voor werknemers die op 1 januari 2028 jonger zijn dan 55 jaar, wordt de regeling afgeschaft. Met ingang van 1 januari 2028 geldt voor deze (oud) werknemers die na 31 december 2027 werkloos worden (ontslag datum 1 januari 2028 of later) de na-wettelijke uitkering niet meer. Wel komt er een overgangsbepaling.

6.7.4 HR processen

De gemeente Hengelo werkt in 2026 verder aan het verbeteren van de HR-processen. We willen dat medewerkers en leidinggevendenden makkelijker en sneller gebruik kunnen maken van digitale ondersteuning bij HR-zaken. Daarom bouwen we verder aan de ontwikkelagenda e-HRM. We passen e-HRM zo aan dat medewerkers en leidinggevendenden er slimmer en efficiënter mee kunnen werken. Daarbij kijken we steeds vanuit drie perspectieven: de medewerker, de leidinggevende en HR.

We richten ons in 2026 onder andere op:

- Het verbeteren van in-, door- en uitstroomprocessen
- Het makkelijker maken van aanvraagprocessen voor medewerkers
- Het beschikbaar maken van processen via een app
- Het inzetten van data-gedreven HRM en AI

6.7.5 Informatie en IT

Om de opgaven van de gemeente Hengelo waar te maken is de inzet van Informatie & IT (I&IT) een onmisbare schakel. IT, informatisering en digitalisering geven mogelijkheden om aansluiting met de veranderende samenleving te behouden en te verbeteren en maken nieuwe vormen van samenwerking en besluitvorming mogelijk met als doel om toegevoegde waarde voor onze inwoners te realiseren.

Bereiken?	Doen?
Continue verbeteren dienstverlening	In 2025 is het nieuwe nieuwe zaaksysteem volledig operationeel inclusief een nieuwe Persoonlijke Internet Pagina voor onze inwoners: MijnHengelo. Met het nieuwe MijnHengelo kunnen de inwoners nog beter digitaal zaken met ons doen en zijn we transparant in de afhandeling van hun vragen. We gaan MijnHengelo stimuleren om als digitaal kanaal te gebruiken, maar houden de fysieke/analoge kanalen ook nog open. In 2026 en verder breiden we de functionaliteit van MijnHengelo verder uit en brengen we de versnipperde informatiestromen bij elkaar in MijnHengelo. Onze inwoners ervaren zo echt één ingang voor onze digitale dienstverlening. Ook in 2026 blijven we nieuwe webformulieren maken en passen we bestaande webformulieren aan. Dit in het kader van de Wmebv (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en de WDO (Wet Digitalisering Overheid). Bij de bouw nemen we aspecten zoals privacy, digitale inclusie, 'niet raden wat wel al weten', dataminimalisatie en digitale toegankelijkheid mee. Dit zorgt voor een integrale aanpak. In 2026 gaan we tenslotte ook onze digitale dienstverlening als onderdeel van de Single Digital Gateway meer open stellen voor alle Europese inwoners.
Efficiëntere bedrijfsvoering	In 2025 hebben we de afronding ingezet voor het implementeren van het platform voor tijd- en plaatsonafhankelijk (samen)werken. Dit gaan we verder doorpakken door in 2026 de virtualisatielaag te vernieuwen om een modernere werkplek te bieden, waarbij we het werken voor de medewerker simpeler en intuïtiever willen maken. Dit levert uiteindelijk een betere samenwerking met en dienstverlening aan onze ketenpartners en inwoners op.

Aan de hand van de professionaliseringsstrategie en de in 2024 vastgestelde sporen van de Informatievisie - "Informatieuitwisseling", "Data gedreven werken", "Digitale veiligheid", "Informatie op maat" en "Digitale Transformatie" – benutten we de komende jaren enerzijds nieuwe technologieën ter verbetering van onze dienstverlening, zoals door uitvoering te geven aan de GEO-strategie, en anderzijds werken we aan digitaal veilig houden van de organisatie en de gemeente, bijvoorbeeld door de uitvoering van de in 2025 vastgestelde OT/IoT¹ stellingname en strategie, welke helpt in een betere beheersing van (de data van) onze sensoren en procesttechnologie.

Door de verbouwing van het stadhuis van Oldenzaal zal in 2026 de tweede serverruimte van Hengelo, verhuizen naar een andere locatie om een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering en dienstverlening te blijven borgen.

Werken onder Architectuur

De afgelopen beleidsperiode zijn de eerste stappen gezet met het Werken Onder Architectuur. Dat heeft o.a. geleid tot de eerste versie van architectuurprincipes en de Project Start Architectuur (PSA). Deze architectuurprincipes en PSA worden in 2026 toegepast bij alle nieuw op te starten I&IT-projecten, zodat we consequent en op een gestandaardiseerde wijze een aantal randvoorwaardelijke uitgangspunten borgen, zoals ethiek, beveiliging, privacy enz.. Verder gaan we in 2026 de Producten en Diensten Catalogus verder vormgeven, zodat alle medewerkers van de gemeente Hengelo en onze Samenwerkingspartners weten welke producten en diensten I&IT voortbrengt.

Digitaliseren fysieke archieven

Het doel van het digitaliseren van onze fysieke archieven is het verbeteren van de ontsluiting van die archieven voor intern en extern gebruik. In 2025 is gestart met het opschonen digitaliseren van de eerste archiefdelen. 2026 zal in het teken staan van het digitaliseren van nieuwe archiefdelen. Afronding van deze omvangrijke operatie zal nog enkele jaren in beslag nemen.

Daarnaast zal vanaf 2026 het vizier gericht worden op aanschaf en implementatie van een oplossing om de gedigitaliseerde archieven zowel intern als extern toegankelijk te maken.

Data gedreven werken

De gemeente Hengelo bouwt de komende jaren verder aan de verankering van datagedreven werken in de organisatie. In 2025 is, op basis van de datastrategie en het programma *Data in de Genen*, gewerkt aan een stevige professionele basis. Rollen, werkwijzen, ethiek en governance zijn in deze fase vormgegeven en voorbereid op brede toepassing.

Vanaf 2026 ligt de focus op de structurele inbedding en doorontwikkeling. Binnen de lijn organisatie worden datarollen, zoals de data-expert, integraal onderdeel van teams en processen. Ook wordt ingezet op het duurzaam versterken van databewustzijn en -vaardigheden, met blijvende aandacht voor training, leerlijnen en leiderschap. Zo wordt datagebruik een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks werk in alle lagen van de organisatie.

Ethiek blijft een zichtbaar en onmisbaar onderdeel van onze datagedreven werkwijze. Het ethisch afwegingskader, dat in 2025 is ontwikkeld en geïmplementeerd, wordt in deze periode actief toegepast bij besluitvorming, projectontwerp en evaluatie. Dit draagt bij aan transparantie, uitlegbaarheid en maatschappelijk verantwoord datagebruik.

Op het gebied van governance en techniek wordt het fundament verder uitgebouwd. Datakwaliteit, eigenaarschap, gereedschappen en architectuur worden stapsgewijs versterkt. Standardisatie van processen rondom intake, realisatie en beheer zorgt voor borging van kwaliteit en continuïteit. Daarbij worden ook beheer vraagstukken, dataregistratie en vindbaarheid meegenomen.

Deze integrale aanpak langs de lijnen van organisatie, ethiek, governance en techniek zorgt ervoor dat datagedreven werken zich ontwikkelt van een vernieuwende aanpak tot een vast onderdeel van de organisatiecultuur. Daarmee blijven we waarde creëren voor de stad, haar inwoners en de gemeentelijke organisatie.

Cloud en AI

De afgelopen jaren hebben Cloud en AI regelmatig het nieuws gedomineerd. Niet alleen door de snelle ontwikkelingen, maar ook door de geopolitieke onrust op dit vlak en de landelijke ontwikkelingen naar één digitale overheid. In 2026 gaan we door met onderzoeken waar AI ons kan helpen in effectiever werken en een betere dienstverlening, brengen we uitvoering aan de cloudstrategie en onderzoeken we wat de bewegingen op deze thema's landelijk voor effect hebben op ons, zodat wij deze tijd kunnen ondervangen en in ons voordeel kunnen gebruiken, rekening houdend met onze eigen ethische kaders.

We herkennen ook de algemene ontwikkeling van SaaS dienstverlening (Software-as-a-Service²) en de roep om binnen Europa meer aandacht te geven aan digitale autonomie en digitale soevereiniteit. Wij waarborgen dat we hier beheerst keuzes in maken.

Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen

Onze samenleving verandert in een hoog tempo. Dat geldt zeker voor IT-ontwikkelingen. Om alle ontwikkelingen te kunnen implementeren dient onze informatievoorziening flexibel ingericht te zijn en gebruik te maken van standaarden.

Komende jaren zetten we dan ook actief in op het gebruik van landelijke standaarden (zoals met werken onder architectuur) en uitgangspunten (zoals Common Ground). Dit geeft ons de flexibiliteit om snel te kunnen reageren op ontwikkelingen en aanpassingen in de dienstverlening. Waar mogelijk maken we al gebruik van Common Ground componenten en de infrastructurele onderlaag. Tevens dragen wij actief bij aan de Collectiverisering van de Digitalisering³.

Landelijk wordt meer ingezet op het vormen van één digitale overheid, zowel vanuit het Rijk met de Nationale Digitaliseringsstrategie als vanuit de VNG via collectiviseringsvoorstellen. Keuzes die we de komende jaren maken worden in samenhang hiermee gemaakt.

Wetgeving	De Europese commissie heeft, als onderdeel van de Digital Decade, een aantal wetten gemaakt. Hiermee wordt de digitale toekomst van Europa vormgegeven. Sommige van deze wetten worden vertaald naar Nederlandse wetgeving en daarnaast komt er ook wetgeving rechtstreeks vanuit Den Haag op ons af. Al deze wetten hebben rechtstreeks impact op onze informatievoorziening en hebben veelal als doel een bijdrage te leveren aan verbeterde dienstverlening of bescherming te bieden voor onze inwoners. Wij zetten in op het tijdig voldoen aan de wet- en regelgeving en het meebewegen van onze informatievoorziening met de veranderende wetgeving. Een aantal wetten waar we voor wat betreft de implementatie in 2025 mee gestart zijn en in 2026 mee verder gaan of waar we de komende jaren mee starten zijn: ▪ Wet Digitale Overheid (Wdo) ▪ Cyberbeveiligingswet (Cbw) ▪ AI Act ▪ Archiefwet ▪ Data Act ▪ Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv) In 2026 krijgen inwoners de beschikking over een digitale portemonnee, de NL ID-Wallet. We kijken hoe deze past in onze informatievoorziening en hoe we hiermee onze dienstverlening kunnen verbeteren. Eind 2025 is de Data Act in werking getreden. Een kernpunt uit de verordening is het 'Cloud switching'. Het gemakkelijk kunnen overstappen naar een andere cloudprovider. In 2026 in onze cloudstrategie de impact hiervan uitwerken en passen we indien van toepassing onze contracten met cloudproviders hier op aan.
Digitale Innovatie	2025 was het laatste jaar met ruimte om te werken aan Digitale Transformatie. Er is organisatiebreed (nog) niet gekozen om de activiteiten als onderdeel van het programma Digitale Transformatie structureel te maken. Er is gekozen om in een afgeslankte vorm via tijdelijke middelen voor 2026 de focus te leggen op alleen Digitale Innovatie, waarbij de reikwijdte van Digitale Innovatie IoT en AI is. Via de nog op te zetten innovatiehub helpen we de organisatie bij het vertalen van IoT en AI mogelijkheden naar oplossingen die ons aantoonbaar helpen. Samen met de organisatie bedenken we meer toepassingen die ons helpen om de "waan van de dag" te doorbreken.
Samenwerken: samenwerking in Twente verstevigen en uitbouwen	In de gedachte van kennisdeling en –exploitatie werkt de gemeente Hengelo op regionaal vlak op verschillende terreinen samen. In het IT Platform Twente vervult de gemeente Hengelo een actieve rol op het vlak van regionale strategievorming, informatiebeveiliging, privacy, informatievoorziening en IT-infrastructuur en als aanjager van regionale kennisopbouw en samenwerking. Hengelo ondersteunt in IT-voorzieningen van, en het leveren van IT-diensten aan, de gemeente Oldenzaal, gemeente Haaksbergen en de SWB Midden-Twente. Dit continueren en professionaliseren we in 2026 verder waarbij ook de gemeente Borne de IT-voorzieningen gaat afnemen. We zetten ook stappen richting het ondersteunen van en samenwerking op informatiemanagement met andere gemeenten en gebruiken de ervaringen uit de uitgevoerde pilots van 2025 voor verdere concretisering in 2026.

1 OT staat voor Operational Technology, IoT staat voor Internet of Things

2 Software-as-a-service betekent simpel gezegd dat software wordt gebruikt via het internet in plaats van dat het op eigen servers is geïnstalleerd

3 <https://vng.nl/nieuws/gemeenten-zetten-koers-naar-collectieve-digitalisering>

6.7.6 Informatiebeveiliging en privacy

In een steeds verder digitaliserende samenleving blijven informatiebeveiliging en privacy van cruciaal belang. De digitale dreigingen voor Nederland en haar inwoners zullen in 2026 onverminderd groot zijn, maar ook complexer en voortdurend in ontwikkeling. Zowel op nationaal als regionaal niveau wordt deze dreiging nadrukkelijk erkend. Binnen de gemeente Hengelo hebben informatiebeveiliging en privacy structureel een prominente plaats binnen de dagelijkse werkzaamheden. We volgen de ontwikkelingen in wet- en regelgeving – zoals de NIS2-richtlijn en de AI-verordening – nauwgezet, zodat we tijdig kunnen anticiperen op nieuwe verplichtingen en risico's. Op deze manier waarborgen we niet alleen de veiligheid van gegevens en systemen, maar ook het vertrouwen van onze inwoners, bedrijven en partners in onze digitale dienstverlening.

Bereiken?	Doen?
Uitvoeren jaarlijkse AVG-compliance toets	Jaarlijks wordt het volwassenheidsniveau op gebied van privacy binnen de gemeente gemeten aan de hand van het VNG AVG-borgingsproduct. In 2026 wordt deze meting opnieuw uitgevoerd om te bepalen of de gemeente op koers ligt om de vastgestelde ambitie te behalen en stellen we eventueel noodzakelijke maatregelen op.
Toezicht door de Functionaris Gegevensbescherming	De Functionaris Gegevensbescherming (FG) zal toezicht houden op de interne naleving van de regelgeving op het gebied van gegevensbescherming en zal daarvan jaarlijks verslag doen aan de verwerkingsverantwoordelijke, het college van B en W. Ook in de periode 2026-2029 zal de FG in de uitoefening van zijn taken onafhankelijk zijn en geen instructies ontvangen. De reguliere

	toezichthoudende activiteiten zullen zich m.n. richten op het verwerkingenregister, DPIA's en de behandeling van datalekken. De FG zal jaarlijks een toezichtplan opstellen.
Monitoring en Respons (<i>Verzamelen, monitoren en analyseren van informatie i.r.t. informatiebeveiliging</i>)	In 2024 is een tijdelijke basisoplossing voor monitoring en respons (M&R) in gebruik genomen, waarbij gericht is gewerkt aan continue verbetering. Hengelo heeft ingeschreven op de vernieuwde landelijke aanbesteding en in 2025 is hieraan opvolging gegeven met de selectie van een nieuwe partner. Hiermee is een duurzame M&R-oplossing geborgd die vanaf 2026 ingezet wordt, met behoud van aansluiting op bestaande producten en diensten.
Bewustwording en samenwerking informatiebeveiliging en privacy	In 2024 is het huidige bewustwordingsprogramma geëvalueerd. Uitkomsten van de evaluatie zijn gewogen en zijn meegenomen in het programma van 2025. Dit geldt zowel voor bewustwording onder huidige medewerkers als voor bewustwording bij de indiensttreding van nieuwe medewerkers. In 2026 zal hier verder vorm aan worden gegeven. Ook zal er in 2026 specifiek aandacht worden besteed aan bewustzijn voor bestuurders in het kader van nieuwe wetgeving op gebied van informatiebeveiliging.
Uitvoeren van de jaarlijkse penetratie test	Jaarlijks laten wij door een gecertificeerde partner een penetratie test (pentest) uitvoeren door ethisch hackers, waarbij wij telkens de scope van de opdracht verleggen en aanscherpen. Een pentest is een toets op het kunnen binnendringen in het interne en externe (cloud) netwerk van de gemeente Hengelo. De aanbevelingen worden projectmatig opgepakt en doorgevoerd. In 2026 zal opnieuw een pentest worden uitgevoerd.
Verstevigen samenwerking Twentse gemeenten	In de gedachte van kennisdeling en –exploitatie werkt de gemeente Hengelo op regionaal vlak op verschillende terreinen samen. In het IT-Platform Twente vervult de gemeente Hengelo een actieve rol op het vlak van informatiebeveiliging, privacy, informatievoorziening en IT-infrastructuren en als aanjager van regionale kennisopbouw en samenwerking. In 2026 zal de gemeente Hengelo deze voortrekkersrol blijven vervullen.
Cyberbeveiligingswet (NIS2/Cbw)	Vanaf 2026 wordt de gemeente waarschijnlijk aangemerkt als 'essentiële entiteit' onder de nieuwe Cyberbeveiligingswet, die voortvloeit uit de Europese NIS2-richtlijn. Dit betekent strengere eisen op het gebied van cybersecurity, zoals het verplicht melden van ernstige incidenten, het uitvoeren van risicobeoordelingen en het aantoonbaar nemen van passende technische en organisatorische maatregelen. Ook wordt er meer nadruk gelegd op de rol van bestuurders in het toezicht op digitale weerbaarheid. Vooruitlopend hierop werken we aan de versterking van onze processen, bewustwording en samenwerking binnen de regio. De komende tijd brengen we de impact concreet in kaart, zodat we tijdig kunnen voldoen aan de nieuwe wet- en regelgeving.

6.7.7 Inkopen van diensten, leveringen en werken

Jaarlijks wordt voor circa € 100 miljoen aan goederen, diensten en werken ingekocht, ongeveer een vierde van de gemeentelijke (exploitatie)begroting. De inkoopfunctie is daarmee een belangrijk sturingsinstrument om gemeentelijke maatschappelijke doelen te bereiken.

Het doorontwikkelen van de inkoopfunctie, zowel doel- als rechtmatigheid, is een doorlopend proces. In 2024 is gestart met een aantal verbetermaatregelen na het uitvoeren van een evaluatie van de inkooporganisatie en naar aanleiding van een forse onrechtmatigheid. Deze verbetermaatregelen moesten in 2025 verder worden verankerd in de decentrale inkooporganisatie. Gebleken is dat er decentraal onvoldoende (kwalitatieve) capaciteit beschikbaar is voor tactische inkoop met uitzondering van drie functionarissen die deze functie daadwerkelijk uitvoeren.

De inkoopadviseurs adviseren en ondersteunen de decentrale tactisch inkopers om vanuit een integraal perspectief een grote(re) toegevoegde waarde te leveren aan initiatieven en ontwikkelingen in de organisatie en stad. Bijvoorbeeld door het tijdig betrekken van ondernemers, partners en inwoners bij (de voorbereiding van) inkooptrajecten, het gebruik van innovatieve inkoopprocedures en door meer resultaatgericht inkopen op basis van gegevens uit onze spendanalyses.

De afgelopen jaren is het proces rondom contractmanagement steeds verder verbeterd. Voor het managen van IT contracten zijn drie contractmanagers aangenomen. Medewerkers zijn en worden getraind in de methodiek CATS CM. Op basis van deze methodiek worden het proces en rollen beter geduid en geïmplementeerd. Er worden werkwijzen opgesteld zodat contractmanagement meer uniform wordt uitgevoerd. Dit zorgt er tevens voor dat het nieuwe contractmanagementsysteem, ISP next, kan worden gebruikt om te meten, te rapporteren en om leveranciersprestaties te verbeteren.

Bereiken?	Doen?
Rechtmatig inkopen, gemeente Hengelo houdt zich aan de wettelijke kaders	Tactisch inkopers in de organisatie worden getraind in hun rol, ook wordt een gezamenlijke opleidingsbehoefte bepaald. Bij uitgaven boven € 50.000 (€ 100.000 bij werken) geven inkoopadviseurs een advies over de voorgestelde inkoopstrategie. De eerstelijns controle op inkoop wordt als effectief sturingsmechanisme ingezet om onrechtmatigheden te signaleren en voorkomen. Er worden controles uitgevoerd op ons eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid. Met name om de rechtmatigheid van deze uitgaven te garanderen. De controle op doelmatigheid ligt bij de budgethouder. Spendanalyse wordt geoptimaliseerd om een beter beeld te krijgen van uitgaven die inkoop gerelateerd zijn. Door deze optimalisatie kan de organisatie beter worden ondersteund bij het rechtmatig en doelmatig inkopen.
Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen, inkoopkracht gemeente Hengelo gebruiken om leveranciers te laten bijdragen aan gemeentelijke doelen	We kopen sociaal in. Standaard wordt 5% SROI toegepast bij (minimaal) trajecten boven € 100.000. We kopen duurzaam in en houden ons hierbij aan geldende wet- en regelgeving hieromtrent zoals de aankomende Milieukosten indicator (MKI), Inkopen dragen bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen uit het coalitieakkoord en de Global Goals. Maatschappelijk verantwoord inkopen is de norm. We kopen in met lokale (en regionale) focus, en zo veel mogelijk bij het MKB. Inkopen dragen waar mogelijk bij aan de versterking van de lokale en regionale economie. We kopen innovaties in en bevorderen innovaties door innovatieve inkoopprocedures toe te passen. Marktonderzoeken en marktconsultaties worden hiervoor steeds vaker ingezet.
Een resultaatgerichte, effectieve en efficiënte inkoopfunctie	Verbetermaatregelen volgens uit uitgevoerde evaluaties worden geïmplementeerd en duurzaam bestendigd. Rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen inkooptrajecten worden eenvoudiger omschreven en daarmee duidelijker voor de organisatie. Contractregistratie en contractmanagement worden verder geprofessionaliseerd. Voor de uitvoering van contractmanagement wordt de systematiek van CATS CM gehanteerd. Medewerkers die een rol hebben binnen het contractmanagementproces, worden hiervoor opgeleid. Uitgangspunten met betrekking tot contractmanagement worden geborgd middels een intern beleid en proces welke in 2025 nader wordt uitgewerkt. Spendgegevens en inkoop dashboards worden doorontwikkeld, resultaten worden meetbaar gemaakt en stuurinformatie wordt omgezet naar acties. Aanstellen inkoopondersteuner in plaats van analist om interne (administratieve) processen te ondersteunen en te optimaliseren. Onderzoeken voor- en nadelen centraal gecoördineerde inkoop ten opzichte van decentrale inkoop door ontbreken decentrale capaciteit tactische inkopers. In het onderzoek moet ook contractmanagement en de positionering ervan, worden meegenomen gezien de onlosmakelijke verbinding tussen inkoop en contractmanagement.

6.7.8 Huisvesting

In 2020 hebben we intrede genomen in het nieuwe stadhuis. Het doel is en blijft om 'het huis van de stad' te zijn en om een goed en veilig werkconcept te bieden aan de medewerkers, passend binnen de ontwikkelingen van de gemeentelijke organisatie.

Het CMT heeft daarom in 2025 opdracht gegeven voor een evaluatie. Uit deze evaluatie is naar voren gekomen dat er aanleiding is om onderdelen van het huisvestingsconcept te optimaliseren, onder andere door de groei van het aantal medewerkers, veranderende werkvormen en een toename van piekdruk op kantoordagen.

Deze optimalisatie, w.o. ook opnieuw aandacht vragen voor de gedragscomponent als het gaat om het gebruik van ons stadhuis, kent een start in 2025 en wordt verder in 2026 uitgerold.

Daarnaast blijft ook de verdere verduurzaming van ons gebouw op de agenda staan en is er continu aandacht voor het efficiënt omgaan met energiegebruik in het stadhuis. Daarnaast houden wij continu aandacht voor het bewust en efficiënter omgaan met het energieverbruik binnen het Stadhuis.

Bereiken?	Doen?
Optimaliseren huisvestingsconcept	Uitvoeren van voorstellen tot verbetering/aanvulling om locaties en ruimtes van de gemeente goed te benutten. Daarnaast meer aandacht besteden aan de gedragscomponent rond het (samen)werken in het stadhuis.
Efficiënter omgaan met energieverbruik	Continu proces. Verbruik continu monitoren en maatregelen treffen waar nodig.

6.7.9 Audit en Control

Grondslag Audit en Control

Op basis van de Financiële Verordening (art 212 van de Gemeentewet) en de controleverordening (art 213 van de Gemeentewet) geeft de raad opdracht aan het college van B en W om zorg te dragen voor de inrichting van een adequate beheersorganisatie. Het college is verantwoordelijk voor de rechtmatigheid, de verantwoording en controle van het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Dit resulteert in een efficiënte interne beheersorganisatie. In deze paragraaf worden de plannen en ontwikkelingen voor de komende jaren op het gebied van Audit en Control besproken.

Audit en control

In Hengelo maken we gebruik van het 3-lijnen model. Waarbij we verantwoordelijkheden en rollen met betrekking tot risico's en interne controle verdelen over drie verschillende 'lijnen'. De primaire verantwoordelijkheid voor de interne beheersing van processen ligt bij de eerste lijn. Zij zijn de belangrijkste beheersing voor de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van ons handelen in de uitvoering. Vanuit de tweede lijn worden (vakinhoudelijke) adviezen gegeven, kaders bewaakt en controles uitgevoerd ter ondersteuning aan de eerste lijn. De derde lijn beoordeelt het samenspel tussen eerste en tweede lijn. Op basis van derde lijns audits wordt aangegeven waar het goed gaan en waar verbeteringen nodig zijn.

Bereiken	Doen
Versterken gezamenlijke beeld en uitvoering van interne beheersing in organisatie.	Door de komst van projectcontrol zien we een verbetering in het gesprek tussen ambities binnen projecten en de risico's die dit met zich meebrengt. De diverse controlefuncties werken samen om de visie op control en de beheersing in de organisatie verder te brengen.
Ondersteuning audit en control en samenhang door een nieuw systeem.	In 2026 wordt er een aanbesteding gestart voor een risicomanagement systeem. Door de aanschaf van een nieuw risicomanagement systeem geven we uitvoering aan de ambitie om de interne beheersing verder te professionaliseren.
Doorontwikkelen VIC functie	Het systeem is gericht op het ondersteunen van risicomanagement, het auditproces en de opvolging van aanbevelingen in de organisatie. Het proces van audit en control volgens het 3-lijnen model wordt daarin goed geborgd en de informatie is beter toegankelijk en op één plek te vinden voor de organisatie. Met de doorontwikkeling van de VIC (Verbijzonderde Interne Controle)-functie willen we de interne beheersing binnen de organisatie verder optimaliseren en verankeren. Een belangrijk onderdeel hiervan is het versterken van de samenwerking met de externe accountant. Door de VIC-functie verder te ontwikkelen kunnen we gericht inspelen op informatiebehoeften van de accountant, de kwaliteit van de interne controles verhogen.
Aanbestedingstraject accountant 2026	Ons contract met de huidige accountant, PWC, loopt af. In 2025 is gestart met een nieuw aanbestedingstraject en afgerond. Ook vanaf 2026 blijft PWC onze accountant en is belast met de controle op de jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

6.7.10 Rechtmatigheid

Ook over het jaar 2025 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording in 2026 afgeven. Dat doet zij over drie inhoudelijke elementen: het voorwaarden criterium, misbruik en oneigenlijk gebruik en begrotingsrechtmatigheid.

Dit sluit aan bij de huidige ontwikkelingen om verantwoordelijkheden neer te leggen waar ze thuishoren. Het college wordt hierdoor nog bewuster van haar taak om goed financieel beheer te waarborgen. Hierdoor krijgt de dialoog over rechtmatigheid tussen de raad en het college meer nadruk. De accountant controleert nog steeds de jaarverantwoording van het college op getrouwheid, wat garandeert dat het college een goed onderbouwde rechtmatigheidsverantwoording aflegt.

Bereiken	Doen
Kaders 2025 ten aanzien van de verantwoordingsgrens herzien ten behoeve van de verantwoording 2026 en verder	Vaststellen van normenkader en verantwoordingsnorm door raad. Dit bepaalt de reikwijdte en diepgang van de (interne) controles en verantwoording. Afgelopen jaren is er een verantwoordingsgrens van 3% gehanteerd. Vanaf 2025 wordt er een verantwoordingsgrens gehanteerd van 2%. In 2026 wordt gekeken of er ruimte is om deze verder af te bouwen. Eventuele aanpassingen volgen in de Financiële verordening en controleprotocol.
Materialiteit jaarrekening controle aanpassen en impact bepalen	Vanaf boekjaar 2025 hanteert de controlerend accountant een materialiteit voor de jaarrekeningcontrole van 2%. Voorheen was de materialiteit voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%. Wij gaan in gesprek met onze accountant over deze wijziging en de impact voor onze werkzaamheden en die van de accountant.
Samenwerking accountant ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording evalueren en doorontwikkelen.	Jaarlijks evalueren we de samenwerking met de accountant. Hierbij evalueren ook de rechtmatigheidsverantwoording. Waar nodig maken we nieuwe afspraken.
Rechtmatigheidsverantwoording over 2025 door college opstellen.	Het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording door het college en de paragraaf bedrijfsvoering van de Jaarstukken 2025 met meer detail bevindingen.
Meer aandacht voor Frauderisico's en beheersing.	Meenemen van potentiële frauderisico's in de (interne) controle en rapporteren in de toelichting op rechtmatigheid. Het voorkomen van fraude en onrechtmatig handelen is binnen de organisatie een belangrijk aandachtspunt. Dit zal ook de komende jaren aandacht blijven houden. In de werkprocessen van de organisatie zijn tal van beheersmaatregelen genomen om het risico op fraude en onrechtmatig handelen zoveel mogelijk te reduceren. Daarnaast is aandacht voor de meer culturele en gedragskant van fraude en onrechtmatigheden. Voorbeelden hiervan zijn aan trainingen op het gebied van morele dilemma's en beleid om een veilig werkklimaat te waarborgen.

6.8 Subsidies

Wat willen we bereiken

De gemeente Hengelo verleent subsidies om bepaalde doelen te bereiken. De doelen zijn omschreven in de programma's van de Beleidsbegroting en in specifieke beleidsnota's. De subsidieverlening moet voldoen aan de regels van de Algemene wet bestuursrecht, de Algemene Subsidieverordening en, wanneer van toepassing, de subsidie uitvoeringsregelingen. De laatste twee worden door onszelf bepaald. Met een subsidie kunnen de kosten van een activiteit geheel of gedeeltelijk worden betaald.

Hoe gaan we dit doen?

Voor het jaar 2026 is de lokale regelgeving vastgelegd in de volgende documenten:

- Algemene Subsidieverordening
- Subsidie uitvoeringsregelingen 2026

Per afzonderlijke subsidie worden de voorwaarden waaronder de subsidie wordt verleend, de verplichtingen waaraan de subsidieontvanger moet voldoen en de wijze van betaling vastgelegd in een subsidiebesluit (beschikking). Waar mogelijk worden prestatieafspraken gemaakt.

De compensatie subsidie-index (25-FP-5.10) onder de noemer 'Vitale verenigingen' valt niet onder de uitvoeringsregelingen.

We kennen jaarlijkse subsidies die per (boek) jaar of voor een bepaald aantal boekjaren aan een instelling voor een periode van maximaal 4 jaar wordt verstrekt, en eenmalige subsidies voor bijvoorbeeld projecten of activiteiten.

In de begroting is rekening gehouden met de jaarlijkse indexering, welke is vastgesteld in de Zomernota 2025-2029. De meeste subsidies worden jaarlijks geïndexeerd. Voor 2026 zijn de subsidies geïndexeerd met 3,73%. Onderstaand worden de subsidies vermeld waarvoor sprake is van een uitvoeringsregeling met subsidieplafond en die nog niet eerder door de gemeenteraad zijn besloten in een afzonderlijk raadsbesluit.

Uitvoeringsregelingen	Subsidieplafonds 2026
Subtotaal cultuurhistorisch erfgoed	328.819
1. Archeologie	10.000
2. Begraafplaats en gedenkmonumenten	2.500
3. Gevelverbetering binnenstad	97.039
4. Karakteristieke boerderijen en opstallen	4.000
5. Kunst uit de wederopbouw	3.500
6. Tuindorp t Lansink	10.000
7. Monumentenzorg	30.000
8. (Industrieel) erfgoed Hart van Zuid	166.780
9. Voorlichting en communicatie	5.000
Subtotaal groendaken	20.000
10. Groendaken	20.000
Subtotaal kunst en cultuur	9.830.743
11. Culturele Initiatieven	23.589
12. Podiumbudget	25.907
13. Stimuleringsbudget Beeldende Kunst en Vorming	63.724
14. Basissubsidie Amateurkunst	167.502
15. Beeldende kunst - Ateliers '93	8.075
15. Beeldende kunst - HeArtpool	17.776
15. Beeldende kunst - MHHK	4.975
15. Beeldende kunst - SWWK	111.043
16. Culturele kernvoorzieningen - Bibliotheek Hengelo	3.094.150
16. Culturele kernvoorzieningen - Oyfo	2.326.243
16. Culturele kernvoorzieningen - Schouwburg Hengelo	2.655.877
16. Culturele kernvoorzieningen - Metropool Poppodia van Twente	1.062.766
17. Cultureel Erfgoed - Museum Hengelo	21.102
17. Cultureel Erfgoed - Historisch Archief Beckum	3.454
17. Cultureel Erfgoed - Historie Brandweer Hengelo	1.477
18. Herdenking - Stichting Vredesbezinning 4 en 5 mei	3.770
19. Lokale Omroep - 1Twente	239.313
Subtotaal internationaal	2.798
20. Uitwisseling partnerstad Emsdetten	2.798
Subtotaal jeugd	258.214
21. Vrijwillig jeugdwerk - scouting	102.619
22. BSO+	155.595
Subtotaal sport en bewegen	243.346
23. Sportkennismaking	20.442
24. Openbare ruimte inrichten en kleine evenementen	6.109
25. Deskundigheidsbevordering	21.528
26. Sporten met een beperking mogelijk maken	20.441
27. Duurzaamheid	20.441
28. Lokaal Sportakkoord	46.744
29. FBK Games	107.641
Subtotaal welzijn	2.838.989
30. Lhbt+ – incidentele projecten en initiatieven	36.893
31. Uitvoeringsregeling Bewonersparticipatie 2026	221.163
32. Wijkwelzijnswerk	2.580.933
Subtotaal zorg	1.131.659
33. Thuis in de buurt	28.485
34. Maatschappelijke opvang, begeleiding en bemoeizorg	1.103.174
Subtotaal onderwijs	2.500.000
35. Voorschool Hengelo	2.500.000
Totaal subsidie uitvoeringsregelingen met plafond	17.154.568

6.9 Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo)

Sinds 1 mei 2022 geldt de nieuwe Wet open overheid (Woo). In de Woo staat dat overheden open en duidelijk moeten zijn over hun werk. In de begroting en het jaarverslag schrijven we hoe we dat doen.

Gemeente Hengelo voert de Woo uit met een speciaal plan. Dit plan laat zien welke stappen we nemen om onze informatie beter te ordenen. Dit is belangrijk voor het bestuur, de medewerkers, de computersystemen en de hoeveelheid informatie.

Contactpersoon voor Woo-verzoeken

De Woo zegt dat elke gemeente een contactpersoon moet hebben voor Woo-verzoeken (artikel 4.7). Bij ons kun je hiervoor terecht via:

- de Woo-pagina op onze website,
- de balie in het stadhuis,
- of ons klantcontactcentrum.

We vinden het belangrijk dat je gemakkelijk een Woo-verzoek kunt doen. Als er een verzoek binnenkomt, zorgt de Woo-coördinator dat het bij de juiste afdeling terechtkomt.

Actief openbaar maken van informatie

Volgens de Woo moeten we bepaalde informatie uit onszelf delen (dus niet alleen op verzoek). Deze informatie is verdeeld in 17 soorten informatiecategorieën. Deze informatiecategorieën moeten wij gedurende 2025 en 2026 actief openbaar gaan maken. De eerste informatiecategorieën worden sinds 1 november verplicht openbaar gemaakt. Later dit jaar volgt de volgende groep. Hengelo is daar op tijd klaar voor. Hiervoor zijn wij ook gestart met de aanbesteding van een digitaal platform. Op dit platform kunnen inwoners makkelijk documenten vinden, zoals Woo-verzoeken en de antwoorden daarop.

De informatie die wij publiceren moet via de landelijke Woo-index te vinden zijn. Landelijk geldt de Woo-index als zoekmachine. De Woo-index bevat alleen verwijzingen naar documentcollecties uit de informatiecategorieën zoals bedoeld in de Woo. Van de informatiecategorieën die de gemeente actief openbaar maakt is dit in de Woo-index terug te vinden. Onderstaand in tabelvorm een samenvatting (peildatum: 17 juni 2025).

Informatiecategorie	Aantal gepubliceerd	Actief gepubliceerd	In Woo-index [1]
Wet- en regelgeving [2] ²	12.617	Ja	Ja
Organisatiegegevens [3] ³	1	Ja	Ja
Raadsstukken [4] ⁴	181	Ja	Ja
Bestuursstukken [5] ⁵	23	Ja	Ja
Woo-verzoeken [6] ⁶	0	Aan indiener	Nee

1 [1] Woo-index gemeente Hengelo: https://organisaties.overheid.nl/woo/35296/Gemeente_Hengelo

2 [2] Wet- en regelgeving wordt per april 2009 gepubliceerd. Bron: [https://zoek.officielebekendmakingen.nl/resultaten?q=\(c.product-](https://zoek.officielebekendmakingen.nl/resultaten?q=(c.product-area==%22officielepublicaties%22)and((((w.organisatietype==%22gemeente%22)and(dt.creator==%22Hengelo%22))))and(((w.publicatienaam==%22Tractatenblad%22))or((w.publicatienaam==%22)))

area==%22officielepublicaties%22)and((((w.organisatietype==%22gemeente%22)and(dt.creator==%22Hengelo%22))))and(((w.publicatienaam==%22Tractatenblad%22))or((w.publicatienaam==%22))

3 [3] Register van Oveheidsorganisaties: https://organisaties.overheid.nl/35296/Gemeente_Hengelo

4 [4] Raadsstukken worden sinds medio 2014 gepubliceerd. Vervallen raadsvergadering zijn niet meegeteld. Bron: <https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/Beheer/Overige-pagina-s/IRIS/Vergaderagenda.html>

5 [5] Bestuurlijke besluitenlijsten worden sinds 2018 gepubliceerd. Bron: <https://www.hengelo.nl/Bestuur-en-Organisatie/College-B-en-W/Besluiten-van-het-college.html>

6 [6] Woo-verzoeken publiceren we op dit moment nog niet, dit hangt samen met de aanschaf en implementatie van een publicatieplatform. Besluiten en onderliggende stukken worden uiteraard toegestuurd aan de verzoeker.

Onderstaande tabel toont het aantal resultaattypen Woo-verzoeken vanaf 1 mei 2022 tot de peildatum 16 juni 2025.

Resultaat	2022	2023	2024	2025
Afgewezen	8	8	7	4
Gestaakt / ingetrokken	4	6	3	
Niet ontvankelijk				1
Afgehandeld	12	30	44	13
Lopend	0	1	2	2
Totaal	24	45	56	20

De beschikbaar gestelde Woo-middelen worden de komende jaren aangewend om onze openbaarmakingsverplichtingen vanuit de wet te kunnen realiseren en onze informatiehuishouding door te ontwikkelen.

- In 2025 gaan we een publicatieplatform implementeren. Hierop gaan wij de documenten uit de verschillende informatiecategorieën publiceren. De aanbesteding daarvan is in augustus 2025 afgerond. De doorontwikkeling zal in 2026 plaatsvinden. Bijvoorbeeld koppeling met het digitaliseren en ontsluiten van de fysieke archieven.
- In 2026 gaan we verder met het op orde brengen van de informatiehuishouding en de sturing daarop. Dit doen we door projecten op het gebied van o.a. informatiebeheer, archivering en het vergroten van de vindbaarheid van gegevens bij specifieke zoekopdrachten.
- Voor het beter stroomlijnen en transparant maken van bestuurlijke informatie (onder andere collegestukken) zal er rond de jaarwisseling 2025/2026 nieuwe software aangeschaft en geïmplementeerd worden, waardoor ook deze informatie automatisch gepubliceerd kan worden.
- In 2026 blijven we intensief inzetten op interne training, bewustwording, communicatie en beschikbaar stellen van hulpmiddelen, zodat Woo-verzoeken snel en doeltreffend afgehandeld kunnen worden en documentcollecties uit de verplichte informatiecategorieën juist gepubliceerd worden.

7

Financiële overzichten

7.1	Baten en lasten	202
7.2	Algemene dekkingsmiddelen	217

7.1 Baten en lasten

7.1.1 Totaal overzicht baten en lasten

Totaaloverzicht (bedragen × € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	420.549	472.786	445.731	439.526	412.442	406.314
Onttrekkingen aan reserves	50.253	18.032	18.506	9.059	8.694	4.315
Baten	470.802	490.818	464.238	448.584	421.136	410.629
Lasten	-405.859	-465.397	-448.460	-438.026	-415.377	-408.179
Toevoegingen aan reserves	-63.229	-25.417	-15.777	-9.378	-5.800	-2.417
Lasten	-469.088	-490.814	-464.238	-447.404	-421.176	-410.595
Resultaat na bestemming	1.714	5	0	1.180	-40	34

7.1.2 Baten en lasten per programma

Baten en lasten per programma	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Resultaat voor bestemming						
Baten						
1 Veiligheid	47	83	86	86	86	86
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	1.274	1.202	1.233	1.233	1.233	1.233
3 Economie	20.582	16.539	4.867	4.182	4.605	5.505
4 Onderwijs	5.312	4.944	4.399	4.291	4.290	4.261
5 Sport, cultuur en recreatie	9.332	7.811	8.128	8.533	8.526	8.526
6 Sociaal domein	74.679	76.998	69.023	57.794	57.794	57.744
7 Volksgezondheid en milieu	28.225	35.947	30.879	30.243	30.419	30.151
8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	9.080	49.963	44.894	50.158	27.942	18.170
9 Bestuur en ondersteuning	272.018	279.300	282.223	283.006	277.548	280.638
Baten	420.549	472.786	445.731	439.526	412.442	406.314
Lasten						
1 Veiligheid	-10.556	-11.348	-11.629	-11.630	-11.526	-11.523
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-12.575	-12.958	-13.447	-13.881	-14.226	-14.915
3 Economie	-20.540	-18.173	-8.033	-5.823	-5.803	-6.403
4 Onderwijs	-14.345	-14.140	-13.662	-13.832	-13.846	-14.192
5 Sport, cultuur en recreatie	-33.001	-34.324	-35.750	-36.161	-35.527	-35.256
6 Sociaal domein	-192.410	-210.290	-207.782	-197.305	-197.245	-195.062
7 Volksgezondheid en milieu	-30.867	-39.936	-37.606	-33.779	-33.822	-33.570
8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-20.559	-50.953	-46.553	-50.706	-30.907	-22.935
9 Bestuur en ondersteuning	-71.006	-73.275	-73.999	-74.910	-72.474	-74.322
Lasten	-405.859	-465.397	-448.460	-438.026	-415.377	-408.179
Resultaat voor bestemming	14.690	7.389	-2.729	1.499	-2.935	-1.865
Mutaties reserves						
Onttrekkingen aan reserves						
9 Bestuur en ondersteuning	50.253	18.032	18.506	9.059	8.694	4.315
Onttrekkingen aan reserves	50.253	18.032	18.506	9.059	8.694	4.315
Toevoegingen aan reserves						
9 Bestuur en ondersteuning	-63.229	-25.417	-15.777	-9.378	-5.800	-2.417
Toevoegingen aan reserves	-63.229	-25.417	-15.777	-9.378	-5.800	-2.417
Mutaties reserves	-12.976	-7.385	2.729	-319	2.895	1.899
Resultaat na bestemming	1.714	5	-	1.180	-40	34

7.1.3 Incidentele baten en lasten

Taakveld 1	Omschrijving	B/L	2026	2027	2028	2029
1.2	Motie Optimaliseren & versterken ondermijning	L	-100	-100	-	
	Totaal programma 1		-100	-100	-	-
2.5	Strategische advisering Mobiliteit (24-NB-2.6)	L	-141			
	Totaal programma 2		-141	-	-	-
3.1	Programmaplan talent: programmalijn werken (26-NB-8.1)	L	-125	-125	-100	
3.2	Investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen (24-NB-3.1)	L	-50	-50		
3.2	Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (25-FP-3.1)	L	-300	-300		
3.2	Cofinanciering Regio Deal (26-NB-3.1)	L	-1.600			
3.4	Programmaplan talent: programmalijn imago (26-NB-8.1)	L	-250	-250	-200	
	Totaal programma 3		-2.325	-725	-300	-
4.2	Personele inzet onderwijshuisvesting (23-FP-4.5)	L	-133			
4.3	Inzet leerplicht (23-FP-4.1 en 25-FP-4.2)	L	-121	-136	-136	-81
	Totaal programma 4		-254	-136	-136	-81
5.1	Brede spuk / GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)	B	435			
5.1	Brede spuk / GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)	L	-435			
5.3	Tussenrapportage kunst en cultuur (24-FP-5.9)	L	-45			
5.3	Programmaplan talent: programmalijn leven (26-NB-8.1)	L	-250	-250	-200	
5.3	Broedplaatsen (Talentopgave 26-NB-5.1)	L	-100			
5.3	Herdenking April-Mei staking Hengelo (25-NB-5.5)	L			-20	
5.3	Oyfo (25-FP-5.1)	L	-250	-250		
5.4	1Twente toekomstplan (24-NB-5.1 en 25-FP-5.2)	L	-183	-183		
5.5	Stimuleringsregeling industrieel erfgoed Hart van Zuid (zaaknummer 3739770)	L	-150	-110	-30	
5.5	Onderzoek religieuze gebouwen/kerkenvisie (zaaknummer 3831905)	L	-20			
5.6	Stelpost voorzetting juridisch spreekuur bibliotheek (24-FP-9.7)	L	-245			
5.7	Kinderboerderij Weusthag bedrijfsvoering (24-NB-5.5A)	L	-40			
5.7	Groenadviseur - ecooloog (24-NB-5.7)	L	-128			
5.7	Ecologisch maaibeheer (22-NB-5.6b)	L	-12			
diversen	Compensatie subsidie-index (25-FP-5.10)/Vitale verenigingen	L	-397	-385		
	Totaal programma 5		-1.820	-1.178	-250	-
6.1	Wijkgericht werken (25-NB-6.6)	L	-509			
6.1	Leefbare wijken (Motie M15 Zomernota 2024-2028)	L	-106			
6.1	Brede SPUK/GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)	B	313			
6.1	Brede SPUK/GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)	L	-313			
6.1	Beleidsnotitie "Voorbij de Regenboog"	B	20			
6.1	Beleidsnotitie "Voorbij de Regenboog"	L	-35			
6.1	Investeren in sociale basis jongeren (25-NB-6.7)	L	-327			
6.1	25-FP-6.3 Opvang ontheemden/COA	L	-8.896	-2.416	-2.416	-811
6.1	25-FP-6.3 Opvang ontheemden rijksvergoeding	B	5.247			
6.1	25-FP-6.3 Opvang inkomensoverdracht COA	B	5.621			
6.2	Samenwerking basisondersteuning (25-NB-6.2)	L	-115			
6.2	Strategische adviescapaciteit (24-NB-6.7)	L	-517			
6.3	Uitvoeringskosten Tozo (25-FP-6.4)	L	-332	-380	-380	
6.3	Motie Tijdelijk Ondernemersfonds 'lokale veerkracht'	L	-100			
6.5	Elip kosten taal (24-FP-6.3)	L	-90	-90	-15	
6.5	Klantmanagers en coach inburgering (25-FP-6.3)	L	-358	-358	-358	-358
6.72d	Transformatiebudget (zaaknummer 3462621; 25-FP-6.1)	L	-1.317			
6.751	Onderwijszorg	L	-137			
6.811	Ontwikkelingen WMO/beschermde wonen (24-FP-6.5)	L	-333	-333	-333	
6.811	Maximale hoogte reserve beschermde wonen	B	230			
6.92	Contractmanagement Jeugd (25-NB-6.1)	L	-65	-27		
	Totaal programma 6		-2.119	-3.604	-3.502	-1.169

Taakveld 1	Omschrijving	B/L	2026	2027	2028	2029
7.1	Brede spuk / GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)	B	311			
7.1	Brede spuk / GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)	L	-311			
7.4	Bestedingsplan duurzaamheid 2023-2026 (t.l.v. reserve)	L	-167			
7.4	Regeling doe het zelf	L	-250			
7.4	Regeling doe het zelf	B	250			
7.4	Regeling Laat het isoleren	L	-500			
7.4	Regeling Laat het isoleren	B	500			
7.4	Subsidiebijdrage fixbrigade Energie van Hengelo (26-NB-7.3)	L	-1.187			
7.4	Subsidiebijdrage fixbrigade Energie van Hengelo (26-NB-7.3)	B	582			
7.4	Kassiersrol Regionaal Energie Strategie (25-FP-7.4)	L	-442	-442	-442	
7.4	Kassiersrol Regionaal Energie Strategie (25-FP-7.4)	B	442	442	442	
7.4	Extra ondersteuning grootschalig isoleren (26-NB-7.1)	L	-1.400			
7.4	Geluid(sanerings)projecten (zaaknummer 3838035)	L	-17	-29		-29
7.4	Bodemsanering Oude Ketelmakerij (ten laste van de reserve)	L	-1.280			
Totaal programma 7			-3.469	-29	-	-29
8.1	Deelname Groene Metropool Twente (25-FP-8.6)	L	-6			
8.2	Stimulering grondverkoop adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	L	-25	-25	-25	-25
8.2	Personeelslasten grondzaken adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	L	-25	-25	-25	-25
8.2	Aanpassing voorziening Grex IEGG adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	L	-884	-793	-659	-554
8.2	Afdracht aan reserve vastgoed voor pand Markant adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	L		-250		
8.2	Resultaat NIEGG-gronden adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	L	-75	-75	-75	-75
8.2	Bijdrage vanuit project Beekstraat e.o. a.d.h.v. herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	B	135	141	140	
8.2	Afsluiten complexen met een positief resultaat adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	B			149	
8.2	Tussentijdse winstneming Dalmeden adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	B	4.320	5.736	3.130	647
8.2	Tuseentijdse winstneming Walkatenplein adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	B	140	471		
8.2	Tussentijdse winstneming Hemmelhorst adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	B	184	192	193	131
8.2	Erfpachtresultaat adhv herz. grondexploitaties 2025 (iriszaak 3914538)	B	990	990	990	990
8.2	Resultaat gronden in verhuur adhv herz. grondexploitaties 2024 (iriszaak 3755425)	B	73	73	73	73
8.2	Programmamanagement KMS	L	-270	-278	-286	
8.2	Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)	L	-759	-173	-525	-250
8.3	Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) (24-NB-8.1)	L	-212	-212		
8.3	Bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof (zaaknummer 3914538)	L	-71			
8.3	Invoering Wet Kwaliteitsborging (23-FP-8.5)	L	-42			
8.3	Doorontwikkeling VTH samenwerking Twente (24-FP-8.2)	L	-15			
8.3	Programmaplan talent (26-NB-8.1) en Community aanjager incl. stimuleringsbudget (25-FP-8.4)	L	-578	-553	-348	
8.3	Omgevingswet (25-FP-8.3)	L	-291	-211	-66	
Totaal programma 8			2.589	5.008	2.666	912
0.3	Tijdelijke inhuur vastgoedbedrijf (zaaknummer 3072705)	L	-40	-40	-40	-40
0.3	Verkoopresultaat pand Markant (zaaknummer 3914538)	B		250		
0.3	Leegstaande panden (24-FP-9.14)	L	-210	-210	-210	-210
0.4	Coach aanvulling team werk (25-FP-6.3)	L	-42	-42	-42	
0.4	Overhead team M & O (25-FP-6.3)	L	-274			
0.4	Programmaplan talent (26-NB-8.1)	L	-12	-12	-12	
div.	Talentopgave - Stagevergoeding verhogen en meer stage- en afstudeerplekken (Amendement A01 Zomernota 2024-2028)	L	-120			
0.4	Wetgeving in het kader van dienstverlening (24-FP-9.7)	L	-77	-78		

Taakveld 1	Omschrijving	B/L	2026	2027	2028	2029
0.4	Invoering WOO (23-NB-9.8)	L	-88			
0.4	Dienstverlening - basisscenario (24-NB-9.2)	L	-294			
0.4	Bewonersparticipatie en kindinclusie - basisscenario (24-NB-9.3)	L	-115			
0.4	Uitbreiding formatie en budget recruitment (24-NB-9.8)	L	-272			
0.64	Afschaffen hondenbelasting (26-NB-9.1)	L	-25	-17	-8	
0.7	Gemeentefonds - Wet kwaliteitsborging bouw (t/m 2026)	B	42		-	
0.7	Gemeentefonds - Bibliotheekmiddelen	B	245			
0.7	Gemeentefonds - Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (t/m 2026)	B	7			
0.7	Gemeentefonds - Veilige steden (t/m 2026)	B	30			
0.7	Gemeentefonds - LHBTI-emancipatiebeleid (t/m 2026)	B	20			
0.7	Gemeentefonds - Wet kwaliteitsborging bouw (t/m 2026)	B	42			
0.7	Gemeentefonds - Antidiscriminatie voorzieningen (t/m 2026)	B	12			
	Gemeentefonds - Groeipad maatregelen Hervormingsagenda Jeugd (25-FP-9.3)	B	2.669	2.411		
0.8	Stelposten gemeentefonds - Resterende POK-middelen (24-FP-9.7)	L	-98	-97		
0.8	Stelposten gemeentefonds - Groeipad maatregelen Hervormingsagenda Jeugd (25-FP-9.3)	L	-2.669	-2.411		
0.8	Verhoging stagevergoeding 2026 - amendement A01 Zomernota 2024-2028	L	-120			
0.8	Onvoorzien incidenteel	L	-10	-10	-10	-10
0.8	Kleine opties incidenteel nieuw beleid (college)	L	-10	-10	-10	-10
0.10	Algemene reserve - Dekking transformatiebudget sociaal domein (zaaknummer 3462621)	B	10			
0.10	Algemene reserve - Onttrekking aan reserve Zomernota 2023-2027 (zaaknummer: 3607751)	B	2.751	800		
0.10	Algemene reserve - Onttrekking aan reserve Zomernota 2024-2028 (zaaknummer: 3765407)	B	1.275		20	
0.10	Algemene reserve - Motie M15 Zomernota 2024-2028: Fonds voor leefbare wijken (zaaknummer 3765407)	B	100			
0.10	Algemene reserve - Beleidsbegroting 2025-2028 - Motie M13 Optimaliseren & versterken ondermijning (zaaknummer: 3802794)	B	100	100		
0.10	Algemene reserve - Beleidsbegroting 2025-2028 - Onderwijshuisvesting (zaaknummer: 3802794)	B			400	
0.10	Algemene reserve - Gebiedsontwikkeling KMS (zaaknummer 3883763)	B	260	267	275	
0.10	Algemene reserve - Zomernota 2025-2029 - (gedeeltelijke) dekking incidentele lasten (zaaknummer 3914115)	B	720			81
0.10	Algemene reserve - Beleidsbegroting 2026-2029: (gedeeltelijk) terugdraaien onttrekking in Zomernota 2025-2029	B	-79			-81
0.10	Algemene reserve - Zomernota 2025-2029: Motie M18 Ondernemersfonds Lokale Veerkracht (zaaknummer 3914115)	B	100			
0.10	Reserve aanjaagbudget talentopgave - Onttrekking aan reserve (26-NB-8.1, 25-FP-8.4 en amendement stagevergoeding etc.)	B	1.335	1.190	860	
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Toestroom asiel inburgering (zaaknummer: 3560987)	B	48			
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Stimuleringsregeling industrieel erfgoed Hart van Zuid (zaaknummer 3739770)	B	150	110	30	
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Onderzoek religieuze gebouwen/kerkenvisie (zaaknummer 3831905)	B	20			
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Omgevingswet (25-FP-8.3)	B	291	211	66	
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Ontwikkelingen WMO/ beschermd wonen (24-FP-6.5)	B	333	333	333	
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Transformatieplan (25-FP-6.1)	B	165			
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Geluid(sanerings)projecten (zaaknummer 3838035)	B	17	29		29
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Deelname Groene Metropool Twente (25-FP-8.6)	B	6			
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Veilige steden (24-FP-9.3)	L	-30			

Taakveld 1	Omschrijving	B/L	2026	2027	2028	2029
0.10	Reserve duurzaamheid - Onttrekking conform bestedingsplan 2023-2026	B	167			
0.10	Reserve vastgoedbedrijf - Tijdelijke inhuur vastgoedbedrijf (23-FP-9.19)	B	40	40	40	40
0.10	Reserve vastgoedbedrijf - Kosten leegstaande panden (24-FP-9.14)	B	210	210	210	210
0.10	Reserve vastgoedbedrijf - Verkoopresultaat pand Markant (iriszaak 3914538)	L		-250		
0.10	Reserve Grex Algemeen - Stimulering grondverkoop (iriszaak 3914538)	B	25	25	25	25
0.10	Reserve Grex Algemeen - Personeelslasten grondzaken(iriszaak 3914538)	B	25	25	25	25
0.10	Reserve Grex Algemeen - Afdracht aan reserve vastgoed voor pand Markant(iriszaak 3914538)	B		250		
0.10	Reserve Grex Algemeen - Bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof (iriszaak 3914538)	B	71			
0.10	Reserve Grex Algemeen - Resultaat NIEGG-gronden (iriszaak 3914538))	B	75	75	75	75
0.10	Reserve Grex Algemeen - Aanpassing voorziening Grex IEGG(iriszaak 3914538)	B	884	793	659	554
0.10	Reserve Grex Algemeen - Afsluiten complexen met een positief resultaat(iriszaak 3914538)	L			-149	
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Dalmeden(iriszaak 3914538)	L	-4.320	-5.736	-3.130	-647
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Walkatenplein (iriszaak 3914538)	L	-139	-471		
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Hemmelhorst (iriszaak 3914538)	L	-184	-192	-193	-131
0.10	Reserve Grex Algemeen - Erfpachtresultaat (iriszaak 3914538)	L	-990	-990	-990	-990
0.10	Reserve Grex Algemeen - Resultaat gronden in verhuur (iriszaak 3914538)	L	-73	-73	-73	-73
0.10	Reserve Grex Algemeen - Bijdrage vanuit project Beekstraat eo (iriszaak 3914538)	L	-135	-141	-140	
0.10	Reserve Grex Algemeen - Bijdrage AD Bodemsanering Oude Ketelmakerij (iriszaak 3914538)	L	-1.280			
0.10	Reserve Tozo - Onttrekking meerjarig 2026-2028 (25-FP-6.4)	B	332	380	380	
0.10	Reserve onderwijshuisvesting - toevoeging (23-FP-4.5)	L	-800	-800	-400	
0.10	Reserve ondernemersfonds (24-NB-3.1)	B	50	50		
0.10	Reserve gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)	B	759	173	525	250
0.10	Reserve bodemsanering - onttrekking voor lasten bodemsanering	B	1.280			
0.10	Reserve vluchtelingen (Ontwikkelingen nieuwkomers 25-FP-6.3)	B	2.946	2.947	2.872	1.209
0.10	Reserve vluchtelingen (25-FP-6.3 exploitatieresultaat aan reserve)	L	-4.114			
0.10	Reserve vluchtelingen (25-FP-6.3 aanvullende bijdrage verbouwingsbudget)	B	2.988			
0.10	Reserve dekking kapitaallasten (25-FP-6.3 aanvullende bijdrage verbouwingsbudget)	L	-2.988			
Totaal programma 9			992	-911	1.388	306
Totaal			-6.647	-1.675	-134	-61

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Hieronder volgt een toelichting op alle baten en lasten in de bovenstaande tabel. Indien het nieuw beleid betreft uit de Zomernota 2025-2029 dan ziet u achter het onderwerp staan (26-NB-..). Indien het een bijstelling van het financieel perspectief betreft dan ziet u achter het onderwerp (25-FP-..) staan. Voor uitgebreide informatie verwijzen wij o.a. naar de Zomernota 2025-2029.

Toelichting programma 1

Motie Optimaliseren & versterken ondermijning

De incidentele kosten in 2026 en 2027 voor de motie Optimaliseren & versterken ondermijning (motie M13 Beleidsbegroting 2025-2028; zaaknummer 3802794) worden gedekt uit de algemene reserve.

Toelichting programma 2

Strategische advisering Mobiliteit (24-NB-2.6)

Hengelo heeft een belangrijke opgave op het terrein van mobiliteit om de stad en de regio nu en in de toekomst bereikbaar te houden. Met het mobiliteitsplan 2040 hebben we een duidelijke richting gegeven. We moeten dit in de komende jaren samen met andere overheden waar gaan maken. Dat betekent dat we vol moeten inzetten op strategische inzet en lobby. Hiervoor is binnen de ambtelijke organisatie 1 fte beschikbaar gesteld voor de periode 2024-2026.

Toelichting programma 3

Programmaplan talent: programmalijn werken (26-NB-8.1)

De kosten van programmalijn werken, onderdeel stimulering economische projecten, uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op taakveld 3.1.

Investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen (24-NB-3.1)

Binnen Hengelo zijn er bedrijventerreinen die verouderd zijn, leegstand kennen en in de levensfase van herstructurering zitten. Deze terreinen kunnen een negatief effect op het vestigingsklimaat hebben en broedplaatsen voor verval vormen. Er is derhalve alle reden om herstructurering ook daadwerkelijk aan te pakken. Er is vier jaar lang (t/m 2027) € 50.000 beschikbaar voor het vitaal sterk en duurzaam optimaliseren van bedrijventerreinen.

Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (25-FP-3.1)

De komende jaren staat een aantal bedrijventerreinen voor een ingrijpende revitalisering of herstructurering. Dergelijke processen vragen aanzienlijke (overheids)investeringen. Om deze ontwikkeling in goede banen te leiden, zijn we bezig met het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Er is voor 2026 en 2027 jaarlijks € 300.000 beschikbaar gericht op het in gang zetten van noodzakelijke processen en voorbereidende maatregelen, zoals organisatieversterking en verdiepende onderzoeken.

Cofinanciering Regio Deal (26-NB-3.1)

In 2023 heeft het Rijk € 25 miljoen beschikbaar gesteld voor Twente via de 'Regio Deal II'. Een deel van dit geld is bedoeld om bedrijfslocaties duurzamer te maken, vooral op het gebied van energie. Twente voegt daar eigen geld aan toe, onder andere via de Agenda voor Twente. Om verschillende projecten mogelijk te maken, wordt voor € 1,6 miljoen subsidie beschikbaar gesteld voor 2026.

Programmaplan talent: programmalijn imago (26-NB-8.1)

De kosten van de programmalijn imago uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op het taakveld 3.4.

Toelichting programma 4

Personele inzet onderwijshuisvesting (23-FP-4.5)

Voor het opstellen van en uitvoering geven aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van personeel.

Inzet Leerplicht (23-FP-4.1 en 25-FP-4.2)

Het aantal verzuimmeldingen is fors toegenomen en kan niet meer worden afgehandeld binnen de huidige formatie. Hierdoor is tijdelijke formatieuitbreiding tot met schooljaar 2028/2029 noodzakelijk.

Toelichting programma 5

Brede spuk GALA (23-FP-7.1)

Voor de periode 2023-2026 zijn de afspraken in het GALA en Sportakkoord II erop gericht om lopende activiteiten in preventief gezondheidsbeleid te continueren en deels nieuwe thema's te kunnen starten. Er zijn diverse thema's waar incidentele middelen voor zijn ontvangen vanuit de brede SPUK/GALA.

Tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota (24-FP-5.9)

De tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 is met 2 jaar verlengd. Verlenging van de looptijd van de huidige nota vraagt daarom ook verlenging van deze personeelsinzet (t/m 2026).

Programmaplan talent: programmalijn leven (26-NB-8.1)

De kosten van de programmalijn leven uit het programmaplan Talent (26-NB-8.1) zijn voor de periode 2026-2028 geraamd op taakveld 5.3.

Broedplaatsen (Talentopgave 26-NB-5.1)

We willen de bijdrage van kunst en cultuur aan de stedelijke ontwikkeling blijvend versterken. De activiteiten die hier uit voortvloeien zijn op verschillende plekken binnen Hart van Zuid en de binnenstad zichtbaar. Daarom willen wij op basis van inzichten en monitoring bepalen of borging van de regelingen gewenst is, mogelijk als onderdeel van het Omgevingsprogramma Cultuur en Kunst vanaf 2027. Om ondertussen meer zicht te krijgen op de bijdrage van deze regeling aan de doelstellingen zoals die zijn verwoord in de omgevingsvisie Hart van Hengelo en tevens ter overbrugging van de tussenliggende periode wordt voorgesteld deze subsidieregeling voor het komend jaar (2026) te continueren.

Herdenking April-Mei staking Hengelo (25-NB-5.5)

Voor 2028 is een extra budget beschikbaar gesteld voor de 5-jaarlijkse herdenking.

Oyfo (25-FP-5.1)

Oyfo is als organisatie nog in ontwikkeling en zal moeten toegroeien naar een robuuste organisatie, die haar bijdrage levert aan de opgaven uit de strategische agenda van de gemeente. Hiervoor hebben we in de Zomernota 2025-2029 middelen gereserveerd. Een andere vereiste is dat Oyfo komt met een sluitende begroting vanaf 2026.

1Twente toekomstplan (25-FP-5.2)

De lokale omroep 1Twente krijgt in 2025, 2026 en 2027 extra middelen van de gemeente Hengelo om de vorming van een streekomroep te kunnen uitvoeren. Door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is gemeld dat de streekomroepvorming is uitgesteld.

Stimuleringsregeling industrieel erfgoed Hart van Zuid

Voor de jaren 2026 tot en met 2028 zijn hier incidentele lasten geraamd die worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken (zaaknummer 3739770).

Onderzoek religieuze gebouwen/kerkenvisie (zaaknummer 3831905)

In 2026 zijn kosten geraamd voor de kerkenpaspoorten. Deze kosten worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken (zaaknummer 3831905).

Stelpost voortzetting juridisch spreekuur bibliotheek (24-FP-9.7)

Het juridisch spreekuur dat is opgericht door de bibliotheek wordt in 2025 voortgezet vanuit de POK-middelen. Op basis van een evaluatie in 2025 wordt bepaald of de middelen in 2026 en 2027 voor hetzelfde doel besteed moeten worden én/of eenzelfde budget nodig is.

Kinderboerderij Weusthag bedrijfsvoering (24-NB-5.5A)

Stichting Vrienden van Weusthag heeft sinds 1 juli 2024 de exploitatie van de kinderboerderij overgenomen van de gemeente Hengelo. Om de stichting hierin te ondersteunen is er voor 2025 en 2026 een accounthouder vanuit de gemeente Hengelo aangesteld.

Groenadviseur - ecooloog (24-NB-5.7)

Met alle ruimtelijke ontwikkelingen die de komende jaren gepland staan, wordt het steeds belangrijker om proactief in te zetten op het verbeteren van de staat van instandhouding van beschermde dieren- en plantensoorten. Hiervoor is in de Zomernota 2023-2027 1 fte beschikbaar gesteld binnen de ambtelijke organisatie voor de periode 2024-2026.

Ecologisch maaibeheer (22-NB-5.6b)

In een uitvoeringskader 'Naar een ecologisch maaibeheer' is vastgesteld dat we de gemeentelijke bermen ecologische maaien. Deze kosten bestaan uit een structureel deel en een incidenteel deel t.b.v. de invoering van dit proces. Het incidenteel deel betreft met name de kosten van communicatie, monitoring en evaluatie.

Compensatie subsidie-index (25-FP-5.10)/Vitale verenigingen

De systematiek van loon- en prijsontwikkeling in het gemeentefonds is per meicirculaire 2024 aangepast vanaf het jaar 2025. Dit leidt specifiek voor subsidieontvangers tot negatieve effecten. In de Zomernota is daarom besloten om het verschil in index tweemaal, in 2026 en 2027, te compenseren. Dit doen we omdat onze subsidieontvangers belangrijke partners zijn in het maatschappelijk veld, maar ook bijdragen aan een bloeiend verenigingsleven onder meer op het gebied van sport en cultuur en hiermee een belangrijk fundament zijn in de sociale basis. De tweemaalige bijdrage wordt ingezet om de financiële weerbaarheid van organisaties en verenigingen te vergroten. Onder het thema 'Vitale Verenigingen' gaan we een opdracht uitwerken waarbij we met concrete inzet verenigingen ondersteunen om vitaal en toekomstbestendig te blijven werken. Het totaal te compenseren bedrag over 2026 en 2027 wordt hiervoor ingezet, zodat structureel subsidie-ontvangende verenigingen en organisaties hier binnen het programma een beroep op kunnen doen.

Toelichting programma 6

Wijkgericht werken (25-NB-6.6)

Voor de uitvoering van de Bestuurlijke opdracht Wijkgericht werken en wijkaanpak worden incidenteel extra middelen ingezet.

Fonds voor leefbare wijken (Motie M15 Zomernota 2024-2028)

Om uitvoering te geven aan de motie die is aanvaard voor het opzetten van een fonds voor leefbare wijken is in 2025 en 2026 een incidenteel budget geraamd.

Brede SPUK/GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)

Voor de periode 2023-2026 zijn de afspraken in het GALA en Sportakkoord II erop gericht om lopende activiteiten in preventief gezondheidsbeleid te continueren en deels nieuwe thema's te kunnen starten. Er zijn diverse thema's waar incidentele middelen voor zijn ontvangen vanuit de brede SPUK/GALA.

Beleidsnotitie "Voorbij de Regenboog"

Voor de periode 2023-2026 is er een intentieverklaring met OCW op het gebied van Regenboogbeleid. In de beleidsnotitie "Voorbij de Regenboog" wordt beschreven waar de focus van het LHBTI+-beleid de komende jaren op komt te liggen en op welke manier wij uitvoering willen geven aan dit beleid.

Investeren in sociale basis jongeren (25-NB-6.7)

Wij investeren in het versterken van de sociale basis voor jeugdigen. Dit doen wij vooralsnog door het voorzetten van de ondersteuning aan jongeren via het concept Studio15.

Opvang ontheemden/ELIP kosten taal/Klantmanagers en coach inburgering (25-FP-6.3 en 24-FP-6.3)

Voor de opvang van nieuwkomers (asielzoekers, Oekraïners en statushouders) maakt de gemeente Hengelo noodzakelijke kosten. Deze kosten worden door de Rijksoverheid vergoed via diverse regelingen. Ook hebben wij de afgelopen jaren de overschotten op deze regelingen gereserveerd in de reserve vluchtelingen. Daarnaast ramen wij de benodigde middelen voor de uitvoering van de beleidsagenda voor de aankomende jaren. Wij monitoren deze geldstromen actief en stellen bij wanneer nodig.

Samenwerking basisondersteuning (25-NB-6.2)

Wij verwachten vanuit de gemeentelijke toegang tijdelijk extra inzet te plegen om de samenwerking met de basisondersteuning goed vorm te geven.

Strategische adviescapaciteit (24-NB-6.7)

De gemeente Hengelo komt voor steeds meer en grotere opgaven te staan, die voortkomen uit de steeds zwaardere (maatschappelijke) opgaven. Om deze opgaven waar te maken is extra investering in strategische adviescapaciteit binnen het sociaal domein nodig. Daarnaast vragen bewegingen vanuit het domein fysiek (zoals de Omgevingswet) en het domein sociaal (versterken sociale basis) om expertise van maatschappelijk vastgoed vanuit een sociaal perspectief. De extra formatie is voor een periode van 3 jaar beschikbaar gesteld (tot en met 2026).

Uitvoeringskosten Tozo (25-FP-6.4)

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) was een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis.

Motie Tijdelijk Ondernemersfonds 'lokale veerkracht' (M18 Zomernota 2025 - 2028)

Om Hengelose ondernemers, die kampen met schulden door corona, te ondersteunen met het op orde brengen van hun administratie is er een incidenteel budget in 2026 beschikbaar gesteld.

Transformatiebudget

Om uitvoering te kunnen geven aan het Transformatieplan is een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de jaren 2023 t/m 2026 (zaaknummer: 3462621). Daarnaast is er sprake van een incidentele extra investering in de lokale basisondersteuning voor de jaren 2025 en 2026 (25-FP-6.1).

Onderwijszorg

De jeugdhulpteams worden per 1 januari 2026 opnieuw ingekocht. De onderwijszorgklassen (OZ-klassen) gaan niet mee in deze inkoop, de huidige overeenkomst wordt met één schooljaar verlengd. In dit overgangsjaar willen wij onderzoeken welke vorm van ondersteuning nodig is voor de leerlingen van de OZ-klassen en of en hoe de basisondersteuning hierin een rol kan spelen.

Ontwikkelingen Wmo (24-FP-6.5)

Het voordeel op Beschermd Wonen (BW) over het jaar 2024 hebben wij gereserveerd voor de inzet van ondersteuning bij gemengd en geclusterd wonen in de jaren 2026 tot en met 2028.

Neerwaartse bijstelling maximale hoogte reserve beschermd wonen door gemeente Enschede

De gemeenteraad van Enschede heeft in de Zomernota besloten dat ze de maximale hoogte van de reserve beschermd wonen naar beneden gaan bijstellen. Het is gebaseerd op 15% van de uitkering beschermd wonen, waardoor de stand van de reserve circa € 1 miljoen te hoog was. Voor Hengelo betekent dit een incidentele bate van € 230.000.

Contractmanagement Jeugd (25-NB-6.1)

Het Sturingsplan Jeugd en de Prioritaire opgave Jeugd vragen tijdelijke extra inzet vanuit de gemeente Hengelo. Zowel vanuit de toegang als vanuit contractmanagement.

Toelichting programma 7

Brede SPUK/GALA - diverse onderdelen (23-FP-7.1)

Voor de periode 2023-2026 zijn de afspraken in het GALA en Sportakkoord II erop gericht om lopende activiteiten in preventief gezondheidsbeleid te continueren en deels nieuwe thema's te kunnen starten. Er zijn diverse thema's waar incidentele middelen voor zijn ontvangen vanuit de brede SPUK/GALA.

Bestedingsplan duurzaamheid 2023-2026 (t.l.v. reserve)

Onttrekking uit de reserve Duurzaamheid ter dekking van de uitgaven conform bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026 (zaaknummer: 3598092).

Regeling Doe het zelf

Met deze regeling wordt beoogd om eigenaren van woningen te stimuleren om zelf te isoleren, waar dat anders niet wordt gedaan of wordt uitbesteed aan een krappe markt (zaaknummer 3749085). Die subsidie wordt gedekt via de SPUK-middelen die wij van het Rijk hebben ontvangen ten behoeve van het Nationaal Isolatie Programma.

Regeling Laat het isoleren

Met deze regeling wordt beoogd zo veel mogelijk slecht geïsoleerde woningen te verduurzamen door het treffen van energiebesparende isolatiemaatregelen. De subsidie is beschikbaar voor het laten uitvoeren van één of meer energiebesparende isolatiemaatregelen (zaaknummer 3749085). De subsidie wordt gedekt via de SPUK-middelen die wij van het Rijk hebben ontvangen ten behoeve van het Nationaal Isolatie Programma.

Subsidiebijdrage fixbrigade Energie van Hengelo (26-NB-7.3)

Voor 2026 zijn middelen ter beschikking gesteld aan de Energiecoöperatie Energie van Hengelo voor de continuering van de fix brigade en inzet voor aanvullende activiteiten ten behoeve van energiebesparing. Deze bijdrage wordt deels gedekt door SPUK middelen.

Kassiersrol Regionaal Energie Strategie (RES) (25-FP-7.4)

De RES Twente krijgt jaarlijks rijksmiddelen voor de uitvoering van de RES. Gemeente Hengelo heeft zich bereid getoond om de kassiersfunctie over te nemen van de Provincie Overijssel.

Extra ondersteuning grootschalig isoleren (26-NB-7.1)

In 2026 willen we de groep inwoners die voor extra financiële ondersteuning voor het verduurzamen van hun woning in aanmerking komt uitbreiden.

Geluid(sanerings)projecten (zaaknummer 3838035)

In de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten is een bedrag ter grootte van € 267.000 beschikbaar voor geluid(sanerings)projecten. Op basis van het vastgestelde Actieplan Geluid 2024-2029 en de noodzakelijke werkzaamheden vanwege de Omgevingswet is voor deze middelen in 2025 een bestedingsplan opgesteld voor toekomstige hotspots en het opstellen van geluidskaarten. Het bestedingsplan is verlengd tot en met 2030 (zaaknummer 3838035).

Bodemsanering Oude Ketelmakerij (ten laste van reserve)

Bijdrage uit de reserve bodemsanering t.b.v. cofinanciering project Ketelfabriek beschreven in kaderstelling gebiedsontwikkeling Hart van Zuid in 2025 (zaaknummer: 3914538).

Toelichting programma 8

Deelname Groene Metropool Twente (25-FP-8.6)

Deelname aan de ambtelijke regionale kennis- en netwerkorganisatie Groene Metropool Twente. Het doel hiervan is om samenwerking te bevorderen en te versterken tussen gemeenten, ondernemers, onderwijs en onderzoekinstellingen in het buitengebied. Dit past binnen het bij de Zomernota 2023 ingezette beleid om meer inzet te plegen op het landelijk gebied.

Grondexploitatie (taakveld 8.2)

De incidentele baten en lasten grondexploitaties worden verrekend met de algemene reserve grondexploitatie. Voor een toelichting wordt verwezen naar de grondexploitaties 2025 (zaaknummer 3914538).

Programmanagement KMS (zaaknummer 3768904)

Voor de gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS) is er tot en met 2028 een programmabudget van in totaal € 1.125.000 beschikbaar gesteld (zaaknummer: 3768904).

Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)

Voor KMS Grote Stelplaats B.V. stellen we geld beschikbaar voor de agiostortingen 2025-2029 (€ 1.160.000) om de tekorten van deze B.V. te dekken. Daarnaast wordt er incidenteel geld beschikbaar gesteld voor de externe plankosten (€ 112.000) en externe kosten van de hub (€ 803.000).

Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) (24-NB-8.1)

Ten behoeve van de toekomstbestendige ontwikkeling van de stad is de verdere vormgeving van de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) als hart van de technologische topregio Twente nodig.

Bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof (zaaknummer 3914538)

Voor het verwijderen van parkeerplaats Kloosterhof is een eenmalige uitgave geraamd in 2026 in de herzieningen grondexploitaties (zaaknummer 3914538).

Invoering wet kwaliteitsborging (23-FP-8.5)

In de Zomernota 2023-2027 is vastgesteld dat de middelen vanuit de gemeentefonds ingezet worden ter dekking van de ambtelijke inzet m.b.t. de wetswijziging kwaliteitsborging en vormgeving van de nieuwe werkwijze voor 2025 en 2026.

Doorontwikkeling VTH samenwerking Twente (24-FP-8.2)

Betreft een financiële bijdrage om de Twentse samenwerking op het gebied van vergunnen, toezicht en handhaving (VTH) te versterken voor 2025 en 2026.

Programmaplan talent (26-NB-8.1) en Community aanjager incl. stimuleringsbudget (25-FP-8.4)

Voor de periode 2026-2028 zijn de integrale kosten voor de programmalijnen en samenwerkingskosten van het vastgestelde programmaplan Talent (26-NB-8.1) geraamd in beleidsprogramma 8. Daarnaast zijn de kosten voor de community aanjager KMS locatie en stimuleringsbudget voor de periode 2025-2027 geraamd op dit taakveld (25-FP-8.4).

Omgevingswet (25-FP-8.3)

Gezien de doorlopende verplichtingen en de complexiteit voor de rol van regisseur beleidscyclus worden kosten van de voortzetting van deze rol geraamd (2025/2026). Voor het versnellen van de transitie van het omgevingsplan is tijdelijk een jurist geraamd (2025/2026/2027). Daarnaast zijn kosten geraamd voor het opstellen van de vierde tranche van de Omgevingsvisie (2026/2027). Deze kosten worden incidenteel gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Toelichting programma 9

Tijdelijke inhuur vastgoedbedrijf (zaaknummer 3072705)

Inhuur vastgoedbedrijf voor begeleiding en verbetering van bestaande processen (zaaknummer 3072705).

Verkoopresultaat pand Markant (zaaknummer 3914538)

In 2027 is geraamd dat grondexploitatie Marskant wordt afgesloten. Het verkoopresultaat van het pand Markant wordt dan verrekend met de reserve vastgoedbedrijf.

Leegstaande panden (24-FP-9.14)

De kosten van de leegstaande panden worden verrekend met de reserve vastgoedbedrijf.

Coach aanvulling team Werk (25-FP-6.3)/Overhead team M & O (25-FP-6.3)

Op basis van onderdeel 25-FP-6.3 Ontwikkelingen vluchtelingen in de Zomernota 2025-2029 vinden er ook incidentele mutaties plaats op dit begrotingsprogramma, zoals 0,4 fte coach vanuit het team Werk tot en met 2028. Door de personele invulling (25-FP-6.3) zijn er ook meer overheadkosten.

Programmaplan talent (26-NB-8.1)

Een deel van de kosten van de programmanager Talent (26-NB-8.1) zijn geraamd in beleidsprogramma 9 voor de periode 2026-2028.

Talentopgave - Stagevergoeding verhogen en meer stage- en afstudeerplekken (25-NB-9.1 en amendement A01 Zomernota 2024-2028)

De stagevergoeding wordt gebaseerd op 25% van het minimumloon en er zijn meer stage- en afstudeerplekken in 2025 en 2026.

Wetgeving in het kader van dienstverlening (24-FP-9.7)

De resterende incidentele POK-middelen voor de jaren 2026 en 2027 worden ingezet voor projecten ter verbetering van dienstverlening: klachtencoördinatie, implementatie Wmebv en implementatie digitale overheid. Dit doen we naast het mogelijk voortzetten van het juridisch spreekuur in de bibliotheek (zie programma 6).

Invoering WOO (23-NB-9.8)

Er is budget beschikbaar voor de implementatie van Wet Open Overheid (WOO); een omvangrijke informatiewet met een grote verandercomponent voor de organisatie.

Dienstverlening - basisscenario (23-NB-9.2)

Wij willen dicht bij de mensen staan en werken aan meer vertrouwen tussen de overheid-inwoner.

Bewonersparticipatie en kindinclusie - basisscenario (24-NB-9.3)

Het uitgangspunt in Hengelo is dus dat de inwoner centraal staat hiervoor is een budget voor drie jaar (2024-2026) beschikbaar namelijk Bewonersparticipatie en kindinclusie - basisscenario.

Uitbreiding formatie en budget recruitment (24-NB-9.8)

Om al onze opgaven te realiseren onder gelijktijdige handhaving c.q. doorontwikkeling van onze dienstverlening is het van belang dat we de goede mensen binnenhalen en – uiteraard – behouden hier voor is het budget voor recruitment voor 3 jaar (2024-2026) uitgebreid.

Afschaffen hondenbelasting (26-NB-9.1)

Dit betreft voor 3 jaar de desintegratiekosten aan het GBT voor de afschaffing van de hondenbelasting.

Gemeentefonds

De genoemde uitkeringen in het overzicht gelden voor een beperkte periode. Achter het onderwerp in het overzicht staat tot en met welk jaar de incidentele baten worden ontvangen.

Stelposten gemeentefonds

De incidentele middelen die in het gemeentefonds zijn ontvangen zijn nog niet of gedeeltelijk of geheel ingezet op taakvelden. De resterende middelen, die nog niet zijn ingezet, staan nog op stelposten gemeentefonds.

Verhoging stagevergoeding 2026 - amendement A01 Zomernota 2024-2028

Dit betreft een amendement vanuit de Zomernota 2024-2028. De stagevergoeding wordt gebaseerd op 25% van het minimumloon en er zijn meer stage- en afstudeerplekken in 2026.

Onvoorzien incidenteel

Dit betreft het jaarlijkse bedrag dat beschikbaar is voor onvoorziene incidentele lasten.

Kleine opties incidenteel nieuw beleid (college)

Het college mag voor de dekking van voorstellen met een incidenteel karakter beschikken over de post 'Kleine opties incidenteel nieuw beleid'. Deze post is slechts bestemd voor dekking van incidentele kosten kleiner of gelijk aan € 5.000, er geen reguliere dekkingsmiddelen aanwezig zijn binnen het programma en er geen beroep kan worden gedaan op reserves en/of voorzieningen.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt het komende jaar ingezet als incidentele dekking voor het transformatiebudget sociaal domein (zaaknummer 3462621).

Daarnaast zijn er onttrekkingen uit de algemene reserve in 2026 en 2027 op basis van de Zomernota 2023-2027 (zie paragraaf 6.4 in deze Zomernota).

In de Zomernota 2024-2028 zijn er onttrekkingen uit de algemene reserve ter dekking van incidentele lasten in 2026 en 2028 (zie paragraaf 6.4 in deze Zomernota).

De incidentele kosten in 2026 voor de motie Fonds voor leefbare wijken (motie M15 Zomernota 2024-2028) worden gedekt uit de algemene reserve.

De incidentele kosten in 2026 en 2027 voor de motie Optimaliseren & versterken ondermijning (motie M13 Beleidsbegroting 2025-2028) worden gedekt uit de algemene reserve.

De incidentele storting in de reserve onderwijshuisvesting wordt in 2028 gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve (Beleidsbegroting 2025-2028) conform scenario 2b Integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting (23-FP-4.5).

De incidentele programmakosten voor de gebiedsontwikkeling van de Koninklijke Machinefabriek Stork' (KMS) voor de jaren 2026 tot en met 2028 worden gedekt uit de algemene reserve.

In de Zomernota 2025-2029 zijn er onttrekkingen uit de algemene reserve ter dekking van incidentele lasten in 2026 en 2029 (zie paragraaf 6.4 in deze Zomernota)

Gelet op het begrotingssaldo van deze Beleidsbegroting 2026-2029 worden de onttrekkingen uit de algemene reserve in de Zomernota 2025-2029 gedeeltelijk teruggedraaid voor de jaren 2026 en 2029.

De incidentele kosten in 2026 voor de motie Ondernemersfonds Lokale Veerkracht (motie M18 Zomernota 2025-2029) worden gedekt uit de algemene reserve.

Reserve aanjaagbudget talentopgave

Op basis van de Programmaplan talent wordt er voor de jaarschijven 2026-2028 € 3 miljoen onttrokken uit deze reserve (Zomernota 2025-2029; 26-NB-8.1). Voor 2026 wordt er € 120.000 onttrokken uit de reserve voor de verhoging stagevergoeding (amendement A01 Zomernota 2024-2028). Daarnaast wordt voor de jaren 2026 en 2027 in totaliteit € 265.000 onttrokken voor de Communityaanjager KMS inclusief stimuleringsbudget.

Reserve nog uit te voeren werken

Conform bestedingsplan worden middelen onttrokken m.b.t.

- de Stimuleringsregeling Industrieel Erfgoed Hart van Zuid over de jaren 2026 t/m 2028 (zaaknummer 3739770);
- omgevingswet over de jaren 2026 t/m 2028 (25-FP-8.3);
- ontwikkelingen WMO/beschermd wonen over de jaren 2026 t/m 2028 (25-FP-6.5);
- geluid(sanerings)projecten (zaaknummer 3838035).

De overige onttrekkingen hebben betrekking op de de toestroom asiel inburgering (zaaknummer 3560987), onderzoek religieuze gebouwen/kerkenvisies (zaaknummer 3831905), transformatieplan (25-FP-6.1) en deelname aan de ambtelijke regionale kennis- en netwerkorganisatie Groene Metropool Twente (25-FP-8.6).

Daarnaast worden er middelen toegevoegd aan de reserve voor veilige steden (24-FP-9.3).

Reserve duurzaamheid

Bestedingsplan 2023-2026: Reservemutatie ter dekking voor de volledige uitvoering van het programma Duurzaamheid zoals beschreven in het bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026 (zaaknummer: 3598092)

Reserve vastgoedbedrijf

De kosten van de inhuur vastgoedbedrijf (zaaknummer 3072705) en leegstaande panden (24-FP-9.14) worden met de reserve verrekend. In 2027 wordt het verkoopresultaat van het pand Markant aan de reserve toegevoegd.

Algemene reserve grondexploitatie

De incidentele baten en lasten worden verrekend met de reserve. Daarnaast wordt in 2026 de bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof met de reserve verrekend. Voor een toelichting wordt verwezen naar de herziening grondexploitaties 2025 (zaaknummer 3914538).

Reserve TOZO

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) was een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis (25-FP-6.4).

Reserve onderwijshuisvesting

Ten behoeve van het IHP is de reserve onderwijshuisvesting ingesteld. De toevoegingen vinden plaats volgens de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5).

Reserve Ondernemersfonds

Binnen Hengelo zijn er bedrijventerreinen die verouderd zijn, leegstand kennen en in de levensfase van herstructurering zitten. Deze terreinen kunnen een negatief effect op het vestigingsklimaat hebben en broedplaatsen voor verval vormen. Er is derhalve alle reden om herstructurering ook daadwerkelijk aan te pakken. Er is vier jaar lang € 50.000 (t/m 2027) beschikbaar voor het vitaal sterk en duurzaam optimaliseren van bedrijventerreinen. De kosten worden gedekt uit de reserve ondernemersfonds.

Reserve Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)

Voor KMS Grote Stelplaats B.V. stellen we geld beschikbaar voor de agiostortingen 2025-2029 (€ 1.160.000) om de tekorten van deze B.V. te dekken. Daarnaast wordt er incidenteel geld beschikbaar gesteld voor de externe plankosten (€ 112.000) en externe kosten van de hub (€ 803.000). Deze bedragen komen ten laste van de reserve.

Reserve bodemsanering

Bijdrage uit de reserve bodemsanering t.b.v. cofinanciering project Ketelfabriek beschreven in kaderstelling gebiedsontwikkeling Hart van Zuid in 2025 (zaaknummer: 3914538).

Reserve vluchtelingen

In 2026 verwachten wij meer te ontvangen dan uit te gaan geven en hebben daarom het saldo 2026 toegevoegd aan de Reserve Vluchtelingen. Daartegenover staat een aanvullende onttrekking uit deze reserve dat nodig om het verbouwingsbudget van de Hazenweg te dekken, dat gestort is in de reserve dekking kapitaallasten. Daarnaast ramen wij voor 2027, 2028 en 2029 een onttrekking ter dekking van de uitvoering van de beleidsagenda.

Reserve dekking kapitaallasten

In 2026 is de onttrekking uit de reserve vluchtelingen gestort in de reserve dekking kapitaallasten om het verbouwingsbudget van de Hazenweg te dekken.

7.2 Algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Lokale heffingen	35.093	35.278	35.463	35.648
2. Algemene uitkering	224.377	225.521	220.296	223.545
3. Dividend	1.326	1.326	1.326	1.326
4. Saldo financieringsfunctie	794	433	150	-125
5. Overige algemene dekkingsmiddelen	462	462	462	462
Totaal	262.052	263.020	257.697	260.856

8

Bijlagen

8.1	Reserves en voorzieningen	220
8.2	Lasten en baten per taakveld	227
8.3	EMU-saldo	229
8.4	Transformatieplan sociaal domein	230
8.5	Vertegenwoordiging verbonden partijen en samenwerkingsverbanden	236
8.6	Meerjarig investeringsoverzicht	241
8.7	Nieuw beleid Zomernota	242
8.8	Tarieven sportaccommodaties	243
8.9	Afkorting- en begrippenlijst	247
8.10	Verplichte kengetallen	258
8.11	Global Goals	260
8.12	Aanvaarde moties	262

8.1 Reserves en voorzieningen

8.1.1 Mutaties in de reserves

Nr	Reserve	31-12-2025	vermeerdering	vermindering	31-12-2026	vermeerderingen	vermindering	31-12-2027	vermeerdering	vermindering	31-12-2028	vermeerdering	vermindering	31-12-2029
101	Algemene reserve	67.867	5	5.237	62.635	5	1.167	61.473	5	695	60.783	5	-	60.788
150	Algemene reserve grondexploitatie	24.104	7.120	1.079	30.145	7.604	1.168	36.581	4.675	784	40.472	1.842	679	41.635
	Algemene reserves	91.971	7.125	6.316	92.780	7.609	2.335	98.054	4.680	1.479	101.255	1.847	679	102.423
313	Vereveningsreserve binnenstad	55	-	-	55	-	-	55	-	-	55	-	-	55
320	Reserve dekking kapitaalaasten	20.348	2.988	1.051	22.285	-	1.051	21.234	-	1.898	19.336	-	1.898	17.438
327	Reserve vastgoedbedrijf	1.307	-	250	1.057	250	250	1.057	-	250	807	-	250	557
328	Reserve duurzaamheid	385	-	167	218	-	-	218	-	-	218	-	-	218
329	Reserve Duurzaam Veilig	85	-	-	85	-	-	85	-	-	85	-	-	85
330	Reserve Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork	10.763	-	759	10.004	-	173	9.831	-	525	9.306	-	250	9.056
332	Reserve bodemsanering	3.790	361	1.280	2.871	361	-	3.232	361	-	3.593	361	-	3.954
334	Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij	4.571	-	-	4.571	-	-	4.571	-	-	4.571	-	-	4.571
335	Reserve TOZO	1.848	-	332	1.516	-	380	1.136	-	380	756	-	-	756
336	Reserve ondernemersfonds	230	-	50	180	-	50	130	-	-	130	-	-	130
337	Reserve vluchtelingen	16.568	4.114	5.934	14.748	-	2.947	11.801	-	2.872	8.929	-	1.209	7.720
350	Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwborg	2.329	359	-	2.688	358	-	3.046	358	-	3.404	208	-	3.612
367	Reserve onderwijshuisvesting	1.436	800	-	2.236	800	-	3.036	400	-	3.436	-	-	3.436
370	Reserve aanjaagbudget talentopgave	3.412	-	1.335	2.077	-	1.190	887	-	860	27	-	-	27
371	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	4.008	30	1.032	3.006	-	683	2.323	-	430	1.893	-	29	1.864
374	Reserve compensatiefonds Bomenverordening	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100
	Bestemmingsreserves	71.235	8.652	12.190	67.697	1.769	6.724	62.742	1.119	7.215	56.646	569	3.636	53.579
	Totaal reserves	163.206	15.777	18.506	160.477	9.378	9.059	160.796	5.799	8.694	157.901	2.416	4.315	156.002

8.1.2 Aard en reden reserves

Algemene reserve

Gevormd vanuit resultaten van algemene middelen zonder directe bestemming, nodig t.b.v. het weerstandsvermogen van de gemeente (o.a. voor calamiteiten).

Algemene reserve grondexploitatie

Buffer ter afdekking van de risico's grondexploitatie. De bedragen zijn gebaseerd op de herzieningen van de grondexploitaties per 1-1-2025. Bij de verminderingen zijn de begrote mutaties en de claims (winst- en verliesnemingen) verwerkt.

Vereveningsreserve binnenstad

Middelen ter versterking van de kwaliteit van de binnenstad.

Reserve dekking kapitaallasten

Door de wijziging van de BBV-systematiek, met ingang van 2017, is het niet meer toegestaan om vanuit reserves rechtstreeks een bijdrage te doen om vervolgens over het investeringsbedrag minus bijdrage reserve te gaan afschrijven. De volledige investering moet worden geactiveerd voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Voor de oude 'probleemgevallen' en nieuwe gevallen wordt gebruik gemaakt van de dekkingsreserve kapitaallasten. Het gereserveerde bedrag in deze reserve kan worden gebruikt voor de dekking van de jaarlijkse kapitaallasten, die voortvloeien uit de betreffende investeringen.

Op basis van de vastgestelde nota Investerings- en activeringsbeleid gaat de voorkeur bij alle uitbreidings- en vervangingsinvesteringen uit naar het toepassen van de reguliere afschrijvings- en rentesystematiek. Na afloop van de gebruiksduur van het actief vallen de kapitaallasten vrij in de exploitatie en ontstaat er ruimte om een nieuwe vervangingsinvestering met bijbehorende kapitaallasten te ramen.

Reserve vastgoedbedrijf

Bestemd om voor- en nadelige verkoopresultaten op vastgoed te plooien. Daarnaast geeft het jaarlijks financieel rendement en vangt het vermogensrisico op van het gemeentelijk vastgoed.

Reserve duurzaamheid

Om de dekking van (meerjarige) duurzaamheidsopgaven te borgen.

Reserve duurzaam veilig

Bestemd voor verkeersmaatregelen in het kader van mobiliteit, verkeersveiligheid, AVOC's en de Uitvoeringsnota Fietsen.

Reserve Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork

De bestemmingsreserve voor de Koninklijke Machinefabriek Stork is gevormd voor de ontwikkeling van dit gebied. Samen met Trebbe B.V. gaat de gemeente Hengelo dit gebied ontwikkelen en met deze reserve worden de onrendabele toppen afgedekt.

Reserve bodemsanering

Middelen ter dekking van lasten voor bodemsaneringen.

Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij

Bestemd voor de meerjarige besteding van middelen van het project Aardgasvrije Nijverheid. Het betreft een lang lopende inzet om een hele wijk aardgasvrij te maken.

Reserve TOZO

In 2020 hebben wij voor 17 opdrachtgevende gemeenten de TOZO regeling uitgevoerd. Hiervoor hebben wij bij onze opdrachtgevende gemeenten een vergoeding per aanvraag in rekening gebracht en daarmee zijn wij de verplichting aan gegaan om de gehele uitvoering van deze regeling op ons te nemen.

Reserve ondernemersfonds

Dit ondernemersfonds is ingesteld zodat ondernemers van Hengelo in aanmerking kunnen komen voor ondersteuningsmaatregelen in de vorm van ondernemerskredieten.

Reserve vluchtelingen

De reserve is bedoeld voor eventuele sloop- en herstelwerkzaamheden aan de diverse gebouwen, doorlopende verplichtingen en nog onvoorziene kosten die uit deze reserve worden gedekt.

Reserve onderhoudswerkzaamheden schouwburg

De reserve is bestemd voor het dekken van de lasten van onderhoudswerkzaamheden aan het pand van de Schouwburg aan de Beursstraat 44 in Hengelo.

Reserve onderwijshuisvesting

De reserve is bestemd voor het dekken van incidentele lasten van het Integraal huisvestingsplan (IHP) Onderwijs.

Reserve aanjaagbudget talentopgave

De reserve is bedoeld voor het volgende doel: Op basis van de koers en de strategische agenda is het aantrekken, boeien, binden en ontwikkelen van talent een van de belangrijkste strategische opgaven voor Hengelo. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking en daarmee afname van de beroepsbevolking is het niet meer vanzelfsprekend dat we de kwaliteit van leven in onze stad en regio op peil kunnen houden bij de huidige bevolkingsomvang. Deze talentopgave, waarmee de hele Hengelose samenleving en dus ook al het gemeentelijke beleid te maken heeft, vraagt om een nieuwe en integrale aanpak waarin onderzoeken, stimuleren, netwerkvorming, samenwerken met kennisinstellingen, culturele en creatieve economie en bedrijfsleven, marketing, promotie en acquisitie de pijlers zijn.

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten

Via deze reserve kunnen nog niet bestede (restanten van) incidenteel beschikbaar gestelde middelen, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, tijdelijk worden geparkeerd voor omschreven doelen die nog steeds actueel zijn.

Reserve groencompensatie bomenverordening

Egalisatie van baten en lasten bomenverordening.

8.1.3 Mutaties in de voorzieningen

Nr	Voorzieningen	31-12- 2025	vermeer- dering	vermin- dering	31-12- 2026	vermeer- deringen	vermin- dering	31-12- 2027	vermeer- dering	vermin- dering	31-12- 2028	vermeer- dering	vermin- dering	31-12- 2029
503	Voorziening pensioen wethouders	7.753	387	272	7.868	387	272	7.983	387	272	8.098	387	272	8.213
509	Voorziening Spaarverlof	962	-	-	962	-	-	962	-	-	962	-	-	962
536	Voorziening Samenwerking schoolbesturen Primair Onderwijs	114	-	-	114	-	-	114	-	-	114	-	-	114
	Verplichtingen en risico's	8.829	387	272	8.944	387	272	9.059	387	272	9.174	387	272	9.289
533	Voorziening onderhoud vastgoed	3.102	1.608	740	3.970	1.608	1.247	4.331	1.608	1.943	3.996	1.608	2.156	3.448
537	Voorziening onderhoud haven	648	51	128	571	51	78	544	51	103	492	51	85	458
	Onderhoudsegalisatie	3.750	1.659	868	4.541	1.659	1.325	4.875	1.659	2.046	4.488	1.659	2.241	3.906
508	Voorziening Riolering	2.635	3.913	3.178	3.370	4.515	3.178	4.707	4.828	3.179	6.356	4.934	3.178	8.112
510	Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid	1.754	-	-	1.754	-	-	1.754	-	-	1.754	-	-	1.754
511	Voorziening afval	1.331	-	91	1.240	-	-	1.240	-	-	1.240	-	-	1.240
	Derden bekleemde middelen	5.720	3.913	3.269	6.364	4.515	3.178	7.701	4.828	3.179	9.350	4.934	3.178	11.106
	Totaal voorzieningen	18.299	5.959	4.409	19.849	6.561	4.775	21.635	6.874	5.497	23.012	6.980	5.691	24.301

8.1.4 Aard en reden voorzieningen

Voorziening pensioen wethouders

Te verwachten verplichtingen jegens de pensioenen wethouders, waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is.

Voorziening spaarverlof

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet.

Voorziening samenwerking schoolbesturen Primair Onderwijs

Voorziening voor de bijdragen aan de samenwerking van de schoolbesturen primair onderwijs.

Voorziening onderhoud vastgoed

Ter dekking van groot onderhoud van gebouwen. Aan de voorziening ligt een meerjarig onderhoudsplan ten grondslag.

Voorziening onderhoud Haven

T.b.v. het toekomstig groot onderhoud van de haven.

Voorziening riolering

Bestemd voor het in stand en op peil houden van het rioolstelsel alsmede egalisatie van de tarieven rioolheffing.

Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid

Ter dekking van grondwaterverontreiniging in centrumgebied.

Voorziening afval

Voorziening die is gevormd vanuit toevallige meevallers taakveld afvalverwerking/-verwijdering ten behoeve van egalisatie van mogelijk toekomstige tegenvallers c.q. tarieven.

8.1.5 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Taakveld	Reserves (bedragen * 1.000; - = nadeel)	2026	2027	2028	2029
0.10	Toevoeging algemene reserve (rente)	-5	-5	-5	-5
0.10	Toevoeging reserve bodemsanering	-361	-361	-361	-361
0.10	Toevoeging reserve onderhoudswerkzaamheden schouwburg	-359	-359	-359	-209
0.10	Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	1.051	1.051	1.898	1.898
TOTAAL		326	326	1.173	1.323

8.2 Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.056	-	-8.056
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.572	86	-3.487
1 Veiligheid	11.629	86	-11.543
2.1 Verkeer en vervoer	10.843	452	-10.391
2.2 Parkeren	1.457	47	-1.410
2.4 Economische havens en waterwegen	768	734	-35
2.5 Openbaar vervoer	378	-	-378
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	13.447	1.233	-12.214
3.1 Economische ontwikkeling	1.222	-	-1.222
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.792	4.036	-756
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	814	500	-314
3.4 Economische promotie	1.205	331	-874
3 Economie	8.033	4.867	-3.166
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	6.517	870	-5.647
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.144	3.529	-3.615
4 Onderwijs	13.662	4.399	-9.262
5.1 Sportbeleid en activering	818	459	-358
5.2 Sportaccommodaties	11.233	5.598	-5.635
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	9.008	1.878	-7.130
5.4 Musea	484	-	-484
5.5 Cultureel erfgoed	607	-	-607
5.6 Media	3.821	78	-3.743
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.780	114	-9.666
5 Sport, cultuur en recreatie	35.750	8.128	-27.623
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	25.363	12.164	-13.199
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	14.786	-	-14.786
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	7.303	-	-7.303
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.616	-	-1.616
6.3 Inkomensregelingen	67.589	53.465	-14.124
6.4 WSW en beschut werk	13.444	-	-13.444
6.5 Arbeidsparticipatie	8.658	341	-8.317
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	4.379	18	-4.360
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	11.968	1.090	-10.878
6.712 Begeleiding (WMO)	333	-	-333
6.713 Dagbesteding (WMO)	87	-	-87
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-221	-	221
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	1.796	-	-1.796
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	20.148	-	-20.148
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-184	-	184
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	796	-	-796
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	19.867	-	-19.867
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.024	-	-1.024
6.791 PGB WMO	558	-	-558
6.792 PGB Jeugd	59	-	-59
6.811 Beschermd wonen (WMO)	850	1.944	1.094
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	1.453	-	-1.453
6.821 Jeugdbescherming	3.305	-	-3.305
6.822 Jeugdreclassering	502	-	-502
6.91 Coördinatie en beleid WMO	883	-	-883
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.421	-	-1.421
6 Sociaal domein	207.782	69.023	-138.759
7.1 Volksgezondheid	4.456	323	-4.133

Taakveld	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026
7.2 Riolering	10.345	12.811	2.466
7.3 Afval	10.886	13.169	2.283
7.4 Milieubeheer	10.868	3.920	-6.948
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.051	657	-394
7 Volksgezondheid en milieu	37.606	30.879	-6.727
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.936	103	-1.834
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	38.055	41.460	3.406
8.3 Wonen en bouwen	6.562	3.331	-3.231
8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	46.553	44.894	-1.659
0.1 Bestuur	4.078	-	-4.078
0.2 Burgerzaken	4.049	2.582	-1.467
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.053	1.305	-748
0.4 Overhead	44.687	6.139	-38.548
0.5 Treasury	9.975	12.096	2.120
0.61 OZB woningen	1.315	15.329	14.014
0.62 OZB niet-woningen	140	17.231	17.091
0.63 Parkeerbelasting	128	2.269	2.142
0.64 Belastingen overig	35	390	355
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	224.377	224.377
0.8 Overige baten en lasten	7.464	505	-6.959
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	-	-75
0.10 Mutaties reserves	15.777	18.506	2.729
9 Bestuur en ondersteuning	89.776	300.729	210.953
Totaal	464.238	464.238	-

8.3 EMU-saldo

De basis voor het maken van afspraken over de balans tussen inkomsten en uitgaven ligt in de afspraken die in de Europese Unie zijn gemaakt. Deze zijn gericht op het voorkomen van een te grote staatsschuld. Al in 1997 is in het "Stabiliteits- en Groeipact" afgesproken dat begrotingen van overheden in evenwicht moeten zijn en dat in de groei daar naartoe het begrotingstekort maximaal 3% van het bruto binnenlands product mag bedragen.

Het begrotingstekort (EMU-saldo) voor 2025 is voor Nederland geraamd op -2,6% van het bbp, en voor 2026 gaat het om een tekort van -3%. Een harde norm voor een gemeente is er niet. Wel een referentiewaarde. Dit is het bedrag waar de individuele gemeente aan getoetst kan worden.

Er liggen geen sancties onder deze afspraken. We worden niet beoordeeld op de balans in enig jaar, maar wel op de bijdrage aan het voorkomen van een overheidstekort op langere termijn. Kortom: we mogen (op kasbasis) niet jaar op jaar veel meer uitgeven, dan we binnen krijgen.

Het verloop van het EMU-saldo is als volgt:

		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Mutaties financiële activa					
1a.	(+) Financiële vaste activa	5	-22.168	-1.623	-1.651	-1.623
1b.	(+) Uitzettingen	-36.111	-48.559	-16.692	55	90
1c.	(+) Liquide middelen	262	-	-802	-198	-
1d.	(+) Overlopende activa	200	-50	75	-25	100
2.	Mutaties financiële passiva					
2a.	(-) Vaste schuld	-14.445	-47.924	-16.749	-11.768	-10.762
2b.	(-) Vlottende schuld	300	150	20	18.491	8.021
2c.	(-) Overlopende passiva	-200	-	-	-	-
3.	Verwachte boekwinst					
3a.	(-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Berekend EMU-saldo	-21.299	-23.003	-2.313	-8.542	1.308

Emu Saldo referentiewaarde	2025	2026	2027	2028	2029
Emu-saldo volgens berekening	-21.299	-23.003	-2.313	-8.542	1.308
Emu-saldo (referentiewaarde)	-19.491	-19.491	-19.491	-19.491	-19.491
Emu-saldo blijft onder de referentiewaarde			17.178	10.949	20.799
Emu-saldo overschrijdt de referentiewaarde	-1.808	-3.512			

Investerings kunnen zorgen voor overschrijding van de norm. Vanaf 2027 blijven we onder de referentiewaarde.

8.4 Transformatieplan sociaal domein

Wij hebben met de gemeenteraad afgesproken in elk P en C product een korte stand van zaken te geven van het transformatieplan. Zo ook in deze Beleidsbegroting, waarbij wij vooruit kijken naar 2026.

Met de uitvoering van het transformatieplan investeren wij in voorzieningen in de wijk en versterken wij de sociale basis. Waar de sociale basis niet volstaat is er (lichte) ondersteuning en traploos op- en afschalen van en naar de basisondersteuning en - waar nodig - naar geïndiceerde maatwerkondersteuning. Daarmee willen wij de hulp en ondersteuning toegankelijker en betaalbaarder maken, zelfs bij toenemende hulpvragen en arbeidsmarktproblemen.

De veranderingen gaan niet ongemerkt voorbij aan inwoners, professionals en ons als gemeente. Het gaat om een omslag in denken en doen, wat betekent dat inwoners meer zelf verantwoordelijk zijn, ondersteund door professionals. Het vraagt een andere rol van de gemeente. Het gaat om een verschuiving van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. De veranderingen zijn daarmee ook niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Het is een meerjarig en gezamenlijk ontwikkelproces.

Wij geven steeds meer concreet uitvoering aan ons beleid en zijn daarmee op koers met de invulling van het transformatieplan. Wij houden in 2026 vast aan de geformuleerde veranderopgaven. Hieronder herhalen wij per opgave het doel, geven wij voorbeelden van wat al is gedaan en beschrijven wij wat ons te doen staat voor 2026 (aanvullend op wat al beschreven staat in paragraaf 5.2.6 Sociaal domein). Uitgangspunten van alle opgaven zijn en blijven: normaliseren, preventie, wijkgericht werken en zakelijk partnerschap.

Vooruitblik 2026

Implementatie integrale toegang

Wij organiseren 1 ingang voor alle inwoners met een ondersteuningsvraag. Dit vraagt om het (her)inrichten van: informatie en advies, vraagverheldering, beschikken en casusregie/casus monitoring. Het is een gezamenlijk proces met Wijkkracht Hengelo, waar de ingang belegd is. Als gemeente blijven wij regie voeren op de toegang tot geïndiceerde maatwerkondersteuning.

Per 1 januari 2025 was een minimale variant van een integrale toegang gerealiseerd en lagen er afspraken over de overgang van cliënten van latende aanbieders naar Wijkkracht Hengelo. Een publiekscampagne informeerde de inwoners over de nieuwe ingang/toegang. In 2025 hebben wij de werkprocessen en samenwerkingsafspraken in afstemming met Wijkkracht Hengelo concreet uitgewerkt. Wijkkracht Hengelo heeft de wijkentrees conform vastgestelde openingstijden bemenst en de fysieke locaties zijn duurzaam ingericht op verschillende (kwetsbare) doelgroepen. De integrale wijkteams zijn stapsgewijs opgebouwd en verbonden met de gemeentelijke teams. Er ligt een strategisch huisvestingsplan voor de wijkteams.

Daar waar het overgangsjaar met name in het teken stond van de basis op orde krijgen en concretisering van de (samenwerkings)afspraken, gaan wij in 2026 verder doorontwikkelen. Wij vragen van Wijkkracht Hengelo dat zij in 2026 een steeds betere aansluiting hebben van de basisondersteuning en de locaties van de wijkentree en wijkteams op de specifieke behoeften in de wijken. Daarbij kunnen zij gebruik maken van de wijkanalyses (zie hieronder).

Ook geven wij in 2026 vorm aan de strategische ontwikkeling van de integrale toegang. Dit is tweeledig. Enerzijds kijken wij samen met Wijkkracht Hengelo naar de ontwikkeling van de wijkentree, de wijkteams en onze eigen teams. Dit omvat voor de gemeente bijvoorbeeld de optimalisatie van werkprocessen binnen diverse afdelingen en teams, zoals Ondersteuning en Zorg, Werk en Inkomen, Publiekssdienstverlening en het IT Bedrijf. Anderzijds gaat de strategische ontwikkeling van de toegang ook over wetoverstijgende ontwikkelingen in het kader van passende zorginzet (juiste zorg op de juiste plek) en wat dit betekent voor de integrale toegang. Denk aan ontwikkelingen bij de Wet langdurige zorg (Wlz), Zorgverzekeringswet (Zvw), Jeugdwet en ontwikkelingen binnen de geestelijke gezondheidszorg. Dat gaat dus breder dan de afspraken hierover met Wijkkracht Hengelo, maar heeft wel effect daarop.

Toekomstbestendige sociale basis

Wij gaan, samen met onze partners in de stad, de sociale basis versterken. De sociale basis bestaat uit voorzieningen die in de wijken aanvullend zijn op wonen, werken, zorg, ondersteuning en recreëren. Wij maken daarbij een onderscheid in persoonlijke sociale basis (mensen doen mee in de maatschappij met ondersteuning van familie,

vrienden, buren), gemeenschappelijke sociale basis (mensen zoeken elkaar op, zetten zich samen voor iets in; van informeel gezelschap naar meer formeel georganiseerd zoals het verenigingsleven) en institutionele sociale basis (ondersteund door georganiseerde, professionele inzet en voorzieningen). De basisondersteuning is een vorm van institutionele sociale basis.

Wij hebben eerste inzichten gekregen over de sociale basis in de wijken, door een aantal wijkanalyses te maken. Deze worden onder andere door Wijkkracht Hengelo gebruikt voor het inrichten van de basisondersteuning (passend bij de wijken). Ook hebben wij met de bijeenkomsten 'Gelijkwaardige samenwerking' de afgelopen jaren ingezet op samenwerking in de wijk tussen professionals en inwoners en professionals onderling. En wij hebben de uitvoeringsregeling 'Inwonersfonds leefbare wijken' vastgesteld, een regeling die inwoners helpt hun buurt socialer te maken. Inwoners weten het fonds al goed te vinden. Voorbeelden van aanvragen die zijn toegekend zijn een wandelpad in Beckum en een rouwcafé voor jongeren.

Wij komen in 2026 met onze partners in de sociale basis (dat zijn er meer dan alleen Wijkkracht Hengelo) tot een heldere inzet op die sociale basis. Wij maken samen zichtbaarder wat wij willen bereiken, welke stappen gezet moeten worden om dit te bereiken en welke partner daarin een rol heeft. De inzet op sociale basis wordt wijkgericht bepaald, waarbij met wijkanalyses de behoeften per wijk inzichtelijk wordt gemaakt. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van een voorzieningenscan, dat inzicht moet bieden in (huidig) aanbod van voorzieningen. De wijkanalyses en voorzieningenscan dragen samen bij aan concretiseren van de inzet op de sociale basis (waaronder de basisondersteuning).

Niet alleen gemeente en partners hebben een rol in het versterken van de sociale basis. Ook inwoners dragen bij aan het socialer maken van hun buurt. Om de betrokkenheid van inwoners te vergroten, stellen wij via het Inwonersfonds vanaf 1 maart 2026 opnieuw geld beschikbaar. Voor nieuwe aanvragen en eventuele vervolgaanvragen.

Basisondersteuning

Wanneer inwoners zich niet redden met steun van het eigen netwerk en/ of de sociale basis, kijkt Wijkkracht Hengelo of extra ondersteuning nodig is vanuit de basisondersteuning. De basisondersteuning is een algemene voorziening en wordt zoveel mogelijk wijkgericht vormgegeven. Het is bedoeld voor een brede reeks ondersteuningsvragen, eenvoudig of complex, kortdurend of langdurend, groepsgewijs en/of individueel.

De werving van de basisondersteuning heeft de eerste jaren van de uitvoering van het transformatieplan gedomineerd. In september 2024 hebben wij de opdracht voor het 'realiseren en doorontwikkelen van de basisondersteuning' gegund aan Stichting Wijkkracht. Zij voeren deze opdracht uit samen met een aantal kernpartners, onder de naam Wijkkracht Hengelo.

Het jaar 2025 is een overgangsjaar. Daarbij ligt de focus op zorgcontinuïteit en een dekkend zorglandschap. Zo goed als alle latende aanbieders hebben meegewerkt aan de warme overdracht van inwoners die om een verlenging van hun ondersteuning vroegen. De overdracht heeft geleid tot een aantal bezwaar- en beroepsprocedures.

Na gunning hebben wij samen met Wijkkracht Hengelo ook het zakelijk partnerschap verder uitgewerkt. Het vraagt om het formuleren en 'doorleven' van de passende voorwaarden en afspraken, met een gezamenlijk doel, verantwoordelijkheid en grondhouding, erkenning van belangen en een professionele organisatie.

1 januari 2026 markeert het einde van het overgangsjaar, waarin de basisondersteuning is geïmplementeerd. In 2026 zetten wij de volgende stap in de doorontwikkeling van de basisondersteuning. Zo bereiden wij ons, samen met Wijkkracht Hengelo, voor op de 'ingroeï' van een aantal vormen van welzijn en ondersteuning binnen de basisondersteuning (per 2027). Denk daarbij aan ervaringsdeskundigheid en vrijwilligerswerk. En wij werken samen met Wijkkracht Hengelo verder aan een strategische ontwikkelagenda. Onderdeel van de agenda is bijvoorbeeld het versterken van de sociale basis in de wijk (met aandacht voor onder andere eenzaamheid), de transformatie van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat', gerichte sturing op jeugdhulp en implementatie van integrale toegang.

Met het innovatiebudget investeert Wijkkracht Hengelo in 2026 in initiatieven die bijdragen aan de transformatie. Voorbeelden hiervan zijn:

- Programmaregie op Jeugd; een programmaregisseur jeugd bewaakt de opgaven voor jeugd over alle wijkteams heen en zorgt voor afstemming met partners in de stad. Dit versterkt de regie op jeugdpreventie en zorgt voor een gerichte aanpak van urgente thema's.
- Verbinding sociale basis en basisondersteuning: een aanjager verbindt signalen uit de basisondersteuning met de sociale basis en versterkt deze waar nodig.
- Technologie; mogelijkheden verkennen hoe technologie helpend kan zijn bij de ondersteuning en zelfredzaamheid van inwoners.

Zakelijk partnerschap is een cruciaal onderdeel van de basisondersteuning. Het betekent dat Wijkkracht Hengelo en de gemeente de traditionele 'opdrachtgever-opdrachtnemer verhouding' moeten loslaten en elkaar 'anders moeten vasthouden'. Om hierin te ondersteunen is in het najaar 2025 een partnerschapstraject gestart. Om op verschillende niveaus (operationeel – strategisch – bestuurlijk) het zakelijk partnerschap, en de betekenis daarvan voor het handelen, verder te doorleven. In 2026 zal dit vervolgd worden en blijven wij samen investeren in relatie, communicatie en gezamenlijke leerprocessen.

Het contract van de basisondersteuning geldt voor een periode van maximaal acht jaar (vier jaar met twee opties tot verlenging met twee jaar). Het uitgangspunt is dat wij deze acht jaar volmaken. In 2026, halverwege de eerste contractperiode, dient echter een bewuste keuze gemaakt te worden over het al dan niet verlengen van de overeenkomst. Indien gekozen wordt om niet te verlengen, moet dit tijdig kenbaar worden gemaakt en wordt het traject voor een nieuwe inkoop gestart. Om tot een weloverwogen besluit te komen, wordt in 2026 een zorgvuldig proces ingericht. In dit proces is het van belang dat de keuze met betrekking tot verlenging niet alleen juridisch en financieel, maar ook inhoudelijk en relationeel goed onderbouwd is. Wij zullen de gemeenteraad hierin tijdig meenemen.

Sturen op jeugd(hulp)

Wij geven prioriteit aan het goed organiseren van hulp en ondersteuning aan kinderen en gezinnen met de meest complexe problemen. Wij zetten extra in op de jeugd(hulp) omdat wij zien dat de projecten en pilots van de afgelopen jaren nog onvoldoende geresulteerd hebben in (financiële) beheersbaarheid van de inzet van jeugdhulp.

Met het vaststellen van de Zomernota 2024-2028 is besloten extra in te zetten op jeugd(hulp). De extra inzet richt zich op drie lijnen: omslag in denken en doen, regie op de toegang en versterken van de sociale basis. Deze zijn vertaald in de volgende concrete opgaven:

- Wachtlijstvrij werken team Jeugd en Gezin
- Afspraken over verwijzingen externe verwijzers en samenwerking met basisondersteuning
- Wonen en verblijf (instroom beperken en uitstroom bevorderen)
- Afspraken gecertificeerde instellingen en toekomstscenario kind en gezinsbescherming
- Brede analyse en triage aan de voorkant
- Investeren in sociale basis jongeren
- Onderwijsondersteuningsstructuren.

Wij zien inmiddels dat er geen wachtlijsten meer zijn en de problematiek niet verergert. En dat het investeren in extra gesprekken aan de voorkant, tot andere, goedkopere, maar toch passende inzet van ondersteuning leidt. Dit heeft een positief effect op de kosten.

Om de uitstroom uit wonen en verblijf te bevorderen en de instroom te beperken, hebben wij het werken met toekomstplannen voor jeugd 16+ verder uitgewerkt en hiervoor een app geïmplementeerd. En wij zijn in gesprek met de gecertificeerde instellingen over de inzet van jeugdhulp. Regionaal is - bij OZJT - het coördinatiepunt wonen en verblijf ingericht (voor goedkoopst adequaat alternatief) en zijn indicatoren geformuleerd om gericht te sturen op ontwikkelingen in het zorglandschap.

Naar aanleiding van een positieve evaluatie van de pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen, zijn wij in 2025 een aanbesteding gestart voor de onderwijsondersteuningsarrangementen. Ook hebben wij besloten mee te doen met de Onderwijs Jeugd Arrangementen (OJA) op zorgintensieve scholen in Enschede.

Met Studio15, dat veel publieke aandacht heeft gehad, investeren wij in de sociale basis voor jongeren. Wij laten onderzoek uitvoeren naar de impact van Studio15, om in 2026 te kunnen besluiten over de voortgang.

Ook in 2026 blijven wij op deze opgaven jeugd(hulp) inzetten. Vanuit het team Jeugd en Gezin sturen wij aan de voorkant op passende inzet vanuit de geïndiceerde maatwerkondersteuning, en hebben wij daarover ook het gesprek met de andere verwijzers (zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen). Wij blijven invulling geven aan de toekomstplannen en houden in de gaten of de woonvoorzieningen voor jongvolwassenen passend en toereikend zijn. Wij zetten in op het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming ter verbetering en vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen. Dit doen wij regionaal en samen met de partners in de keten. Ook de afbouw en ombouw van residentiële voorzieningen zoals Jeugdzorg+ en de drie milieuvoorzieningen (voorziening die verblijf, behandeling en school/ werk combineert) blijft regionaal belangrijk. Evenals het terugdringen van wachtlijsten bij jeugdhulpaanbieders.

En samen met het onderwijs en jeugdhulppartners werken wij in 2026 aan een verdere doorontwikkeling van de onderwijszorgarrangementen, gericht op vereenvoudiging, maatwerk en continuïteit van ondersteuning op (zorgintensieve) scholen.

Aan de eerdere investeringen in jeugd(hulp) voegen wij vanaf 2026 een extra investering toe. Om vanuit de toegang en contractmanagement regionaal te kunnen inzetten op het Sturingsplan jeugd en de Prioritaire opgave jeugd. Beide zijn sterk gericht op het terugdringen van wonen en verblijf. Zie ook 5.1.3. Strategische agenda en 5.2.6. Sociaal domein.

Doorontwikkeling monitoring en sturing

De transformatie sociaal domein gaat in de basis over de beweging die wij in gang zetten. Meer sociale basis en basisondersteuning en minder gebruik van maatwerkvoorzieningen. Om die beweging te monitoren, gebruiken wij de volgende kernindicatoren:

- Het gebruik van voorzieningen (aantallen gebruikers van voorzieningen)
- De uitgaven (in relatie tot besparingsopgave)
- De beleidsdoelstellingen (waaronder ervaringen van inwoners met een ondersteuningsvraag).

Wij zijn in 2023 gestart met het definiëren van deze kernindicatoren en het ombouwen van onze data- en informatiehuishouding. En hebben deze daarna in een factsheet samengebracht. Naast de bestaande managementdashboards, zijn de eerste dashboards voor de transformatie ontwikkeld (voor wonen en verblijf en sociale basis). Deze worden nog verder door ontwikkeld. Wij zijn samen met Wijkkracht Hengelo bezig de stuurinformatie van beide organisaties op elkaar te laten aansluiten. En in 2025 zijn zowel het Klantbelevingsonderzoek (KBO) voor Werk en inkomen als het Cliëntervaringsonderzoek (CEO) voor Jeugdhulp en Wmo uitgevoerd.

Voor het meten van de transformatie investeren wij in 2026 verder in registratie, dashboards en het ophalen van informatie per doelgroep. Wij gaan kijken hoe wij de tevredenheidsonderzoeken meer uniform en gemeentebreed kunnen uitvoeren, waarbij ook aan de wettelijke eisen moet worden voldaan. Dit in relatie ook tot de ontwikkeling van de participatiemix (zie paragraaf 5.2.6 Sociaal domein).

Voor de monitoring en sturing van de transformatie zal de informatie over de opdracht basisondersteuning een belangrijke rol spelen. Wij werken samen met Wijkkracht Hengelo om deze informatie te kunnen monitoren en te gebruiken. Daarnaast richten wij de PDCA-cyclus in en verantwoorden wij richting de gemeenteraad via de P en C cyclus en factsheets. Ook in relatie tot het gemeentebrede vervoltraject op de actualisatie doelen en indicatoren. Met de verwerving van zorg en welzijnsdiensten, de nieuwe afspraken over de basisondersteuning en het aanpassen van de beleidsindicatoren daarop, ontstaat een nieuwe manier van sturen op volume en uitgaven. Dit heeft impact op de wijze van (meerjarig) monitoren. Het meten en verantwoorden van de voortgang op de transformatie zal op onderdelen heringericht moeten worden.

Wij hebben geen factsheet toegevoegd bij deze Beleidsbegroting. Het doel van de begroting is vooruitkijken; met prognoses en streefwaarden. Anders dan bij de Jaarrekening en Beleidsrapportage waarin wij terugkijken. Wij hebben nog onvoldoende informatie om het 'vooruitkijken' en trends in een factsheet te vervatten. Dit komt doordat wij nog geen langere termijn informatie hebben over de transformatie, die is pas net van start gegaan. En wetende dat wij met de gemeenteraad nog verder gaan kijken naar aanpassingen van de doelstellingen en indicatoren, zullen wij op basis daarvan kijken naar een passende factsheet.

Communicatie over de transformatie

Wij helpen met de communicatie de veranderingen goed te laten landen in de organisatie en bij de mensen om wie het gaat. Wij vertellen waarom wij deze veranderingen doen, hoe wij dat aanpakken en wat dat betekent in de praktijk. Dat doen wij voor alle onderdelen van de transformatie. Wij richten ons op drie groepen: inwoners van Hengelo, organisaties die met ons samenwerken in het sociaal domein (zoals aanbieders, onderwijsinstellingen, verenigingen) en medewerkers van de gemeente. Het doel is om deze groepen goed te informeren én in beweging te brengen. Vanaf 2026 is de communicatie over de veranderingen in het sociaal domein onderdeel van de lijnorganisatie binnen de gemeente. Daarnaast heeft Wijkkracht Hengelo de taak om inwoners te informeren en activeren om met hulp en ondersteuningsvragen bij hen te komen. Deze communicatie richt zich vooral op positionering, informatie en activering.

Financieel perspectief

Het transformatieplan is enerzijds opgesteld om onze inwoners in de toekomst de juiste ondersteuning te kunnen blijven bieden, maar aan de andere kant ook om een financieel houdbaar sociaal domein te bereiken. Wij kennen namelijk een financiële opgave aan de lastenkant binnen het sociaal domein.

Om uitvoering te kunnen geven aan de gewenste veranderingen, is met het vaststellen van het transformatieplan een incidenteel transformatiebudget beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn structurele investeringen nodig en is aangegeven wat het structurele besparingspotentieel is. Het besparingspotentieel, minus de benodigde investeringen, is met ingang van de Beleidsbegroting 2023-2026 opgevoerd als taakstelling. De oorspronkelijke financiële opgave was daarmee de volgende:

Besparingspotentieel in €	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Structurele besparingen	€ 1.287.750	€ 4.113.500	€ 8.283.500	€ 11.980.000	€ 11.980.000	€ 11.980.000
Structurele investeringen	€ -315.000	€ -3.178.400	€ -4.205.800	€ -5.086.000	€ -5.086.000	€ -5.086.000
Structureel besparingspotentieel	€ 972.750	€ 935.100	€ 4.077.700	€ 6.894.000	€ 6.894.000	€ 6.894.000

Vanaf 2023 hebben wij uitvoering gegeven aan de activiteiten die zijn opgenomen in het transformatieplan. Hiermee hebben wij, zowel inhoudelijk als financieel, grote stappen gezet in de invulling van de taakstelling. De reeds ingevulde besparingen en reeds doorgevoerde investeringen zijn hieronder opgenomen:

Besparingspotentieel in €	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Structurele besparingen	€ 1.287.750	€ 4.113.500	€ 8.021.268	€ 11.717.768	€ 11.717.768	€ 11.717.768
Structurele investeringen	€ -315.000	€ -3.178.400	€ -4.205.800	€ -5.072.369	€ -5.072.369	€ -5.072.369
Structureel besparingspotentieel	€ 972.750	€ 935.100	€ 3.815.468	€ 6.645.399	€ 6.645.399	€ 6.645.399

In de bovenstaande tabel is te zien dat wij een groot gedeelte van de besparingen financieel gezien ingevuld hebben en ook een groot gedeelte van de investeringen gepland staan. Dit hebben wij gerealiseerd door onder andere:

- Voor bijzondere bijstand en minimabeleid hebben wij de afgelopen jaren een overschot gezien op de budgetten, ondanks de inspanningen om het minimabeleid en de regelingen onder de aandacht te brengen bij onze inwoners. Hierop hebben wij de budgetten naar beneden bij kunnen stellen (23-FP-6.5). Daarnaast zien wij dat wij met de inzet vanuit het actieplan bewind resultaat bereiken, naast steeds meer landelijke aandacht voor schuldenproblematiek en de vroegsignalering van schulden. De kwaliteit van bewind is omhoog gegaan en de uitgaven zijn omlaag gegaan, ondermeer door de kosten van bewindvoering te reduceren (24-FP-6.1). Hiermee is de taakstelling op bijzondere bijstand financieel gezien volledig ingevuld, zonder dat dit ten koste is gegaan van de inwoners.
- Wij zetten maximaal in op het instrument loonkostensubsidie, bijvoorbeeld vanuit het project werk eerst. De werkelijke uitgaven voor loonkostensubsidie krijgen wij in jaar T+1 vanuit het Rijk vergoed, via de BUIG-uitkering. In eerste instantie bleven wij hierdoor een voordeelgemeente BUIG (24-FP-6.2). Inmiddels is dit, door bijstelling van het macrobudget voor de BUIG, veranderd. Per saldo zullen wij nu meer uitgaven dan inkomsten hebben. Echter, door maximaal in te blijven zetten op het instrument loonkostensubsidie, kunnen wij het verwachte negatieve resultaat flink drukken (25-FP-6.2).
- Door goed te kijken naar de benodigde zorg en ondersteuning met betrekking tot de Wmo begeleiding en dagbesteding hebben wij een gedeelte van de besparingsopgave kunnen invullen. Daarnaast wordt meer gebruik gemaakt van de voorliggende activiteiten in de Wijkhuizen in plaats van geïndiceerde dagbesteding (23-FP-6.11). In lijn met de afname van de geïndiceerde dagbesteding, zijn er ook minder uitgaven voor het vervoer hiernaar toe (24-FP-6.5).
- De pilot 'Krachtig oud worden' is geëvalueerd. Uit de evaluatie is gebleken dat de groep deelnemers langer vitaal is en kan daardoor langer zonder/met minder professionele ondersteuning, zelfstandiger, functioneren. Daarmee voldoet het Krachtig Oud Worden aan de transformatiedoelstellingen en draagt het bij aan een vitale toekomst voor de ouderen die dat graag zelf willen. Financieel gezien is er sprake van een positief resultaat, echter is dit kleiner dan vooraf begroot. Door het uitbreiden van de doelgroep wordt er ook ingezet op het verbeteren van de huidige financiële resultaten. Het is hierbij belangrijk om de komende jaren te blijven monitoren hoe deze investeringen en besparingen zich ontwikkelen (24-FP-6.1).
- Wij investeren vanuit het transformatieplan in het Preventieteam jeugd en de BSO+ (23-FP-6.1).
- Door het sturen op de plaatsing van jongeren met een Toekomstplan en begeleiding op de locaties Sportlaan Driene en de Korenbloemstraat, zien wij dat wij een aanzienlijke kostenstijging voor wonen en verblijf inclusief begeleiding vanuit zowel Jeugdzorg als Wmo voorkomen (24-FP-6.1).

- Met de keuze voor de lokale inkoop van basisondersteuning zetten wij een belangrijke stap in lijn met onze, inhoudelijke en financiële, ambities vanuit het transformatieplan. In 2024 is de opdracht voor deze basisondersteuning gegund. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd. Het verwachte transformatie-effect (besparingspotentieel) is opgenomen in de opdrachtsom. Met het formele besluit over de gunning van de basisondersteuning, kunnen wij voor een groot gedeelte invulling geven aan het resterende besparingspotentieel vanuit het transformatieplan. Over de daadwerkelijke realisatie van het besparingspotentieel blijven wij zorgvuldig in gesprek met de aanbieder. Daarnaast doen wij (incidenteel) extra investeringen om de transformatie te kunnen bewerkstelligen (25-FP-6.1).
- De ingezette activiteiten vanuit de topprioriteit Jeugd hebben in 2025 geleid tot de eerste positieve effecten, een verdere kostenstijging is voorkomen en hiermee hebben wij het grootste gedeelte van het besparingspotentieel op jeugd kunnen invullen (25-FP-6.1).

Dat maakt de stand van het besparingspotentieel begin 2026 als volgt:

Besparingspotentieel in €	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Structurele besparingen	€ -	€ -	€ 262.232	€ 262.232	€ 262.232	€ 262.232
Structurele investeringen	€ -	€ -	€ -	€ -13.631	€ -13.631	€ -13.631
Structureel besparingspotentieel	€ -	€ -	€ 262.232	€ 248.601	€ 248.601	€ 248.601

Dit betekent dat de openstaande besparingsopgave structureel ca. € 250.000 bedraagt. In de komende P en C documenten houden wij de gemeenteraad, net als voorgaande jaren, op de hoogte van de inhoudelijke en financiële voortgang van het transformatieplan.

8.5 Vertegenwoordiging verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Het vertegenwoordigingsoverzicht is voor zover mogelijk verbeterd naar aanleiding van het onderzoek en de aanbevelingen van de gezamenlijke rekenkamercommissies van de Twentse gemeenten naar de werking van de publieke samenwerking in Twente. Dit heeft geleid tot de volgende aanpassingen:

1. Actualisatie van de bestaande lijst.
2. De lijst is opgedeeld in een lijst voor de verbonden partijen en een lijst overige samenwerkingsverbanden.
3. Voor elk samenwerkingsverband is het doel van de samenwerking toegevoegd.

(Informeel) samenwerking is een zeer dynamisch speelveld. Samenwerkingsverbanden en de vertegenwoordiging kunnen wijzigen in de loop van een jaar. Wij zullen daarom niet 100% actueel en compleet kunnen zijn.

Bij het opstellen van de lijst was net bekend, dat Annemieke Traag de opvolger zou worden van Claudio Bruggink. In de lijst is als uitgangspunt een 1 op 1 vervanging bij samenwerkingsverbanden opgenomen. Als Annemieke Traag in functie is kan er nog geschoven worden met de vertegenwoordigingen.

Daarnaast is net bekend dat wethouder Steen per 6 oktober vertrekt als wethouder. Haar naam vindt u vooralsnog wel terug in de overzichten totdat bekend is wie de nieuwe wethouder wordt.

In het overzicht worden de volgende afkortingen gebruikt:

GR	Gemeenschappelijke regeling	Publieke rechtspersoon op grond van de Wet op de Gemeenschappelijke regelingen
OL	Openbaar lichaam	Gemeenschappelijke regeling met een geëeld bestuur (algemeen en dagelijks bestuur)
AB	Algemeen bestuur	Hoogste en besluitvormend orgaan in een publieke rechtspersoon
DB	Dagelijks bestuur	Dagelijks besluit voorbereidend orgaan in de rechtspersoon
BC	Bestuurscommissie	Bestuur van een activiteitendomein binnen een rechtspersoon
PFB	Portefeuillehoudersberaad	(Voor)overlegstructuur van portefeuillehouders t.b.v. inspraak van gemeenten
ALV	Algemene ledenvergadering	Hoogste en besluitvormend orgaan in een vereniging
AVA	Alg. vergadering van aandeelhouders	Hoogste en besluitvormend orgaan in een aandelenvennootschap

8.5.1 Verbonden partijen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
Samen Twente	Gezondheidsbevordering regionale taken	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Annemieke Traag Nieuw, te kiezen door AB	Sander Schelberg
Recreatieschap Twente	Beheer recreatieplassen en recreatieve wandel- en fietsroutenetwerk voor inwoners en toeristen	GR-BVO	Bestuur	Benno Brand (voorzitter)	Marie-José Lutikholt
Veiligheidsregio Twente	(Voorbereiding op) bestrijding van rampen en incidenten	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Sander Schelberg (vice-voorzitter) Sander Schelberg	Annemieke Traag
SWB Midden Twente	Ondersteuning mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en samenwerking beheer en onderhoud openbare ruimte	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Gerard Gerrits en Benno Brand Gerard Gerrits (voorzitter)	Hanneke Steen en Marie-José Lutikholt

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
Stadsbank Oost- Nederland	Hulpverlening aan mensen met financiële problemen en schulden	GR-OL	Algemeen Bestuur	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
			Dagelijks Bestuur	Benno Brand	
Crematoria Twente	Lijkbezorging met inachtneming van wettelijke voorschriften	GR-OL	Algemeen Bestuur	Gerard Gerrits	Hanneke Steen
			Dagelijks Bestuur	-	-
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Regionale afstemming en ontwikkeling XL-businesspark A1	GR-OL	Algemeen Bestuur	Gerard Gerrits en Hanneke Steen	andere wethouder/bm
			Dagelijks Bestuur	Gerard Gerrits	
Omgevingsdienst Twente	Gezonde en veilige leefomgeving d.m.v. handhaving wetgeving milieu	GR-OL	Algemeen Bestuur	Sander Schelberg	nog te bepalen
			Dagelijks Bestuur	-	-
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Uitvoering waardering, heffing en invordering lokale belastingen	GR-OL	Algemeen Bestuur	Hanneke Steen	andere wethouder/bm
			Dagelijks Bestuur	Hanneke Steen (plv voorzitter)	-
Samenwerking sociale zaken (Borne, Haaksbergen en Hengelo)	Schaal- en kwaliteitsvoordelen behalen en kwetsbaarheidsbeperking van aangesloten gemeenten op het gebied van sociale zaken	Centrumgemeente regeling	B&W Hengelo	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
Samenwerking ICT Hengelo	Schaal- en kwaliteitsvoordelen behalen en kwetsbaarheidsbeperking van aangesloten organisaties op ICT-gebied	Centrumgemeente regeling	B&W Hengelo	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
Twente Board	Samenwerking met Onderwijs en Ondernemers om Twente neer te zetten als groene technologische topregio; economische en recreatieve promotie van de regio Twente.	Stichting	Stichtingsbestuur	Actueel: Gerard Gerrits (periodiek wisselend deelnemende gemeenten)	
Twente Milieu N.V.	Gezamenlijke efficiënte duurzame afvalinzameling (en onderhoud openbare ruimte)	N.V.	AvA	Gerard Gerrits	Hanneke Steen
Twence B.V.	Regionale afvalverwerker, energieleverancier en duurzaamheidsbevorderaar	B.V.	AvA	Gerard Gerrits	Hanneke Steen
BNG Bank N.V.	Financiering publieke sector: laag houden financieringskosten maatschappelijke voorzieningen	N.V.	AvA	Hanneke Steen en Gerard Gerrits	andere wethouder/bm
Enexis Holding N.V.	Ontwikkeling en beheer regionale distributienetwerk energie	N.V.	AvA	Gerard Gerrits	Hanneke Steen
Warmtenetwerk Hengelo B.V.	Beheerder primaire netwerk warmtenet Hengelo	B.V.	AvA	Gerard Gerrits	nog te bepalen
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	Leverancier warmte warmtenetwerk Hengelo	B.V.	AvA	Gerard Gerrits	nog te bepalen
Zonneveld Boeldershoek	Bevordering energietransitie en lokaal eigenaarschap energiebronnen	B.V.	Bestuur	Gerard Gerrits	nog te bepalen

8.5.2 Overige samenwerkingsverbanden

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
BO Sociaal Economische Structuur versterking (BOSS)	Regionaal afstemmingsoverleg ter voorbereiding van de Twente Board	Bestuurlijk overleg	Bestuurlijk overleg	Sander Schelberg (vice voorzitter) e.a. onderwerpgebonden	Cf. vervangingsregeling
ROZ	Schaalvoordelen bij advisering, coaching, opleiding en vragen van ondernemers in deelnemende gemeenten	Onderdeel gemeente Hengelo	Ambtelijk	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
Twentse samenwerking Mobiliteit	Regionale krachtenbundeling t.b.v. verbeteren van bereikbaarheid, verduurzamen van vervoer e.a. vervoersvraagstukken.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Hanneke Steen	Gerard Gerrits
Twentse Kracht	Bevorderen bij deelnemers van onderlinge arbeidsmobiliteit, kennisdeling en persoonlijke en professionele ontwikkeling van medewerkers.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
IT Platform Twente	Kennisbundeling van informatiebeveiliging, informatievoorziening en IT-infrastructuren.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
Twentse samenwerking Milieu, Duurzaamheid & Afval	Afstemming bij het maken van keuzes voor verduurzaming, milieu en afvalinzameling.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Benno Brand en Annemieke Traag	
OZJT/Samen14	Het realiseren van een duurzaam en betaalbaar zorgstelsel voor jeugdhulp en Wmo-zorg in de 14 Twentse gemeenten.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Marie-José Lutikholt en Annemieke Traag	Benno Brand en Sander Schelberg
Havenbedrijf Twente	Het bundelen en professionaliseren van alle havengerelateerde taken, het vervoer over water te bevorderen en innovatie te stimuleren.	Samenwerking Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem	Bestuurlijk overleg	Gerard Gerrits (voorzitter) en Hanneke Steen	
PHO Arbeidsmarkt		Overleg orgaan	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
BO Sport en bewegen		Overleg orgaan	Bestuurlijk overleg	Annemieke Traag	Sander Schelberg
Kennispunt Twente	De Twentse samenleving versterken door data, inzicht en kennis te leveren aan bestuurders en beleidsmakers.	Netwerk organisatie	Bestuur	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
Eurocities	Belangenbehartiging van steden bij beleidsontwikkeling in Europa.	Netwerk organisatie		Portefeuilleafhankelijk	
Euregio	Samenwerking die drempels voor inwoners en bedrijven in de NL-Duitse grensstreek bij grensoverschrijdend verkeer.	Gemeenschappelijke regeling naar Duits recht	Algemeen Bestuur	Annemieke Traag (B&W) en van den Beukel en Boekhoudt (raad)	Sander Schelberg
			Dagelijks Bestuur	Sander Schelberg	Plv. burgemeester
Districtelijk Veiligheidsoverleg Twente	Samenwerking tussen gemeenten, politie en OM ter bestrijding van overlast en criminaliteit in de regio.	Overleg orgaan		Sander Schelberg (vice-voorzitter)	nog te bepalen
Veiligheidsdriehoek basisteam Midden Twente	Bevorderen van de openbare orde, veiligheid en leefbaarheid in Twente.	Overleg orgaan		Sander Schelberg (voorzitter)	Plv. burgemeester
Vereniging van Gemeentelijke Aandeelhouders Noord Nederland (VEGANN)	Gezamenlijke invloed op bestuur en beleid van energiebedrijven, voortkomend uit de verkoop van Essent, nu nog met name Enexis.	Vereniging	Alv	Gerard Gerrits	Hanneke Steen
Groene en Blauwe Diensten (SGBDO)	Beheer en herstel van waardevolle landschapselementen.	Stichting	Bestuur	Annemieke Traag	Sander Schelberg
Regionaal Warmtenet Twente (RWT)	Het bevorderen van de energietransitie door het aardgasvrij maken van woningen en bedrijven in het stedelijk gebied van Twente, met als ambitie	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Annemieke Traag	Sander Schelberg

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd Plaatsvervanger door	
	100.000 woningen en gebouwen te verduurzamen voor 2030 en bij te dragen aan de energieneutraliteit van de regio in 2050.				
Programmering bedrijventerreinen Twente	Kaders bieden voor en afstemming zoeken bij gemeentelijke plannen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen.	Samenwerking Prov. Overijssel + 14 Twentse gemeenten	Bestuurlijk overleg	Gerard Gerrits	Hanneke Steen
Cultuurregio Twente	Ontwikkelen van culturele programma's ter bevordering van de culturele sector en behoud van talenten voor de regio.	Overleg orgaan	Bestuurlijk overleg	Marie-José Lutikholt	Benno Brand
Twentse Koers	Versterken van gezondheid van inwoners door samenwerking gericht op voorkomen van ziekte en zorg en waarborgen van een houdbare zorginfrastructuur.	Overlegorgaan	Bestuurlijk overleg	Marie-José Lutikholt	Benno Brand
Wonen en maatschappelijke opvang Twente	Hulp bieden aan dak- en thuislozen om hen in staat te stellen weer zelf te wonen en hun leven in te richten.	Overlegorgaan	Bestuurlijk overleg	Marie-José Lutikholt	Benno Brand
Regionale Energiestrategie Twente (RES)	Afstemming bij het maken van keuzes om de energietransitie in het klimaatkkoord te behalen door in de regio duurzame elektriciteit op te wekken met zon, wind en warmtenet.	Netwerk organisatie	Bestuurlijke stuurgroep	Annemieke Traag	Sander Schelberg
Regionale Ontwikkelingsstrategie Twente (ROS)	Het realiseren van een toekomstbestendig en aantrekkelijk Twente door middel van een gecontroleerde en duurzame verstedelijking. De strategie richt zich op het versterken van de economische kracht en het behouden van talent door nieuwe woningen en banen te realiseren, en streeft naar een gecoördineerde aanpak tussen de 14 Twentse gemeenten, de provincie en het Rijk.	Netwerk organisatie	Bestuurlijke stuurgroep	Annemieke Traag	Sander Schelberg
Stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf Twente	Samenwerking van zorg- en strafpartners om complexe problemen van kwetsbare personen integraal en gecoördineerd aan te pakken.	Netwerk organisatie	Bestuurlijke stuurgroep	Annemieke Traag	Sander Schelberg
Twents Waternet	Samenwerking tussen gemeenten, provincie, water schappen en waterbedrijven met als doel om de afvalwaterketen in Twente te optimaliseren en duurzame waterdiensten te leveren voor inwoners.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk Kernteam	Annemieke Traag	Sander Schelberg
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Dienstverlening aan gemeenten en belangenbehartiging van gemeenten en hun inwoners bij bovenliggende overheden, met name het Rijk en het versterken van de lokale democratie.	Vereniging	Algemene Ledenvergadering	Annemieke Traag	Sander Schelberg
VNG Overijssel	Afstemming om stem van de provincie en Overijsselse gemeenten te laten meewegen in het landelijk VNG-beleid.	(Afdeling van) vereniging	Bestuur	Sander Schelberg (voorzitter)	Plv. burgemeester
G40	Belangenbehartiging middelgrote gemeenten bij hun stedelijke problematiek en belangen door lobby en kennisdeling.	Netwerk organisatie	Algemeen Bestuur	Hanneke Steen	Gerard Gerrits
Burgemeesterskring Twente	Twentse afstemming van breed scala aan onderwerpen binnen gemeenten, van veiligheid tot economische ontwikkeling en recreatie en toerisme.	Netwerk organisatie	Bestuur	Sander Schelberg (voorzitter)	Plv. burgemeester
Twentse Regietafel Asielinstroom (TRA)	Het coördineren en afstemmen van de aanpak van regionale opvang van asielzoekers, het faciliteren van lokale processen en het onderhouden van een regionale samenwerking tussen de gemeenten	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Sander Schelberg	Plv. burgemeester

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd Plaatsvervanger door	
	en andere samenwerkingspartners zoals het COA.				
Basisnet (landelijk vervoer gevaarlijke stoffen)	Het afwegen van de belangen van het vervoer van gevaarlijke stoffen en de behoeften aan ruimtelijke ontwikkelingen en veiligheid van inwoners nabij de vervoersinfrastructuur.	Netwerk organisatie	Stuurgroep	Hanneke Steen	Gerard Gerrits
Commissie Regionaal Overleg Twente Airport (CRO TA)	Afweging van de belangen van luchtvaart voor economie, werkgelegenheid en recreatie en belangen van overig betrokkenen bij de luchthaven.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Hanneke Steen	Gerard Gerrits
Goederencorridor Noord-Oost Europa	Een efficiënt, betrouwbaar en duurzaam netwerk van goederenvervoer creëren tussen de Nederlandse zeehavens en het Europese achterland.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Hanneke Steen	Gerard Gerrits
Werkplein Twente	Het ondersteunen van werkzoekenden bij het vinden van werk en het bevorderen van een sterke arbeidsmarkt in de regio.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Marie-José Lutikholt
Werkgeversvereniging Samenwerkende Veiligheidsregio's (WVSV)	Het behartigen van de collectieve belangen van de 25 veiligheidsregio's op het gebied van arbeidsvoorwaarden.	Vereniging	Dagelijks bestuur	Sander Schelberg (penningmeester)	

8.6 Meerjarig investeringsoverzicht

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Totaal kredieten	Werkelijke kosten en opbrengsten t/m 2024	Beschikbaar krediet 2025	Beschikbaar krediet 2026	Beschikbaar krediet 2027	Beschikbaar krediet 2028	Beschikbaar krediet 2029
Programma 1. VEILIGHEID							
1.2 Openbare orde en veiligheid	24	-	24	-	-	-	-
Programma 2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT							
2.1 Verkeer en vervoer	60.451	12.630	18.865	11.009	10.980	6.578	389
2.2 Parkeren	470	-	60	40	370	-	-
2.4 Economische havens en waterwegen	3.550	2.266	1.284	-	-	-	-
2.5 Openbaar vervoer	237	25	212	-	-	-	-
Programma 3. ECONOMIE							
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	12.892	29.565	-8.054	-2.207	-1.231	-2.031	-3.150
3.4 Economische promotie	195	190	5	-	-	-	-
Programma 4. ONDERWIJS							
4.2 Onderwijshuisvesting	51.850	180	9.870	10.450	10.450	10.450	10.450
Programma 5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE							
5.2 Sportaccommodaties	16.894	717	10.165	1.918	1.105	1.426	1.563
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.965	1.654	7.699	615	507	300	189
Programma 6. SOCIAAL DOMEIN							
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	13.888	117	3.183	10.588	-	-	-
Programma 7. VOLKSGEZONDHEID, MILIEU EN DUURZAAMHEID							
7.2 Riolering	14.046	170	7.832	1.946	1.946	1.076	1.076
7.3 Afval	430	175	255	-	-	-	-
7.4 Milieubeheer	11.184	3.065	8.119	-	-	-	-
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	55	-	55	-	-	-	-
Programma 8. VOLKSHUISVESTING, LEEFOMGEVING EN STEDELIJKE VERNIEUWING							
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	18.657	56.278	-1.057	-12.578	-17.674	-6.186	-125
8.3 Wonen en bouwen	7.785	237	844	1.959	750	3.500	495
Programma 9. BESTUUR EN ONDERSTEUNING							
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	9.350	91	3.259	3.000	3.000	-	-
0.4 Overhead	16.646	509	3.410	2.936	3.159	3.997	2.634
0.5 Treasury	908	-	908	-	-	-	-
Totaal	250.477	107.870	66.937	29.675	13.363	19.110	13.522

Een aantal kredieten in bovenstaande lijst is nog niet omgezet in specifieke investeringskredieten, maar zijn nog op stelposten investeringen geraamd. Dit zijn investeringen die eerst om nadere besluitvorming in de gemeenteraad vragen middels een afzonderlijk raadsvoorstel/-besluit om een nieuw specifiek krediet beschikbaar te stellen. Op de stelposten investeringen staan nog de volgende (restant)middelen voor:

- Actieplan vitale binnenstad
- Verduurzamen van maatschappelijk vastgoed
- MFA Beckum
- Integraal huisvestingsplan onderwijs

8.7 Nieuw beleid Zomernota

In de Zomernota 2025-2029 is in paragraaf 6.3 het totaaloverzicht nieuw beleid gepresenteerd. Op basis van een aangenomen motie is er in financiële zin nog 1 mutatie als nieuw beleid toegevoegd. Deze beide onderdelen worden in onderstaand totaaloverzicht getoond:

Nummer ¹	Omschrijving nieuw beleid	2026	2027	2028	2029
26-NB-3.1	Cofinanciering Regio Deal (verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties)	-1.600			
26-NB-5.1	Verlenging uitvoeringsregeling broedplaatsen	-100			
26-NB-6.1	Opgave Jeugd (lokaal en regionaal)	-192	-147	-115	-115
26-NB-7.1	Extra ondersteuning grootschalig isoleren	-1.400			
26-NB-7.2	Netcongestie verlichten met batterij systemen				
26-NB-7.3	Subsidie en afname diensten Energie van Hengelo	-605			
26-NB-8.1	Programmaplan talent	b.n.	b.n.	b.n.	
26-NB-9.1	Afschaffen hondenbelasting	-415	-407	-398	-390
26-NB-9.2	Verhogen budget Leren & Ontwikkelen	-200	-300	-400	-500
	Subtotaal nieuw beleid	-4.512	-854	-913	-1.005
	Aangenomen motie Zomernota 2025-2029:				
	Motie M18: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale Veerkracht' in (€ 100.000 t.l.v. algemene reserve)	b.n.			
	Totaal nieuw beleid	-4.512	-854	-913	-1.005

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

8.8 Tarieven sportaccommodaties

Met ingang van 1 januari 2026 gelden de volgende tarieven voor de huur van sportaccommodaties. Deze tarieven zijn vrijgesteld van BTW voor amateursportorganisaties. De bedragen zijn in euro's.

A.	SPORTVELDEN:	2026
A.1	<i>Gebruik door sportverenigingen, per kalenderjaar</i>	
	Sportveld natuurgras (incl. rugbyveld, honk- en softbalveld, boogschieten)	4.242,00
	Trainingsveld natuurgras (niet geschikt voor wedstrijden)	2.118,00
	Cricketveld (2 velden, 4½ maanden, 1½ dag)	674,00
	Beachveld	39,50
	Kunstgras:	
	Voetbal	17.600,00
	Korfbal	2.252,00
	Hockey zand ingestrooid veld	8.883,00
	Hockey waterveld	16.803,00
	Hockey waterveld 100%	31.855,00
	Hybride voetbalveld	12.238,00
	Handbal	7.072,00
A.2	<i>Gebruik door scholen</i>	
	Sportveld natuurgras (periode voor- of najaar onder schooltijd)	850,00
	Sportveld kunstgras (periode voor- of najaar onder schooltijd)	2.708,00
A.3	<i>Incidenteel gebruik, per uur</i>	
	Sportveld natuurgras voor sportverenigingen of scholen	53,00
	Sportveld kunstgras voor sportverenigingen of scholen	105,00
	Sportveld natuurgras overige gebruikers	105,00
	Sportveld kunstgras overige gebruikers	207,00
	Beachveld	42,00
A.4	<i>Gebruik door BSO</i>	
	1/2 kunstgrasveld per dag per jaar (14:00-18:00 uur)	1.572,00
A.5	Jeu de Boules banen, jaargebruik door jeu de boulesvereniging	230,00
B.	ATLETIEKACCOMMODATIE FANNY BLANKERS KOEN-STADION:	
B.1	<i>vergoeding door atletiekvereniging Marathon Pim Mulier per jaar</i>	28.167,00
B.2	<i>vergoeding</i>	
	per wekelijks uur per jaar	1.752,00
	incidenteel gebruik per uur sportvereniging of school	64,00
	incidenteel gebruik per uur andere gebruiker	130,00
	per uur bij een dagdeel van minimaal 4 uur	48,00
B.3	<i>sportkamer en wedstrijdsecretariaat</i>	
	bij verhuur FBK-stadion is het gebruik van de sportkamer en het wedstrijdsecretariaat inclusief sportkamer en wedstrijdsecretariaat zijn door sportverenigingen gratis te gebruiken incidenteel en bij apart gebruik van sportkamer en wedstrijdsecretariaat door anderen gelden de volgende tarieven	
	per uur	19,00
	per dagdeel	62,00
C.	ROEIKADE - JACHTHAVEN:	
	Voor voorzieningen ten behoeve van de roeisport per kalenderjaar	2.283,00
D	GYMNASTIEKLOKALEN:	
D.1	<i>bij gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale overkoepelende sportorganisatie en door sportbonden</i>	
	per wekelijks uur per maand (op basis van 9 maanden gebruik)	63,00
	per uur	24,00
	per uur sportvereniging korting	16,00

D.2	bij gebruik door andere gebruikers	
	per wekelijks uur per maand (op basis van 9 maanden gebruik)	101,00
	per uur	31,00
	gymlokaal als evenementruimte bij gebruik volgens voorwaarden per uur	101,00
D.3	opbergkasten	
	het gebruik van opbergkasten door sportverenigingen	27,00
	grote opbergkast per sportseizoen/schooljaar	52,00
E.	SPORTHALLEN EN SPORTZALEN:	
E.1	sporthallen	
	A: gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale sportorganisatie en door sportbonden	
	maandag tot en met vrijdag per uur	43,00
	zaterdag en zondag per uur	47,00
	B: andere gebruikers	
	maandag tot en met vrijdag per uur	51,00
	zaterdag en zondag per uur	59,00
	C: het gebruik van opbergkasten door sportverenigingen	
	kleine opbergkast per sportseizoen/schooljaar	27,00
	grote opbergkast per sportseizoen/schooljaar	52,00
E.2	sportzalen	
	sportzaal Beckum: gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale sportorganisatie en door sportbonden	
	maandag tot en met vrijdag per uur	21,00
	zaterdag en zondag per uur	22,00
	Sportzaal Beckum: andere gebruikers	
	maandag tot en met vrijdag per uur	26,00
	zaterdag en zondag per uur	30,00
	sportzaal Groot Driene: gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale sportorganisatie en door sportbonden	
	maandag tot en met vrijdag per uur	28,00
	zaterdag en zondag per uur	31,00
	Sportzaal Groot Driene: andere gebruikers	
	maandag tot en met vrijdag per uur	34,00
	zaterdag en zondag per uur	39,00
	voor het gebruik van sporthallen en sportzalen door scholen ten behoeve van de lessen lichamelijke opvoeding wordt de vergoeding bepaald op het normbedrag dat jaarlijks door het Rijk wordt vastgesteld.	
F.	TWENTEBAD:	
F.1	recreatief zwemmen	
	recreatief zwemmen, los kaartje	6,50
	recreatief zwemmen los kaartje daluren*	6,00
	gezinskaart 4 personen, kind t/m 16 jaar (min 2 kinderen en min 1x 18+)	22,00
	gezinskaart 4 personen, daluren*, kind t/m 16 jaar (min 2 kinderen en min 1x 18+)	20,00
	10 baden kaart recreatief zwemmen	57,00
	bezoekers tot en met 2 jaar	2,00
F.2	abonnementen	
	all-in lidmaatschap* (1 persoon)	22,00
	all-in lidmaatschap jeugd* (1 persoon tot en met 17 jaar)	17,50
	all-in lidmaatschap gezin*	44,00
	all-in lidmaatschap 1 persoon + gezinsabonnement recreatief*	33,00
	gezinsabonnement recreatief zwemmen* (jaarabonnement)	23,00
	grote groepen (vanaf 20 personen) - per persoon	5,00
	Studententarief (alleen met geldige collegekaart)	12,50
	*www.twentebad.nl voor voorwaarden	
F.3	zwemlessen	
	SuperSpetters per les maandag tot en met vrijdag (incasso)	11,20
	SuperSpetters per les zaterdag of zondag (incasso)	11,80
	SuperSpetterspakket maandag tot en met vrijdag	897,00

	SuperSpetterspakket zaterdag en zondag	943,00
	SuperSpetters Turbo	1.089,00
	inschrijving en startpakket zwemles	29,00
	SuperSpetters examen- en diplomapakket	29,00
	zwemles volwassenen en oudere kinderen per les	13,00
	zwemles op maat, woonachtig in Hengelo	11,20
	zwemles op maat, woonachtig buiten Hengelo	33,60
F.4	activiteiten	
	een all-in abonnement geeft onbeperkt toegang tot alle activiteiten	
	50+ Aquafit per les (inclusief consumptie)	7,50
	baby zwemmen per les (1 ouder + kind)	7,00
	aanstaande moeders per les	8,50
F.5	Uurtarief verhuur bassins (exclusief digitale tijdwaarneming)	
	A: wedstrijden	
	25 meter wedstrijdbad lokale verenigingen	85,00
	25 meter wedstrijdbad overige verenigingen	150,00
	50 meter wedstrijdbad lokale verenigingen	150,00
	50 meter wedstrijdbad overige verenigingen	250,00
	B: trainingen	
	25 meter wedstrijdbad sportverenigingen	75,00
	50 meter wedstrijdbad sportverenigingen	150,00
	50 meter wedstrijdbad per baan:	
	1 baan (mits er ander gebruik is, anders minimale afname van 2 banen)	30,00
	2 banen	55,00
	3 banen	75,00
	4 banen	90,00
	5 banen	105,00
	6 banen	120,00
	7 banen	135,00
	8 banen	150,00
	1 baan - commercieel/overig (mits er ander gebruik is, anders minimale afname van 2 banen)	50,00
	2 banen - commercieel/overig	100,00
	3 banen - commercieel/overig	150,00
	4 banen - commercieel/overig	175,00
	5 banen - commercieel/overig	200,00
	6 banen - commercieel/overig	210,00
	7 banen - commercieel/overig	230,00
	8 banen - commercieel/overig	250,00
	recreatiebad lokale verenigingen	125,00
	recreatiebad overige verenigingen	150,00
	familiebad	75,00
	instructiebad lokale verenigingen	88,00
	instructiebad overige verenigingen	150,00
	recreatiebad:	
	verenigingen	150,00
	recreatief	250,00
F.6	Ligweide en beachvelden per uur	
	beachveld abonneementhouders/verenigingen	13,50
	beachveld overig	21,00
	Ligweide voor activiteiten, uitgezonderd zwemmen	13,50
	Ligweide voor activiteiten, inclusief zwemmen	15,00
F.7	personeelsbegeleiding bij activiteiten	
	per persoon, per uur exclusief avond- en weekend toeslagen	52,00
F.8	gebruik door scholen	
	leerlingen van Hengelose scholen, die in schoolverband gebruik maken van het Twentebad betalen per leerling (bij groepen vanaf 20 deelnemers)	5,00

F.9	gebruik vergaderruimtes en zorgruimtes	
	klein tot 12 personen (maatschappelijk / verenigingen)	8,50
	klein tot 12 personen (commercieel)	13,50
	groot tot 30 personen (maatschappelijk / verenigingen)	13,50
	groot tot 30 personen (commercieel)	29,00
	zorgruimte voor 2 personen (maatschappelijk / verenigingen)	10,50
	zorgruimte voor 2 personen (commercieel)	21,00
F.10	bijzondere gebruiksvoorwaarden en huisregels Twentebad	
	alle gebruik door middel van verhuur, abonnementen, zwemles, activiteiten recreatie enz. kan slechts indien akkoord wordt gegaan met de actuele gebruiksvoorwaarden en huisregels zoals die vermeld staan op www.twentebad.nl het Protocol Vrolijk&Veilig is tevens van toepassing (www.twentebad.nl)	
F.11	basisaanbod sport Hengelo Sport	
	deelnemende basisscholen in Hengelo betalen per kind in de groepen 3-8 voor schooljaar	5,50

8.9 Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingenlijst

A.

AB	Algemeen Bestuur
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
art.	artikel
ASV	Algemene Subsidieverordening
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene Wet bestuursrecht
AZC	Asielzoekerscentrum

B.

BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
B en W	Burgemeester en Wethouders
BBO	Breed Bestuurlijk Overleg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijstandsbesluit Zelfstandigen
BCF	BTW compensatiefonds
BIBOB	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIE	Bouwgrond in Exploitatie
BIK	Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIS	Basisinfrastructuur
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BR	Bestemmingsreserve
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting toegevoegde waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BVO	Bedrijfsvoeringsorganisatie
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C.

CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAK	Centraal administratiekantoor
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEP	Centraal Economisch Plan
CMK	Cultuureducatie Met Kwaliteit
CO ₂	Koolstofdioxide
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
CDOKE	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Plan Bureau
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in grond-, water, en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer

D.

DB	Dagelijks Bestuur
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DU	Decentralisatie Uitkering
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DVO	Dienstverleningsovereenkomst

E.

ECB	Europese Centrale Bank
EV	Eigen Vermogen
EMU	Economische en Monetaire Unie

F.

FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FP	Financieel perspectief
Fte	Full-time equivalent (formatieplaats)

G.

GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBT	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GGU	Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
GI	Gecertificeerde instellingen
GIDS	Gezond in de Stad
GLI	Gecombineerde leefstijlinterventies
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GreX	Grondexploitatie
GS	Gedeputeerde Staten
GW	Gemeentewet
G40	Netwerk van 40 (middel)grote steden

H.

HBO	Hoger beroepsonderwijs
HHT	Huishoudelijke hulp toelage
HRM	Human resource management
HO	Huishoudelijke ondersteuning
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HvA	Hervormingsagenda
HvZ	Hart van Zuid

I.

IAB	Investeringsgerichte Aanpak Bedrijventerreinen
IBOR	Integraal beheer openbare ruimte
IBT	Interbestuurlijk toezicht
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kind Centrum
IND	Immigratie en Naturalisatiedienst
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Werklozen
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
ISP	Informatie Service Punt
IU	Integratie-uitkering
IZA	Integraal Zorgakkoord

J.

JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JHT	Jeugdhulpteams
JOP	Jongeren Ontmoetingsplek

K.

KCC	Klant Contact Centrum
KHN	Koninklijke Horeca Nederland
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
KMS	Koninklijke Machinefabriek Stork

L.

LHBTI	Lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse
LKS	Loonkostensubsidie

M.

MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MEV	Macro Economische Verkenningen
MFA	Multi functionele accommodatie
MIP	Meerjarig investeringsplan
MJOP	Meerjarig Onderhoud Plan
MLT	Middellange termijn
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MO	Middelbaar onderwijs
MONT	Münster, Osnabrück en (de steden van) Netwerkstad Twente

MVA	Materiële Vaste Activa
MVI	Maatschappelijk verantwoord inkopen
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

N.

NB	Nieuw beleid
NEN	Nederlandse Norm
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NIP	Nationaal Isolatie Programma
NV	Naamloze Vennootschap

O.

OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OAT	Ondergronds Afval Transport
OCW	Onderwijs Cultuur en Wetenschap
ODT	Omgevingsdienst Twente
OKR	Onderwijskansenregeling
OTB	Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerendezaakbelastingen
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente

P.

PAS	Programma Aanpak Stikstof
PFAS	Poly- en perfluoroalkylstoffen (deze groep chemische stoffen is door mensen gemaakt en komt van nature niet voor in het milieu; PFAS kunnen een negatief effect hebben op milieu en gezondheid)
P en C	Planning en Control
PGB	Persoonsgebonden budget
PI	Prestatie indicator
p.m.	Pro memorie (wordt gebruikt bij begrotingen of kostenramingen als (nog) geen uitsluitsel bestaat over de kosten)
PMD	Plastic-, metaalverpakkingen en drankenkartons
PO	Primair onderwijs
POC	Percentage of completion (methode) (tussentijdse winst dient genomen te worden conform de POC methode; naar rato van gerealiseerde kosten en opbrengsten wordt de winst genomen)
POK	Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag
PvE	Programma van eisen
PWR	Programma Water en Riolerings

R.

RES	Regionale Energiestrategie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal opleidingscentrum
ROK	Realisatieovereenkomst
ROS	Ruimtelijke Ontwikkelstrategie
RSIA	Regionale Stedelijke Investeringsagenda
RWS	Rijkswaterstaat

S.

SA	Strategische agenda
SCH	Stichting Centrummanagement Hengelo
SD	Sociaal Domein
SHE	Spoorzone Hengelo Enschede
SIEM	Security information and event management (voorziet in real-time analyse en beveiligingswaarschuwingen van de applicaties en het netwerk)
SiSa	Single Information, Single Audit
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdsgebonden
SO	Speciaal onderwijs
SOC	Security Operations Center (de computer- en netwerkactiviteiten in een organisatie; log-informatie van applicaties en apparaten in het bedrijfsnetwerk wordt verzameld en onderzocht op afwijkende zaken)
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SPUK	Specifieke Uitkering
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid

SROI	Social Return On Investment
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SVN	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
SWB	Sociaal Werkleerbedrijf "Midden Twente"
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.

TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TVW	Transitievisie Warmte

U.

UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
-----	---

V.

VMBO	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VRI	Verkeersregelininstallatie
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
Vsv	Voortijdig schoolverlaten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Vreemd vermogen
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VVT	Veilig Thuis Twente
VVV	Vereniging Voor Vreemdelingenverkeer
VWO	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS	Volksgesondheid, welzijn en sport

W.

Wet hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wkb	Wet Kwaliteitsborging
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
Woo	Wet open overheid
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Z.

ZB	Zomerbrief
ZN	Zomernota
Zzp	Zelfstandige zonder personeel

Begrippenlijst

Activa (vaste)	Bezittingen (van objecten) die langer dan één jaar meegaan en die om die reden in meerdere jaren worden afgeschreven (bijv. gebouwen, ICT-investeringen). Activa staan op de balans.
Afschrijving	De jaarlijkse waardevermindering op een investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt.
Algemene dekkingsmiddelen	Inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden.
Areaalbudgetten	Dit zijn de noodzakelijke extra bedragen die samenhangen met de groei van de stad, zoals het onderhoud van het toegenomen openbare gebied.
Algemene uitkering	Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk ontvangen. Dat gebeurt via het Gemeentefonds. Gemeenten kunnen, met inachtneming van wet- en regelgeving, zelf bepalen of zij de algemene uitkering uitgeven aan medebewindstaken of aan eigen beleid.
Algemene reserve	Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.
Basisvoorzieningen	Voorzieningen, die voor onze inwoners vrij toegankelijk zijn. Dat wil zeggen dat ze geen toestemming van ons nodig hebben om er gebruik van te maken. Algemene voorzieningen kunnen collectief (soms doelgroep gericht) en individueel zijn en zijn altijd voorliggend, dan wel aanvullend.
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)	Beschrijft de regels waaraan onder andere de Begroting en Jaarstukken van een provincie of gemeente aan moet voldoen.
Baten	Zie: stelsel van baten en lasten.
Belastingcapaciteit	De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad al een bepaalde bestemming (met een bepaald doel) heeft gegeven.
Bestuurlijk belang	Zeggenschap. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd en/of zij stemrecht heeft in de verbonden partij.
Boekwaarde	De afnemende waarde van een investering.
Bouwgrond in exploitatie (BIE)	Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.
Balans	Een overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.
Begroting	Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens inclusief maatschappelijke effecten de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.
Beleidsintensiveringen	Verhogingen van uitgaven en/of verlagingen van ontvangsten ten opzichte van de begroting en/of de meerjarencijfers.
Brede school	Samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Onderwijs en welzijn zijn in ieder geval participanten. Voorschoolse voorzieningen, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn.

BTW compensatiefonds	Als gemeenten en provincies diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover BTW. In tegenstelling tot bedrijven kunnen zij die BTW niet (geheel) terugvorderen van de Belastingdienst. Extern ingekochte diensten zijn daarom al snel duurder dan intern uitgevoerde activiteiten. Sinds 2003 kunnen gemeenten en provincies met het BTW compensatiefonds toch de BTW terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed (<u>overheids</u>)werk.
Budgettaire neutrale mutatie	Een financiële mutatie (begroot of werkelijk) die het saldo van de begroting of de jaarrekening niet beïnvloedt.
Deelneming	Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.
Dividend	Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders van een onderneming. Vaak is dit een deel van de winst dat wordt uitgekeerd.
Doelmatigheid	Mate waarin de productie is geleverd in relatie tot de inzet van middelen, afgezet tegen een vooraf bepaalde norm (bijv. minuten per paspoort, kosten per strekkende kilometer).
Doeltreffendheid	Mate waarin de beoogde effecten zijn gerealiseerd.
Doeluitkering	Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar. In veel gevallen is een specifieke verantwoording over de besteding één van de voorwaarden voor het verkrijgen van de uitkering.
Economische categorie	De eenheid waarin de baten en lasten van activiteiten binnen een taakveld worden uitgedrukt.
Efficiency	Zie doelmatigheid (is de uitvoering goed, met gebruik van zo min mogelijk middelen).
Effectiviteit	Zie doeltreffendheid (doen we de goede dingen, bereiken we het gestelde doel).
EMU saldo	Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis volgens Europese voorschriften en geldt voor de unie van landen die de euro als betaalmiddel hebben (Economische en Monetaire Unie).
Exploitatielasten	Alle jaarlijkse kosten van o.a. kapitaalgoederen die terug te vinden zijn op de begroting of jaarrekening. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rente-kosten, onderhoudskosten, etc.
Financiële rechtmatigheid	Met financiële rechtmatigheid wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.
Financiële vaste activa	Activa die een financiële waarde vertegenwoordigen of een bezit. Te denken valt aan verstrekte geldleningen en deelnemingen in de vorm van aandelen.
Financieringsmiddelen	Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen. Behalve van eigen financieringsmiddelen (bijvoorbeeld reserves) worden ook financieringsmiddelen van anderen gebruikt, zoals opgenomen geldleningen.
Financieel belang	Een bedrag wat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet gaat. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
Financiële kengetallen	Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente. Zie ook de informatie over de kengetallen bij de paragraaf 6.2.5 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Financieringsfunctie	Alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente.

Gebonden lokale heffingen	Deze heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Hiervoor geldt in principe het uitgangspunt dat ze kostendekkend zijn.
Gemeenschappelijke regelingen	Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) wat op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen is opgericht.
Grondexploitatie	Een grondexploitatie bevat een berekening van de kosten en opbrengsten van een gemeentelijk grondontwikkelingsplan.
Grondexploitatiecomplex	Een ruimtelijk plan, voorzien van een financiële onderbouwing. In de praktijk wordt dit ook wel aangeduid als 'grondexploitatie' of 'grex'.
Grondexploitatiebegroting	De financiële vertaling van een grondexploitatiecomplex, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met veelal een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend).
Gemeentefonds	Een uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden voor medebewindstaken of eigen beleid.
Immateriële vaste activa	Vaste activa waar geen fysieke bezittingen tegenover staan, zoals kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief, bijdrage aan activa in eigendom van derden.
Incidentele weerstandscapaciteit	Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat deze invloed heeft op de hoogte van de voorzieningenniveaus van de begrotingsprogramma's.
Indirecte kosten	Betreft kosten waarbij de directe samenhang met de producten ontbreekt. Door middel van één of meer verdeelsleutels worden de indirecte kosten aan de verschillende taakvelden en (begrotings)programma's toegerekend.
Investeren	Het vastleggen van vermogen in een object waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt (definitie BBV).
Investeringsplan	Investeringsplan met economisch nut
Investeringen met economisch nut	Investeringen die verhandelbaar zijn en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Activa met alleen een maatschappelijk nut kunnen niet verhandeld worden of genereren geen middelen. Het gaat uitsluitend om investeringen in de openbare ruimte, zoals (water)wegen, viaducten, geluidswallen, parken, openbare verlichting.
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen voor de komende jaren.
Jaarrekening	Is een onderdeel van de Jaarstukken en bestaat uit de balans, het overzicht van baten en lasten en toelichtingen daarop.
Jaarstukken	Is de totale verantwoording die over een boekjaar wordt afgelegd en bestaat uit een Jaarverslag, een Jaarrekening en overige informatie.
Jaarverslag	Het Jaarverslag is de tegenhanger van de Beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen jaar. Het Jaarverslag is een onderdeel van de Jaarstukken en bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen.
Kapitaalgoederen	Zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken, zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.
Kwijtschelding	Inwoners die gemeentelijke belastingen niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt.

Kapitaallasten	Investerings in vaste activa (zoals de aanschaf van een gebouw) leiden tot afschrijvingen en rentekosten. Samen vormen de afschrijvingen en de rentekosten de kapitaallasten. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat bestemd wordt om de investering te financieren.
Kasstroomverwachtingen	De planning van toekomstige betalingen en ontvangsten.
Lasten	Zie: stelsel van baten en lasten.
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op publiekrechtelijke grondslag (bijv. leges paspoort, leges rijbewijs). Leges zijn retributies maar worden wettelijk tot de belastingen gerekend. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.
Lokale heffingen	Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. In tegenstelling tot algemene belastingen (zoals parkeerbelasting of onroerendezaakbelasting) moet het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht. Heffingen worden ook wel rechten, tarieven of leges genoemd.
Maatwerkvoorzieningen	Voorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn. Het gaat dan om collectieve en individuele (maatwerk) voorzieningen waarvan wij als gemeente vinden dat wij er toestemming voor moeten verlenen, omdat het specialistische zorg is of omdat het een hele dure zorgvorm is.
Materiële vaste activa	Investerings met een meerjarig nut.
Meerjarig investeringsplan (MIP)	De planning van de investeringen voor de komende jaren wordt inzichtelijk gemaakt.
Meerjarenramingen	Een prognose voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.
Netto schuldquote	Een financieel kengetal wat ook wel bekend staat als netto schuld als aandeel van de inkomsten. Het geeft informatie over de investeringsruimte die de gemeente heeft.
Ongebonden lokale heffingen	Deze heffingen zijn algemene dekkingsmiddelen (o.a. OZB en hondenbelasting), omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak.
Overhead	De kosten van werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, administratie of huisvesting).
Overheadkosten	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Overzicht van baten en lasten	Overzicht in de begroting of jaarrekening waarin totalen van baten en lasten alsmede toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma's worden weergegeven.
Paragrafen	Een paragraaf geeft volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting (of jaarrekening) op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de Beleidsbegroting als het Jaarverslag.
Planning- en control-cyclus	De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken van beleid (inclusief maatschappelijke effecten) en budgetten.
Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben.
Prestatie	Het meetbare resultaat van activiteiten.

Prestatie-indicator	Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.
Programma	Een samenhangende verzameling van beleidsterreinen, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.
Rechtmatigheid	Het voldoen aan relevante wet- en regelgeving.
Reserve	Een reserve is onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).
Risico	De kans op optreden van een gebeurtenis met negatieve gevolgen voor de gemeente Hengelo.
Risicomanagement	Het beheren van risico's, waarbij de risico's in kaart worden gebracht, zodat de juiste beheersmaatregel kan worden genomen of er bewust voor kan worden gekozen het risico te accepteren.
Solvabiliteitsratio	Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.
Specifieke dekkingsmiddelen	Inkomsten voor de gemeente die met een bepaald programma samenhangen. Daaronder vallen bijvoorbeeld inkomsten van het Rijk met een bepaald bestedingsdoel, de riool- en afvalstoffenheffing en opbrengsten voor het verstrekken van paspoorten.
Specifieke uitkering	Rechtstreekse uitkering aan een instelling of een lagere overheid te besteden aan een specifiek doel. Het is een verzamelbegrip voor subsidies, bijdragen van het rijk of provincie en doeluitkeringen.
Stelsel van baten en lasten	Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Het is een systeem dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het (begrotings)jaar waarop zij betrekking hebben.
STOMP-principe	Principe met aflopende (voorkeurs)volgorde: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobiliteit, Privéauto. Met het STOMP-ordeningsprincipe wordt meer prioriteit gegeven aan meer duurzame vormen van mobiliteit en minder prioriteit aan minder duurzame mobiliteitsvormen (zoals de auto). Zo zorgen we voor bereikbare en leefbare gebieden.
Structurele exploitatieruimte	Een percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.
Taakveld	Eenheid waarin de programma's, of waarin de eenheden in overzichten en bedragen in het programmaplan, zijn onderverdeeld.
Verbonden partij	Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.
VerSaaSing	"VerSaaSing" is een samentrekking van "veranderen" en "SaaS". Het verwijst naar de overgang van software die lokaal op computers wordt geïnstalleerd, naar software die als een service (Software as a Service of SaaS) via het internet wordt aangeboden. In plaats van het aankopen en beheren van softwarelicenties, betaalt een gebruiker nu voor het gebruik van de software via een abonnement of andere abonnementsvorm.
Vervangingsinvesteringen	Investeringen die dienen ter vervanging van bestaande voorzieningen die technisch en/of economisch aan vervanging toe zijn. Vervanging vindt plaats uit het oogpunt van instandhouding van het bestaande voorzieningenniveau binnen de gemeente. Het doen van vervangingsinvesteringen behoort daarmee tot de reguliere bedrijfs- en taakuitvoering van de gemeente.

Vlottende activa	Investerings die normaliter binnen een jaar weer in geld worden omgezet, zoals voorraden (bijv. grond- en hulpstoffen), vorderingen, kas- en banksaldi.
Voorziening	Een voorziening is een reservering voor toekomstige uitgaven die voortvloeit uit een gebeurtenis in het verleden. Aan voorzieningen zijn specifieke BBV-voorschriften gebonden.
Wadi	Een voorziening voor de infiltratie van regenwater. Een wadi is een laagte waarin het regenwater zich kan verzamelen en in de bodem kan infiltreren. Meestal is een wadi beplant met gras of biezengras. Een wadi helpt verdroging van de bodem tegen te gaan, vormt een buffer bij overvloedige regenval.
Weerstandscapaciteit	De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Daarbij kan gedacht worden aan de algemene reserve 'sec', de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien incidenteel. Zie ook paragraaf 6.2 over weerstandsvermogen en risicobeheersing. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat o.a. uit de algemene reserve 'sec', de begrotingspost onvoorzien incidenteel. De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de onbenutte deel van de belastingcapaciteit. Het is een politieke afweging om te bepalen welke delen van de incidentele en structurele componenten men tot de weerstandscapaciteit wil rekenen.
Weerstandsvermogen	Is de relatie die gelegd wordt tussen de financieel gekwantificeerde risico's (de benodigde weerstandscapaciteit) en de middelen die de gemeente beschikbaar heeft om de risico's financieel af te kunnen dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit).

8.10 Verplichte kengetallen

Met ingang van de Beleidsbegroting 2022-2025 hebben we de verplichte kengetallen van de landelijke website 'waarstaategemeente' toegevoegd aan de bijlagen in de Beleidsbegroting in plaats van in het programmaplan (begrotingsprogramma's). We vinden onze eigen geformuleerde gemeentelijke doelen en beleidsindicatoren in de beleidsprogramma's van grotere waarde.

Alle gegevens uit onderstaande tabellen komen van de website waarstaategemeente.nl, behalve de eerste 5 verplichte kengetallen van programma 9. Deze 5 kengetallen worden door de interne organisatie berekend.

1. Veiligheid

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Verwijzingen naar Halt (per 1.000 inwoners in de leeftijd 12-17 jaar)	9 (2024)	7 (2023)	9 (2024)
Winkeldiefstallen (aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners)	2,4 (2024)	2,2 (2023)	2,4 (2024)
Geweldsmisdrijven (aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners)	4,6 (2024)	3,6 (2023)	4,6 (2024)
Diefstallen uit woning (aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners)	1,3 (2024)	1,2 (2023)	1,3 (2024)
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (aantal per 1.000 inwoners)	5,9	5,4 (2023)	4,9 (2024)

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Dit taakveld heeft geen verplichte BBV Indicatoren.

3. Economie

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Het aantal vestigingen van bedrijven (per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar)	n.n.b.	166 (2023)	166 (2023)
Functiemenging (de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken))	n.n.b.	57,1% (2023)	57,1% (2023)

4. Onderwijs

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Omvang absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) (per 1.000 leerlingen)	n.n.b.	1,1 (2023)	1,1 (2023)
Omvang relatief verzuim (wel ingeschreven, maar ongeoorloofd aanwezig) (per 1.000 leerlingen)	n.n.b.	17,7 (2023)	18 (2023)
Aantal vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (percentage van het totaal aantal leerlingen 12-23 jaar)	n.n.b.	2,7% (2023)	2,8% (2024)

5. Sport, cultuur & recreatie

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Percentage niet sporters (t.o.v. het totaal aantal inwoners)	n.n.b.	49,6% (2022)	41,5% (2024)

6. Sociaal domein

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal banen (per 1000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	n.n.b.	977,6 (2023)	977,6 (2023)
Het percentage jongeren (12-21 jaar) met een delict voor de rechter (t.o.v. het totaal aantal jongeren tussen de 12-21 jaar)	1% (2023)	1% (2022)	1% (2023)
Het aantal kinderen in uitkeringsgezinnen (percentage kinderen tot 18 jaar)	5% (2023)	6% (2022)	5% (2023)
Netto arbeidsparticipatie (percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	72,5% (2024)	73,2% (2023)	72,5% (2024)
Aantal werkloze jongeren (percentage werkloze jongeren 16-22 jaar)	3% (2023)	2% (2022)	3% (2023)
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners)	421 (2024)	424,3 (2023)	421,2 (2024)
Personen met een lopend re-integratietraject (per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	n.n.b.	148,9 (2023)	155,0 (2024)
Aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp (percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)	12,80%	14,5% (2023)	14,1% (2024)
Aantal jongeren met een beschermingsmaatregel (percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)	2%	2% (2023)	1,8% (2024)
Aantal jongeren met een reclasseringsmaatregel (percentage jongeren 12-22 jaar met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren 12-22 jaar)	0,5% (2023)	0,6% (2023)	0,6% (2024)
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep)	820	900 (2023)	890 (2024)

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	n.n.b.	65,9 (2023)	65 (2023)
Hernieuwbare elektriciteit (aandeel nieuwe energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente)	n.n.b.	64% (2022)	64,3% (2022)

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)	7,4	10,4 (2023)	10,4 (2023)
Demografische druk (de som van het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar)	68,60%	68,6% (2024)	68,7% (2025)

9. Bestuur en ondersteuning

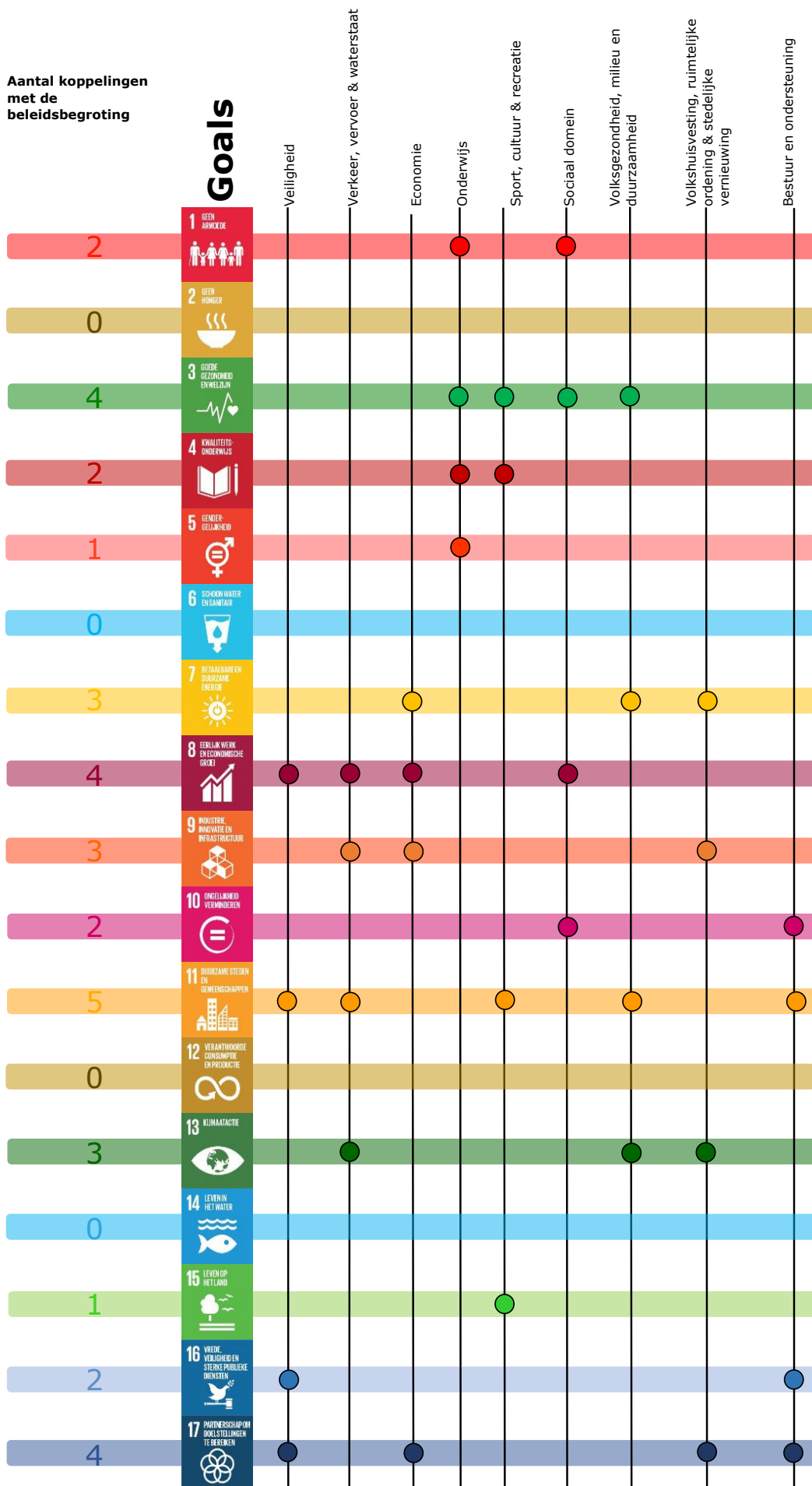
Omschrijving kengetal	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	10,10	10,12	9,70
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	10,01	9,49	9,70
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	1032,20	961,62	1015,31
Overhead (percentage van de totale lasten)	7,84%	8,57%	8,30%
Externe inhuur (percentage van totale loonsom + kosten externen)	16,99%	8,44%	7,19%
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	€ 306 (2024)	€ 306 (2024)	€ 306 (2024)
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 935 (2024)	€ 935 (2024)	€ 960 (2025)
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 972 (2024)	€ 972 (2024)	€ 996 (2025)

8.11 Global Goals

Bijgaand overzicht geeft een visuele indruk van de Global Goals waarop per begrotingsprogramma de grootste focus ligt. Het is daarbij belangrijk om de kanttekening te plaatsen dat elk programma in meer of mindere mate een bijdrage levert aan elk van de doelen en dat dit overzicht geen kwantitatieve meting betreft. Het overzicht biedt inzicht in de belangrijkste aandachtsgebieden die elk programma heeft en hoe die verdeeld zijn. Ook wordt duidelijk op welke Global Goals juist in meerdere programma's de focus ligt.

Aantal koppelingen
met de
beleidsbegroting

Goals

8.12 Aanvaarde moties

ANDERS!
LOKAAL HENGLO

Aanvaard
[Signature]

Motie Buddy Bankjes voor basisscholen helpen bij het signaleren van eenzaamheid

De gemeenteraad in vergadering bijeen op woensdag 12 november 2025

Constaterende dat:

- Buddy bankjes tijdens de ideeënmarkt in 2024 als idee is ingebracht door inwoners van Hengelo;
- Er op dit moment 3 buddy bankjes zijn geplaatst bij IKC Berflo;
- De leerlingen van IKC Berflo veel gebruik maken van de bankjes;
- Het personeel van IKC Berflo tijdens hun pleinwacht daarvan gebruik maken door met hen te praten;
- Bovenstaande twee punten volgden uit een gesprek met de directie van IKC Berflo;
- Buddy bankjes kunnen helpen bij het signaleren van eenzaamheid (o.a. door pesten) voor jong en oud;
- Buddy bankjes inclusie en samenspelen kunnen bevorderen en dat daardoor leerlingen meer gelijke kansen krijgen;
- De kosten per buddybank 920 euro exclusief BTW en de bankjes vanuit een sociale werkplaats geproduceerd worden. Dit is inclusief graving, eigen kleurstelling en plaatsing op het schoolplein;
- Dat er 24 basisscholen zijn in Hengelo inclusief IKC Berflo.

Overwegende dat:

- Het idee van Buddy Bankjes door vrijwel elke fractie werd gesteund als motie Samen spelen door buddy bankjes;
(<https://www.hengelo.nl/ris-document?zaakid=b812b07b-8fac-ef11-a934-00505695c8d2&documentid=TPDZAAK-912-592-618>)
- De basisscholen in Hengelo vrijwillig zelf een buddy bank kunnen aanvragen bij de gemeente en dat de gemeente deze zal plaatsen op het schoolplein van de vragende basisschool;
- Tenminste 1 buddy bankje voor elke basisschool in Hengelo kan helpen bij het signaleren van eenzaamheid of behoefte aan hulp van een leerling;
- Buddy bankjes een concreet voorbeeld is om uitsluiten, eenzaamheid en pesten bespreekbaar te maken en te voorkomen. Buddy bankjes zijn hierbij niet het doel, het doel is uitsluiten en pesten bespreekbaar te maken;
- De aanvraag van een buddy bankje door een basisschool als aanleiding gebruikt kan worden om met basisscholen te kijken naar de aanpak van eenzaamheid en te kijken wat scholen nog meer nodig hebben;
- De incidentele kosten voor een buddy bankje bij elke basisschool dan uitkomt op 25.605 euro (920 euro exclusief BTW vermenigvuldigd met 23 (basisscholen) en met 21% BTW;
- Inclusief uren voor ambtelijke ondersteuning het totaalbedrag dan uitkomt op 30.000 euro;
- Dit bedrag beschikbaar gesteld kan worden uit de Algemene Reserve en dit verwerkt wordt in de eerste verzamelwijziging.

Verzoekt het college:

- Om 30.000 euro uit de algemene reserve te bestemmen voor een subsidie voor onze basisscholen in Hengelo zodat zij een buddy bank kunnen aanvragen indien zij dat willen en dit verwerken in de eerste verzamelwijziging;
- om de basisscholen te informeren dat zij een buddy bank kunnen aanvragen;
- dat wanneer een aanvraag is ingediend en goedgekeurd de basisschool te ondersteunen in het vervolgende proces en de buddy bank te plaatsen.
- het onderwerp uitsluiten en pesten met onze basisscholen bespreekbaar te maken en aan hen te vragen of, en zo ja wat, onze basisscholen nodig hebben hierin
- het effect van buddybankjes in 2028 te evalueren

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekend door: Remko Lulof - D66 Hengelo
Seviye van Wier-Koca - Lokaal Hengelo Anders
Han Daals - Burgerbelangen

Aanvaard
[Handwritten signature]

Motie: Geen gezeik, gewoon een toilet in Hengelo 🚽

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen woensdag op 12/11/2025, gehoord de beraadslaging over de begroting:

Constateerende dat:

- Veel inwoners en bezoekers in de openbare ruimte afhankelijk zijn van **toegankelijke toiletvoorzieningen**.
- In omliggende gemeenten als Dinkelland, Oldenzaal, Tubbergen, en recentelijk **Enschede**, al succesvol wordt gewerkt met het initiatief "**Die Nette Toilette**", waarbij ondernemers hun toiletten openstellen voor publiek.
- Deze aanpak laagdrempelig is, geen grote investeringen vereist en direct bijdraagt aan de **gastvrijheid**, verblijfskwaliteit en sociale toegankelijkheid van Hengelo.
- De **HogeNood-app** al wordt gebruikt in Hengelo om bestaande (semi-) openbare toiletten vindbaar te maken.

Overwegende dat:

- Voor mensen die niet altijd kunnen wachten, of afhankelijk zijn van een toegankelijk toilet, de drempel om de deur uit te gaan vaak hoog is.
- Toegankelijke toiletten bijdragen aan een **inclusieve stad**, waar iedereen zich welkom voelt en langer kan deelnemen aan de samenleving.
- De gemeente Hengelo streeft naar een toegankelijke en leefbare binnenstad, en samenwerking met ondernemers is een praktische en betaalbare manier om dit te verbeteren.

Verzoekt het college:

1. Te **onderzoeken** hoe **Hengelo** zich op korte termijn kan aansluiten bij het initiatief "**Die Nette Toilette**", in overleg met initiatiefnemers en gemeenten in de regio zoals Enschede, Dinkelland, Oldenzaal en Tubbergen.
2. Samen met ondernemers en maatschappelijke instellingen **in kaart te brengen** waar toiletten in de binnenstad vrijwillig kunnen worden opengesteld voor publiek.
3. Deelname **zichtbaar te maken** via raamstickers, gemeentelijke communicatie en opname in de HogeNood-app.
4. **Dekking te zoeken** in het exploitatiebudget **Binnenstad (vanaf 2026 programmabudget Hart van Hengelo)**, en de raad via de Begroting in 2026 te informeren over de voortgang.

En gaat over tot de orde van de dag.

Glenn Dedecker

Motie onderzoek leegstandsheffing

De gemeenteraad van Hengelo in vergadering bijeen op 12 november 2025

Constatierende dat:

- er in Nederland meer dan 180.000 woningen leegstaan, waarvan tienduizenden langer dan een jaar;
- de Tweede Kamer onlangs met het amendement-Stultiens c.s. gemeenten de mogelijkheid heeft gegeven om een leegstandsheffing in te voeren;
- leegstand van woningen in tijden van woningnood maatschappelijk onwenselijk is;

Overwegende dat:

- een leegstandsheffing een effectief middel kan zijn om eigenaren te stimuleren hun woningen te verhuren of verkopen;
- gemeenten hierbij de ruimte hebben om de hoogte en inrichting van de heffing zelf vorm te geven;
- de VNG dit instrument van harte ondersteunt als aanvulling op bestaande mogelijkheden;

Verzoekt het college:

- te onderzoeken of, en op welke wijze, in de gemeente Hengelo een leegstandsheffing kan worden ingevoerd;
- daarbij de omvang van leegstand, de mogelijke heffingsvarianten, de uitvoerbaarheid en de verwachte effecten in beeld te brengen, evenals de voor- en nadelen van invoering;
- de resultaten van dit onderzoek, inclusief een advies over een eventueel vervolg, uiterlijk in **q1 2027** aan de raad voor te leggen;

En gaat over tot de orde van de dag.

Nicolien Boekhoudt Elske Mooijman
PvdA Hengelo GroenLinks Hengelo

Hugo Koetsveld
SP

Han Daals
BurgerBelangen

Remko Lulof
D66 Hengelo

Jh.

Motie Niet over vrouwen, maar mét vrouwen

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 12 november 2025,

Constateerende dat:

- Vrouwen en meisjes de openbare ruimte anders ervaren dan mannen. Zij melden zich vaker onveilig, vermijden bepaalde plekken of passen hun gedrag aan.¹
- In de praktijk blijkt dat publieke ruimte vaak ingericht is op het "standaard-man-beeld", waardoor het perspectief van vrouwen onvoldoende wordt meegenomen.²
- Het betrekken van het vrouwelijk perspectief bij ruimtelijke ontwikkeling leidt tot veiliger, inclusiever en beter bruikbare openbare ruimte.³
- verschillende Nederlandse gemeenten (zoals Amsterdam, Rotterdam, Assen en Utrecht) experimenteren met het structureel betrekken van vrouwen bij de inrichting van de openbare ruimte, wat leidt tot veiliger en inclusiever beleid;

Overwegende dat:

- het betrekken van het vrouwelijk perspectief bij de ontwikkeling van de openbare ruimte essentieel is voor een veilige, inclusieve en leefbare stad;
- deze betrokkenheid structureel geborgd moet worden, zodat vrouwen **gevraagd én ongevraagd** advies kunnen geven over ruimtelijke ontwikkelingen, van verlichting en fietspaden tot parken, de binnenstad en woningbouwprojecten;
- er meerdere manieren zijn om dit te organiseren, waarvan een vrouwenadviesraad één mogelijke vorm is.

Verzoekt het college:

- **te onderzoeken op welke manier vrouwen structureel betrokken kunnen worden** bij de (bestaande) inrichting en ontwikkeling van de openbare ruimte in Hengelo, met als randvoorwaarden dat:
 - deze betrokkenheid **structureel wordt geborgd** in beleid en uitvoering;
 - er **ruimte is voor gevraagd én ongevraagd advies**;
 - de vorm **laagdrempelig en toegankelijk** is voor een brede groep vrouwen;
- in dit onderzoek meerdere opties mee te nemen, waaronder de oprichting van een **Vrouwenadviesraad**, maar ook andere vormen van structurele participatie

- hierbij gebruik te maken van goede voorbeelden uit andere Nederlandse gemeenten en van bestaande Hengelose adviesraden (zoals de Adviesraad Sociaal Domein en de Gehandicaptenraad);
- de raad **uiterlijk Q3 2026** te informeren over de resultaten en mogelijke vervolgstappen.

Nicolien Boekhoudt

Elske Mooijman

Sebastiaan van der Pal

PvdA Hengelo

GroenLinks Hengelo

D66 Hengelo

Bronnen:

1. <https://www.movisie.nl/artikel/hoe-creer-je-veilige-openbare-ruimte-meiden-vrouwen>
2. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/amsterdam-gaat-haar-openbare-ruimte-inrichten-op-de-jonge-vrouw/>
3. <https://www.programmaveiligesteden.nl/kennisbank/tips-voor-het-betrekken-van-vrouwen-bij-de-inrichting-van-de-openbare-ruimte/>

Motie gratis Openbaar Vervoer voor minima

De gemeenteraad van Hengelo in vergadering bijeen op 12 november

Constaterend dat:

- Het openbaar vervoer steeds duurder wordt
- Voor minima de kosten van het OV vaak niet meer op te brengen zijn
- De vervoersarmoede toeneemt
- Daardoor minima moeilijker kunnen deelnemen aan de samenleving

Overwegend dat:

- In diverse gebieden van Nederland het openbaar vervoer voor minima gratis is
- daar veelvuldig van gebruik gemaakt wordt
- daarmee eenzaamheid onder minima bestreden wordt en de participatie bevordert
- mogelijk onrendabele lijnen en/of haltes in stand gehouden kunnen wordende landelijke onderwegpas voor minima voorlopig niet door gaat
- in 2028 een nieuwe vervoersconcessie voor Twente moet worden aanbesteed
- in het armoedebelief is opgenomen, dat er een onderzoek komt naar gratis ov voor minima

Roept het College op om:

- Bij het geplande onderzoek, andere Twentse gemeente en eventueel de provincie te betrekken, en te onderzoeken op welke wijze gratis Openbaar Vervoer voor minima in Twente tot stand gebracht kan worden
- daarbij het gebied waarbinnen gratis gereisd kan worden voorlopig te beperken tot het huidige concessiegebied van Arriva inclusief de spoorlijn Almelo-Hardenberg en de spoorlijn Enschede-Zwolle
- te onderzoeken of en op welke voorwaarden gratis OV voor minima kan worden ingevoerd met de nieuwe concessie in 2028 of zoveel eerder als reëel mogelijk is

- over de resultaten de gemeenteraad voor de zomer 2026 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Nicolien Boekhoudt

Elske Mooijman

Hugo Koetsveld

PvdA Hengelo

GroenLinks Hengelo

SP

Herman Groeneveld

Seviye van Wier-Koca

ChristenUnie Hengelo

LokaalHengelo

GROENLINKS

Forum voor
Democratie
Hengelo

Motie versterking financiële positie Oyfo

De gemeenteraad van de Hengelo bijeen op 12 november 2025

Constaterende dat:

- Oyfo een culturele kernvoorziening is in onze gemeente
- Oyfo een moeilijke start heeft (gehad) mede als gevolg van de coronapandemie bij de opstart van deze fusieorganisatie.
- In de beleidsbegroting 2026-2029 van de gemeente Hengelo er voor de jaren 2026 en 2027 een extra bedrag van €250.000,- per jaar is toegekend om de financiële positie van Oyfo duurzaam te versterken
- De aanwezigen van de Gemeenteraad van Hengelo 6 oktober jl. door Oyfo zijn bijgepraat over de ontwikkelingen en de begroting waarin gepresenteerd werd dat van de jaarlijkse € 250.000,- de helft wordt ingezet in activiteiten om de inkomsten structureel te verhogen en de andere helft toegevoegd wordt aan de reserves van Oyfo.

Overwegende dat:

- Oyfo in het culturele aanbod in Hengelo van grote waarde is
- het belangrijk is dat Oyfo in de toekomst voldoende inkomsten genereert om zonder extra ondersteuning vanuit de gemeente Hengelo financieel gezond te zijn
- subsidies vanuit de gemeente Hengelo bedoeld zijn om activiteiten te ontwikkelen die bijdragen aan de doelstellingen van de gesubsidieerde organisaties en niet om aan financiële reserves te worden toegevoegd.

GROENLINKS

**Forum voor
Democratie
Hengelo**

Draagt het college op:

- de extra bijdrage aan Oyfo ad €250.000,- voor het jaar 2026 en het jaar 2027 zoals genoemd in de Beleidsbegroting 2026-2029 aan te passen naar een bijdrage van €125.000,- voor het jaar 2026 en €125.000,- voor het jaar 2027 zodat Oyfo de voorgenomen extra activiteiten zoals opgenomen in haar begroting om meer inkomsten te genereren kan uitvoeren.
- de middels deze motie niet aan Oyfo verstrekte, maar in de Beleidsbegroting 2026-2029 reeds opgenomen extra bijdrage van €125.000,- in de jaren 2026 en 2027 toe te voegen aan de Algemene Reserve van de gemeente Hengelo.
- in de eerstvolgende begrotingswijziging de gevolgen van deze motie op te nemen
- in gesprek te gaan met Oyfo als er financiële tekorten dreigen te ontstaan om te onderzoeken of er financiële ondersteuning nodig is en gegeven kan worden

En gaat over tot de orde van de dag.

Ron Wesseling

Mitchell Boers

Elske Mooijman

Brian Geertshuis

CDA Hengelo

VVD Hengelo

Groen Links

Forum voor Democratie
Hengelo

Sebastiaan van der Pal

D66 Hengelo

Motie: Efficiënter omgaan met bedrijfsruimte

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 12 november 2025,

Constaterende dat:

- Er in Twente en daarmee Hengelo een gebrek ontstaat aan bedrijfsruimte;
- De vraag naar ruimte harder groeit dan het aanbod;
- Bedrijfsruimte niet altijd efficiënt, duurzaam en toekomstbestendig wordt ingericht;
- Er in de gemeente Tilburg een 'Architectenpool' is opgezet waarin de gemeente ondernemers helpt die plannen hebben voor verbouwing, uitbreiding of (her)ontwikkeling.¹

Overwegende dat:

- De schaarse ruimte in Twente en Hengelo goed benut dient te worden;
- Het wenselijk is dat bij verbouwing-, uitbreiding- of (her)ontwikkelingsplannen aansluiten bij gemeentelijke doelstellingen, zoals beschreven in OTB²;
- Een eerste schetsontwerp kan helpen om betere beslissingen te nemen en investeringsplannen concreter te maken.

Roept het college op om:

- Een soortgelijke architectenpool, in relatie tot OTB, op te zetten in Hengelo als pilot tot eind 2027;
- Daarbij passende en duidelijke selectiecriteria te formuleren;
- Voor deze subsidie eenmaal een bedrag van €50.000 beschikbaar te stellen vanuit de AR voor het jaar 2026;
- Voor het jaar 2027 de financiering te dekken uit de vrijgevalen lasten WTC;
- Bij de raad terug te komen met een evaluatie van de Hengelose Architectenpool, zodra de pilot is voltooid.

En gaat over tot de orde van de dag.

Mitchell Boers
VVD Hengelo

Ron Wesseling
CDA Hengelo

¹ <https://www.duurzamertilburg.nl/aan-de-slag/bedrijf/architectenpool-voor-vastgoedeigenaren/>

² Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo